j. b. priestley

«Şi în romanele lui Priestley, şi în piesele sale nu ştim ce să admirăm mai întîi, pentru că toate sînt remarcabile: arhitectura fără cusur, naraţiunea curgătoare şi coerentă, inventivitatea cu totul ieşită din comun a tematicii, ca şi a tehnicilor folosite, realismul frescelor şi al atmosferei din medii geografice şi sociale diferite, cu o uluitoare bogăţie de personaje clar şi memorabil individualizate, cu un dialog de o naturaleţe de invidiat. Toate acestea le găsim potenţate la maximum în *Prieteni de nădejde*, care-şi justifică pe deplin îndelungata celebritate ca cel mai bun roman al lui Priestley, ca cel mai important roman picaresc din literatura engleză a secolului nostru, şi totodată ca o adevărată capodoperă. Aici ne este poate şi mai greu decît în alte opere ale lui Priestley să identificăm aspectul care ne place cel mai mult, calitatea sa dominantă. Poate pentru că Priestley nu subliniază în mod deosebit nici unul din ele, nu accentuează în mod ostentativ nimic. Nu se bizuie pe vedete sau pe virtuozi, ci — ca un muzician *manqué* ce este — prezintă concerte atrăgătoare şi mişcătoare, în care cizelarea miilor de detalii semnificative se îmbină în perfecţiunea ansamblului.»

ANDREI BANTAŞ

Vol. I-IV, lei 19

editura minerva

983

j. b. priestley

j. b. priestley

prieteni de nădejde

* * *

Ilustrația copertei: *Andrei Olsufiev*

j. b. priestley

prieteni de nădejde

ROMAN

★★★

TRADUCERE DE ANDREI BANTAȘ

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI • 1978
EDITURA MINERVA • BUCUREȘTI

Capitolul al IV-lea

SCURTA STAGIUNE A DOMNULUI OAKROYD ÎN ROLUL „HĂITUITUL"

I

La începutul săptămînii aceleia petrecută la Sandybay, domnul Oakroyd era un om fericit. Niciodată, în tot cursul visurilor sale de a deveni meseriaş independent, nu se simţise în atît de mare măsură independent şi meseriaş ca acum. Lucra tot atîtea ceasuri şi cu tot atîta zel ca pe vremuri la fabrica Higden, ba uneori chiar se străduia încă şi mai mult, realizînd o zi-muncă ce l-ar fi speriat pe oricare preşedinte de sindicat din ţară. Dar era greu să zici că e vorba de muncă : era mai degrabă un fel de pasiune personală ; era doar un vis plăcut al muncii ; îl făcea pe bătrînul Sam Oglethorpe, cu firma lui „Executăm prompt lucrări de tîmplărie şi ocazionale", cu coteţul de găini şi cu căsuţa lui să pară doar o treabă de doi gologani. Cînd domnul Oakroyd îşi aminti că numai cu vreo săptămînă sau două în urmă îl mai invidia încă pe bătrînul Sam, rămase uimit de norocul lui extraordinar care, într-adevăr, avea şi acum un aer de-a dreptul nefiresc. E adevărat că avusese o mulţime de învăţat în privinţa acestor treburi ; dar

toată bălăbăneala asta cu cortinele și cu decorurile și cu luminile, era nouă pentru el ; și totuși, învăța foarte repede și chiar îi plăceau. Atîta vreme cît nu-i cereau „Prietenii de nădejde“ să apară pe scenă — în privința asta se opunea categoric, chiar dacă n-ar fi fost vorba de altceva decît să aleagă o carte din pachetul cu care făcea scamatorii domnul Mitcham — era gata să îndeplinească orice rugăminte a lor. Și orice lucrușor făcea pentru oamenii ăștia, ei se arătau încîntați și recunoscători, și-l tot lăudau atît de frumos încît îi venea să intre în pămînt de sfială. Atitudinea asta față de muncă i se părea o uluitoare noutate. La fabrica Higden, dacă nu puneai serios umărul la treabă imediat te întrebau de ce-ți închipui că ai venit acolo ; iar dacă puneai osul serios la treabă și terminai totul ca la carte, apoi îți spuneau : „Da, ajunge“. Și domnul Oakroyd nu putea să nu se gîndească la faptul că acești ciudați oameni din lumea teatrului — și, de fapt, toți acești sudici pe care-i cunoștea acum, cam exagerau cu bătutul pe spate în semn de recunoștință și cu zarva pe care o făceau ori de cîte ori încropeai vreo muncă : Parcă îți muiau inima, pur și simplu. De asemenea, însă, se vedea silit să recunoască și faptul că asta ungea toate osiile și angrenajele și-ți îmbărbăta inima cînd trebuia să dai piept cu vreo treabă nouă. Oo, slujba asta era o adevărată pomană !

Și pe urmă mai era și chestiunea călătoriilor. Și cînd te gîndești că mai vorbise el de bătut drumurile ! Și vorbise de umblat prin sud ! Păi dacă o țineau tot așa, pînă în șase luni n-avea să mai rămînă nici un locșor din Anglia pe unde n-au fost. Ce de orașe văzuseră teatraliștii ăștia ! Pînă și Susie, care nu era decît o fetișcană, și tot putea vorbi cu

ceasurile — ca însuși Joby Jackson — despre orașele prin care a umblat, cu zecile, zău așa. Cît despre domnul Mitcham, dacă ar fi fost să crezi măcar jumătate din cîte îndruga, cu siguranță că a cîntat din banjoul ăla al lui și a făcut scamatorii în mai toate locurile de sub soare — chiar și prin locuri unde nici prin cap nu ți-ar trece că ar exista cineva dispus să asculte un banjo sau să asiste la numere de prestidigitație. Asemenea oameni, cărora le dădea mîna să aleagă, era normal să strîmbe din nas ajungînd la Rawsley sau Dotworth, însă domnul Oakroyd se simțise foarte bine în amîndouă aceste localități. I se păreau încîntătoare, de parcă ar fi fost în străinătate. La Rawsley, gazda îi pregătise într-o seară, la cină, niște găluște cu bucățele de slănină în ele, ceva care nu mai văzuse vreodată nici un om de pe tot cuprinsul orașului Bruddersford ; iar într-o cîrciumă dăduse peste un cetățean care socotea că Bruddersford United e o echipă de rugby. La fel de străin i se păruse și Dotworth. În ceai nu puseseră nimic altceva decît lapte elvețian, brioșilor le ziceau „prăjituri“, habar n-aveau că lîna trebuie spălată și pieptănată înainte de a o toarce și tot timpul confundau comitatul Yorkshire cu Lancashire. Tot într-o cîrciumă de la Dotworth izbutise să-l pună la punct foarte frumos pe un cetățean. Asta era o scenă la care se amuzase visînd adeseori, acasă la Bruddersford, cînd se tot vedea în chip de om călătorit. Se închipuise scoțîndu-și pipa din gură și zicînd liniștit : „Stai o clipă, prietene ! Aici ești greșit. Eu unul am fost p-acolo și știu“.

Și chiar așa se și întîmplase. Individul ăsta, care avea o căruță și era tare înfumurat, cam stabilea el regulile și se

apucă să vorbească despre Marea Șosea a Nordului. Zicea că trece prin orașele Lincoln și York, și toți ageamiii din Dotworth, căscînd gura la el pe deasupra țapilor de bere, ziceau că are dreptate. Și atunci se produse evenimentul. Domnul Oakroyd își scoase pipa din gură și-i zise calm :

— Stai o clipă, prietene ! Ești greșit în privința asta. Și cine era, nu era el ? Da-da, el era, și a fost vreodată pe Marea Șosea a Nordului ? Nu, n-a fost, dar avea niște amici care fuseseră și-o cunoșteau bine.

— Ei, bine, șefule, să știi că și pretinii dumitale greșește, spusese domnul Oakroyd acestui individ, precum și tuturor celor de față. Marea Șosea a Nordului nici nu vede Lincolnul și Yorkul. Eu unul am fost și știu. Mai seara trecută am venit chiar eu pe ea că am mers cu un camion.

Și în următorul sfert de oră le spusese cîte o chestie-două, și însuși cîrciumarul rămăsese înțepenit la tejghea ca să tragă cu urechea.

Și totuși nici unul dintre aceste locuri nu suferea comparație cu Sandybay. Domnul Oakroyd era gata să așeze această localitate înaintea celorlalte stațiuni maritime pe care le vizitase — Morecambe, Blackpool și Scarborough — nu pentru că lucrurile ar fi „mers mai departe" acolo (majoritatea oamenilor zic „mers înainte" dar la Bruddersford se zice „a merge mai departe" — o diferență subtilă și semnificativă) căci în privința asta stațiunea era inferioară celorlalte trei, în special orașului Blackpool unde găseai mai multe distracții decît în oricare altă parte a lumii. Nu, el prefera localitatea Sandybay, fiindcă simțeai acolo în mai mare măsură apropierea mării. Pe plajă erau mereu

trase afară bărci, cu plase și vîrșe și toate celelalte acareturi, barca de salvare și pescarii înșiși cu tricourile lor albastre, cu fețele arse de soare și cu favoriți albi — exact ca pescarii din poze. Un bătrîn de pe acolo semăna leit cu bărbatul pe care-l văzuse de atîtea ori pe pachetele și reclamele pentru tutunul său preferat „Old Salt". De fapt, domnul Oakroyd chiar și vorbise cu el. Schimbase cîteva vorbe cu mulți dintre acești marinari, acolo la plajă sau la o halbă de bere prin cîrciumioarele caraghioase din preajma portului. Nu înțelegea el chiar așa ușor ce zic ei și parcă și lor le venea cam greu să-l înțeleagă, dar asta nu făcea decît să sporească hazul lucrurilor — de parcă s-ar fi aflat printre oameni din altă țară — afară doar de faptul că păreau să cam îndrăgească berea și luleaua și nu se sfiau chiar așa tare să cerșească una sau alta din ele. Și lui Joe îi plăcea să stea de vorbă cu asemenea indivizi și uneori chiar intra în tovărășia lor. Toți arlechinii erau destul de prietenoși — „cu ei te înțelegeai de mama focului", recunoștea domnul Oakroyd — dar, de fapt, Joe era singurul cu care mai putea să se însoțească. Se prea poate ca Joe să fi fost cîntăreț — și, de fapt, era în stare să-și folosească vocea din plin — dar era un om solid și înțelept, cu brațele cele mai voinice și cu mare chef de fumat și de dat pe dușcă un păhărel și cel mai mare vorbăreț de îndată ce izbuteai să-l stîrnești. Pînă să ajungă la Sandybay, cei doi se împrieteniseră la toartă și-și descărcau inima unul altuia. Joe îi vorbea domnului Oakroyd despre George al lor, iar domnul Oakroyd îi vorbea lui Joe despre Lily a lor.

Și pe urmă, domnul Oakroyd era fericit, fiindcă deocamdată nu-i displăcea deloc să stea prin camere mobilate.

Discută acest subiect cu Joe cînd cei doi lucrau la acel mic „decor" de la Pavilion. Joe tot bodogănise, zicînd că s-a plictisit să locuiască numai în camere mobilate. Ar fi vrut să aibă și el căminul lui.

— Mde, Joe, asta nu-mi vine prea greu să mi-o închipui — îi replică domnul Oakroyd — fiin'că tot așa ai dus-o de-o bună bucată de vreme. Da' pentru mine unul, statul pe la gazde e ceva nou și eu nu prea tînjesc după un cămin al meu și nici nu țin eu chiar așa, nevoie-mare să mă întorc la ăla de-l am. Pentru mine, Joe, să stau cu chirie pe la gazde e o mare încîntare.

— Păi, ca ce ? întrebă Joe. Se cheamă că nu e casa ta. Nu poți face în ea ce vrei. Trebuie să înghiți tot ce-ți dau ei.

— Ba eu văd că așa o duci mult mai bine. Cînd eram eu acasă la mine, se cheamă că casa nici nu era a mea ci a nevestii. Ea poate că o fi făcut acolo ce vroia, da' eu unu' sînt sigur că n-aveam voie să fac la fel. Și dacă cumva se întîmpla să murmur împotriva lucrurilor pe care mi le dădea, zile întregi nu mai scăpam de gura ei. Dacă-i zici gazdei că nu vrei budincă de orez în fiștecare zi din săptămînă, se prea poate ca ea să-ți trîntească nițel ușa cînd iese din odaie, dar poți să fii sigur că n-o să stea acolo în prag și să te facă în tot felu' cu orice cuvînt care-i vine pe buze și p-ormă a doua zi dis-de-dimineață s-o ia de la capăt sau să se uite la tine de parc-ai fi vrut să dai foc casei.

— Ei, las-o mai moale, Oakroyd — protestă Joe — n-ăi fi vrînd să-mi zici mie că erai ținut chiar așa sub papuc.

— Nu mai rău ca alții, zise îndîrjit domnul Oakroyd. Numa' atîta vreau să-ți zic, că eu n-am auzit niciodată pe cineva vorbind de vreun chiriaș ținut sub papuc de gazdă.

— Asta așa o fi. Dar ai auzit de mulți care au fost trași pe sfoară și înșelați și jumuliți. Și dacă cumva n-ai auzit, atunci pot să-ți spun că ai unul chiar în fața ta — ăla de-ți vorbește acum. Unele din gazdele astea sînt gata să-ți ia și laptele din ceai și șireturile de la ghete. Ți-ar pune la socoteală și scările pe care le urci pînă-n dormitor, dac-ar putea. Eu unul aș avea vreo cîteva povești să-ți spun.

— De asta nu mă îndoiesc, Joe, zise domnul Oakroyd foarte serios, și nici nu vreau să spun că grăsana aia la care am stat la Dotworth nu era cam zgîrie-brînză cînd era vorba de pus masa. În privința asta o duc acuma mai bine decît am dus-o de multă vreme încoace. Nee, după cum știi și tu, trei lire pe săptămînă ca leafă nu e mare lucru. Am cîștigat eu mai bine altădată și tot ziceam că sînt sărac. Dar cînd n-ai de ținut pe nimeni decît pe tine și stai la gazdă, mi se pare că tot ieși mai ieftin la socoteală decît acasă. Îi plătești proprietăresei alea două lire sau cît este și ea te tratează ca pe un client bun de parc-ai fi cineva. Acasă dai pînă și ultimul ban din pungă și tot nu ești niciodată cineva. „A, tu erai, da ?" îți zic ai tăi cînd vii acasă. „Păi, o să trebuiască să cam aștepți pînă îți bei ceaiul, fiin'că n-am terminat încă ce am de făcut. Și de cîte ori trebuie să-ți zic să-ți scoți scroambele alea din picioare cînd intri ! Ia uită-te ce porcărie ai făcut pe jos !" Cam asta capeți cînd ești acasă, Joe. Dar cînd merg la gazdă, e nițel altfel. „Ați sosit tocmai la timp, domnule Oakroyd — îmi zic ele. Ceaiul dumneavoastră e gata peste o clipă. N-o să

vă țin să așteptați prea mult. A fost o după-amiază frumoasă, nu-i așa domnule Oakroyd ?“ Așa că vezi și tu deosebirea, Joe, nu ?

Joe o vedea, numai că nu era chiar așa convins :

— Da' și cînd ai să împlinești un an sau doi de cînd mănînci mîncare de pe la proprietărese, zise el, ai să-ți schimbi părerea, bătrîne. Uite-l pe Jimmy Nunn, de pildă, care se tot plînge că nu poate mînca nimic — și eu care uneori socot că e norocos. Știe că nu poate căpăta ceva bun, în schimb, eu mă tot aștept să capăt ceva bun și asta nu se întîmplă niciodată.

— Dă și mie cuiele alea de doi-jumate, Joe, zise domnul Oakroyd. Iar după un minut-două de reflecție adăugă : Mă rog, trebuie să mărturisesc și eu că am văzut și mîncăruri mai bine gătite la viața mea decît le capeți prin părțile astea. Dar asta fiin'că nu te mai afli în Yorkshire. P-aici prin sud femeile nu coc nimic și în ruptul capului nu poți să găsești la ceai o prăjitură cu coacăze, o turtă, ceva gustos cu cremă, sau alte chestii dintr-astea. Păi nu mai departe decît ieri am tras un rîs... Femeia unde stau eu — îi zice Madam Cullin și e văduvă — bărbat'-su a lucrat la uzina de gaz de aici și cică a avut o slujbuliță bună, așa zice ea — e o ființă de treabă și curată, micuță, așa la stat, și destul de prietenoasă — îmi tot îndrugă la verzi și uscate — ei, și cum ziceam, Madam Cullin îmi zice ieri, zice : „Ei, domnule Oakroyd, am să-ți dau ceva grozav“, zice. „Ți-am gătit un antricot pentru cină și dumneata ești din Yorkshire, așa c-o să-ți dau la friptură și niște budincă de Yorkshire“, zice. Și intră pe ușă și masa mea — o bucată de carne de vacă, varză și cartofi. Mă uit la ele și zic : „Ascultă, Madam Cullin, dar ce s-aude cu budinca aia de Yorkshire ? — zic. Hai s-o mîncăm p-aia întîi.“ Și ea se holbează la mine : „Păi uite-o“, zice ea și arată cu degetul la farfurie. „Cum ?! — zic eu. Nu cumva vrei să zici că picătura asta de cremă bătută de sub varză e budinca de Yorkshire ?“ „Ba da, cum să nu, — zice ea. Dacă n-o fi asta budincă de Yorkshire, atunci care e ?“ „Apăi bine, zic eu, nu pe mine tre' să mă-ntrebi, cucoană, cum e. Eu atîta știu că asta nu e budincă de Yorkshire, cum nu sînt eu. E doar un fel de cremă sau știu și eu, clătită, așa ceva.“ Și p-ormă i-am vorbit eu despre budinca de Yorkshire. Și bagă bine la cap lucrurile astea, Joe, fiin'că într-o bună zi cine știe, poate să-ți prindă bine și ție.

Domnul Oakroyd făcu o pauză ca să-și reaprindă pipa, trase un fum-două din tutunul marinăresc și-apoi continuă:

— „În primul rînd — îi zic eu — o budincă de Yorkshire se mănîncă singură și nu amestecată așa de-a valma cu carne și cu cartofi, că nu-i tocană. Și al doilea, că o scoți direct din cuptor, îi zic, și-o și pui pe farfurie. Nu trebe să stea deloc, îi zic eu, fiin'că nu mai e bună. Dacă n-o torni direct în farfurie, poți la fel de bine să-ți faci din ea pingele. Și încă ceva, îi zic, trebuie să ții cuptorul încins, asta o știu bine. Și atunci, dacă ai pus în ea ce trebe și cuptoru' e-ncins, budinca iese din el ușoară ca fulgul, rumenită bine, doar așa o foaie deasupra și una la fund, ai putea să zici, dar să crănțăne bine, și în mijloc să aibă crema asta, cum ar fi. Acuma înțelegi, cucoană ?“ — zic eu. „Ei aș — zice ea — că doar n-o să m-apuc să-nvăț toate astea la vîrsta mea și uite că lași mîncarea să ți se răcească, cu atîta vorbărie despre cuptoare-ncinse“ — zice ea. Și

atunci ne-am pus amîndoi pe rîs și am auzit-o zicîndu-i fiică-si — aia lucrează la un pînzar — toată tărășenia, aseară. O are acasă la ea pe fetișcana asta și un flăcău și mai are un flăcău plecat pe vapor și toți trei sînt în dragoste cu cîte cineva — pînă și iubita marinarului ăluia vine mereu în vizită p-acolo — așa că mai vedem și noi pe cîte cineva. Și sîmbătă seara vin cu toții să ne vadă.

— Așa mai zic și eu, spuse Joe. Mai pui nițel orașul în mișcare. Asta fac și eu. Unii dintre băieți și chiar și fetele mai rîd de mine, dar eu zic că asta te ajută.

— Cum să nu ! strigă domnul Oakroyd. Aia de-acasă de la Madam Cullin se interesează de arlechini. „E bun spectacolul?“ mă-ntreabă ei. „Auzi vorbă, dacă e bun ! — zic eu. E ăl mai bun spectacol pe care l-ați văzut vreodată la Sandybay — zic. Stăm aicea doar o săptămînă, așa în trecere și p-ormă mergem la te-atrele alea mari — ouînd metal“, zic eu. „Ouînd, ce ?“ zic ei. „Metal — zic — că noi așa le zicem banilor în Yorkshire. Să veniți și voi să vedeți pe „Prietenii de nădejde“, altă ocazie nu mai aveți și cînd o să citiți despre ei prin jurnale — și asta o să se-ntîmple cît de curînd — o să vă smulgeți părul din cap că nu i-ați văzut. Ăl mai bun spectacol de umblă prin țară, le-am zis.

Și, într-adevăr, asta era opinia domnului Oakroyd. Era pe deplin convins că nu există vreo trupă de revistă mai bună decît „Prietenii de nădejde“. E adevărat că nu știa mare lucru despre alelalte, iar de văzut nu le văzuse niciodată ; dar pe de altă parte, nici nu-și putea închipui că ar fi vreuna din ele mai bună, nu-și putea închipui ca vreo alta să fie cît de cît bună, așa că opinia lui era cît se poate de cinstită. Și entuziasmul lui nu făcea doar parte

integrantă din loialitate și credința lui față de noii săi prieteni și față de patroana lui, domnișoara Trant. Nu fusese niciodată spectator permanent al teatrelor sau *music-hall*-urilor, măcar că nu-i displăcea un stal de șapte *penny* în sala a doua de la Teatrul Bruddersford Imperial, ceea ce nu-l împiedica dealtfel să se considere capabil de a recunoaște o reprezentație bună cînd o vede. Bruddersfordianul dumneavoastră este în permanență un admirabil judecător, un adevărat expert în materie de tot ceea ce costă bani. Iar domnul Oakroyd, după ce văzuse reprezentația din mai toate unghiurile posibile, era convins că „Prietenii de nădejde“ dau un spectacol grozav. Cel mai puțin se gîndea la Elsie, ale cărei frivolități mecanice și măruntele el le etichetase drept „ceva, dar nu cine știe ce“. Pe de altă parte, dansul domnului Jerry Jerningham nu avea în nici un caz un admirator mai fervent pe insula noastră, și domnul Oakroyd nu șovăia nici o clipă să declare că nu e un spectator obișnuit, ci în mare măsură o autoritate, căci în tinerețea lui fusese considerat unul dintre cei mai grozavi băieți din cartierele Woolgate și „Capul Uliței“ ale orașului Bruddersford la dansul saboților și odată luase chiar și premiul trei la chermeza din parcul „Groapa“.

Pentru domnul Jerningham personal avea însă doar dispreț :

— Ăla — zicea el — e mai rău ca o fată mare. Își ține la post burta ca să-și îmbrace spinarea, de asta nu mă îndoiesc.

Și devenind încă și mai misterios în modul de folosire a vocabularului și expresiilor din comitatul lui natal, însufle-

ţindu-şi astfel şi mai mult ocările, încheia murmurînd că domnul Jerningham „e mai rău ca un ţap logodit" judecată înspăimîntătoare şi definitivă, nu mai puţin distrugătoare prin faptul că nimeni nu ştie exact ce-nseamnă.

Dar domnul Oakroyd făcea o deosebire netă între Jerningham-omul şi Jerningham-dansatorul, iar pentru acesta din urmă, domnul Oakroyd avea o admiraţie sinceră. De Susie ce să mai vorbim : era favorita lui, atît pe scenă cît şi în afara ei. În mod evident era soi bun, măcar că nu întotdeauna înţelegea el unde ţinteşte fata asta, — şi era vioaie, frumuşică şi prietenoasă, şi-i amintea atît de mult de Lily a lor, încît pentru domnul Oakroyd prezenţa ei era aproape la fel de încîntătoare şi totuşi, tulburătoare, ca şi pentru însuşi Inigo. Şi pe Inigo îl admira el ca pianist şi-l îndrăgea ca pe un tînăr prietenos care nu se umflă deloc în pene. (La Bruddersford tot timpul trebuie să te păzeşti de oameni umflaţi în pene, şi dacă cineva de pe acolo face vreun lucru ieşit din comun, imediat trebuie să i se ia măsurile exacte). De asemenea, exista o legătură deosebită între el şi Inigo, pentru că — după cum îi explica lui Joe : „Amîndoi fierbem în aceeaşi oală, sîntem amatori, cum se zice, care se cheamă că am venit odată în trupă şi ne străduim să vă arătăm ce sîntem în stare să facem." Şi în timp ce zicea aceste lucruri tonul domnului Oakroyd sugera limpede că, după părerea lui, amîndoi nu numai că se străduiesc dar chiar şi izbutesc.

Pentru domnişoara Trant avea un imens respect, deşi îşi dădea osteneala să nu-l arate la tot pasul. Avea ea ceva — el îşi dădea seama că există, dar nu se omora să descopere exact în ce constă — care-i impunea respect. Şi acest

ceva nu-l descoperise el niciodată la Sir Joseph Higden, baronet, şi nici la alţi oameni cu stare şi cu un rang înalt, pentru care muncise la Bruddersford. Nici unul dintre „Prietenii de nădejde" (care discutaseră în repetate rînduri chestiunea) nu ştia cîţi bani are domnişoara Trant, dacă este cu adevărat bogată sau pur şi simplu stăpîna unui venit frumuşel care-i îngăduia să pună deoparte vreo cîteva sute de lire pentru acest capriciu ce-o cuprinsese ; părerea domnului Oakroyd era că domnişoara Trant are bani gîrlă şi încă de atîta vreme, că nici măcar nu se mai gîndea la ei. „După cîte ştie ea şi după cît de puţin îi pasă, ai zice că metalul creşte în copaci", zicea domnul Oakroyd despre ea ; şi această opinie care l-ar fi scos din sărite pe un democrat dintr-o generaţie anterioară, nu avea alt efect decît să-i sporească respectul uluit pentru conducătoarea trupei. Şi Bruddersford-ul avea bogătaşii şi sărăntocii lui, dar domnul Oakroyd nu-şi amintea să fi cunoscut vreodată pe cineva ca domnişoara Trant. Ei doi erau ca nişte fiinţe din două planete diferite care totuşi descoperiseră nişte puncte de contact şi înţelegere reciprocă. Dacă domnişoara Trant ar fi fost bărbat, poate că atitudinea lui s-ar fi schimbat puţin, însă pe lîngă faptul că era femeie, în ochii lui apărea ca o tînără chipeşă. Într-o după-amiază cînd mergeau de-a lungul Digului, îi vorbise lui Susie despre ea. Susie ţinea grozav de mult la domnişoara Trant şi socotea — după cum zicea — că „e o drăguţă, o bomboană, nu altceva". Fireşte însă că, după părerea ei, era practic o femeie între două vîrste pe care n-o aştepta altceva decît o viaţă moartă de fată bătrînă, de îndată ce-i va părăsi pe

„Prietenii de nădejde". Domnul Oakroyd protestase imediat împotriva acestei păreri despre patroana lui.

— Nu e adevărat, Soos, îi zise el, în privința asta cam sari peste cal, fetițo. Eu unul nu m-aș mira deloc s-o văd pe domnișoara Trant măritîndu-se cît ai bate din palme. O fi avînd și ea pe vreunul, care abia așteaptă să zică ea „da". Eu o găsesc destul de tînără pentru orice bărbat; numai nițel să te uiți la ea și ai să vezi că e și ea dintre oamenii ăia mai aleși care întîmplător au fost dăruiți și cu o inimă curajoasă; și pe deasupra e și destul de chipeșă. Eu unul, să fiu vreun tinerel venit aicea în pețit, domnișoara Trant ar fi prima la care m-aș repezi, așa că să n-avem vorbe.

— Ei, nu mă-nnebuni, chiar așa ? se prefăcu Susie de-a dreptul dezgustată. Ei, bravo, domnule Jess Oakroyd, da' știu că te prefaci bine. Cine-mi ești, cine-mi ești ! Și asta după ce eu m-am purtat așa de drăguț cu dumneata ! Da' cu mine cum rămîne, ei, șmecherule ?

— Pe tine, Soos, nu te-aș lua nici să-mi plătească, declară el încîntat. Păi, cu tine un cetățean n-ar avea nici cinci minute de pace și odihnă, că în clipa asta ai fi toată numa' pupături, și peste două minute l-ai chinui ca pe hoții de cai, și p-ormă, cine știe, dacă n-ai începe să-i arunci și cu cratițele în cap. Zău dacă nu i-ai spune că n-are voie să te părăsească nici măcar o jumătate de oră și p-ormă i-ai zice că tu-l părăsești pentru totdeauna pînă cînd bietul băiat nici nu mai știe pe ce lume se află.

— Păi, așa-i și trebuie ! răspunse ea. Și-o să-i și placă. Deși, firește că vorbești numai așa ca să n-adormi. De fapt, habar n-ai absolut nimic despre mine, și asta-i adevărată nerușinare să zici c-o să mă port astfel. Dar dumneata chiar așa crezi că sînt ?

— Eu nu mai zic nimic, începu el.

— Păi, era și timpul !

— Dar uite ce știu eu : E în trupa asta un băiat pe care nu-l scap eu din ochi și pentru care încă de pe acum mi se rupe inima.

— Adică cum ? Cam ce vrei să spui cu asta, domnule Oakroyd ?

— Se prea poate să fie bun pianist. Eu nu zic că nu e. Lumea zice că ar putea ușor să scoată o groază de bani de pe urma cîntecelor ălora pe care le face. Și eu unul nu mă îndoiesc. Dar nu-l scap din ochi și-i zic că-mi pare tare rău pentru el. Dacă o ține tot așa cum a apucat-o, să vezi dacă nu ajunge într-un bucluc mare, orișicum s-ar aranja lucrurile pînă la urmă. Dacă fetișcana asta după care e mort el nu-l vrea, atunci n-o să-și găsească niciodată liniștea. Dar și dacă o să-l vrea, tot n-o să aibă liniște.

— În viața mea n-am auzit asemenea vorbe, strigă Susie. De parcă eu... adică el... sau mă rog, cineva... În sfîrșit, las-o-ncolo că prea te prostești ! Și chiar dacă ar fi așa — dar firește că nu e ; el nu m-a cunoscut nici cinci minute — nu că asta ar conta cine știe ce — recunoști — dar, mă rog, ce parc-ar fi vina mea ?

— Mai puțin vina ta cît nenorocirea lui, zise domnul Oakroyd zîmbind amar.

— Haide-haide, flăcăule ! îi zise Susie imitîndu-i felul de-a vorbi. Și dacă mi-ar fi spus mie cineva că un

dulgher din Fiorford ar putea să înceapă să-şi bage nasu' peste tot pe unde nu-i fierbe oala exact ca o afurisită de babornițǎ, n-aş fi crezut. Acuma mai bine ai da fuguța să faci şi nițică treabă în loc să răspîndeşti tot felul de bîrfeli pe care chiar dumneata le-ai născocit şi (aici glasul ei coborî şi deveni profund şi vibrant în atît de mare măsură încît să-ți înghețe sîngele în vine) să otrăveşti mintea şi să înşeli inima unei Tinere, care e aproape o Copilă şi o Orfană. Du-te, *Sir* Jess.

Şi acest baronet vicios, trăgîndu-şi şapca maro mai pe ochi, plecă într-adevăr, făcîndu-i cu ochiul din mers. Intră la Pavilion, pe uşa personalului. Dacă acum două săptămîni i-ar fi spus cineva că o să intre pe la uşa actorilor, ar fi crezut ? Înăuntru îl aştepta o trebuşoară foarte plăcută. După ce o termină, mai schimbă poate cîteva vorbe cu Joe şi cu doi dintre ceilalți, fumă o lulea sau două de „Old Salt", după care urma plimbarea grandioasă înapoi către locuința lui, la capătul căreia îl aştepta ceaiul.

— Bună ziua, domnule Oakroyd ; ceaiul dumneavoastră e gata şi v-am pregătit special o scrumbie dintr-aia grasă de-a noastră care vă place atît de mult.

— Nu sună rău deloc, doamnă Cullin, răspunse el.

Şi apoi îşi bău ceaiul, ca de obicei, citi ziarul, ca de obicei, apoi făcu o plimbare şi poate chiar bău şi un țap pe undeva, după care se întoarse pe Dig, fără să se grăbească : era propriul lui stăpîn, un cetățean care se învîrte prin țară şi membru al trupei „Prieteni de nădejde". Phii, era straşnic !

„Ei, lasă, lasă, flăcăule — se avertiză singur — potoleşte-te, potoleşte-te nițel. Vezi că nu visezi şi nici nu dormi. Pe undeva trebuie să fie şi vreun ciot de care să te poticneşti".

Şi într-adevăr, cea de-a doua jumătate a săptămînii petrecute la Sandybay aduse ciotul.

II

O scrisoare îi tulbură liniştea sufletească. Văzuse el foarte curînd că nu se poate despărți cu totul de lumea de acasă. Trebuie să ştie şi ei unde să-l găsească, căci chiar dacă or fi socotind că o duc mai bine fără el, şi s-or fi bucurat că nu-l mai văd, totuşi, ei existau, soția şi fiul lui, şi dacă li se întîmpla ceva, aveau să dorească să-l anunțe şi el dorea să ştie. Şi mai era şi problema scrisorilor lui Lily. Dura mai bine de două săptămîni pînă cînd ajungea la ea acolo în Canada o scrisoare, şi alte două săptămîni, pe puțin, pînă sosea răspunsul ; de fapt, cu una cu alta, puteai socoti şase săptămîni cu totul, chiar dacă răspundea ea aproape imediat. După cum zicea domnul Oakroyd „studiase toate acestea" pînă să intre în trupă. Îi putea scrie, ca de obicei, şi, de fapt, chiar intenționa să-i scrie mai des, acum că avea atîtea să-i spună. Dar cum putea ea să-i răspundă ? Nu-i putea da adresa la care o să se afle peste şase, sau şapte, sau opt săptămîni, căci nu putea şti întotdeauna exact locul unde se vor găsi. Îşi dădu seama că fata o să trebuiască să-i scrie ca şi mai înainte la adresa din Bruddersford — Ogden Street 51 — iar scrisorile aveau să-i fie

trimise mai departe de soția lui sau (mai probabil) de Leonard. N-avea altceva de făcut decît să-i anunțe pe cei de-acasă unde se va afla în săptămîna următoare, și asta nu-i era deloc greu să descopere. Se consultă cu Joe și află de la el că nu era nevoie de altceva decît să dea numele trupei, sala și orașul : „Domnul J. Oakroyd, „Prieteni de nădejde“, Pavilionul Digului, Sandybay — așa se fac lucrurile și asta scrisese el acasă încă de săptămîna trecută cînd era la Dotworth, într-o scrisoare scurtă în care le spunea că a căpătat o slujbă bună la niște arlechini și rugîndu-i să-i trimeată scrisorile lui Lily. Și apoi le mai scrisese iarăși dîndu-le adresa de la Winstead, înainte chiar de a primi un răspuns.

Joi după-amiază găsi o scrisoare așteptîndu-l la Pavilion. O înșfăcă și se grăbi să se ascundă într-un colțișor liniștit și fu încîntat să constate că în plic se află și o scrisoare de la Lily. Dar ea nu zicea mare lucru. Era încă foarte cald pe la ei ; ea era bine dar nu se obosea prea mult, pentru că urma să aibă copilul, despre care era sigură că va fi băiat ; iar soțul ei, Jack Clough, muncea din greu și se părea că avea să obțină curînd un spor de salariu; și trimeteau sărutări la toți. După ce mai citi o dată scrisoarea asta din cap în coadă, domnul Oakroyd deveni melancolic. I-o readusese atît de brusc pe Lily a lui în minte — care nu putea să-și formeze o imagine clară a feței ei și nici să-i audă bine glasul și totuși era în mod acut și pregnant conștientă de ea. Asta realiză scrisoarea, dar totodată arătă în mod dureros de limpede cît de mare e distanța dintre ei. Ea exista acolo, dar altceva nu mai putea spune. Mîine avea să se așeze la masă, să-și sugă mustața și să apese tocul atît

de tare încît o să stropească hîrtia cu cerneală, într-o strădanie chinuitoare de a-i spune cîte ceva despre ce simte și gîndește, și mare lucru altceva n-avea să scrie. Măcar de-ar fi fost și ea acolo, ascultîndu-l, sau măcar de ar fi fost el acolo ca s-o poată privi ! Dar ea nu sufla o vorbă despre venirea lui acolo. Domnul Oakroyd împături scrisoarea cu o grijă melancolică și o puse în buzunarul dinăuntru de la haină.

Dar în plic mai fusese și altceva în afară de această scrisoare. Se uită la numele din josul hîrtiei. Era o scrisoare de la Leonard. Își aruncă neglijent ochii pe ea. Nu-l prea interesa ce are de spus Leonard. Dar după ce o parcurse o dată, icni, își dădu șapca de tot pe ceafă și citi încă o dată fiind acum atent la fiecare cuvînt. Iată conținutul :

Dragă tată,

Am primit scrisoarea ta și îți trimit un plic care a venit de la Lily a noastră. Trebuie să-ți scriu eu fiindcă mama zice că nu vrea să scrie fiindcă prea e rușinată din pricina ta și nu se crede în stare să-ți zică măcar o vorbă. Ce-ai făcut tu, trebuie să fi făcut tu ceva, fiindcă la vreo cîteva zile de la plecarea ta a venit într-o seară un polițai și a întrebat de tine și că pe unde te afli. Noi i-am zis că nu prea știm. Dar asta nu e totul, fiindcă doamna Sugden i-a zis mamei că poliția nu scapă casa din ochi și Joe Flather mi-a zis că au fost și pe la fabrică la Higden și au întrebat și pe la Club. Așa că cel mai bine ar fi să te ții departe de orașul nostru și să stai mai ferit sau să încerci să te ascunzi cumva, că altfel o să pună mîna pe tine. Albert Tuggridge zice că e prea primejdios să scrii, că s-ar putea să deschidă

toate scrisorile și să-ți dea de urmă în felul ăsta, dar eu risc acum, cu toate că noi nu spunem la nimeni pe unde te afli. Mama e scîrbită dar eu trebuie să recunosc că asta mai dă un pic de sare și piper lucrurilor și sînt de părerea lui Albert, că dacă ai făcut tu ceva, trebuie să fi fost unealta altora, că ai fost doar folosit de o bandă de ticăloși. Am fost uimiți că ți-ai luat o slujbă la niște arlechini și credem că ar trebui să ai grije pe-acolo. United a pierdut iar, ce echipă mai e și asta ! Am fost deja promovat la scaunul al patrulea la frizeria Gregson.

Fiul tău drag,
Leonard.

După ce o citi și a treia oară, o rupse și, ținînd încă în mînă bucățelele, se furișă ușurel din colțul lui — un om urmărit.

Pînă la sfîrșitul zilei aceleia nu se gîndi la altceva decît la scrisoare : un polițist care l-a căutat în strada Ogden la numărul cincizeci și unu ; poliția care filează casa ; poliția care face cercetări la Higden ; poliția care se duce la Club — și pe măsură ce se gîndea la astea, se simțea din ce în ce mai stînjenit și mai neliniștit ; „Păi, dar n-am făcut nimic", își tot repeta în sinea lui ; numai că asta n-avea nici un efect. Fusese atît de ocupat și de fericit din pricina noii lui slujbe, încît aproape uitase de seria uluitoare de evenimente care-l împinseseră pînă la Rawsley, sau, cel puțin, nu-și amintea de ele decît ca o poveste pe care trebuia s-o spună. Dar acum aceste evenimente îi reveneau în minte și se dispuneau singure într-o secvență sinistră. Erau și banii ăia pe care turfistul ăla bețiv, George, zisese că-i

fuseseră furați. Poliția anunțase că are un indiciu, un indiciu prețios. Chiar în ziua aceea se certase cu patronul și se certase cu sindicatul, își rupsese cartea de muncă (un gest de om nesăbuit) și fugise.

Și asta încă nu era totul. Mai era și camionul ăla, încărcat cu lucruri de furat, cu care călătorise : poliția era pe urmele lui. Și indivizii ăia doi, Nobby și Fred, și grăsana aia înfiorătoare, Annie, cu toții gata, fără-ndoială, să dea sub jurămînt declarații cu care să-l înfunde pe viață. Și încă nici cu asta nu terminase. Mai era și scandalul ăla de la bîlciul din Ribsden, polițistul care îi ceruse autorizația, fuga și toate celelalte ; fusese amestecat și în povestea aceea, iar polițistul se uitase bine la el. Păi, peste tot pe unde umblase, fusese amestecat într-o treabă sau alta, care era potrivnică legii, la fiecare pas de cînd era tot pe drum ! Individul acela care ținea birtul, unde trebuise să lase o daltă, Poppleby îl chema — individul ăla avea să-și amintească de el și să ofere informații de îndată ce i se cereau — vorbind fără îndoială, ca de obicei, de „căldura omenească" — matahala aia cu fața ca un aluat ! Privind retrospectiv, domnul Oakroyd văzu toți acești martori ostili scoțînd capul pe tot parcursul călătoriilor lui. „N-am făcut nimic — încheie el discuția cu sine însuși pe un ton jalnic. Dar nici nu mai știu pe ce lume mă aflu."

Domnul Oakroyd era un muncitor respectabil, nu făcea parte din nici o categorie de delincvenți și deci nu socotea poliția drept un dușman firesc. Pe de altă parte, poziția sa în societate nu era aceea a persoanelor bine îmbrăcate și tihnite care, ducînd un trai ușor, se uită la polițiști pur și simplu ca la păzitorii lor și văd în ei niște indivizi voinici,

blînzi, mucaliţi şi îndatoritori — cu toţii cu inimi mari şi nobile, de aur, în pieptul acoperit de tunicile albastre. El şi cu prietenii lui din Bruddersford nu se certaseră niciodată cu poliţia, dar nici nu erau animaţi de cine ştie ce tandreţe faţă de ea. Atitudinea lor era de neutralitate prudentă. Poliţistul era cum era, atîta vreme cît rămînea la locul lui, măcar că avea obiceiul nesuferit de-a nu sta locului. La vremea lui, domnul Oakroyd cunoscuse mai mulţi poliţişti, făcuse cu ei schimb de ţapi de bere şi de opinii despre fotbal şi-i găsise oameni la fel de buni sau răi, sau indiferenţi, ca şi atîţia alţii. În privinţa superiorilor lor — sergenţi şi inspectori şi alţii asemenea — el se arăta destul de bănuitor, socotind că le place prea mult să cerceteze „cazuri" ca să mai poată rămîne pur şi simplu oameni sau să constituie o societate agreabilă. Cît despre justiţie şi ordine, în sine, cu toate tipicurile lor misterioase şi trucurile lor iscusite — de ele avea cu adevărat oroare. „Stai deoparte, şefule," auzise el de multe ori şi nu o dată îşi repetase aceleaşi vorbe în sinea lui. Nici el, nici vreunul dintre prietenii lui nu se număra printre oamenii legii înnăscuţi — un tip cunoscut oricărui vapor, oricărui regiment, oricărei fabrici — şi nu cine ştie ce popular, tipul de indivizi care întotdeauna îşi ştiu pe dinafară „drepturile", ştiu exact ce nu poţi fi silit să faci şi pur şi simplu abia aşteaptă prilejul de a vorbi răspicat într-un tribunal.

Domnul Oakroyd ştia prea bine că e nevinovat — în afară doar de chestiunea aceea a Cărţii de muncă — dar era gata să facă orice efort pentru a nu se vedea silit să-şi dovedească nevinovăţia. Ideea de a-şi stabili nevinovăţia şi de a ajunge să fie iarăşi în regulă cu autorităţile nu-i

trecu nici măcar o clipă prin minte; dacă poliţia îl caută, atunci datoria lui era să se ferească pe cît poate; şi dacă vor fi existînd persoane cărora această atitudine să li se pară de neînţeles, atunci înseamnă că ele pur şi simplu nu sînt în stare să-l înţeleagă pe domnul Oakroyd şi nici pe vreun alt locuitor de pe strada Ogden, din Bruddersford.

Singura satisfacţie a domnului Oakroyd era aceea sumbră şi nedeslușită că nu ştia exact în ce constă încurcătura. Pînă a doua zi, după un timp îndelungat consacrat reflecţiilor agitate, ajunse să se simtă un om urmărit şi hăituit. Pînă atunci nu băgase niciodată în seamă pe vreun poliţist din Sandybay, dar acum i se părea că ăştia răsar la fiecare colţ. Trecea pe lîngă ei cu inima bătînd să-i spargă pieptul, şi ochii lor bănuitori păreau că-i sfredelesc spinarea. Şi mereu tot apărea cîte ceva care să-i amintească de situaţia îngrozitoare în care se află. Astfel, după-amiază, îngrijitorul de la Pavilion, Curtis, individul cu un singur ochi şi cu faţa prelungă şi melancolică n-avu altceva mai bun de făcut decît să înceapă să trăncănească.

— Scrie în ziar că l-au prins pe tipu' cu furtul cel mare de bijuterii din West End.

Domnul Oakroyd mormăi doar ceva nedeslușit.

— Da-da, şi încă cum, l-au găbjit şi gata, continuă cu mult entuziasm domnul Curtis. Le-a trebuit doar un pic de timp, atîta tot. Acuma o să aibă el un pic de timp — acolo la răcoare. (Şi Curtis, care părea să fi descoperit un subiect potrivit pentru a-l scăpa de melancolia lui obişnuită, rîse încîntat de propria lui vorbă de duh.) Aşa-mi ziceau mie băieţii, că cică, „Aa, n-o să-l prindă niciodată", dar eu am

zis tot timpul : „Stai nițel, șefule, ai niţică răbdare. Lasă-le un pic de timp“. Ce părere ai, domnule Oakroyd ?

Domnul Oakroyd iarăși mormăi dar nu spuse nimic deslușit. Se uita la interlocutor cu un dezgust care aproape că-l făcea să se tragă într-o parte. Un ochi al lui Curtis se luminase și părea că-l scurtează cu un aer malițios, pe cînd celălalt, cel de sticlă, rămăsese ațintit asupra lui cu o privire rece, de moarte. Efectul era cum nu se poate mai sinistru.

— N-au decît să zică oamenii ce vor despre poliție — continuă Curtis — dar eu unul o cunosc destul de bine și-mi place să urmăresc cazurile astea și tocmai asta-i confuzia la care am ajuns domnule Oakroyd : Dă-i poliției un pic de timp și nu scapă niciodată din mînă omul care le trebuie.

Domnul Oakroyd plescăi doar din gură și continuă să se uite lung la el.

— Nu dau niciodată greș, repetă celălalt pe un ton mai apăsat, totodată bătîndu-și ascultătorul pe umăr.

Domnul Oakroyd se trase brusc înapoi.

— Ce vrei să spui că „nu dau niciodată greș“ ? întrebă el țîfnos.

— Adică nu le scapă niciodată ăla pe care-l caută. Se prea poate să nu fie săptămîna asta, n-o fi poate nici săptămîna viitoare. Dar mai curînd sau mai tîrziu (și aici domnul Curtis întinse o mînă mare și murdară și brusc închise pumnul) l-au înhățat !

Și după această concluzie dramatică îl privi triumfător cu singurul său ochi pe domnul Oakroyd.

— Aiurea-n tramvai ! strigă furios domnul Oakroyd. Dacă vrei să știi părerea mea, sînt mai mulți ăia care scapă decît ăia pe care-i prind.

Domnul Curtis clătină din cap și zîmbi compătimitor :

— Asta cred mulți, dar habar n-au. Totul e chestie de organizare. Organizarea, asta e.

— Iaca d-aia mă doare pe mine capu', zise domnul Oakroyd.

— Nu-i mai doare nici pe ei, șefule.

Și Curtis rîse din nou atît de enervant încît domnul Oakroyd își zise că tare ar avea chef „să-l apuce de cînepa dracului“.

— Un prieten de-al meu are un cumnat în poliția metrotopolitană — știi, 'mneata, colo la Londra, adicătelea e un adevărat tip de Scotland Yard. Ar merita să auzi ce povești aduce de-acolo. N-au nici cea mai mică șansă, indivizii ăștia care-s urmăriți, zău așa.

— Iaca d-aia mă doare pe mine capu' și încă și-n altă parte ! mormăi domnul Oakroyd.

— Ce ți-e și cu fotografiile și cu amprentele, și cu telegrafele, și cu fără-fir, și cu patrulele mobile ! strigă Curtis în extaz. Nu le rămîne nici umbră de șansă ! Le lasă lațul nițel mai slab și p-ormă o dată haț, și i-a înșfăcat !

— Da, da, ai mai zis asta și mai-nainte ! rînji domnul Oakroyd. Între timp era de-a dreptul exasperat. Ce naiba te-a apucat de tot faci într-una așa ? Parcă te-ai fi scrîntit acolo sus la cutiuță. L-a înhățat, l-a înhățat ! Și tot faci așa de parcă ai încerca să prinzi muște.

— Păi, ca să zic așa, nu făceam altceva decît să ilustrez ce fac ăia, zise spășit Curtis.

— Ei, şi ce te priveşte pe dumneata ? întrebă domnul Oakroyd. Să te audă cineva vorbind ar crede că au de gînd să te facă curcan şef al oraşului...

— Bine, bine, şefule, nu te enerva. Ce te superi aşa ?

— Nu mă supăr deloc, răspunse domnul Oakroyd, dar nu tot pisa chestia asta aşa pînă-n pînzele albe. Mi-ai spus o dată, gata, las-o moartă. Nu pot să sufăr s-aud pe cineva că-i tot dă înainte aşa la nesfîrşit. Parc-ai fi f'un afurisit de copoi, dintr-ăla de vînătoare ! Parcă ce ţi-au făcut oamenii ăia ?

— Ei, domnule Oakroyd, aşa eşti dumneata inimă blîndă, zise Curtis părînd mult uşurat. Într-un fel e spre cinstea dumitale, însă crede-mă pe mine, nu-ţi dă mîna s-o faci — sau cel puţin nu pe vremurile astea. Indivizii ăştia trebuie daţi la o parte, asta-i cel mai bine. Mie-mi place să-i ştiu puşi la popreală, sub lacăt.

— Cine vine, nu e domnul Porson ? întrebă domnul Oakroyd punînd astfel capăt acestei conversaţii neplăcute.

Avu grijă ca, după aceea, să nu mai prea stea la taifas cu acest Curtis. Dar acum orice incident cît de cît ieşit din banalitate începea să capete o înfăţişare sinistră. Lucruri care în mod normal i-ar fi stîrnit doar curiozitatea şi i-ar fi oferit şansa de a se adînci în cele mai încîntătoare speculaţii, acuma ajungeau să-l facă tot mai neliniştit şi secretos.

De pildă, mica conversaţie pe care o avu cu un şofer în faţa Pavilionului, sîmbătă după-amiază, cînd ajuta la adusul scaunelor suplimentare. Într-o pauză între două transporturi, cînd domnul Oakroyd n-avea nimic de făcut,

şoferul ăsta se apropie de el. Era un individ cu înfăţişare milităroasă îmbrăcat într-o frumoasă uniformă albastră.

— Sper că nu te superi că te întreb, zise acesta, dar nu cumva eşti legat în vreun fel de trupa asta, „Prieteni de nădejde" ?

— Asta cam aşa e, zise domnul Oakroyd cu o undă de mîndrie în glas. Dacă chiar te interesează, sînt maşinistul şi recuziterul lor. Se uită lung la necunoscut. Şi dacă nu mă-nşel, cred că te-am văzut şi eu pe dumneata pe-aici pe undeva ?

— O limuzină mare albastră, marca Daimler, zise şoferul. Probabil c-ai văzut-o prin oraş. Stăm la Great Eastern Hotel, acolo pe faleză. Ne-am dus de două ori la spectacolul ăsta, şi cînd zic „ne-am", vreau să zic, cucoana — nu consoarta, înţelegi, că aia e acasă — ci cucoana cu Daimleru'. L-am văzut şi eu o dată şi mai venim şi astă-seară. E un spectacol bun.

— Altul mai bun nici nu găseşti, şefule.

— Asta aşa e. Da' am impresia că lumea nu prea se-nghesuie la el aşa cum ar merita. Vrei un cui de coşciug ?

— Aş, eu nu mă ating de aşa ceva. Nu fumez decît pipă.

Şoferul îşi aprinse ţigara şi îi făcu semne amabile din cap domnului Oakroyd.

— Mde, bănuiesc că şi dumneata eşti ca şi mine. Azi aici, mîine dracu' ştie unde.

— Aia e, zise domnul Oakroyd care savura acest gen de conversaţie. Tot pe drum, pe drum, pe drum. Mîine dimineaţă ne strîngem bagajele.

— Şi de data asta unde mergeţi ? întrebă şoferul cu un aer nepăsător, care părea uşor făcut.

— Săptămîna viitoare mergem într-un loc care se cheamă Winstead, îi replică domnul Oakroyd cu nonşalanţa unui om care e gata să plece oriunde peste cinci minute după ce l-ai anunţat.

— Winstead, zici ? Ia să vedem, nu e un orăşel aşa micuţ, un fel de tîrguşor, prin comitatul Northampton sau Bedfordshire, parcă ?

— Deh, eu n-aş prea şti să-ţi spun, recunoscu domnul Oakroyd, tot atît de degajat ca şi pînă atunci. Să-ţi spun drept, în viaţa mea n-am dat pe-acolo.

— Şi după aia pe unde mai mergeţi ? îşi urmări celălalt interogatoriul.

— Apăi, stai niţel să mă gîndesc. Există un loc numit Haxby ?

— Există. Înspre Coventry. Ăla o fi ?

— Se prea poate. Parcă i-am auzit eu vorbind ceva despre Haxby.

Şoferul se uită la ţigară.

— Şi pe urmă încotro ? întrebă el iar.

— Apăi, parcă s-a vorbit ceva despre Middleford, recunoscu domnul Oakroyd, dar s-ar putea să fie săptămîna ailaltă, după săptămîna viitoare, numai că eu nu prea ştiu, aşa că s-ar putea să fie abia peste vreo patru-cinci săptămîni.

— Ai avea cumva posibilitatea să afli şi să-mi dai un fel de listă ?

Domnul Oakroyd se holbă la el. Apoi maniera lui prietenoasă şi degajată îngheţă într-o clipă.

— Hei, dar care e bancu' ? întrebă el. Ce-ţi pasă dumitale pe unde mergem noi ?

— Mă întrebam doar aşa, atîta tot, zise şoferul foarte surprins. Parcă ce, am făcut vreun rău cuiva dacă am întrebat ?

— Poate că nu, dar poate că da, răspunse domnul Oakroyd privindu-l bănuitor. Dar nu prea înţeleg eu ce te priveşte pe dumneata, dom'le ? Să ştii că în meseria asta a noastră nu merg toate lucrurile chiar aşa ca pe roate. Niciodată n-ai de unde să ştii cu cine stai de vorbă, comentă el cu severitate.

— Asta cam aşa e, zise şoferul.

— Un om în situaţia mea trebuie să fie cu ochii în patru. Nu pot să zic ce vreau oricărei persoane care se abate p-aici şi pune întrebări. Sînt tot felul de rotiţe care se îmbucă cu altele mai mici şi mai mari, adăugă el misterios.

— Mde, dacă vrei să ştii de ce te-am întrebat (şoferul adoptă brusc un aer confidenţial), am să-ţi spun, măcar că nu prea am voie. Cucoana vrea să ştie.

— Cucoana ? strigă domnul Oakroyd holbîndu-se iar.

— Lady asta în serviciul căreia sînt, explică celălalt zîmbind cu gura pînă la urechi. Dacă vrei să ştii părerea mea, s-a îndrăgostit pur şi simplu de trupa asta a voastră. Mereu îi tot cade cu tronc cîte o minune. Are prea mulţi bani şi prea puţină treabă, asta-i nenorocirea ei. E văduvă, înţelegi, şi se scaldă în gologani. Şi azi-dimineaţă mi-a cerut să vin pînă aici şi să întreb unde plecaţi. Vrea să vină să vă mai vadă o dată, măcar că nu mi-a zis chiar aşa direct. Aşa că asta este.

— Aha, zise domnul Oakroyd gînditor.

— Şi nu poţi să-mi spui mai mult ?

— Nu pot.

— Nu-i nimic. Nu-i nici o supărare, nu-i aşa ? Şoferul îi făcu un semn din cap, cam dispreţuitor. La revedere ! Şi plecă.

Domnul Oakroyd îşi frecă bărbia şi se uită lung în urma siluetei care se îndepărta.

— Ei, nu zău, băiete (zise el parcă s-ar fi adresat necunoscutului aflat prea departe ca să-l mai poată auzi) se îngroaşă gluma de tot. Cică cucoana vrea să ştie ? Pe dracu cucoana !

Nu credea nici o iotă din toată povestea fantastică, şi tot se simţea neliniştit şi plin de bănuieli, aşa că avu grijă să nu pomenească o vorbă nimănui din trupă despre această întîlnire. Poate că dacă le-ar fi pomenit, unii dintre artişti n-ar mai fi fost atît de nedumeriţi la sosirea acelui buchet pentru domnul Jerry Jerningham şi nici de cîteva alte incidente petrecute mai tîrziu.

Ultima reprezentaţie dată la Sandybay — după cum ştim deja — a fost un adevărat Spectacol, şi domnul Oakroyd savură succesul în egală măsură cu toţi ceilalţi. Triumful lor era şi triumful lui. Faţa lui lătăreaţă străluci radioasă în culise în tot cursul reprezentaţiei, şi era atît de roşie şi de luminoasă încît părea — după cum zise cineva — un reflector suplimentar. Dar cînd totul se sfîrşi, cînd ultimul spectator entuziast încetă să mai aplaude şi plecă, şi strînseră toată recuzita, simţi umbra aceea strecurîndu-se din nou pe şira spinării. S-a mai auzit vreodată de-un asemenea noroc ? Iată-l pe el, aranjat la fel de bine ca orice alt englez — şi, totuşi, urmărit. În orice clipă ar putea ăia să zică „l-au înhăţat“ — şi-atunci ce se întîmpla cu el ? Avea s-o ducă mai rău decît înainte. Îl treceau sudori reci cînd se gîndea la povestea asta. Dar n-am făcut nimic — îşi zise el iarăşi, de data asta cu multă amărăciune — şi totuşi nici nu mai ştiu pe ce lume mă aflu !

— Ei, domnule Oakroyd, strigă veselă domnişoara Trant, cînd se aflau cu toţii la intrarea pe Dig. Trebuie să te hotărăşti. Mergi iarăşi cu maşina mea sau de data asta ai prefera să mergi cu trenul ? Ce ţi se pare mai romantic ? Ştiu bine că eşti romantic din fire — ca şi mine.

Şi atunci se văzu silit să se gîndească repede, cu disperare. Care era soluţia mai ferită de primejdii ? Asta era toată chestia. Se şi văzu înşfăcat de guler într-o gară. Dar se văzu şi smuls de poliţişti din maşină.

— Apăi, zău dacă ştiu să vă spun, se bîlbîi el. Trebuie să mă gîndesc un minut, domnişoară Trant.

— E răsfăţat, asta e, zise Susie. Da' asta tocmai pentru că el e micuţa noastră mascotă — nu-i aşa, flăcăule ?

— Ţine-ţi gura, fătuţo, strigă domnul Oakroyd. Vă mulţumesc, domnişoară Trant, pentru invitaţie şi am să vin cu dumneavoastră cu maşina.

Da, automobilul e mai puţin riscant. Şi doar n-avea să lase lucrurile aşa. Avea să le arate el lor.

Cînd o întîmpină a doua zi dimineaţă pe domnişoara Trant era cum nu se poate mai sfielnic şi mai intimidat, dar ea era mult prea ocupată pentru a putea observa acest lucru sau orice alt lucru în legătură cu el.

— Bună dimineața, domnule Oakroyd, zise ea. Ai sosit tocmai la timp.

Rămase năuc. Dintr-o singură privire în treacăt, îl recunoscuse. Dar, mă rog, la urma urmei era firesc, pentru că-l aștepta. Apoi, li se alătură și Susie. De obicei, erau ocupate două locuri în automobil, dar niciodată mai mult decît atît, deoarece cărau cît mai multe bagaje cu putință.

Domnul Oakroyd o salută pe Susie cu un zîmbet spășit.

— Bună, bună ! strigă ea. Da' ce mai e și asta ? Vai, uitați-vă, domnișoară Trant. Vedeți ce a făcut ?

Domnișoara Trant îl cercetă cu ochi zîmbitori :

— Parcă într-adevăr te-ai schimbat nițel, zise ea.

— Și-a ras mustața, strigă Susie.

— Chiar așa, zise domnișoara Trant.

— S-a plictisit să stea mereu invizibil în culise. Nu-i așa, Jess ? Sau i-ai lăsat-o proprietăresei ca un mic suvenir de amintire ?

— Vai, Susie, nu fi grețoasă, strigă domnișoara Trant.

— Fac prinsoare că arăt altfel acum, zise domnul Oakroyd pipăindu-și buza de sus. Așa se-ntîmplă întotdeauna cînd îți razi mustața.

— Ba, nu, să știi că nu te schimbă cine știe ce, îi zise domnișoara Trant.

— E aceeași dulce față din Fiorford, îl asigură Susie.

I se făcu inima cît un purice. I se păru că degeaba s-a mai apucat să-și asprească buza de sus.

— Dar altceva deosebit nu mai vedeți ? întrebă el cu oarecare tristețe.

Amîndouă îl mai priviră o dată. De data asta domnișoara Trant ghici prima :

— Aha, văd ! strigă ea. Ți-ai luat o șapcă nouă, domnule Oakroyd.

— Mie mi se pare că e aceeași — cu cel puțin două numere mai mică, zise Susie.

— Nu, ailaltă era maro, zise domnișoara Trant.

— Da, așa cred și eu, strigă Susie. Iar asta e gri. Acuma îmi aduc aminte. Aia veche era de-un castaniu murdar, cum se zice prin Yorkshire — de fapt, era o șepcuță veche și ponosită. Vă dați seama ușor că acuma vrea să joace și el pe scenă — din moment ce s-a făcut spîn și a început să cheltuiască atîta pe îmbrăcăminte elegantă.

Domnul Oakroyd zîmbi cam stînjenit și intimidat, își dădu șapca puțin mai pe ceafă, căci fiind cam același număr ca și cealaltă — adică prea mică — o putea împinge înapoi la fel de ușor. Dar cu toate că zîmbea, în adîncul inimii lui era cum nu se poate mai dezamăgit. Într-o clipă de visuri nesăbuite, după ce se răsese în dimineața aceea, își imaginase scena în care domnișoara Trant și cu Susie s-ar fi uitat la el văzîndu-l că se apropie și s-ar fi întrebat cine este. „Și cînd te gîndești c-am mai dat și doi șilingi și jumătate pe o șapcă, își zise în sinea lui, și doar mie-mi plăcea aia veche. Tare mă tem c-o să trebuiască să-mi las barbă și să port o pălărie mare de pîslă moale dacă e vorba să mă maschez. Altfel e un caz disperat." Și deja le scrisese celor din Ogden Street ca să le spună că în săptămîna următoare o să se afle la Winstead. Dacă poliția punea mîna pe scrisoarea aia, s-a zis cu el. Așa că deloc, deloc nu aștepta cu bucurie întîlnirea cu acest oraș.

III

În toată partea de răsărit a comitatului Midland nu există un tîrg mai agreabil decît Winstead, cu piața lui pavată cu piatră cubică și cu Strada Mare lată, cu biserica parohială din secolul al XV-lea, cu Hala Elisabetană și cu atîtea frontoane vechi țuguiate, pe la case. Nu e doar un simplu tîrgușor și nimic altceva, căci aici se fabrică mănuși, ciorapi și dantele de o eleganță foarte discretă ; circulă și se strîng foarte mulți bani în oraș ; magazinele de pe Strada Mare au un aer de-a dreptul de metropolă ; cafeneaua Munsey are o orchestră (pian, vioară și violoncel) și dă cîte un *thé dansant*[1] de două ori pe săptămînă ; și cam din zece în zece minute vine în piața centrală cîte un autobuz de prin numeroasele sate care consideră Winstead-ul drept centrul universului. Are un cinematograf (Palatul Cinematografiei) și un mic teatru (Sala de Spectacole), care din cînd în cînd mai include pe afiș cîte un spectacol de revistă între două stagiuni ale companiilor și ansamblurilor permanente.

„Prietenii de nădejde" erau la Sala de Spectacole și făceau afaceri mult mai bune decît la Sandybay. Publicul nu era de un entuziasm delirant, dar era foarte amplu în fiecare seară și reacționa extrem de plăcut, în special spectatorii din locurile mai scumpe. După cum își spuneau mereu între ei, Winstead-ul se dovedea a fi „un loc bun". Tuturor actorilor le plăcea orașul, cu excepția lui Jerry Jerningham, care nu putea suferi gîndul că joacă într-o localitate mai mică decît Birmingham-ul său natal și spunea că prin „orășelele astea mărunțele își consumă pur și simplu inima".

[1] Ceai dansant (fr.).

Locuințele prin care stăteau erau mai bune decît de obicei — în privința asta erau cu toții de acord : mai curate și mai confortabile. Și cu vremea aveau noroc, căci era de un auriu splendid de octombrie — culoarea berei de toamnă — și cu lumina soarelui la fel de caldă ca și zidurile vechi de cărămidă aparentă. Domnișoara Trant, simțindu-se ca acasă într-o asemenea localitate, savura fiecare ceas petrecut acolo. Elsie descoperi în tînărul domn Long, — partenerul junior al firmei „Long și Passbury" agenție imobiliară și de licitații, de pe Strada Mare — un prieten pe care-l cunoscuse cu doi ani înainte cînd avusese o stagiune întreagă la Cromer și totodată un amic gata să îmbine afacerile cu distracțiile, luînd-o mereu la plimbare în automobilul său sport. Susie se învîrtea de colo pînă colo, destul de mulțumită, cu toate că în taină ofta și ea după orașe mari și după străzi aglomerate ; și dacă rămînea vreodată singură în excursiile ei, asta nu era vina colegului său, Inigo Jollifant. Doamna Joe, care începuse să se simtă din nou prosperă plănui și începu să execute un vast proiect în domeniul croșetatului, îi spuse proprietăresei tot ce se putea spune despre George, și din cînd în cînd își făcea apariția, cu un aer impresionant, la cafeneaua Munsey. Chiar și Joe se plimba la soare, cu pipa în gură, asculta reminiscențele domnului Morton Mitcham și juca *snooker* cu Jimmy Nunn. Jimmy, veșnic în căutarea digestiei, descoperise o mică farmacie, exact în spatele Străzii Mari, care era condusă de un domn cum nu se poate mai nostim și mai ciudat, foarte ușor de transformat la

urma urmei, într-un număr de atracţie şi o scenă din program.

Numai că pe aceşti oameni nu-i căuta poliţia. Domnul Oakroyd — convins fiind că acesta era doar cazul lui — nu se prea amuză la Winstead. Toate lucrurile puneau la cale un complot pentru a-i răpi liniştea sufletească şi tihna. Pînă şi razele soarelui nu făceau altceva decît să-i lumineze chipul drept în faţa ochilor fiecărui poliţist ce trecea pe lîngă el. Chiar în a doua zi de şedere acolo, avusese o experienţă îngrijorătoare. Stabilise că n-are rost să se strecoare neobservat în locuinţă, deoarece se simţea foarte bine acolo, ca acasă la el, aşa că ieşi cu curaj din casă, în lumina plină a după-amiezii, ca să exploreze oraşul.

La colţ, cînd să intre în piaţă, dădu peste un sergent de poliţie — o matahală cu înfăţişare dezagreabilă — şi se izbi de el nas în nas.

— Alo, alo ! mîrîi sergentul.

Domnul Oakroyd îi aruncă o privire speriată, mormăi ceva şi apoi se îndepărtă cît de repede putu, dar fără s-o ia chiar la goană. Traversă piaţa, strecurîndu-se printre autobuze, iar apoi, încetinind pasul, coborî pe Strada Mare. Acolo se întîlni cu Jimmy Nunn. Ţinea în mînă un pacheţel pe care numai un farmacist l-ar fi putut ambala atît de elegant.

Jimmy îl opri :

— Oakroyd, ai auzit vreodată de chestia asta ? îl întrebă el ridicînd în sus pachetul. Se cheamă Pepsinat.

Şi apoi îl ţinu de nasture pe domnul Oakroyd vreo cinci minute ca să-i prezinte o descriere a Pepsinatului care, după cît se părea, dăduse rezultate bune la proba finală — şi anume, lupta de a da gata stomacul lui Jimmy. La sfîrşitul acestor cinci minute, domnul Oakroyd aruncă întîmplător o privire peste drum. Acolo, pe trotuar, cu ochii ţintă la el, se afla poliţistul cel voinic.

Domnul Oakroyd îi spuse în grabă la revedere lui Jimmy, dar de data asta avu grijă să nu pară că o ia la sănătoasa, ci pur şi simplu o porni agale, oprindu-se din cînd în cînd ca să cerceteze vreo vitrină. Prima dată cînd îndrăzni să mai arunce o privire peste drum, sergentul se afla tot acolo şi avea aerul că nu-l slăbeşte din ochi. Dar a doua oară, cînd controlă din nou trotuarul opus, sergentul nu mai era acolo. Domnul Oakroyd îşi împinse şapca pe ceafă — cu un sincer moment de uşurare — şi recunoscu că era zevzec dacă putea să se sperie în halul ăsta şi de umbra lui. Rămase să se uite alene la vitrina laterală a unui magazin de ghete. După vreo două minute tot se mai uita, dar nu fără ţintă. Deasupra acelei perechi de pantofi bărbăteşti din piele de box se mişca ceva albastru. Era o reflecţie în oglindă şi ceea ce se reflecta era o uniformă de poliţist. Sergentul se afla exact în spatele lui. Domnul Oakroyd se aplecă, prefăcîndu-se că-şi leagă şireturile, şi trase cu coada ochiului la pavaj, aşteptînd să vadă pantalonii bleumarin cu vipuşcă trecînd pe lîngă el. Dar nu veneau. Deodată se năpusti înainte şi se grăbi să se îndepărteze fără să întoarcă măcar capul. Pe cînd se îndepărta, i se păru că aude în urmă o voce de bas spunînd : „Hei, stai o clipă !" Cîţiva metri mai departe traversă drumul între două automobile şi tocmai dădea s-o rupă la fugă cînd zări un alt poliţist care-l privea sever. Oraşul era plin de poliţişti.

„Şi cînd te gîndeşti ce orăşel drăguţ, altfel ! Ce naiba s-or fi strîns aşa de mulţi ? se întrebă furios. Nişte hahalere fără treabă ! Risipesc metalul oamenilor, asta e părerea mea“.

Între timp, însă, dăduse primul colţ ca să iasă din Strada Mare, pe o uliţă lăturalnică, îngustă, şi intrase pe altă stradă plină de magazine. Aici nu se vedea nici un poliţist. Simţind o profundă uşurare, îşi aprinse o pipă de tutun marinăresc şi o porni agale mai departe. Îi atrase atenţia o poză imensă a unui transatlantic. Mai era şi altă poză — un bărbat aflat în mijlocul unui lan de cereale care întindea mîinile înainte într-un gest primitor şi spunea : „Veniţi în Canada“. Pierdu vreo cîteva minute uitîndu-se la pozele astea şi la altele şi gîndindu-se la Lily şi la Canada. Era o agenţie turistică şi maritimă, şi domnul Oakroyd, iscodind înăuntru, văzu o mulţime de broşurele şi pliante întinse pe tejghea. Se mai uitase şi altădată la unele dintr-astea şi parcă într-un fel destul de simpatic i-o aduceau pe Lily ceva mai aproape. Prin unele din ele găsea şi cîte o hartă care-i arăta exact unde se află fata. Intră şi începu să răsfoiască broşurelele. Nimeni nu-l supără, şi după ce le întoarse pe toate părţile, strecură în buzunar vreo două din cele mai mari şi ieşi. Dar acolo, blocînd întregul trotuar şi privindu-l drept în ochi, se afla sergentul.

— Ei ? întrebă acesta.

— Ce s-a întîmplat ? se bîlbîi domnul Oakroyd şi inima îi bătea să-i spargă pieptul.

— Ce ţi-a venit s-o iei aşa la sănătoasa ? întrebă poliţistul pe un ton cum nu se poate mai aspru.

— Aş, de unde ? Eu să fug ? răspunse domnul Oakroyd.

— Şi de unde şi pînă unde accentul ăsta lătăreţ ? continuă sergentul. Acum, sub aparenta ferocitate, se strecura parcă o undă de umor bonom : Ce-ţi închipui că eşti acum — vreun comediant din Lancashire ?

— Ce vreţi să spuneţi ? întrebă cu disperare domnul Oakroyd. Iertaţi-mă, domnule sergent, dar nu vă înţeleg, adăugă el mai politicos.

Sergentul făcu un pas înainte şi-l măsură cu privirea atît de pătrunzător încît domnului Oakroyd i se prefăcu inima îngheţată în apă. Se gîndi că probabil acum s-a dus dracului totul. Dar sergentul începea să capete o expresie de mare nedumerire :

— Ori eşti Jimmy Pearson, zise el în cele din urmă, ori fratele lui geamăn.

— Aş, de unde. Habar n-am de nici un Pearson. Sînt... sînt... Nu sînt de prin partea locului, domnule sergent.

— Cum te numeşti ?

— Oa... începu el, dar apoi se corijă. Oglethorpe, anunţă el cu multă îndrăzneală. Sam Oglethorpe. Şi vin de la Wabley, din comitatul Yorkshire.

— Păi cam aşa s-ar părea după felul cum vorbeşti, domnule, îi zise sergentul. Ei, bine, trebuie să-ţi spun că semeni bucăţică ruptă cu un individ numit Pearson, care stătea pe vremuri pe-aici. Acolo, în piaţă, cînd ai dat peste mine mi-am zis : „Uite că s-a întors Jimmy Pearson. Ia să schimb şi eu o vorbă cu el.“ Nu ne iubea el prea tare,

Jimmy ăsta — din cînd în cînd mai înregistra şi el cîte un pareu la curse — dar noi nu-l băgam prea mult în seamă. Şi felul cum te tot fereai dumneata, cînd pe ici, cînd pe colo, aducea al dracului cu alde Jimmy.

Domnul Oakroyd îşi dădu seama că n-are nici un rost să susţină că nu l-a văzut în viaţa lui pe sergent :

— Şi eu care după ce v-am izbit aşa de rău acolo la colţ, m-am gîndit că ar fi bine s-o dau niţel cotită, mărturisi el cu un aer de perfectă candoare.

Şi cu asta lucrurile reintrară în făgaşul normal. Cînd se despărţiră erau deja în termeni foarte buni, aproape prieteni, numai că întîlnirea îi dăduse domnului Oakroyd un asemenea şoc încît nici măcar sfîrşitul ei surprinzător de fericit nu izbuti cîtuşi de puţin să-i potolească temerile. Ba mai mult decît atît, parcă îşi pierduse şi mai tare liniştea. Îi spusese sergentului un alt nume şi încă şi din asta putea să iasă vreo încurcătură. În seara următoare, în cursul spectacolului, avu un nou şoc cînd se afla în vîrful scăriţei, de unde aranja reflectoarele. Jerry Jerningham tocmai făcuse o foarfecă prin aer, cînd domnul Oakroyd observă o cască de poliţist agitîndu-se prin culise. Era cît pe-aci să cadă de pe scară. Îi dăduseră de urmă. Acum ar fi putut să coboare, însă rămase unde se afla, cu speranţa că poliţistul ar putea să nu-l observe. Dar în clipa următoare aplecînd ochii, văzu faţa poliţistului întoarsă în sus, spre el.

— Ai terminat acolo ?

— Da, zise cu neplăcere domnul Oakroyd.

— Atunci coboară, te rog, o clipă, zise poliţistul.

Domnul Oakroyd se aştepta la fiecare pas ca omul legii să-l înşface de guler. Era îngrozitor.

— Lumea zice că dumneata eşti omul pe care-l caut, zise binevoitor poliţistul, ba chiar cu aerul că-şi cere scuze. Ştii, din cînd în cînd trebuie să mai arunc şi eu cîte o privire pe aici. Consiliul municipal se leagă de toate fleacurile. Chestii cu incendiul şi altele dintr-astea. Nu ia mai mult de un minut, dar trebuie neapărat să-ţi pun vreo două întrebări.

Şi în clipa în care scoase din buzunar un carnet de note deveni brusc grav şi important.

Domnul Oakroyd începu din nou să respire :

— Păi, şefule, orice pot să-ţi spun, îţi voi spune, zise el cu multă seriozitate, cu aerul unui om care e gata să stingă un foc cu mîinile lui.

Lucrul cel mai rău era că nu ştiai niciodată nici măcar o clipă cînd eşti în siguranţă. Cele mai nevinovate lucruri deveneau deodată sinistre, ameninţătoare. Aşa, de pildă, sîmbătă dimineaţă, proprietăreasa lui, doamna Mason — al cărei soţ era portar la Agenţia Long şi Passbury — îi spuse domnului Oakroyd la micul-dejun că neapărat trebuie să vină acasă la ora ceaiului.

— Ştii, astăzi e ziua de naştere a lui Milly, anunţă ea, şi avem şi noi o mică petrecere, aşa că dacă nu-ţi cerem un sacrificiu prea mare, tare am vrea să te afli printre noi. Vine şi logodnicul lui Milly. O să-ţi placă, că e foarte simpatic. Facem petrecerea pe la şase, fiindcă mai devreme nu poate ajunge el.

Nimic nu-i plăcea mai mult domnului Oakroyd decît o asemenea ocazie festivă. Nu numai că făgădui să se afle

acolo, dar aranjă pentru seara respectivă să-i facă rost de două bilete la spectacol lui Milly și logodnicului ei, de care tot auzise dar pe care nu-l văzuse niciodată — ca dar de ziua ei. La cinci și jumătate se afla în salonaș, ascultînd — de data asta chiar prefăcîndu-se interesat — trăncăneala greoaie a domnului Mason, un individ solemn și încet în mișcări, cam certat cu munca. Domnului Mason i se păru că acesta este momentul cel mai potrivit pentru a discuta atitudinea lui față de religie :

— Mie-mi plac riptualurile, îmi plac grozav riptualurile, domnule Oakroyd — zicea el, tocmai cînd fiica lui Milly, o fată mărișoară și săltăreață care cîștiga bani buni la fabrica de mănuși și n-avea nici un pic de respect pentru taică-su, dădu buzna în cameră ca un fel de furtună colorată și parfumată și-i spuse să „termine dracului cu riptualurile lui ruginite".

Domnul Oakroyd îi spuse la mulți ani și-i înmînă biletele. Drept care fata îl țocăi pe amîndoi obrajii, căci domnul Oakroyd se bucura de simpatia lui Milly. Acesteia îi plăcea să se scoată în legătură cu viața teatrală și în cursul săptămînii reprodusese vorbele de clacă ale domnului Oakroyd altor fete de pe la Fabrica de mănuși, înflorindu-le fără prea multe rețineri. Apoi dădu buzna în cameră doamna Mason, stacojie la față, strălucind de fericire și avînd o înfățișare complet schimbată, pentru că o vedea pentru prima dată în toaleta de duminică. Zise că ceaiul e gata cînd vor fi și ei gata.

— Dar n-a venit încă Tom, zise Milly. O să mai așteptăm. Dacă ne mai ține mult, o să-i zic eu vreo două cînd o sosi.

— Ia las', domnișoară, nu-i mai zi chiar atîtea, spuse maică-sa încîntată de un asemenea curaj din partea fetei, dar socotind, ca de obicei, că nu e deloc înjositor pentru ea să dea niște sfaturi.

— Lasă c-o să aibă Tom ac de cojocul ei, zise domnul Mason pe un ton greoi. Dacă n-o fi așa, să-mi ziceți mie Cuțu. Că doar e destul de voinic.

Tom era, într-adevăr, destul de voinic. Avea aproape un metru optzeci, era foarte drept, foarte lat în umeri. Avea fața roșie, mustață tăiată scurt, ochii veșnic puși pe clipit și fălci în cantități nelimitate. În noul său costum gri părea deopotrivă bine legat și elegant, și era genul de tineri, pe care domnul Oakroyd i-ar fi îndrăgit oricînd altădată ; numai că de data asta nu știu cum se făcea dar nu-i prea plăcu înfățișarea lui. Era ceva dezagreabil în felul în care intră cu pas solemn și apăsat.

— Uită-te la el cum intră, că parc-ar vrea să ne bage pe toți la răcoare, strigă Milly (de fapt, cerîndu-le din ochi tuturor să-l admire.)

— Păi, atunci bagă și tu bine de seamă, fetițo, zise Tom prefăcîndu-se aspru.

Apoi, el și cu Milly rîseră și rîseră și domnul și doamna Mason. Domnul Oakroyd nu rîse ; zîmbi doar vag ; nu se simțea deloc la largul lui. Tom auzise de el și de trupă, așa că era foarte încîntat să-l cunoască. Domnul Oakroyd zise că și el e foarte încîntat și încercă să și pară încîntat, mai ales cînd se văzu totuși cu mîna întreagă, după ce i-o strînsese Tom, gata să i-o zdrobească. Se duseră în sufragerie să se așeze la ceai.

Domnul Oakroyd se lumină cînd văzu gustarea de pe masă. Era şuncă fiartă, erau conserve de somon în oţet, era chiar şi gem ; o adevărată gustare sănătoasă, din-tr-aceea la care foloseşti cuţitul şi furculiţa pentru că eşti în societate, şi pe care nici măcar oraşul Bruddersford n-ar fi dispreţuit-o. Îi aminti de vremurile bune pe care le cunoscuse cîndva acasă la el. Dar nici nu se aşezaseră bine, că domnul Mason şi strică totul.

— Ei, Tom, zise domnul Mason, ai mai arestat pe cineva în ultima vreme ? Ştii, Tom lucrează în poliţie, adăugă el, întorcîndu-se spre domnul Oakroyd.

Domnul Oakroyd dădu din cap şi simţi că se face de toate culorile la faţă. În mare încurcătură mai intrase iarăşi, trebuind să mănînce toată gustarea asta drept sub nasul unui poliţist. „Cel mai bun lucru pe care-l poţi face, flăcăule — îşi zise el în disperare — e să-ţi cam ţii gura şi să nu sufli o vorbă." Şi lucru acesta nu se dovedi prea greu o vreme, în timp ce Milly şi cu Tom al ei se tot tachinau între dînşii, dar după aceea nu mai avu nici o scăpare. Recunoscător fiind pentru bilete şi dornic să se arate politicos, Tom insistă să-i vorbească, punîndu-i întrebări :

— De unde spuneaţi că sînteţi ?

— De la Leeds, zise domnul Oakroyd.

— Parcă am avut impresia că deunăzi aţi zis că era Bruddersford, domnule Oakroyd, strigă doamna Mason.

— Păi, cam acelaşi lucru, răspunse domnul Oakroyd. Nu se ştie prea bine unde se termină unul şi unde începe celălalt.

Ştia el bine că era foarte departe de adevăr, dar printre străinii ăştia poate că mergea. De fapt, străinii care chiar vizitau comitatul West Riding erau înclinaţi să-şi facă o asemenea părere, văzînd doar un singur oraş nesfîrşit acolo unde localnicii izbuteau să distingă cinci sau şase localităţi diferite şi în veşnic război.

— Nu prea vedem noi pe-aici oameni din părţile dumneavoastră, zise Tom dus pe gînduri. Ciudat însă că mai e un individ care tocmai a sosit de pe meleagurile dumneavoastră, judecînd după felul cum vorbiţi. Tocmai ne povestea despre el sergentul nostru. Semăna leit cu un mic agent de pariuri de pe la noi numit Jimmy Pearson...

— Am auzit de el, zise domnul Mason cu un aer foarte solemn.

— Aşa că sergentul s-a ţinut după el ca să stea de vorbă şi cînd colo s-a dovedit că nu era acelaşi individ...

— Identitate falsă, parcă-i ziceţi voi la poliţie, nu-i aşa ? zise domnul Mason cu un aer şi mai solemn. Da-da, m-am gîndit eu, identitate falsă, aşa îi zic ei, Mămico.

— Închipuie-ţi ! strigă doamna Mason. Tom, să-ţi mai dau o ceaşcă de ceai. Tăticule, dă-i compotul de pere domnului Oakroyd.

— Şi individul ăsta micuţ tot din Yorkshire venea, ca şi dumneavoastră, zise Tom care nu era omul să lase o poveste neterminată. Şi semăna puţin şi la nume. Sergentul ne-a spus cum se numea. Og... Ceva în genul ăsta.

— Trebuie să fi fost Ogden, anunţă foarte binevoitor domnul Mason. Cunosc bine acest nume. Am întîlnit cel puţin doi la viaţa mea.

— Nu, nu era Ogden, zise Tom. Apoi, se uită la domnul Oakroyd. Era un nume mai lung. Un adevărat nume din Yorkshire. Asta era. Credeam că poate cunoaşteţi numele. S-ar fi putut să-l cunoaşteţi şi pe individ. Sergentul nostru zicea că era cam suspect felul în care tipul ăsta se tot ferea din calea lui la început. Dar, de fapt, sergentului toate i se par suspecte. Aşa ajung ăştia să fie sergenţi.

— Mie nu-mi plac firile bănuitoare, strigă Milly. Tu, Tom, să n-ai niciodată o fire bănuitoare, indiferent ce faci.

Aceasta i se păru domnului Oakroyd o replică foarte înţeleaptă. El personal se străduia să dea impresia că în momentul acela nu poate fi deranjat de nici o altă problemă în afară de compotul de pere, de cremă şi de pîinea neagră cu unt. Dar n-avea şanse să fie lăsat în pace.

— Mă întrebam dacă nu cumva îl cunoaşteţi pe acest Og... sau cum îl cheamă, îi zise Tom.

Domnul Oakroyd clătină din cap.

— N-am auzit pe nimeni spunînd că ar mai fi cineva de prin Yorkshire pe-aici, dar, la urma urmei, s-ar putea să fie mulţi.

Domnul Mason rumegase bine lucrurile şi acum îşi pronunţă sentinţa :

— Tom n-o să aibă o fire bănuitoare. Tom, o să se lase prea uşor dus de nas, asta o să fie nenorocirea lui.

— Ba nu, nu-i adevărat, nu-i aşa, Tom ? strigă Milly.

— O să stea totdeauna cuminte în banca lui, zise doamna Mason. Haide, daţi-mi ceştile cît e ceaiul încă fierbinte şi bun.

— Am şi eu ochi în cap, declară Tom şi în timp ce zicea asta privirea lui se învîrti în jurul mesei şi păru să se

oprească în mod semnificativ asupra domnului Oakroyd care fu atît de tulburat încît jumătatea de pară pe care şi-o tăia cu linguriţa de compot zbură brusc din farfuria lui şi ateriză printre tartele cu cremă de lămîie şi brînză de vaci.

— Ei, dragă, strigă domnul Oakroyd, ia uită-te ce-am făcut !

— O să trebuiască să te pună la popreală, domnule Oakroyd, zise domnul Mason cu un aer mucalit. Tom, uite o problemă pentru tine. S-a făcut vinovat de daune aduse tartelor cu ajutorul unei pere.

Rîseră cu toţii la asta şi domnul Mason, văzîndu-se încurajat astfel, preluă imediat conversaţia pe cont propriu :

— Dar lăsînd gluma la o parte, foarte la o parte (începu el de parcă ar fi fost tot felul de divertismente umoristice în curs de desfăşurare prin casă) fără să pomenim nume şi fără să vrem să jignim sau să supărăm pe cineva, eu zic că ar fi fost timpul să mai avem şi ceva cazuri interesante prin oraşul nostru. Da, ca şi în alte oraşe, în multe alte oraşe. Şi ştiu eu bine la ce mă refer...

— Aş, de unde, tăticule, habar n-ai. Mai bine taci din gură, zise fiică-sa.

— Şi ai grijă ce faci cu cotul ăla, zise nevastă-sa. Hei, împinge crema aia într-o parte, că altfel într-o clipă ai s-o răstorni.

— În zilele noastre sînt o mulţime de oameni pe stradă, continuă domnul Mason, care ar trebui să stea la ocnă. Sute şi sute. Nici nu ştim măcar cînd ne frecăm de ei în mulţime. Nu-i aşa, domnule Oakroyd ? Dumneata ştii la ce mă refer.

— Ce vrei să spui ? strigă speriat cel interpelat.

— Nu-l băga în seamă, domnule Oakroyd, zise gazda. Şi bea un ceai bun, că văd că de mîncare aproape nu te atingi.

— Nu-i nici o supărare şi se cheamă că aşa vine vorba, zise domnul Mason cu un aer grandios. Vreau să spun că dumneata eşti un om care umbli prin lume, vezi o mulţime de lucruri, te mişti de colo pînă colo. Ca şi mine, aşa că ştii la fel de bine ca şi mine. Oameni urmăriţi — asta sînt — şi care umblă astăzi pe străzi la fel de slobozi ca şi mine şi ca şi dumneata, domnule Oakroyd. Dacă m-ar asculta pe mine...

— Dacă te-ar asculta pe tine, într-o clipă am intra într-un bucluc straşnic, strigă Milly. Se poate să critici în felul ăsta poliţia ? Ia, Tom, zi-i şi tu ceva.

— Asta aşa e, interveni maică-sa. Daţi-i şi lui Tom o şansă. Iar domnului Oakroyd daţi-i o bucată de chec, că nu mănîncă nimic.

— Mde, eu nu zic că sîntem în stare să săvîrşim minuni, zise Tom (deşi o spuse cu aerul unui om care dacă s-ar strădui ar izbuti să facă vreo două-trei.) Nu sîntem în stare şi lumea nici nu aşteaptă asta de la noi. Dar noi ştim mai multe decît crede lumea despre noi. Nu putem să găsim acul în carul cu fîn. Şi nici nu ne putem permite să facem greşeli.

— Fireşte că nu, Tom, zise doamna Mason care după cît se părea se gîndise mult de tot la această chestiune. Milly, dă-mi ceaşca lui taică-tu.

— Lasă că am mîncat şi-am băut pe săturate, zise domnul Mason. Acum vreau s-ascult.

— Păi, să zicem atunci că ar fi aşa, continuă Tom. Să presupunem că ai fi urmărit pentru ceva, domnule Mason...

— Nu mă lua pe mine ca exemplu, Tom. La mine merge prea uşor. Pe mine ştie oricine din oraş unde să mă găsească. Sînt acolo la firma Long şi Passbury, de douăzeci de ani tot acolo sînt. Dacă pe mine mă urmăriţi, atunci se cheamă că vă luaţi leafa de pomană. Să-l luăm mai degrabă pe domnul Oakroyd aci de faţă. El e toată ziua pe drum. Nimeni nu ştie nimic despre el.

— Ba sînt zeci de oameni care ştiu totul despre mine, protestă indignat domnul Oakroyd. („Ce naiba i-o mai fi venit şi nătîngului ăstuia să mă bage pe mine în discuţie ? Şi ce dracu au că nu mai schimbă subiectul ? Slavă Domnului că l-au sucit pe-o parte şi pe alta, de mi-a venit rău !")

— Perfect, zise Tom, îl luăm pe domnul Oakroyd. E urmărit. Înţelegeţi ? Îşi alcătui o privire foarte fioroasă şi deodată îndreptă un deget către nefericitul domn Oakroyd : Sînteţi urmărit. Sîntem pe urmele dumneavoastră.

Familia Mason se omorî de rîs la vederea acestei intrigi secundare.

Numai că domnul Oakroyd se săturase. S-ar fi putut să fie în avantajul lui să afle ce li se întîmplă oamenilor care sînt urmăriţi, dar pur şi simplu nu mai putea să mai stea acolo.

— Numai o clipă, strigă el, ridicîndu-se în picioare. Cît e ceasul ?

— E abia fără zece, îi zise doamna Mason. Ai timp berechet, domnule Oakroyd. Azi-dimineață mi-ai spus că n-ai nevoie să pleci pînă la șapte și-un sfert.

— Da, pe atunci nu știam, mormăi el. Dar am o mulțime de lucruri de făcut la te-atru înainte de spectacol. Trebuie să plec, doamnă Mason.

Se duse să se spele, lăsîndu-i pe ceilalți să se ridice de la masă cînd vor și cum vor.

Tocmai cînd deschidea ușa din față, pe umăr i se lăsă o mînă grea. Sări în sus.

— Ha ! ?

Atît izbuti să rostească înainte de a i se tăia respirația. Se întoarse și dădu cu ochii de Tom care arăta mai mult ca oricînd a polițist.

— Să vă uitați după noi prin sală, domnule Oakroyd, îi zise Tom cu entuziasm bonom. Dealtfel, o să ne auziți aplaudînd. Și mulțumesc pentru bilete.

— Dumnezeule, ce m-ai speriat ! strigă domnul Oakroyd și se grăbi să plece. Era hotărît ca acest Tom să nu-l mai vadă nici în seara aceea, nici în altă seară. Se simțea nenorocit. Cu somonul, și cu perele, și cu checul, și cu toate șocurile pe care le suferise, parcă se făcuse răzmeriță în pîntecele lui.

— Avem o sală bună astă-seară, zise Jimmy Nunn. Într-adevăr aici la Winstead ne-a mers bine. Îmi pare rau că plecăm.

— Din partea mea n-ai decît să ți-l păstrezi, îi zise domnul Oakroyd. Mie nu prea-mi place aici.

— Păi da' ce cusur are ?

— Fel de fel, răspunse el crîncen și-și văzu de treabă.

IV

Domnul Oakroyd simți că n-o mai poate duce așa multă vreme : taina îl apăsa.

„Trebuie neapărat să mă destăinuiesc cuiva — recunoscu el în sinea lui — că altfel mă scrîntesc de tot." Unii dintre colegi începuseră deja să se întrebe ce-i cu el. Jimmy Nunn socotea că are aerul unui om în pragul — dar nu mai departe decît în pragul — unei boli de stomac : o persoană care „mai tîrziu o să-și dea seama". Susie zicea că moare de dor de casă, tînjind să mai vadă o dată Bruddersfordul. Joe clătina pur și simplu din cap. Nu era o treabă bună. Domnului Oakroyd îi era rușine. Trebuia neapărat să-i spună cuiva, dar nu izbutea să se decidă și se simțea din zi în zi mai rău.

Acum se aflau la Haxby, jucînd la Kursaal — o clădire în care era un curent îngrozitor și unde fusese amenajat pe vremuri un mic patinoar pentru patine cu rotile. Publicul era bunișor, deși mai prin fundul sălii se nimereau și spectatori agitați și gălăgioși. În privința orașului în sine erau cu toții de acord că e de-a dreptul nesuferit ; o localitate întunecoasă și murdară, plină de măcelării goale și de bărbați fără guler, care umblau agale de colo-colo, așteptînd rezultatele de la curse ; și se plîngeau și de locuințele lor, rău mirositoare și incomode, bîntuite de duhori de verze de mult stricate și mobilate cu tot felul de fotolii vechi tapisate cu păr de cal care te înțepa îngrozitor. Era, dealtfel, și una din localitățile acelea în care în cursul zilei pur și simplu n-ai ce face. Se învîrteau și ei aiurea sau porneau în plimbări fără nici o țintă, sau mai cîrpeau și reparau

cîte ceva sau încercau să găsească o tovărășie agreabilă la o sticlă de bere, dar se bucurau grozav cînd sosea momentul să se ducă la sala de spectacol.

Haxby nu-i dădu domnului Oakroyd vreunul din șocurile ce i le oferise orașul Winstead, dar, în schimb, păru că-l deprimă încă și mai rău. Avea ceva cumplit de sumbru și dubios. Iar proprietăreasa la care stătea, o bătrînică palidă, cu fața prelungă, nu era deloc prietenoasă și părea să-i supravegheze bănuitoare pînă și cea mai mică mișcare. Nimeni nu era mai încîntat decît el cînd începea spectacolul la Haxby, se aprindeau luminile pe scenă, iar Inigo zdrăngănea la pian. Dar pînă și la teatru și-au dat seama că e demoralizat.

În schimb joi seară era alt om. Inigo fu primul care observă :

— Nu mai avem decît trei spectacole în gaura asta, slavă Domnului, zise el în timp ce ședeau împreună în culise înainte de ridicarea cortinei. De fiecare dată cînd vin încoace trec pe lîngă cincisprezece dughene de măcelari și în nici una din ele nu e altceva decît un picior de berbec expus în vitrină. Nu mai pot să le mai văd în ochi, zău așa. Îmi întorc stomacul pe dos, absolut, în special, pentru că acasă în chiliuța mea tocmai îl termin de mîncat pe fratele lor mai vîrstnic. Dumnezeule, ce oraș !

— Ba nu, protestă domnul Oakroyd, nu e chiar așa de rău. Nu e chiar locul unde mi-ar plăcea să vin să-mi petrec concediul, dar la viața mea am văzut și orașe mai puțin de soi.

Glasul lui suna complet schimbat.

— Bună, bună ! strigă Inigo privindu-l îndelung. Dar ce ți s-a întîmplat, meștere Oakroyd ? Păi, ești iarăși mica noastră rază de soare ! Trebuie să fie vreun mister pe-aici pe undeva.

Domnul Oakroyd păru tare încurcat.

— Aș, nu s-a întîmplat nimic — sau în orice caz, nu cine știe ce.

— Haide-haide, așa nu merge, îi zise Inigo. Duci o viață dublă. Probabil că în fundul grădinii dumitale cresc niște zîne — cum subliniază uneori doamna Joe în mi bemol major. Ce s-a întîmplat ?

— Nimic... doar că azi m-am întîlnit cu un cetățean din Bruddersford.

— Aha, va să zică asta e ! zise Inigo. Ai auzit, Joe ? Meșterul Oakroyd și-a venit în fire pentru că a întîlnit un concetățean din Bruddersford pe ruta asta pustie. Să se răspîndească această veste și să fie drumul nostru numai cîntec și veselie.

Și vorba, într-adevăr, se răspîndi, rezultatul fiind că domnul Oakroyd se trezi tachinat din cînd în cînd în tot cursul serii. Negreșit, ziceau ei, omulețul suferise de dor de casă.

Domnului Oakroyd puțin îi păsa ce spun ei. Îi întîmpina pe toți cu un zîmbet prietenos. Era iarăși fericit, nu mai era urmărit și hăituit. O întîlnire întîmplătoare din după-amiaza aceea îl trezise din coșmar.

După prînz (care nu fusese deloc bun) ieșise să facă vreo cîțiva pași pe străzile principale ale orașului, fumîndu-și pipa și întrebîndu-se dacă ar merita să bea o halbă înainte de a face cîrciumile pauza de după-amiază. În

fața „Cerbului Alb“, cea mai mare berărie din oraș, observase un mic automobil care încă de la distanță i se păru oarecum cunoscut. De îndată ce se apropie destul ca să vadă că locurile din spate fuseseră prefăcute într-un fel de cutie mare, domnul Oakroyd îl recunoscu. Știa prea bine ce automobil e ăsta, căci petrecuse o zi întreagă lucrînd la el. Lada aceea improvizată (pentru mostre) era pur și simplu opera lui. Și recunoscu și literele Bruddersfordului pe numărul mașinii. Era automobilul folosit de domnul Ashworth, unul dintre voiajorii comerciali de la Higden. Probabil că domnul Ashworth era în momentul acela înăuntru la „Cerbul Alb“, unde fără îndoială că se ținea destul de bine.

(Și să spunem încă de pe acum că această întîlnire cu domnul Ashworth nu implică nici un fel de exagerare a unei coincidențe neverosimile. Cei care-și închipuie așa ceva trăiesc pur și simplu în ignoranță, neavînd habar de comerțul din comitatul West Riding. În fiecare săptămînă, voiajorii comerciali — localnici cu umeri lați și vocale încă și mai late — părăsesc Bruddersfordul pentru a vizita toate orașele de pe insula noastră, pentru a străbate mările pînă la Gothenburg, Amsterdam, Anvers, Lille și Milano, ba chiar pentru a cutreiera globul pămîntesc, făcîndu-și apariția la Sydney sau Buenos Aires. Higden este una din cele mai mari firme din Bruddersford și n-ar fi deloc de mirare să întîlnești vreun agent al ei oriunde și oricînd).

Atunci domnul Oakroyd avu un moment de inspirație. O să-i spună povestea lui domnului Ashworth, care întotdeauna schimbase cîte o vorbă cu el și era fără doar și

poate un om cu capul pe umeri. Intră la „Cerbul Alb“. Domnul Ashworth nu era în sala cu tejgheaua și nici în salonul pentru fumători, ceea ce însemna că nu e deloc la parter, căci nu era omul care să se amestece cu cei ce beau la bar. În timp ce domnul Oakroyd șovăia, fu întrebat ce dorește și apoi i se spuse că un domn distins își mai ia încă prînzul în salonașul de cafea de la etaj. Era, într-adevăr, domnul Ashworth. Domnul Oakroyd îl găsi într-un colț al acelei încăperi pustii, mîncînd brînză și biscuiți și uitîndu-se într-un ziar.

Domnul Ashworth, un bărbat voinic, cu fața mare și roșie, cu mai multe bărbii și cu ochii albaștri spălăciți și bulbucați, aruncă o privire către domnul Oakroyd care se apropia și apoi se uită lung la el :

— Ascultă, strigă el, parcă te cunosc de undeva, nu ?

— Chiar așa, domnule Ashworth, zise omul nostru apropiindu-se. Ce mai faceți ?

— Aa, e Oakroyd ! Dar ce cauți pe-aici ? Am auzit eu că de la Higden ți-au dat plicul. Ce rușine, după atîția ani cîți ai lucrat pentru ei ! Poftim, ia loc.

Dar domnul Oakroyd îl lămuri mai întîi cum de-a ajuns să se afle la Haxby și apoi, în încheiere, îi zise :

— Și aș vrea să vă destăinuiesc un lucru care mă cam frămîntă de la o vreme, domnule Ashworth, dacă n-aveți nimic împotrivă.

Domnul Ashworth, care probabil se cam plictisise, n-avu nimic împotrivă.

— Dar nu rămînem aici, flăcăule, îi zise el. Găsim noi vreun colțișor jos să dăm pe gît una mică, și pe urmă putem să stăm de vorbă în tihnă.

Coborîră, cerură să li se pună dinainte un whisky dublu și o halbă, iar apoi domnul Oakroyd se afundă în povestirea lui, începînd de la aventurile lui cu George din seara dinaintea plecării lui de la Bruddersford și încheind cu scrisoarea lui Leonard.

— Și după cum vă puteți da seama și singur, domnule Ashworth, încheie el, n-am făcut nimic — atîta doar că mi-am rupt cartea de muncă, adică nu mai mult decît atît — dar mai cu una, mai cu alta, mi se părea că s-au întors toate cu susul în jos și nici nu mai știu pe ce lume mă aflu.

— Dar cum de-au ajuns să te caute ăia de la Bruddersford ? întrebă interlocutorul lui.

— Păi, din cauza aiurelii ăleia cumplite cu George, răspunse domnul Oakroyd. Ăla e singurul lucru care a putut să-i stîrnească. Vedeți, domnule Ashworth, polițaiul ăla mi-a zis să nu mă mai țin după George și m-a văzut la față și știe și unde am casa, în Ogden Street, fiind'că i-am spus chiar eu. Ei, și atunci, cînd tipul ăsta, George, a zis după aceea că a fost jefuit, copoiul și-a adus aminte de mine și a început să facă o mică cercetare, cum ar fi, și atuncea au văzut ei că eu mi-am luat tălpășița pe nepusămasă și asta i-a stîrnit și mai rău.

Domnul Ashworth îi privi aproape un minut chipul trist și abătut și-apoi izbucni într-un hohot de rîs neașteptat și uluitor :

— Phii, fir-aș-al dracului ! Vai de mine, Oakroyd flăcăule ! Era vorba de George Jobley, nu ?

— Da-da, așa-l cheamă. Îl cunoașteți ?

— Auzi vorbă dacă-l cunosc ! Tț-tț-tț... (și domnul Ashworth continuă să facă tț-tț-tț încă vreo două minute). Aș fi dus-o mult mai bine în viață dacă nu l-aș fi cunoscut. De nu știu cîte ori mi-a tot smuls cîte o liră pentru vreun cal care ori n-a alergat, ori nici măcar nu era în stare să alerge. Dar mi-aduc aminte de povestea aia. N-a fost nimic. A fost doar o spaimă prostească de-a lui. N-a pierdut nici un fel de o sută douăzeci de lire, aiurea-n tramvai, a recunoscut chiar el după aceea. Dar, firește, chestia asta n-o scriu ei prin ziare.

— Adică vreți să spuneți că poliția n-a mai cercetat cazul ?

— Păi sigur că asta vreau să spun. Cazul ! Păi da' nu era material nici măcar pentru un început de cercetări. Dacă ți-ai închipuit cumva că ești unul dintre indivizii ăia pe care-i caută poliția și nu-i poate prinde, poți să încetezi chiar în clipa asta să te mai gîndești. Nu-mi pasă ce ți-a scris flăcăul dumitale, că nu e nimic la mijloc. Probabil că a citit prea multe romane detective, de proastă calitate.

— Sînteți sigur, domnule Ashworth ?

— Absolut. Poți să te duci și mîine să te plimbi prin Woolgate și îți dau eu cinci șilingi pentru fiecare privire pe care ți-ar arunca-o vreun polițist. Aiurea — încheie domnul Ashworth cu cel mai lătăreț accent al lui — au ei alte lucruri mai bune de făcut decît să te sîcîie pe dumneata, flăcăule.

— Phii, pe legea mea, dar mare piatră mi-ați mai luat de pe suflet, domnule Ashworth ! strigă cu aprindere domnul Oakroyd. Ați fost grozav ! Păi chestia asta m-a ros

pînă mi-a stricat plăcerea de la cea mai bună slujbă pe care am avut-o vreodată. Ei, acuma sînt ca un nou născut.

Își frecă mîinile, își bău halba pînă la fund și apoi își aprinse din nou pipa. Cînd văzu că și domnul Ashworth și-a terminat paharul, zise pe un ton foarte serios :

— Acuma vă rog să mai beți una cu mine, domnu' Ashworth. M-ați pus iar pe picioare.

Cinci minute mai tîrziu, cufundat în cea de-a doua halbă, remarcă fericit :

— Știți, domnule Ashworth, cînd am reparat mașina aia a dumneavoastră, nici prin cap nu mi-a trecut că foarte curînd o să fiu și eu cam ca ea. Dar sîntem amîndoi tot pe drum, pe drum, pe drum — nu-i așa ? Fumă cu un aer degajat cîteva minute, apoi adăugă : Și-acuma mai era ceva care tot vroiam să vă întreb, și să mă grăbesc, pînă nu uit iar.

Mai sorbi o dată din bere și apoi se uită meditativ la concetățeanul lui, peste halbă.

— Centrul ăla înaintaș a lu' *United*, face vreo treabă ?

Domnul Oakroyd își revenise pe deplin.

Capitolul al V-lea

INIGO SARE DINTR-UN TREN ȘI SE TREZEȘTE ÎNDRĂGOSTIT

I

— Ei și acum asta — spuse pe un ton impresionant doamna Joe, ridicînd ultimul pachet de cărți — asta e ceea ce se va întîmpla cu siguranță.

— Dar atunci restul ce-a fost ? întrebă Inigo.

— Ia ascultă, Inigo, strigă Susie, al cui viitor îl ghicim ? Al meu sau al tău ? Știi că n-ai deloc haz ? Haide, haide, draga mea, nu-l băga în seamă.

Doamna Joe examina cărțile cu o gravitate sibilină.

— Văd aici că te-așteaptă mari izbînzi, draga mea. Bani, admirație, putere, totul — foarte, foarte mari izbînzi. Și o să vină pe neașteptate în ceva de cinci.

— Cît de cinci ! Nu poți să-mi spui ?

— Nu, e doar ceva de cinci. Și totul o să se tragă de la un bărbat oacheș, un bărbat foarte oacheș.

— O fi vreun negru, sugeră Jimmy Nunn.

— Ah, taci dracului, Jimmy ! strigă Susie. La vîrsta ta puteai să fii mai înțelept. Și cum o să-l cunosc pe bărbatul ăsta ? Asta aș vrea să știu.

— Apropo de negri, zise domnul Morton Mitcham, fără să se adreseze nimănui în mod special — mă aflam odată la New Orleans și era acolo o negresă bătrînă care știa să ghicească viitorul. Și știi cum o făcea ? Cu sîmburi de pepene. Mi-a zis că am să-mi rup brațul într-o săptămînă. „Să nu te duci la miază-noapte sau la soare-apune, domnișorule" mi-a zis ea. Și totuși m-am dus. Și exact la o săptămînă după asta, la Nashville...

Făcu o pauză și se uită pe rînd la cei de față.

Joe își scoase pipa din gură.

— Ți-ai rupt brațul cum a zis ea, îi suflă el.

— Nu, n-a fost numai atît, zise domnul Mitcham cu glas foarte solemn — și nici măcar n-am să pretind că așa au stat lucrurile. Dar exact la o săptămînă după asta eram cu un individ — și-am să vă spun eu cine era ; era bătrînul Horace Carsol, care umbla de colo pînă colo cu spectacolul ăla de iluzionism *Femeia într-un butoi* — și el și-a rupt piciorul. Ciudat lucru, nu-i așa ? Și pe urmă altădată, în Extremul Orient, era un chinez bătrîn...

— Ei, Susie, nici nu poți să ai o soartă mai frumoasă decît asta, draga mea, zise doamna Joe. O să ai o mulțime de necazuri și de supărări în ceva de doi, cum îți ziceam, dar, după aceea, toate o să-ți meargă strună și tare aș dori să pot spune la fel despre noi toți.

— Și nu crezi c-ai putea, nici dacă te-ai strădui mai mult ? întrebă Inigo cu un aer nevinovat.

— Uite-l că iar începe ! strigă Susie. Susține că după părerea lui toate astea sînt prostii ; și cînd colo, el moare de dorința să aibă și el o soartă bună și e furios pentru că n-o poate avea.

— Nu mai lua toate în batjocură, domnule Jollifant, zise doamna Joe cu multă seriozitate. Am văzut eu prea adesea oameni care-și băteau joc de lucrurile astea ca și tînărul acela care a intrat în trupa Rawston, cînd eram noi acolo. Cum îi zicea, Joe ? îi strigă ea peste masă soțului.

— Cum îl chema pe cine ? întrebă Joe.

— Pe tinerelul ăla care a venit în trupa Rawston și care lucrase mai înainte într-un birou de avocatură sau nu știu unde, și nu credea în ghinion și noroc și în chestii dintr-astea.

— A, tipul ăla, zise Joe. Da, mi-aduc aminte perfect de el. Cel mai bun jucător de whist pe care l-am întîlnit vreodată, asta era. Îți știa dinainte toate cărțile pe care le aveai în mînă. Mi-aduc perfect de bine aminte de el.

— Bine, dar cum îl chema ? strigă nevastă-sa pe un ton strident. Nu spune într-una că-ți amintești de el. Îmi trebuie numai numele lui.

Joe stătu o clipă pe gînduri :

— Am uitat cum îl chema, mărturisi el.

— Așa ești tu întotdeauna, Joe, îl trimise ea la plimbare cu dispreț afectuos. Zi-i Joe și pace, le strigă ea celorlalți aflați în preajma ei. E în stare să-ți vorbească un ceas și să-ți tot spună că-și aduce aminte de el — dacă nu l-aș opri eu la timp — și pe urmă nu ține minte nici măcar numele omului. Ei, bine, cum vă ziceam, tînărul ăsta a intrat în trupă și ne-a spus la toți că actorii au prea multe superstiții și că el nu crede în ele și ca să ne demonstreze că nu crede se dădea peste cap să facă tot felul de lucruri care aduc ghinion și punea cutare sau cutare chestie în cabină, spunea ultima replică la repetiții și așa mai departe.

Vroia să-mi arate neapărat că sînt fleacuri fără sens, zicea el. Ei, și ce-a ieșit din asta ?

Puse această întrebare cu un glas scăzut și tulburător și-și aținti privirile asupra lui Inigo.

— Ei, a ieșit ceva din asta ? întrebă Inigo care se simțea în stare să urmeze și el exemplul acestui tînăr.

— Oho, și încă cum ! strigă triumfătoare doamna Joe. În mai puțin de o lună a primit plicul.

— Și bine a făcut, zise Susie foarte severă. Dar cum s-a întîmplat ?

— A, păi, ne-am plîns cu toții la direcție împotriva lui, răspunse doamna Joe. Ori pleacă el, ori plecăm noi, am zis și așa că a trebuit să plece. Se uită lung la Inigo care izbucni deodată în rîs. Da, domnule Jollifant, se prea poate să te amuze pe dumneata, dar pentru noi nu era deloc amuzant și ne-a durut cumplit inima cînd a trebuit să o facem, dar nici nu-l puteam lăsa să distrugă în mod intenționat norocul tuturor. Și doar și-a adus singur ghinionul, nu-i așa ?

— Bine, dar nu vedeți... începu Inigo, dar apoi se opri întrucît era evident că doamna nu vedea.

Mai mult decît atît, Susie îi spunea să tacă din gură și să nu mai vorbească despre lucruri la care nu se pricepe.

— Personal eu nu prea cred în asemenea elemente, anunță domnul Jerry Jerningham, fluturîndu-și genele lungi spre folosul celor de față.

— Dumneata nu crezi în nimic, zise domnișoara Longstaff care părea să se fi trezit anume pentru a face această observație. Dumneata nu crezi decît în persoana dumitale

și în pantofii de dans de la White și în chestia aia care zice că bărbații frumoși sînt puțin bronzați.

Era limpede că domnul Jerningham nu se putea număra printre prietenii de inimă ai lui Elsie.

— Vă rog respectuos să nu faceți personalități, zise domnul Jerningham, îngăduind trăsăturilor sale fine să manifeste indignarea. Întotdeauna faceți remarci de această natură. Și, personal, aș și putea să vă spun că știu de ce. Da, da, știu prea bine de ce.

După cum își spuseră ulterior între ele doamnele, citeai pe toată ființa lui parfumul unui buchet de trandafiri.

Susie începu să fredoneze o mică compoziție proprie.

„Drăguțul domn Jerningham
A venit de la Birmingham
Unde tocmai învățase-un neam,
Și ei îi ziceau mulțam,
Pam-pam-pam.

— Ei, acuma fetelor, zise Jimmy, lăsați-l pe băiat în pace. Sînteți doar geloase. Dacă în partea asta nu mai ghicește nimeni viitorul, atuncea ne luăm cărțile înapoi, dacă nu vă supărați. Ce-ar fi să mai jucăm un whist, Joe ?

— A început să fie cam cald pe aicea, remarcă domnul Mitcham și începu să-și scoată pardesiul.

— Iese din scenă Craiul de Argint, murmură Susie.

Acesta era numele pe care-l dăduseră ei pardesiului domnului Mitcham care nu era un veșmînt obișnuit. Își făcuse mai întîi apariția la Haxby (unde domnul Mitcham îl cumpărase cu douăzeci și opt de șilingi de la un negustor de haine vechi), și imediat se păruse că o altă persoană a intrat în trupul lui. Despre domnul Mitcham se

spunea acum că ar „călători cu un pardesiu“ exact așa cum despre alți actori se spune că uneori „călătoresc“ cu mama sau cu altă rudă. Era o uriașă manta de stofă ecosez și gulerul era împodobit cu cîțiva centimetri de blană aparținînd cine știe cărei specii misterioase și de mult dispărute de animal. Avea aerul că a umblat în jurul lumii de mult mai multe ori decît însuși domnul Mitcham, și că a văzut locuri pe care proprietarului nu-i va fi dat niciсînd să le vadă. În orice clipă (după cum observase Inigo) aveai senzația că acest uluitor pardesiu ar putea începe să suplinească sau să completeze amintirile de călătorie ale domnului Mitcham sau să-l corecteze cu glas tare. Iar Jimmy Nunn jură că Mitcham trebuie să cumpere bilet suplimentar de tren pentru pardesiu și că ori de cîte ori e dus într-un vagon de clasa a treia i se zbîrlește blana. Așa era Craiul de Argint, pe care domnul Mitcham îl împături acum și, cu oarecare dificultate, îi găsi un loc în cuier.

După Haxby, trupa „Prietenilor de nădejde“ avusese mai multe serii de două și chiar trei seri de spectacole în același cartier sau în aceeași localitate și acum se aflau pe la mijlocul lunii noiembrie. Această călătorie, făcută duminica la Middleford, era cea mai lungă pe care o întreprinseseră pînă atunci, căci Middleford, după cum ar trebui să știe toată lumea, este unul din acele sinistre orășele ale cărbunelui și fierului din nordul Angliei. Domnișoara Trant îl luase pe domnul Oakroyd cu ea în automobil, pe care el acum îl supraveghea neîncetat și cu ochi complezenți — dar toți ceilalți opt — după cum am văzut — călătoreau cu trenul ăsta și umpleau compartimentul. Erau acolo de trei ore, povestindu-și anecdote, jucînd cărți, ghicind viitorul, mîncînd sandvișuri și ciocolată, citind, fumînd, căscînd, moțăind, uitîndu-se pe fereastră la meleagurile cenușii care rămîneau clătinîndu-se în urmă. Vremea era cam aspră în ziua aceea — și, firește, părea cu atît mai aspră cu cît era duminică — și la început fusese groaznic de frig în vagon, însă acum nu numai că era o căldură plăcută dar era și un aer foarte închis. Jimmy Nunn, Joe, Mitcham și Jerningham mai jucară alene whist un timp ; doamna Joe împletea ; Elsie închise iar ochii ; Susie mai citi cîteva pagini din *Misterul pianinei ;* iar Inigo ducea o luptă inegală cu mai multe ziare duminicale, de proporții uriașe.

— Hei ! zise Jimmy ștergînd fereastra și străduindu-se să privească afară. Parc-ar fi Hicklefield. Astăzi ajungem la timp.

— Nu mai schimbăm trenul ? întrebă Inigo.

— Ba da, răspunse Jimmy. Și nu avem decît douăzeci de minute la dispoziție. Exact cît ne trebuie ca să bem un păhărel.

— Toată lumea schimbă trenul aici, zise doamna Joe lăsînd la o parte lucrul de mînă. Parcă mi-am petrecut jumătate din viață în gara asta. De cîte ori am mers spre nord m-am dus pînă la Hicklefield ca să schimb trenul.

Ceilalți fură de acord că Hicklefield este inevitabil și-și spuseră între ei de cîte ori se întîlniseră la bufetul gării cu tot felul de cunoscuți. Acum trenul se îndrepta încetișor către peștera sumbră a gării propriu-zise. Și apoi se întîmplă un lucru ciudat. Jimmy Nunn care coborîse fereastra și se uita afară, scoase un mic țipăt și apoi se așeză brusc în colțul lui.

— Ah, lua-m-ar dracul ! gîfîi el pierzîndu-şi suflarea, cu ochii ţintă înainte.

I se scursese tot sîngele din obrajii acum încreţiţi şi cu o înfăţişare ciudată.

— Jimmy ! Jimmy ! Ce s-a întîmplat ? strigau cu toţii.

Acum îşi apăsa mîna pe inimă. I se învineţiseră buzele.

— Lăsaţi, lăsaţi. Nu-i nimic, gemu el. Doar un început de... de... criză de inimă atîta tot. Daţi-mi vă rog... coborîţi-mi geamantanul ăla... Bătrîne... O să găseşti în el o sticlă. Asta e. Aha — acum mi-e mai bine !

Îi reveniră culorile în obraji, începînd cu nasul, aşa că vreo cîteva clipe avea aerul că poartă încă machiajul de clovn şi s-ar fi zis că dinţii care-i mai clănţăneau încă au o doză puternică de veselie ieftină.

— Jimmy, scumpule ! zise Susie, punîndu-i mîna pe umăr. Ce s-a întîmplat ? Da ştiu că m-ai speriat ! Să nu mai faci aşa, ai înţeles ?

Nu mai era timp de vorbit. Trenul se oprise. Inigo şi cu Morton Mitcham ziseră că merg să se îngrijească de transferarea bagajelor în trenul următor, care deja aştepta la peronul învecinat. Ceilalţi se duceau imediat drept la bufet, însă Jimmy care încă nu se simţea prea sigur pe picioare, refuză să-i însoţească, aşa că Susie insistă să-l ducă chiar ea la trenul de Middleford. Dar cînd Inigo terminase cu bagajul, îl găsi pe Jimmy şezînd singur acolo.

— Unde-i Susie ? întrebă el.

— Am trimis-o să bea şi ea o ceaşcă de ceai, răspunse Jimmy. Mitcham încearcă un păhărel la botul calului ?

— Da, zise Inigo, ajutîndu-l pe hamal la mărunţişuri, pe care ceilalţi le întindeau pe banchete. Mai avem zece minute, dar n-am de gînd să-mi bat capul. Nu-mi place să beau aşa la repezeală.

După cîteva minute îşi făcură apariţia Joe şi cu soţia lui şi anunţară că se întîlniseră şi vorbiseră cu Tommy Verney şi Mabel Ross care jucaseră nu de mult în spectacolul *Mascotele vesele.*

— Acum se odihnesc — gîfîi doamna Joe — apoi lansează spectacolul cu *Cenuşăreasa* la Warrington — baronul Ananghie şi Dandini.

Apoi Elsie şi cu Jerry Jerningham se degajară de un grup de oameni (Trupa *Bani pe gratis !* din cadrul turneului Broadhead, de la capătul celălalt al peronului şi se apropiară în mare grabă strigînd numele tuturor cunoştinţelor pe care le întîlniseră. Apoi, Domnul Morton Mitcham, care pur şi simplu strălucea în Craiul de Argint, se apropie cu paşi ţanţoşi, subliniind cu multă emfază faptul că el izbutise să bea două păhărele în timp ce alţii aflaţi la coadă înaintea lui nu izbutiseră să facă rost nici măcar de o băutură.

— E şi asta o artă, la fel cu toate celelalte, conchise el triumfător, iar Jimmy şi cu Joe recunoscură că fără doar şi poate ştie să se descurce foarte repede.

— Unde-i Susie ? întrebă Inigo.

Domnului Mitcham i se păruse că a văzut-o stînd de vorbă cu nişte oameni la bufet.

— Mai sînt trei minute, adăugă el. Mai poate să-l prindă — chiar uşor. V-am povestit vreodată cum am prins odată Expresul Secolului Douăzeci ?

Dar în clipa aceasta un hamal trînti uşa. Jimmy şi cu doamna Joe se străduiră amîndoi să se uite în acelaşi timp pe fereastră.

— Fir-ar al naibii ! strigă Jimmy îngrijorat. Trebuie să se grăbească. N-o zăresc, şi ăştia şi-au şi pregătit steguleţele şi fluierele.

— Stai o clipă ! strigă Inigo. Dă-mi voie să mă uit şi eu.

— N-o văd nicăieri, strigă Jimmy.

Se auzi un fluierat.

— Uite-o că vine ! strigă Jimmy. Hei, ascultă, impiegat, stai o clipă ! Ah, prostul dracului ! Fir-ar al naibii, am pornit ! A scăpat fata trenul !

— Atunci l-am scăpat şi eu, urlă Inigo. Dă-te la o parte, Jimmy, cobor.

Între timp trenul chiar se pusese în mişcare, dar foarte încet. Deschise uşa, sări jos şi se întinse cît era de lung pe peron.

Jimmy se căută cu disperare prin buzunar în timp ce ceilalţi strigară :

— Hei ! strigă el, biletele !

Aruncă jos două bilete, care căzură pe peron şi fură ridicate de un hamal a cărui atenţie fu apoi îndreptată de gesturile disperate ale lui Jimmy către Inigo. În clipa următoare trenul părăsi gara.

— Să fiu al dracului dacă nu...

El nu izbuti să spună ce-o să facă dacă, ci pur şi simplu îşi trase răsuflarea. Ceilalţi însă părură să fie de acord cu el.

— O clipă nici nu mai ştiam dacă am sau n-am inimă în trup, zise doamna Joe.

— Ei, ziceam eu de-o vreme că i-a căzut cu tronc Susie, zise Elsie, dar nu ştiam că-i chiar atît de grav.

— A, eu mi-am dat seama de la început, zise doamna Joe cu un amplu oftat sentimental. Asta zic şi eu dragoste, zău aşa.

— Ah, va să zică e mort după ea, nu ? zise Joe aruncîndu-i o privire nevinovată soţiei, d-aia s-a apucat să sară din tren ?

— Fireşte, Joe, cum poţi să fii aşa de prost ? îi zise nevastă-sa cu asprime. Şi nu văd de ce te-ai arăta atît de surprins ? Doar nu s-a scrîntit la cap. Dacă eu aş fi rămas aşa de izbelişte, tu n-ai fi sărit din tren după mine ?

Joe îşi frecă bărbia cu un aer năuc.

— Da, da, cred că da, zise el în cele din urmă.

— Nu prea pari convins.

— Bine, atuncea îţi spun că da, aş fi sărit, zise Joe. Pune-mă la încercare şi-ai să vezi.

— Şi atunci ai sări şi ţi-ai frînge gîtul, bănuiesc, zise nevastă-sa pe un ton la fel de aspru. Şi pe urmă ştiu că am fi într-o încurcătură splendidă, nu-i aşa ? În viaţa mea n-am auzit un om să spună atîtea prostii cîte spui uneori tu, Joe, încheie ea cu severitate.

Joe o privi cu disperare. Apoi se uită la domnul Morton Mitcham, care, la rîndul lui, se uita la Jimmy. Cei trei bărbaţi schimbară priviri între ei şi aceste priviri erau încărcate de profunde semnificaţii filozofice, aşa cum se întîmplă adesea să schimbe între ei membrii aceluiaşi sex, nu chiar fără motiv şi fără să cadă întru totul pradă capriciilor, năzărelilor şi izbucnirilor iraţionale.

II

— Şi chiar ai sărit numai ca să-mi ţii de urît ? zise Susie. Zău, Inigo, mi se pare c-ai fost tare dulce.

Şi Inigo personal — chiar dacă nu se exprimă astfel — era de părere că fusese un gest foarte frumos din partea lui. Tocmai fusese ocărît de autorităţile Societăţii de căi ferate din nord-estul Angliei, mai purta încă pe haine o cantitate destul de mare din praful societăţii feroviare, şi nici nu-şi revenise încă pe deplin din întîlnirea pe care o avusese cu peronul acestei societăţi. Hamalul îi înmînase cele două bilete pe care le aruncase pe fereastră Jimmy, dar Inigo n-avea nici palton, nici pălărie, îi era cam frig, şi se simţea nu numai zdruncinat ci şi puţin cam ridicol.

— Primul lucru pe care trebuie să-l facem acum — zise Susie cu destulă severitate, cu aerul că el ar fi propus să joace cîteva partide de şah — este să descoperim cînd e următorul tren spre Middleford.

— Da, la asta m-am gîndit şi eu, zise Inigo pe un ton blînd de mieluşel.

Împreună cercetară tabela de afişaj care-i informa că trenul următor pleacă la Middleford la ora şapte patruzeci şi cinci seara de la peronul numărul doi.

— Avem de aşteptat aici peste patru ore.

— Şi pe urmă cînd soseşte la Middleford ? întrebă Susie. Uite asta nu ne spune. Probabil, cînd se crapă de ziuă.

— Aflăm noi din Mersul trenurilor afişat acolo, zise Inigo şi o conduse în partea aceea. După ce arătară mult cu degetele pe care le tot coborîră şi le urcară pe listă,

descoperiră că trenul de şapte patruzeci şi cinci soseşte la Midleford la ora unsprezece noaptea.

— Atunci e-n regulă, zise Susie. Jimmy sau vreunul din ceilalţi o să ne aştepte cu siguranţă la gară. Or să se uite şi ei pe mersul trenurilor şi între timp o să ne facă rost şi de camere. Nu e prima dată cînd mi se întîmplă aşa ceva, după cum ai să şi afli de la Jimmy.

În clipa aceasta o întrerupse tusea cuiva. Venea de la o femeie între două vîrste, îmbrăcată în negru, care se uita la lista de trenuri alăturată. Avea o faţă lungă şi colţuroasă, cu buzele subţiri şi foarte strînse. Inigo o observase încă de cînd sosiseră ei acolo, căci se uita la Mersul trenurilor de parcă ar fi conţinut ceva neaşteptat de indecent. Iar acum tuşea, nu cu aerul că şi-ar cere scuze, ci într-un mod foarte peremptoriu. ; tusea aceasta semăna cu o bătaie pe umărul cuiva. Se uitară la ea şi ea îşi înfipse privirile mai întîi în unul iar apoi, în celălalt.

— Nu cumva sînteţi actoraşi ? întrebă ea în cele din urmă.

— Cam aşa ceva, îi răspunseră ei.

— Şi schimbaţi trenul aici ? întrebă ea.

Îi spuseră că pe de o parte îl schimbă, dar că pe de altă parte l-au pierdut, şi schimbară priviri între ei. „O fi vreo pisăloagă ?" întreba privirea lui Inigo. „Probabil e în căutare de chiriaşi" răspunse privirea lui Susie.

— Şi cînd aţi venit ? întrebă necunoscuta.

După ce îi răspunseră şi la această întrebare, ba chiar şi indicară direcţia trenului, ea îşi înfipse în ei priviri încă şi mai fixe decît înainte şi în cele din urmă zise :

— Nu cumva aţi călătorit... cu un oarecare domn Nunn ?

— Cum, cu Jimmy Nunn ? strigă Susie.

— Jimmy Nunn, răspunse ea cu fermitate.

— Da, cred că da, zise Susie. Jucăm cu toţii în acelaşi spectacol, „Prieteni de nădejde". Şi Jimmy e bun prieten cu mine de multă vreme. Îl cunoaşteţi ?

Femeia colţuroasă nu băgă în seamă această întrebare.

— Trupă de arlechini, nu ? Şi unde vă duceţi acum ?

— La Middleford, îi ziseră ei.

— Dar săptămîna viitoare ? întrebă ea.

Această întrebare îi lăsă în mare încurcătură. Susie se uită la Inigo şi apoi şovăi.

— Mde, dacă vreţi să ştiţi — zise Inigo cu acel ton special „ce treabă aveţi dumneavoastră" „nu-i treaba dumitale", pe care-l folosim întotdeauna după această mică introducere — ne ducem într-o localitate numită Tewborough.

— A, nu-i prea departe de-aici, zise femeia.

— Jucăm la Teatrul Regal de acolo, zise Susie — nu fără o undă de mîndrie în glas.

— Phă ! N-o să iasă prea bine chestia asta, zise cu glas crîncen femeia, arătînd încă şi mai colţuroasă decît pînă atunci. Cum ziceaţi că vă zice ? „Prieteni de nădejde" ? Şi sînteţi siguri că domnul Nunn e cu voi ?

— Fireşte, răspunse Susie oarecum indignată. O să-l vedem diseară sau mîine dimineaţă. Îl cunoaşteţi ? Vreţi să-i transmitem ceva ?

— James Nille nu vrea să-i transmiteţi nimic de la mine. L-am văzut în trenul ăla şi dacă nu mă-nşel m-a văzut şi el pe mine.

Îi privi aspru pe amîndoi, apoi se scutură puţin.

— Sînt soţia lui, zise ea pe un ton calm şi se îndepărtă.

Inigo privi lung în urma ei. Susie icni, pierzîndu-şi respiraţia, apoi se repezi după ea.

— Ascultaţi, staţi puţin, strigă ea oprind-o. E extraordinar ! Îl cunosc pe Jimmy de-o viaţă şi habar n-am avut...

— Da, a avut nevastă. Puteam să jur că nu ştiaţi.

— Bine, dar ascultaţi ! Eu sînt Susie Dean şi Jimmy îl cunoştea foarte bine pe taică-meu.

— L-am cunoscut şi eu, zise foarte calm această uimitoare doamnă Nunn. Puteam să şi jur că eşti fata lui Charley Dean, căci semeni leit cu el.

— Vai, dar e minunat ! strigă Susie.

Aproape îi venea să ţopăie de emoţie.

— Serios ?

— Fireşte.

— De ce ? întrebă doamna Nunn, fără cea mai mică licărire de interes. Mie nu mi se pare deloc că ar fi minunat. Pe mine nu mă surprind nici lucruri mai grozave. Bună ziua.

— Bine, dar cum puteţi să plecaţi aşa ? întrebă Susie. Vreau să zic, fără să *spuneţi* ceva. E pur şi simplu imposibil să plecaţi aşa !

Doamna Nunn se uită la ea cu o privire ştearsă :

— Ce-ai vrea să ştii ? întrebă ea.

— Păi, nu că aş vrea să *ştiu* ceva, explică Susie, dar vedeţi... Să vă întîlnesc aşa...

— Fără nici o intenţie de a fi nepoliticoasă şi totodată mulţumindu-ţi că mi-ai răspuns la întrebarea pe care am pus-o — zise doamna Nunn cu o voce foarte colţuroasă — trebuie să-ţi spun că te tulburi mult prea uşor. Trebuie neapărat să te laşi de obiceiul de a te înfierbînta pentru nimicuri, pentru că altfel să ştii domnişoară că o să te copleşească. Şi cu asta basta. Bună ziua.

Şi se îndepărtă cu paşi ţepeni fără să mai spună vreun cuvînt.

— Ei, să fie al naibii, dar n-am mai văzut o femeie aşa de uscată, de osoasă şi de afurisită ! strigă Susie alăturîndu-i-se lui Inigo care rămăsese în urmă. Ai auzit-o ?

— Să ştii că Jimmy a văzut-o, anunţă Inigo. A văzut-o pe peron cînd se uita pe fereastră. Nu-ţi aduci aminte cum i s-a făcut rău dintr-o dată ?

— Nici nu mă mir ! zise Susie. Dar nu e ciudat ? Habar n-am avut că e însurat.

Şi timp de cîteva minute continuă să scoată tot felul de exclamaţii în legătură cu această descoperire iar apoi schiţară, în diferite relatări trecutul lui Jimmy, şi din toate el era mai presus de orice reproş.

— Am mai auzit eu de secrete ruşinoase ţinute ascunse cu multă dificultate, zise Inigo dus pe gînduri.

— Păi, tocmai ea e o asemenea taină, interveni repede Susie. Şi-acuma nu mai vorbim despre ea. Chestia este unde mergem ?

Între timp, ieşiseră din gară şi se abătuseră pe ceea ce se putea presupune a fi una dintre străzile principale ale oraşului.

— Va să zică ăsta e Hicklefield, zise Inigo uitîndu-se cu dezgust în jurul lui şi scuturîndu-se ca de un fior. Mă bate gîndul că aici văzduhul nu miroase prea cuceritor, draga mea. De fapt, oraşul ăsta îmi face pur şi simplu rău.

Deasupra oraşului plutea o ceaţă uşoară. Magazinele şi băncile, şi depozitele şi obloanele trase, erau nişte forme vagi şi semănau cu decorul din cine ştie ce vis sumbru şi înfiorător. Automobilele veneau strecurîndu-se de Dumnezeu ştie unde, se răsuceau încolo şi încoace, claxonau ca nişte monştri răniţi şi apoi dispăreau iarăşi în neant. Apăreau nişte tramvaie greoaie, scîrţîind şi gemînd, se opreau să înghită cîteva îmbucături de umanitate şi apoi huruiau către locuri greu de închipuit. Un poliţist, un taxi preistoric, un vînzător de ziare, o femeie cu-o haină dintr-o imitaţie de piele de focă şi cîteva alte persoane şi lucruri stăteau acolo aşteptînd, pare-se, să se reverse zorii Zilei de Apoi. Nimic nu întrerupea monotonia cenuşie decît însuşi pavajul care era uluitor de negru din pricina funinginii. Nicăieri nu exista nici cea mai mică pată de culoare, nici cea mai mică scînteie de viaţă.

— Dumnezeule, strigă Inigo, hai să ieşim de aici, Susie ! Dacă mai rămîn un minut în locul ăsta îmi pierd orice speranţă.

— Hai să urcăm în tramvaiul ăla — strigă ea arătînd cu degetul, să vedem ce se întîmplă. Haide !

Alergară pe stradă şi se urcară în tramvai tocmai cînd se punea în mişcare, spre încîntarea conductorului care,

evident, nu se mai aştepta să se mai întîmple ceva în după amiaza aceea. Imperiala tramvaiului era acoperită. Se urcară acolo şi se aşezară pe o banchetă curbată, din faţă.

— Ei, aici e mult mai bine, zise Susie iscodind cu privirile un Hicklefield în mişcare.

— Nu-i aşa ? replică el. Parcă ai fi pe galionul unei corăbii.

Dar, de fapt, el nu se uita la Hicklefield ci la Susie, care părea mai vioaie şi mai radioasă ca oricînd şi în timp ce se uita la ea constată că pune stăpînire pe el un simţămînt foarte ciudat, un fel de durere alcătuită dintr-o fericire nebunească, o tulburare bolnăvicioasă. Îşi dădu seama dintr-o dată că acest loc — această parte din faţă a acestui tramvai din Hicklefield — este singurul loc din lume potrivit pentru el şi se gîndi la alte locuri, pe unde nu exista Susie, de la Zahanaua Savoy pînă la plajele însorite din Hawai şi toate i se păreau nişte pustiuri triste. Înţelese dintr-o străfulgerare că ar fi mai bine chiar şi să se chinuie împreună cu ea, mai degrabă decît să se afle oriunde în altă parte, căci atîta vreme cît ea era acolo, lumea avea să fie încă vrăjită, pe cînd, dacă ea nu era acolo, ar fi fost doar un morman întunecos de lucruri. Acum ştia bine că e îndrăgostit de ea şi că avea s-o iubească de-a pururi. Asta era, şi nu mai încăpea nici cea mai mică îndoială. Sărise din tren pur şi simplu pentru că nu putuse îndura lipsa ei ; sărise şi căzuse, dîndu-se peste cap, pentru că-i căzuse fata cu tronc.

— Susie, zise el, ascultă Susie !

Şi apoi se opri. Glasul îi suna ridicol ca un behăit.

— Da, Inigo ? Ochii ei negri se aţintiră o clipă în ochii lui, apoi expresia i se schimbă dintr-o dată. Se uita la conductor care şedea acum în coasta lui Inigo. Îl întrebară unde se pot duce, dacă există vreo şansă de a bea un ceai la staţia *terminus*, şi el le spuse că la mai bine de o jumătate de kilometru dincolo de capătul tramvaiului este un hotel mare, elegant, aşezat pe o şosea principală, la care vin mai ales „otomobilişti". După cît îşi putură da seama, trebuie să fi fost un local cum nu se poate mai somptuos şi Inigo stabili dintr-o dată că trebuie neapărat să se ducă acolo să-şi bea ceaiul. Întrucît pînă la terminus drumul dura aproape un ceas, aveau să-şi petreacă în chipul cel mai potrivit timpul pînă la trenul de seară.

După plecarea conductorului, Inigo nu mai avu nici un prilej de-ai spune lui Susie ce s-a întîmplat. Acum începu ea să vorbească. El îşi fuma pipa, urmărea jocul încîntător al trăsăturilor ei şi asculta mai mult ca prin vis ce avea ea să-i spună. Din cînd în cînd glasul ei era complet înecat de gemetele tramvaiului ce urca dealul. Totul era la fel de straniu şi cu mişcări la fel de ciudate ca într-un vis : şirurile misterioase de case din Hicklefield întunecîndu-se dedesubtul lor ; locşorul pe care stăteau atît de comod — în atît de mare măsură al lor, acolo în tramvai ; Susie, cu ochii adîncindu-i-se într-o reverie şi pierduţi în negura amintirilor ; povestea trecutului ei care înainta pe măsură ce înaintau şi ei, un vis înlăuntrul unui vis : totul era atît de straniu. El n-a mai uitat niciodată povestea aceea.

— Ei, Inigo, acu' să te văd, că nici nu ştii ce te aşteaptă, începu ea zîmbindu-i vag. Am să-ţi spun povestea vieţii mele. Nu, de fapt, n-am să ţi-o spun, dar nu ştiu de ce,

nu mă pot opri să nu mă gîndesc la toate cîte au fost. Mi se învălmășesc toate în gînd. Bănuiesc că e din pricina întîlnirii cu femeia aceea. Mă tot gîndesc la tatăl meu. Ai auzit-o pomenind de el ? Apărea și el pe scenă, ca și mama. Amîndoi jucau în spectacole de operetă sau revistă. El era bariton și era cap de afiș în trupele ambulante. iar ea juca roluri de subretă, de obicei de cameriste franțuzoaice. Era pe jumătate franțuzoaică și avea un accent strașnic de bun. Jucau de obicei în vechituri dintr-alea trăsnite și nostime *Fata de la țară, Gheișa, Acrobata.* Jucau amîndoi în *Florodora* cînd s-au căsătorit la Manchester. Îmi aduc aminte de o trusă de voiaj pe care o avea tăticul întotdeauna cu el și era un cadou de nuntă pe care era scris ceva, știi : „Cu cele mai bune urări ale companiei *Florodora* din Manchester“ și așa mai departe. E o prostie, dar ori de cîte ori mă gîndesc la asta îmi vine să plîng. De fapt, nu prea știu exact de ce, dar parcă-i văd acolo la Manchester, parcă văd spectacolul cu *Florodora* și parcă aud replica : „Haide, spune-mi, frumușico“ și tot restul — fetișoare și figuri mititele, toate foarte tulburate și fericite, și cînd mă gîndesc la ele, figurile astea mici sînt toate scăldate într-o lumină puternică, dar sînt atît de mărunțele și totul în jurul lor este o beznă uriașă și asta se întîmplă de mult de tot, din o mie nouă sute doi, și nici unul dintre ei nu are habar ce o să se întîmple. Înțelegi, Inigo ? Pur și simplu nu înțelegi și pur și simplu nu pot să încerc să te fac să înțelegi cum le văd eu. Dar e pur și simplu viață — sau mai bine zis un fel de viață — lucruri adevărate. Și trebuie fie să rîzi de ea, fie să plîngi puțin din pricina ei, cînd o vezi în această lumină, zău că trebuie. Acuma

poți să spui că sînt proastă, mă rog, că sînt o gîscă, dacă vrei.

El clătină din cap și privirea pe care o aținti asupra ei îi oferea tot ce avea. Dar ea nu se gîndea la el. Își mai scotocea încă amintirile. Cînd reîncepu să vorbească, avea vocea foarte potolită și el nu mai prindea decît din cînd în cînd cîte o vorbă. Era ceva în legătură cu mama ei care murise numai la un an sau doi după nașterea lui Susie. Deduse că ulterior a îngrijit-o cîțiva ani o mătușă. Apoi mai auzi și altceva, căci tramvaiul se liniștise, iar ea își ridicase puțin glasul.

— Asta e partea cea mai ciudată și cea pe care mi-o amintesc cel mai bine — zise ea — cînd tata s-a hotărît să mă ia cu el în turnee. Aveam vreo cinci-șase ani cînd a început povestea asta și a continuat mai mulți ani. Totul e doar un vălmășag caraghios, deși unele părticele din el sînt înspăimîntător de limpezi. Umblam prin zeci de orașe dar toate păreau să fie la fel. Numai uneori proprietăresele îmi spuneau : „Biata mititică“, iar alteori „Sărăcuța fetiță“ și uneori „Drăguțo“, și uneori „Mînzo“ — toate acestea mi le amintesc grozav de bine. Și adeseori cînd era vreun spectacol de matineu tăticul mă lua cu el cînd juca, pe mine mă țineau în brațe în culise, mă așezau prin cabinele actorilor sau chiar pe genunchii lor, sau în poalele balerinelor și mi se dădeau bomboane de ciocolată și totul era atît de ciudat întotdeauna și de mirositor — miros de machiaj și de pudră, și de gaz, știi — dar eu auzeam orchestra cîntînd și oamenii rîzînd și aplaudînd și asta îmi făcea o plăcere nebună. Uneori însă, seara, era îngrozitor cînd trebuia să mă culc înainte ca tata să se ducă la teatru

și uneori proprietăresele erau îngrozitoare, cu fețe lătărețe și roșii, mirosind a whisky. Și camerele, la fel. Parcă văd și acuma una din ele — era imensă, cu mobile uriașe, cu bufete și dulapuri îngrozitor de întunecoase, cu tot felul de lucruri în ele, abia așteptînd parcă să-ți sară în spinare — și jaluzelele nu se închideau niciodată ca lumea și lumina aia verzuie îngrozitoare a felinarelor din stradă pătrundea printre ele și eu dîrdîiam și tremuram acolo seară de seară, strecurîndu-mă sub pătură și așteptînd pur și simplu să vină ceva — bang ! Dar pe de altă parte, uneori, cînd se întorcea tata, mă trezeam și mă duceam jos, el supa și poate chiar îmi dădea și mie ceva să-mbuc. Îi plăcea la nebunie piftia de vițel făcută cu lapte și ceapă — și mie la fel. Aveam zeci de glumițe ale noastre ale amîndurora pe care le repetam de nenumărate ori. Tăticu' îmi spunea că dacă pune la bătaie aceste glume e singurul mod în care avea el posibilitatea să mobilizeze casa. Nu bea prea mult — cel puțin pe atunci — dar știam întotdeauna cînd a tras o dușcă mai mult decît trebuia fiindcă întotdeauna venea și plîngea deasupra patului meu și zicea că trebuie să-i făgăduiesc să nu mă apropii niciodată de scenă și întotdeauna termina cu ceea ce numea el lecții de elocință și teste pentru ureche, spunîndu-mi că nu trebuie decît să muncesc din greu ca să ajung într-o bună zi în vîrful piramidei, întrucît eram născută pentru asta. Dar era o bomboană de om, foarte frumos și cu un glas destul de bun, toate proprietăresele îl adorau, după cum și majoritatea femeilor din trupele cu care umbla ; pînă și eu îmi dădeam seama de asta. Dar apoi stabili că treaba nu mai e

bună pentru mine și a trebuit să locuiesc la o altă mătușă de lîngă Clapham și să merg la școală — O ! Înfiorător !

Pînă cînd ajunse Inigo să afle cum se lupta ea cu ororile plicticoase și monotone ale vieții de lîngă Clapham, cum s-a întors iar la tatăl ei cînd avea cincisprezece ani, cum s-a angajat alături de el în pregătirea spectacolelor cînd avea șaisprezece ani, cum l-a văzut fiind dus la spital, unde a și murit, cînd avea ea șaptesprezece ani, cum de atunci încoace se luptase mereu de una singură — sosiră la stația *terminus*. Lăsaseră de mult în urmă orașul. Nu era nimic de văzut, decît un adăpost minuscul și drumul care șerpuia către întunericul din ce în ce mai adînc. Dar cam la vreo jumătate de milă de drumul acela — le spuse încă o dată taxatorul — se afla hotelul cel mare pe șoseaua principală spre nord, hotelul la care se strîngeau „otomobiliștii". Porniră, așadar, în pas viu.

— Sper că n-ai nimic împotrivă, Susie, să întinzi puțin pasul, îi zise Inigo, dar realitatea este că mi-e cam frig fără palton.

— Dacă vrei pot să și alerg tot drumul, zise Susie. Apoi îl apucă de mînă. Bietul Inigo ! Mă tem că nici nu ți-am mulțumit cum se cuvine pentru că ai sărit din tren doar ca să-mi ții mie de urît, nu-i așa ?

Inigo se opri și apucă mîna care tocmai îi atinsese mîneca. Tremura puțin.

— Susie, începu el, acuma trebuie să-ți spun. Am făcut o descoperire colosală. Te... te... ador.

— Vai, Inigo — strigă ea — ce drăguț, din partea ta ! Dar să știi că mi s-a părut și mie lucrul ăsta. Să nu dai înapoi, te rog !

Făcu un mic gest care sugera că acum e gata să reia mersul.

El o ținea acum de amîndouă mîinile.

— Da, dar să știi că lucrurile sînt încă și mai serioase. Nu e vorba doar de amiciție. E totul, absolut fiecare lucrușor și pentru totdeauna, pentru totdeauna.

Ea își trase mîinile :

— Ai aerul că ești pe punctul de a mă cere în căsătorie, zise ea pe un ton glumeț. Nu cumva e grav de tot ?

— Ba sigur că da, strigă el. Și te cer de nevastă și tot ce-ți dorești. Sînt mort după tine, îndrăgostit nebunește. E minunat, e îngrozitor.

În clipa următoare ar fi strîns-o în brațe, dar ea nu era acolo ca s-o poată strînge. Și apoi umblară iarăși cu pas viu pe șosea.

— Îmi pare rău, zise ea în cele din urmă și încă pe un ton plin de gravitate.

— Nu prea văd de ce ar trebui să-ți pară atît de rău.

— Păi, să mă ia aghiuță dacă nu ești tare scump.

— Mă tem că nu, replică el pe un ton destul de mohorît. Apoi, se lumină la față și zise cu avînt : Dar dacă crezi asta în momentul de față, probabil că toate o să fie bune, nu-i așa ? Vreau să spun că sînt gata să-ți dau puțin timp. Este îngrozitor de greu — sau o să fie îngrozitor de greu — pur și simplu un fel de durere legată de tine.

— Nu fi absurd, Inigo.

— Nu sînt, asta e ceea ce simt. Acolo în tramvai tot timpul cît vorbeai muream pur și simplu de poftă să te sărut. Și acum la fel. Nu știu de ce n-o fac. Afară doar de faptul că, deh, ăsta e genul acela de dragoste...

— Ei, care gen ? Continuă, te rog, Inigo.

— Nu vreau, zise el morocănos. Am să-ți spun eu altădată. Îți bați pur și simplu joc de mine.

— Dar, scumpule, cum se poate una ca asta ? protestă ea. Și ca să-ți arăt cît de serios îți vorbesc, am să-ți mărturisesc o taină. Am făcut sute de repetiții pentru această conversație.

— Cum ? ! Cu mine ?

— Nu, nu cu tine, prostuțule. Cu mine în special, dar și cu un tînăr cam împrăștiat însă grozav de atrăgător, care era îndrăgostit de mine. Și-mi spunea o mulțime de lucruri pe care mi le-ai spus și tu adineauri, deși de obicei intra în mult mai multe amănunte decît tine — știi, zicea că ce am eu care-l face pe el să se îndrăgostească din ce în ce mai tare — iar pe de altă parte, eu îi răspundeam și-i spuneam cît de rău îmi pare...

— Cum mi-ai spus mie cît de rău iți pare, o întrerupse Inigo cu glasul puțin cam morocănos.

— Și pe urmă îi spuneam că o să fim întotdeauna prieteni foarte buni, dar că eu m-am hotărît să nu mă căsătoresc niciodată, îi spuneam că sînt cununată — cum scrie prin cărțile alea de expresii — cu Arta mea. Iar apoi cu multă, multă delicatețe îi spuneam să plece și să se îndrăgostească de cineva care ar putea să răspundă la dragostea lui, dar de obicei zicea că nu e în stare să facă una ca asta întrucît toate celelalte fete și-au pierdut de-a pururi farmecul pentru el. Mi-a plăcut rolul ăsta, mărturisi ea, și lăsam lucrurile cam așa.

— Mai e doar un singur lucru pe care l-ai uitat, Susie, zise Inigo pe un ton de reproș. Sînt o anume persoană

şi nu doar un tînăr atrăgător şi aiurit, aşa cum ţi l-ai închipuit adineauri. Dar asta nu e ceva deosebit ? Ar trebui să fie, ştii ?

— Păi, chiar este. Acuma sînt cu adevărat bucuroasă şi foarte, foarte tulburată.

— Ei, bine, atunci asta este, strigă el triumfător.

— Îmi pare foarte, foarte rău, aceasta este diferenţa dar e singura. Şi acum să vorbim de altceva, vrei ?

— Nu există pe lume nimic altceva despre care pot să vorbesc, fără doar şi poate, absolut ! zise Inigo posomorît.

— Ba este. Mai putem vorbi de hotel şi pot să-l văd. Arată a hotel mare, nu-i aşa, zău, „otomobilistic" ? Hai să bem o ceaşcă mare de ceai. Trebuie să plătesc eu pentru că toate s-au întîmplat din vina mea.

Aşadar, aceşti doi copilaşi sosiră la un hotel în mod evident folosit ca escală de către automobiliştii care mergeau spre nord sau spre sud de-a lungul acestei şosele principale. În faţa intrării se înşirau o mulţime de automobile. Chiar şi aşa mare cum era, hotelul părea confortabil şi atrăgător.

În lumina de la intrare Inigo se uită la ceas.

— Nu putem zăbovi aici mai mult de o oră, zise el încercînd să vorbească în aşa fel ca şi cum conversaţia de pe drum nici nu avusese loc.

— Ei, bine, atunci e perfect, zise Susie, şi cred că ai fost foarte deştept să planifici totul aşa în amănunt. Dar se pare că într-adevăr eşti deştept, Inigo, nu-i aşa ? Să ştii că-mi placi.

— Mi-e frig, mi-e foame şi sînt cretin — replică tînărul gentleman şi făcu o încercare disperată de a-şi netezi părul înainte să dea cu ochii de el un chelner.

III

Li s-a spus că ceaiul se va servi în hol. În această încăpere se afla un foc mare şi strălucitor, precum şi o femeie mare şi viu colorată. Stătea departe de ceilalţi musafiri — „otomobiliştii" strînşi laolaltă — ca un papagal între sturzi. De fapt, chiar semăna destul de bine cu un papagal. Un nas foarte coroiat dar subţire ieşea din faţa ei stacojie ; avea ochi mari cu priviri insistente şi o guriţă rotundă vopsită într-un roşu înspăimîntător ; era îmbrăcată ţipător şi scump ; ori de cîte ori se mişca, se vedeau sclipind niscaiva bijuterii ; şi părea să aibă suficiente bagaje şi băgăjele şi cutiuţe ca să aprovizioneze o prăvălioară. Stătea singură la o oarecare distanţă de masa lor şi era de departe cea mai vizibilă persoană sau obiectul care atrăgea cel mai tare atenţia în camera aceasta. Dar Susie şi Inigo mai aveau şi un alt motiv de a remarca prezenţa ei strălucitoare, căci din clipa în care intrară, ea nu-şi mai luă ochii de la ei. La început îi privi lung, cu nedumerire, dar aceasta se schimbă curînd într-o privire simplă şi insistentă care se prelungea la nesfîrşit fără să pară a avea vreo semnificaţie.

— Ce-o fi vrînd ? şopti Inigo. Noi n-am făcut nici o greşeală, nu-i aşa ?

— Tocmai asta mă întrebam și eu, răspunse încetișor Susie. M-am tot străduit să-mi verific ținuta și nu mi se pare că ar fi nimic în neregulă. La început, păreai să fii puțin cam vînăt, dar acuma ai început să te dezgheți destul de frumos. (Îi întinse o ceașcă de ceai). Probabil că se tot întreabă dacă ne cunoaște sau nu.

— Pe mine nu mă cunoaște — slavă Domnului ! mormăi el.

— Nu, dar se poate să mă fi văzut pe *mine* pe undeva, continuă Susie cu o licărire de mîndrie. Dacă stai să te gîndești, am jucat în fața a mii și mii de oameni de pe tot cuprinsul țării și e normal, nu, să mă întîlnesc cu cineva care m-a văzut uneori, nu ?

Și apoi deveni foarte veselă, foarte scînteietoare și îi acorda lui Inigo o atenție atît de elegantă, încît el începu să creadă că la urma urmei și ea trebuie să fie puțin îndrăgostită de el.

„În afară de cazul (își spuse el în sinea lui, în timp ce devora dus pe gînduri o corăbioară), cînd o face pur și simplu din bunătate, doar așa ca să compenseze faptul că nu-i pasă de mine."

Între timp nu-și mai putea bate capul cu femeia care se holba la ei. Nu părea nici măcar să știe dacă ea se află încă acolo, căci treptat-treptat își mutase scaunul pînă cînd, în cele din urmă, se așeză cu spatele la ea. După ce-și termină corăbioara, observă însă că Susie se uită în sus, iar chipul ei are o expresie extrem de încurcată și nedumerită.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă el. Ai dat drumul la păsărica holbată și visătoare ?

— Ei, acuma îmi dau seama că mă bag pe fir nechemată, zise un glas exact deasupra capului lui.

Inigo sări în sus de uimire și în cursul acțiunii își răsturnă fotoliul, care se trînti greoi de ceva iar Inigo, întorcîndu-se, descoperi spre groaza lui că acest ceva este sînul orbitor al femeii care se holba la ei. Ea împinse puțin scaunul. El îl trase cu disperare. Rezultatul fu că scaunul ieși înainte și-l izbi pe Inigo de măsuța de ceai. O mînă răsturnă cana cu apă fierbinte, iar cealaltă ateriză într-o farfurie.

— Cu siguranță că vă deranjez, strigă femeia cu ochii holbați.

— Cîtuși de puțin, zise Susie, străduindu-se să-i zîmbească dulce și totodată nu scăpă din ochi apa fierbinte care se strecura acum în jurul mesei. Nu vreți să luați loc ?

— Cîtuși de puțin ! Vai de mine ! Absolut ! urlă Inigo care habar n-avea ce spune. Făcu semn către un scaun, — cu mîna care tocmai se lipise de farfurie și de care încă mai atîrna pîine cu unt.

— Luați loc, aici, acolo, unde vreți ! continuă el. Îi făcu din nou semn cu mîna și tartina căzu pe scaun.

— Ar trebui să mă prezint, nu-i așa ? zicea femeia.

— Dar feriți-vă de apa fierbinte, îi strigă Susie.

— Nu, nu vă așezați acolo, urlă din nou Inigo. E murdar de pîine cu unt.

După ce spuse asta Inigo nu mai fu în stare să mai zică nimic. Își pierdu deodată cumpătul. Chiar și femeia cu ochii ei ficși și cu nasul ascuțit ca un cioc și cu dantelăria ei splendidă, sosirea ei neașteptată, țopăitul ei și marafeturile pe care le făcuse după aceea cu scaunele și cu

pîinea cu unt, apa vărsată peste masa de ceai — toate acestea se îmbinau pentru a-l supăra cumplit. În clipa următoare tot ce era în hol, tot ce era în lumea întreagă îi părea îngrozitor de absurd. Se trînti pe scaun și scoase un urlet de rîs.

— Sînt *lady* Partlit, anunță noua venită, așezîndu-se.

Fu destul pentru Inigo care scoase un nou hohot de rîs. Ar fi fost probabil același lucru și dacă ea ar fi declarat că e doamna Jones sau dacă ar fi spus pur și simplu că e frig afară. Acum era total neputincios. Orice s-ar fi întîmplat, orice s-ar fi spus ar fi fost cum nu se poate mai caraghios.

Susie îi spuse *lady*-ei Partlit cum se numesc ei, dar abia izbuti să mai rostească numele la timp. Avea ochii foarte strălucitori și-și mușca buzele. În clipa următoare, oricît de tare se împotrivise o apucă și pe ea chicotitul.

Lady Partlit le adresă amîndurora un zîmbet cam vag. Dar glasul ei era triumfător.

— Știam eu că vă cunosc de undeva, zise ea. Jucați într-un spectacol numit „Prieteni de nădejde" nu-i așa ? Firește, v-am văzut acum cîteva săptămîni la Sandybay.

— Da, da, am fost, sughiță Inigo într-un hohot de rîs.

Se uită intens la ceainic în speranța că într-un fel sau altul va izbuti să se stăpînească, dar totul era zadarnic. Își scoase batista, încercă să se șteargă la ochi și iarăși explodă într-un rîs prostesc.

— V-am văzut de trei ori, zise *lady* Partlit, mi s-a părut că ați dat un spectacol grozav. Și ce schimbare !

— Mă bucur ! spuse Susie cu greutate și vocea ei pieri. Se strădui să nu se uite la Inigo. E foarte drăguț să te

gîndești... Dar apoi o apucă din nou. Vai Inigo, te rog, încetează. E prostie curată. Făcu un efort, își stăpîni strîmbăturile feței, se întoarse spre *lady* Partlit și spuse în chip de scuze : Probabil socotiți că sîntem îngrozitor de nepoliticoși, dar e o simplă prostie din partea lui și acum... acum... m-a stîrnit și pe mine.

Și iarăși începu să chicotească.

— Nu face nimic, zise *lady* Partlit zîmbind încă. Și... ăă... încotro plecați acum, dacă nu vă supărați că vă întreb ?

— La Middleford, răspunse Susie și rosti numele de parcă ar fi fost cea mai formidabilă glumă din lume.

— Asta e, ha-ha ! hohoti Inigo. Middleford, ha-ha-ha-ha ! Iertați-mă, dar zău că-mi vine să rîd să mor cînd aud de Middleford.

Își îngropă capul în mîini și scoase un urlet de rîs. Torentul acesta mătură din cale orice mici, neînsemnate rețineri și ezitări pe care le mai avea Susie și ea i se alătură prompt, imitîndu-i exemplul. *Lady* Partlit se uită cînd la unul cînd la altul ; făcu ochii din ce în ce mai mari ; gura ei mică și rotundă se lăți treptat ; obrajii cam greoi începură să tremure ; și, în cele din urmă, izbucni și ea în rîs scoțînd un fel de suspine ciudate de soprană care-i făcură pe cei doi tineri să fie gata să rîdă la nesfîrșit. Și iată-i pe toți trei scuturîndu-se de rîs, cu lacrimile șiroindu-le pe obraz, absolut incapabili să se oprească.

— Vai de mine, vai de mine, vai de mine ! strigă *lady* Partlit ștergîndu-se la ochi. Nu știu despre ce e vorba, dar de mult, de tare multă vreme n-am mai rîs atît de tare. Și mie îmi place să rîd.

Vorbise acum pe un ton mult mai familiar decît înainte, și orice indicație că ar fi fost o mare doamnă dispăruse cu totul. Văzură dinaintea lor o femeie bogată, amabilă și cam prostuță, de patruzeci de ani, care înlătura cu bunăvoință toate scuzele prezentate de ei pentru comportarea lor uluitoare.

— Sînt convinsă că mi-a făcut foarte bine, le spuse ea. Nici nu mă așteptam să rîd atît de tare în localul ăsta, zău așa ! Acum îmi permiteți să vă comand alt ceai ? Sînteți singuri ? Dar ce-ar fi să bem un *cocteil,* două, dacă e deschis la bar ? Sau o cacao ? Fumați ?

Scoase o tabacheră de aur și toți trei aprinseră țigări și se puseră pe vorbă.

— Inigo, nu uita că avem de prins un tren, zise Susie. Știi cît de mult ne-a luat pînă am ajuns aicea, mai bine de o oră și jumătate.

— Ce spuneți ? întrebă *lady* Partlit și cînd ei îi explicară, ea se grăbi să se pună cu amabilitate la dispoziția lor : Nici prin cap să nu vă treacă să mergeți așa la gară. Am automobilul aici și Lawley o să vă ducă acolo cît ai zice pește și o să mergeți și foarte comod, așa că puteți să stați mai mult aici. Și asta o să fie mai plăcut și pentru mine. Astă seară urma să traversez comitatul Yorkshire și m-am oprit aici doar ca să beau ceaiul și pe urmă m-am gîndit să nu plec mai departe astăzi, întrucît Lawley zice că mai tîrziu o să fie ceață prin părțile alea așa că mi-am zis să rămîn aicea și o să mă așez în pat devreme după cină cu o carte plăcută. Ei, ce ziceți de asta ? Să vă ducă Lawley la gară.

Susie acceptă imediat iar Inigo (cu toate că ar fi preferat să se întoarcă așa cum veniseră pentru că atunci ar fi putut să fie singur cu Susie) nu putu ridica nici un fel de obiecții.

— Să nu vă pară chiar așa ciudat că m-am apropiat și am intrat astfel în vorbă cu dumneavoastră — continuă *lady* Partlit — în primul rînd, pentru că trebuie să mă numărați și pe mine printre admiratorii dumneavoastră. Niciodată nu am văzut la mare un spectacol atît de bun și am vorbit cu toată lumea despre dumneavoastră. Și aveți și un nume atît de original ! Și pe urmă, mai e și altceva : Într-un fel, aș putea să zic că și eu sînt tot în branșa asta. Răposatul meu soț — Joseph Partlit, poate ați auzit de el — se interesa și el foarte mult de viața teatrală, așa ca o preocupare secundară, știți, și el mi-a lăsat printre alte lucruri și pachetele principale de acțiuni la două teatre londoneze din West End, precum și pentru cîteva trupe.

Ochii lui Susie se animară dintr-o dată și pe calea fulgerelor îi trimiseră un mesaj lui Inigo : „Hei — ziceau ochii — asta e Crăiasa Zînelor".

— Ce s-a întîmplat ? întrebă *lady* Partlit.

— Absolut nimic, zise Susie, decît că sînteți persoana pe care o visăm seară de seară. Două teatre în West End ! Și alte trupe ! Nu cumva sînt trupe de operetă sau de revistă ?

— De obicei da. Și eu mă bucur pentru că astea îmi plac cel mai tare, cu toate că gust foarte mult și piesele romantice dacă sînt bune.

— Parcă nici nu-mi vine să cred că sînteţi o fiinţă adevărată, strigă Susie zîmbindu-i.

— Dar nu trebuie să vă închipuiţi că aş avea efectiv de a face cu treaba asta, explică amabilă *lady* Partlit. Sînt pur şi simplu o persoană neînsemnată din umbră. Tot ce fac este să semnez din cînd în cînd nişte hîrtii, deşi îmi place să vin mereu la teatre şi să văd ce fac. Asta, ştiţi, mai îmi dă o preocupare activă şi o văduvă fără copii ca mine nu prea are mare lucru de făcut. Dar să nu vă lăsaţi legănaţi de iluzia că aş avea un cuvînt greu de spus în această privinţă.

— Aţi avut un cuvînt destul de greu ca să-mi taie răsuflarea, *lady* Partlit, spuse pe un ton viguros Susie. Domnul Jollifant aci de faţă — puteţi să-i spuneţi Inigo, că-i place — s-ar putea să se arate nepăsător, pentru că e doar un amator uşor deghizat, dar cît despre mine... ! Dacă ar fi aici şi Jerry Jerningham, probabil că nici n-aş putea răspunde pentru faptele lui. Cu siguranţă că ar vrea să vă răpească.

Efectul ultimelor două observaţii ale lui Susie fu uluitor. Obrajii îmbujoraţi ai *lady*-ei Partlit erau acum ca două sfecle murate ; ochii îi erau blînzi şi strălucitori ; sînii i se ridicau neîncetat şi scînteiau.

— Vă aduceţi aminte de el, nu ? întrebă Susie care observase aceste simptome semnificative. Comicul şi dansatorul nostru.

— A, da, sigur. Mi s-a părut pur şi simplu... minunat, spuse *lady* Partlit şi vocea i se frînse.

— Chiar e minunat, zise Susie. Nu-i aşa, Inigo ?

— Absolut. Jerningham însuşi poate fi un teribil...

Dar aici se întrerupse întrucît Susie îi trase un picior pe sub masă.

— Un teribil de bun dansator, îi suflă tînăra.

— Exact ! strigă Inigo. Trebuie să mărturisesc, este cel mai bun dansator de step pe care l-am văzut vreodată.

— Şi, fireşte este şi extraordinar de chipeş, zise Susie.

— Da, zise cu glas slab *lady* Partlit.

Susie scoase un mic chiot care lui Inigo i se păru cel mai nereal pe care-l auzise vreodată.

— E pur şi simplu nostim, zise ea, cum izbuteşte Jerry să le atragă pe toate femeile din public. Ar alerga după el dacă ar putea, dar n-o pot face. Nu e niciodată de găsit.

— E... e căsătorit ? *Lady* Partlit rosti cu greu această întrebare, cu un glas firav şi înăbuşit.

— Dar cine naiba... începu Inigo, însă din nou lovitura primită în tibie îl reduse la tăcere.

— A, nu, nu e însurat, răspunse pe un ton vesel şi degajat Susie. Nici nu se gîndeşte să se întoarce. Nu se gîndeşte la nimic altceva decît la munca lui. Extrem de muncitor şi teribil de ambiţios... ca şi mine.

După aceea, conversaţia care urmă păru cu totul întîmplătoare, dar nu ştiu cum se făcea că se învîrtea mereu în jurul domnului Jerry Jerningham sau ajungea foarte repede din nou la el. Susie îi dădu *lady*-ei Partlit o listă a tuturor programărilor lor viitoare pe care şi le putea aminti. Cînd, în cele din urmă, veni automobilul să-i ia, *lady* Partlit se făcu nevăzută o clipă şi apoi se întoarse cu o cutie mare de bomboane de ciocolată pentru Susie şi o

cutie de ţigări pentru Inigo, iar apoi îşi luă rămas bun cu afecţiune şi cu lacrimi în ochi, deşi regretul faţă de plecarea lor n-o sili — după cum observară — să-i însoţească pînă la gară.

— Ei, zise Inigo după ce se instalară în limuzina imensă, trebuie să mărturisesc că n-o prea înţeleg pe bătătia asta. Am impresia că e puţin scrîntită.

— Fraier ce eşti ! Tu nu înţelegi — şuieră Susie — că ea e persoana care i-a trimis lui Jerry buchetul acela la Sandybay ? Îl adoră.

— Dumnezeule ! comentă Inigo.

După aceea, însă, ascultă cu răbdare cum Susie discută diferite aspecte ale acestei poveşti ciudate. Şezură comod acolo, în timp ce limuzina rulă prin întunericul din Hicklefield. Cînd se opri la gară, Susie scoase un oftat mai mult decît amplu.

— N-au decît să spună oamenii ce vor — zise ea zîmbitoare — dar trebuie să fie minunat să ai mulţi bani.

Şi oricine o văzu dîndu-se jos din limuzina aceea trebuie să fi socotit că are o mulţime de bani. Atitudinea ei prin care schiţa un personaj, o fiinţă tînără foarte bogată şi plictisită — copilul răsfăţat al norocului — fu oferită ca spectacol unui public alcătuit din doi hamali, un şofer de taxi şi o persoană informă, dar oricum fu ceva superb. Însoţitorul ei, fără pălărie şi fără palton, care se dădu jos tremurînd uşor, fu lăsat undeva în aer ; era acolo dar nu făcea parte din imaginea de ansamblu ; şi abia cînd deschise uşa unui compartiment gol de clasa a treia, poftind-o să se urce, reveni în această imagine, iar ea redeveni Susie Dean.

IV

— Mi-oi strica sau nu mi-oi strica silueta, zise Susie, trebuie să mănînc şi eu ceva.

Tocmai cerceta cutia de bomboane pe care i-o dăduse *lady* Partlit. Erau bomboane de ciocolată foarte mari şi aristocratice şi pînă cînd apucară să mănînce vreo două sau trei, ultimele licăriri ale oraşului Hicklefiled părăsiseră ferestrele lor aflate în zbor. Susie mai sublinie o dată că ar fi minunat să aibă bani cu grămada. Insistă pe un ton destul de meditativ asupra subiectului averii.

Anglia este prin excelenţă ţara în care e greu ca două persoane să fie de acord : dacă una devine realistă, cealaltă devine neapărat idealistă ; un cinic generează imediat un sentimental. Inigo negă cu înverşunare că banii — dincolo de situaţia unei bunăstări necesare — ar fi importanţi ; denunţă viaţa de lux, mergînd chiar pînă acolo încît refuză o a treia bomboană de ciocolată. Declară că atitudinea lui Susie îl îndurerează. Dar în foarte scurtă vreme îndrăgostitul triumfă asupra filozofului din el.

— Dacă asta gîndeşti, zise el destul de mohorît, am să scot şi eu o groază de bani. N-am nevoie de ei, dar am s-o fac numai şi numai de dragul tău. Nu spuneai că probabil aş putea scoate ceva din cîntece ?

— Mormane de bani, spuse ea. Dacă aud aceste cîntece cei ce ar trebui să le audă, sînt convinsă că te-ai făcut, Inigo, ai să fii bogat. Să ştii că ţi-o spun serios. Ai un talent care s-ar putea transforma uşor într-o mină de aur.

— Ei, de, va să zică în privinţa asta eşti de acord. Pentru tine am să scot o groază de bani.

— Dar n-am nevoie de banii tăi, ființă absurdă ce ești ! Vreau să fiu eu bogată, singură, singurică.

— Nu prea cred eu că știi ce vrei, declară el, văzînd că pe el nu-l vrea.

— Asta arată pur și simplu că habar n-ai nimic despre mine, zise ea. Apoi rămase o clipă pe gînduri. Aș vrea să fiu vedetă. Vreau să fiu Susie Dean-tranc ! uite-așa ! Intră în scenă Susie Dean — Gong ! „Iat-o !" aș vrea să zică lumea. Și nu numai pentru mine, ci și de dragul mamei și al tatei — ca să compensez într-un fel toate călătoriile lor înfiorătoare și locuințele scîrboase și hamalîcul acela cumplit și salariile mizere și lipsa de perspective. Știu că n-am să pot să compensez chiar toate acestea, și totuși simt că într-un fel o voi face, dacă ajung în vîrful piramidei. Firește asta nu înseamnă că eu n-o doresc.

— Firește, zise el.

— Am impresia că în momentul ăsta ești sarcastic.

— Nu, cîtuși de puțin, dă-i drumul înainte.

— Ei, bine, zise ea uitîndu-se la el fără să-l bage în seamă nu țin neapărat să-mi văd fotografiile prin ziare și împreună cu ele mici notițe despre mine și nici să-mi văd numele pe reclamele luminoase — nu că n-ar fi destul de drăguț, știi, dar nu la asta mă gîndesc. Ar trebui să am un mic apartament drăguț — unde impresarii mi-ar telefona și m-ar ruga să citesc niște roluri și să am și o croitoreasă care să mă adore și poate chiar și un automobil elegant, mic dar foarte șic ; și destui bani de prisos ca să pot să le ofer la tot felul de oameni surprize încîntătoare, vacanțe și cadouri ; și din cînd în cînd, mi-ar plăcea să fug de toate astea ; să plec într-o călătorie, poate sub un nume

fals și să nu permit nimănui să știe cine sînt și apoi deodată să mă trezesc că vine cineva și-mi spune „Știți că mi se pare că semănați cu Susie Dean ?" Aș putea eventual să recunosc că *sînt* Susie Dean și toată lumea de pe vapor ar zice „Uite-o pe Susie Dean" și poate că ar pregăti chiar și o festivitate specială ca să pot să mă manifest și eu cu ocazia aceea și... mă rog... tot felul de lucruri.

Și cînd termină își trase în sfîrșit sufletul.

— Mie mi s-ar părea o viață destul de singuratică, zise Inigo fără entuziasm.

— Vai de mine, dar eu aș avea o groază de prieteni, strigă ea. Nici n-aș putea să trăiesc fără ei. Ai fi și tu printre ei, nu-i așa Inigo ?

— Bănuiesc.

Parcă se și văzu undeva strecurîndu-se în planul al doilea sau al treilea, ținîndu-i pelerina în timp ce tot soiul de masculi importanți și chipeși i-ar ține privirile încătușate.

— De ce vorbești pe un ton așa jalnic despre asta ? Nu cred că tu ții să am succes. Sînt convinsă că ești și tu dintre bărbații ăia care nu se pot arăta prietenoși decît dacă le dai voie să te ia de sus și să facă pe protectorii.

Se uită foarte semeață pe o fereastră dincolo de care nu se zărea nimic. Încercă să se uite și el pe fereastră de partea lui, dar constată că e imposibil să nu se uite la ea. După vreo două minute însă, observă că și ea îl iscodește cu coada ochiului. Îi zîmbi, și imediat ea se întoarse și îl înfruntă.

— Nu-i așa că sîntem absurzi? zîmbi ea. Sîntem aproape la același nivel scăzut ca și domnul și doamna Joe. Vara

trecută au cumpărat un bilet la loteria Calcutta şi într-o bună zi, tocmai înainte de anunţarea tragerii au început să discute şansele. Pe urmă cînd îşi acordaseră o şansă de favorit au început să se întrebe ce să facă cu banii. Joe zise că o să cumpere un hotel într-una din marile staţiuni de pe litoral. Doamna Joe zise că o să-şi investească toţi banii în acţiuni şi o să trăiască de pe urma dividendelor. Ea nu vrea hotel, i-a zis. El insista cu hotelul lui. S-au tot ciondănit aşa ceasuri întregi, s-au enervat din ce în ce mai tare pînă cînd, în cele din urmă, s-au certat, s-au supărat şi nici nu şi-au mai vorbit două zile, drăguţii de ei. Acuma vino şi şezi de partea asta şi atuncea n-o să mai trebuiască să te mai uiţi aşa fix la mine şi să mă faci să cred că ţi-am făcut ceva îngrozitor.

Inigo se ridică şi rămase o clipă în picioare uitîndu-se de sus la ea şi ascultînd uruitul ritmic al trenului.

— E destul de melancolic, ştii, zise el alene. Ar trebui să fiu fericit aflîndu-mă singur cu tine, Susie. Cred că de-o vreme încoace cam asta e ideea mea despre fericire.

— De ce, Inigo ?

— Nu-ţi mai spun încă o dată. Ceea ce vroiam să zic e că e destul de trist. Dar, pe de altă parte, duminica seara întotdeauna am o oarecare tristeţe, e ceva absolut sfîşietor.

— Ştiu, răspunse ea cu glas blînd, apoi deodată se încruntă amarnic : Ba nu, nu ştiu, zise ea tare. Şezi, te rog, aicea, maestre Jollifant, maestre Inigo Absolut, şi dacă nu te înveseleşti te scutur eu. Fireşte, dacă nu cumva — adăuga ea iscodindu-l cu privirea — ăi fi fiind trist din pricina mea.

Aşadar şezură unul lîngă altul şi vorbiră vrute şi nevrute în timp ce trenul străbătea zgîlţîindu-se cîmpii misterioase ale nopţii, îndreptîndu-se spre Middleford-ul încă atît de îndepărtat. Pe măsură ce trecea timpul, Susie vorbi din ce în ce mai puţin, începu să caşte şi apoi se îndepărtă de el, îndoindu-se ca o plantă ofilită şi se făcu ghem în colţişorul ei. Tocmai aţipise cînd intră un controlor şi o trezi. Apoi iarăşi căscă şi începu să recadă în somn şi de data asta capul ei se lăsă în direcţia lui pînă cînd, în cele din urmă, i se odihni pe umăr unde şi rămase, spre marea lui încîntare. Poate că era o oarecare umbră amară de ironie în această încîntare, căci ea îi dăduse să înţeleagă destul de limpede că nu putea spera decît prea puţin de la ea şi această situaţie de acum nu era decît abandonul somnului. Şi totuşi avea în ea ceva încrezător, şi nădejdile lui reînviară sub uşoara presiune a capului pe antebraţul lui. Însăşi crampa care îi cuprinse curînd picioarele amorţite şi mîinile amorţite începu să capete o aureolă romantică.

Unde s-a oprit trenul curînd după ora zece, Inigo habar n-avea. Părea să fie o gară destul de mare, Susie deschise ochii, oftă, apoi readormi, lăsîndu-l pe Inigo să se roage la Dumnezeu să nu vină nimeni în compartiment ca să le tulbure intimitatea. Chiar în ultima clipă însă, cînd şuieră locomotiva, uşa se deschise cu zgomot lăsînd să pătrundă înăuntru o noapte răcoroasă de noiembrie şi o matahală. Inigo se uită disperat la noul venit. Acesta îl privi pe Inigo cu interes şi veselie. Se aşeză în mijlocul canapelei din faţă, îşi scoase pălăria, se şterse pe frunte, îşi reaprinse chiştocul unei havane, puse cîte o mînă păroasă pe fiecare genunchi şi începu să sufle norişori binevoitori de fum că-

tre Inigo și către Susie cea adormită. Era un specimen bine dezvoltat dintr-un tip de om masiv pe care-l vezi pe la cursele de cai, la reuniunile de box, la meciurile de fotbal, la toate cluburile sportive și music-hallurile. Avea o căpățînă ca o pară, începînd cu o bărbie ultra-lățită și terminîndu-se cu o frunte îngustă și teșită împodobită de două bucle de păr puțintel, despărțite la mijloc. Ochii îi ieșeau din orbite ; nasul îi strălucea ; mustăcioara lui era ceruită cu multă sîrguință. Exista. Plutea în aer o umbră de bănuială că nenumărate whisky-uri duble acționau intens pentru a-i ilumina interiorul vast al ființei lui. Toate aceste detalii le observă Inigo cu dezgust.

Necunoscutul își scoase chiștocul de havană și-i făcu încet și greoi cu ochiul lui Inigo.

— Era să-l scap, zise el pe un ton de conversație prietenoasă. Eram la barul de la White Horse la ora zece și iată-mă aici. Asta înseamnă mișcare, crede-mă.

Inigo nu făcu decît să dea din cap, dar asta păru să fie suficient pentru intrusul bonom ca să stabilească o prietenie solidă.

— Uite (zise el scoțînd o sticlă cu același gest neașteptat, asemenea unui prestidigitator) — trage o dușcă de-aici. Haide, lasă mofturile, că e destul pentru toată lumea, nu ? Dar nevastă-ta nu vrea o dușcă ? A, nu e nevastă-ta, da ? Ți-e iubită. Trăiască nevestele și iubitele — proclamă el înălțînd sticla — și să dea Dumnezeu să nu se întîlnească niciodată.

Și trase o dușcă pentru acest toast cu mult entuziasm.

— Dar bagă de seamă — zise el cu seriozitate — asta e doar o glumă de-a mea în legătură cu nevestele și iubitele care să nu se întîlnească niciodată. Dacă îi zic asta consoartei, nu face decît să rîdă. Mă cunoaște destul de bine ca să-și dea seama că ăsta e genul meu de umor. Nevastă-mea *este* iubita mea și pe lîngă toate sîntem căsătoriți de doisprezece ani. Doisprezece ani și totuși întotdeauna am fost cei mai buni camarazi — cei mai buni, adăugă el cu ferocitate de parcă Inigo tocmai l-ar fi contrazis. Cei mai buni — continuă el — cei mai, cei mai buni. Beau în sănătatea ei.

Și mai trase o dușcă din sticlă.

— Tot ce vrea, remarcă el, poate să aibă — dar cu măsură, pentru că trebuie să fie o măsură în toate, nu-i așa ? Da, atunci e-n regulă. Nu trebuie decît să-mi ceară, atîta tot. Și ea știe. Știe și maică-sa. „Ai noroc — îi zice ea nevesti-mi. Ai noroc". Ea n-a avut noroc — adică mama consoartei, că de ea vorbesc — și zic că n-a avut noroc. N-a căpătat nimic. Moșul nu vrea să dea nimic. Dar eu nu sînt așa. Dacă te pui bine cu mine, orice am eu e și al tău. Și consoarta știe. Ea se pune bine cu mine. Sîntem cei mai buni prieteni. Cei mai buni. Și la fel și cu mama nevesti — absolut la fel. Cei mai buni prieteni. În sănătatea babei.

S-ar părea că acest ultim toast goli sticla care fu acum lăsată pe canapea, în timp ce proprietarul ei, după ce răsuflă din greu, se uită la Inigo, se uită la Susie care zăcea în nesimțire și începu să dea încet și sentimental din cap.

În oricare alt moment, Inigo s-ar fi bucurat de societatea acestui gentleman, dar acum îi era greu pînă și să-l tolereze. Nu știu cum se făcea dar compartimentul nu mai era același loc agreabil de acum un ceas.

— Drăguță ! zise necunoscutul continuînd să clatine din cap către ei. Foarte drăguță ! Frumoasă ca o cadră, după gustul meu.

Și scoase un oftat imens în timp ce se uita țintă la Susie. Ultima sorbitură din sticlă părea să fi spălat și să fi dus cu sine orice urmă de șovăială sau rezervă, așa că acum era cît se poate de tandru și de sentimental.

— Știu eu cum e, că doar îi făceam și eu curte. O țineam în brațe jumate din zi și jumate din noapte, cum o ții dumneata acum. Ce vremuri fericite — astea n-au pereche în lume. Uită-te la ea acuma cum șade și visează fericită și încrezătoare. Și să știi, tinere, că ai pus mîna pe o bucățică foarte bună, de asta îmi dau seama. Ai grijă de ea și o să fii unul din oamenii cei mai fericiți, ca și mine.

— O, ce zi friguroasă a fost, zise Inigo, agățîndu-se de o ultimă speranță.

— Parcă ce înseamnă o zi friguroasă pentru o inimă fierbinte ? strigă celălalt cu reproș. Să nu-mi spui cumva c-ai băgat de seamă că e o zi friguroasă. Fac pareu că micuța dumitale de acolo habar n-are că-i ziua friguroasă. Phăi, tinere, ce n-aș da să am și eu anii tăi. Înconjoar-o bine cu brațul cum trebuie. Strînge-te bine în ea, nu te feri din pricina mea, doar am fost și eu tînăr și mai sînt încă. Știu eu ce face lumea să meargă înainte. Nu banii, dom'le, dragostea. Două inimi care bat în același tact, vorba cîntecului.

Se lăsă pe spate sprijinindu-se de canapea, încercă să se holbeze drept la Inigo și începu să cînte încetișor bătînd

tactul cu o mînă : „Pe iubiiită o toot ascuuult, Ca-n zileleee de demuuult".

Inigo închise ochii și se prefăcu că a adormit. Mai mult decît atît nu putea să facă. Cîntecul nenorocit continuă să mai bîzîie ca un bondar o vreme, apoi încetul cu încetul se stinse, înlocuit fiind într-un tîrziu de un sforăit. Cu multă prudență, Inigo își mișcă brațele și picioarele înțepenite și-și lăsă gîndurile să meargă înainte, săltate de ritmul trenului ce străbătea întunericul nopții.

— Middle-ford, Middle-ford !

Imediat necunoscutul deschise ochii, sări în picioare, apucă sticla, pălăria și valiza și se făcu nevăzut.

— Am ajuns ? strigă Susie. Mă tem că am dormit. Cine era ăsta ?

— Ăsta — zise Inigo pe ton apăsat — era colegul nostru de compartiment, un gentleman masiv și cam pilit, tot atît de deștept ca și felicitările ieftine de Crăciun. Și mai tot drumul mi-a vorbit despre tine numindu-te micuța mea iubită.

— Vai, Inigo, ce scîrbos ! zise ea cu răceală. Ia scoate capul afară și vezi dacă nu e Jimmy sau cineva p-acolo.

Inigo se supuse, mișcîndu-se cu greu din pricina amorțelii și a frigului care-l cuprinsese.

— Îl văd pe Jimmy la capătul celălalt al peronului — anunță el din ușă. Apoi rămase acolo uitîndu-se la ea. Ziua lor se sfîrșise. Hei, cu asta basta, zise el pe un ton ca de înmormîntare, haide Susie.

Fata îl privi cu curiozitate.

— Ajută-mă să cobor, zise ea. Sînt cam înțepenită.

Apoi după ce coborîse şi rămăsese cu mîna într-a lui spuse încetişor pe un ton cam plîngăreţ :

— Haide, înveseleşte-te. Şi să ştii, Inigo, că-ţi mulţumesc pentru că mi-ai purtat de grijă. Na !

Şi atît de repede veni şi se îndepărtă sărutarea aceea încît el aproape nu-şi dădu seama că a existat cu adevărat.

— Susie ! strigă el.

— Uite-l pe Jimmy.

Şi ea se grăbi să plece într-acolo fluturînd din mînă.

Şi acum îl zărim ultima dată pe Inigo venind în urma ei pe peron.

Capitolul al VI-lea

SĂPTĂMÎNA NEAGRĂ

I

Săptămîna aceea îngrozitoare începu înainte de a ajunge ei la Tewborough. Începu — cel puţin pentru opt dintre ei — duminică seara la Middleford. Săptămîna petrecută la Middleford trecuse lent dar bine. Oricum însă, măcar cu un eveniment emoţionant tot se putea lăuda. E vorba de vizita unei bătrîne bogate şi excentrice, doamna Hodney. Miercuri venise cu maşina în oraş să stea de vorbă cu avocaţii care se ocupau de afacerile ei, rămăsese să vadă spectacolul şi, la terminarea lui, ţinuse morţiş să fie prezentată de către directorul sălii (care o cunoştea că e o „figură“) domnişoarei Trant, lui Jimmy, tuturor. Era atît de încîntată de ei toţi — le spuse — încît vroia să-i roage să facă o favoare unei babe trăsnite. Oare n-ar fi vrut să meargă cu toţii acasă la ea, la conacul Custon, (aflat la 30 km de oraş, pe marginea bărăganului mlăştinos) şi să dea acolo duminică un spectacol pentru ea, pentru servantele ei şi pentru oricare dintre săteni care nu erau atît de proşti încît să refuze o distracţie măcar o dată într-o seară

de noiembrie ? Nu trebuiau să o socoată o chestiune de afaceri — deși ea era destul de bogată ca să-și plătească bine trăsnăile și dacă suma de douăzeci de lire ar fi putut să le compenseze deranjul — poftim, o punea la bătaie — ci trebuiau să privească toată chestiunea ca pe o operă de binefacere : s-o înveselească pe o bătrînică singuratecă, pe care greu o mai încînta ceva și care n-avea să mai zăbovească mult pe lumea asta. Așa le vorbi doamna Hodney, o doamnă în vîrstă cu o voce *stacato* dar foarte vehementă care în timp ce sporovăia îi bătu pe umăr pe toți actorii mai tineri.

Așadar, se făcură aranjamente ca toți cei ce luau cu adevărat parte la spectacol să rămînă și duminică seara la Middleford să ia luni dimineață un tren-cursă spre Tewborough și să dea un spectacol special (în ținută de gală) la conacul Custon, care — după cum primiseră asigurări — avea să pregătească pentru ei un salon foarte mare, un pian de concert și un supeu bun.

— Și băgați bine de seamă — le zise directorul sălii — că bătrîna doamnă o să vă trateze cum se cuvine. E o băbătie cam într-o ureche — am auzit tot felul de povești despre ea — dar văd că v-a îndrăgit, așa că puteți conta pe cuvîntul meu că o să aibă grijă să fiți bine tratați.

Această vizită constitui subiectul principal de discuție în ultima parte a săptămînii. Domnișoara Trant refuzase să accepte măcar o părticică din onorariu, — ceea ce însemna că aveau să primească fiecare un gaj de două lire și jumătate, — s-au produs tot felul de discuții pasionante între Joe și doamna Joe, Elsie și Susie, că ce-ar putea să facă ei cu această pleașcă picată din senin. Apoi spectacolul comandat — cum ajunsese să fie numit — constituia deopotrivă un omagiu adus trupei și o aventură. Domnișoara Trant și cu domnul Oakroyd erau compătimiți, pentru că nu vor fi de față. Dacă ar fi mers în altă parte, ar fi putut să rămînă și ei, dar Tewborough constituia un angajament ieșit din comun și luni dimineață erau foarte multe lucruri de făcut acolo. La Tewborough aveau să joace la Teatrul Regal — o adevărată sală de spectacole, nu pur și simplu un Pavilion ori Sală de întruniri ori alte chestii dintr-astea. Domnișoara Trant habar n-avea de Tewborough și — lucru ciudat — nici ceilalți nu cunoșteau orașul, dar ea văzuse o reclamă în Revista Spectacolelor, oferind acest teatru cu o chirie destul de convenabilă și de data asta acționase pe propria ei răspundere și-l angajase pe-o săptămînă, în ciuda sfaturilor lui Jimmy.

— Înseamnă să strici orzul pe gîște — zise el mohorît.

Însă domnișoara Trant — care uneori era în stare să se arate aventuroasă și încăpățînată — respinsese avertismentul și fusese încurajată de majoritatea celorlalți — nerăbdători să se revadă pe scena unui teatru adevărat. Angajîndu-se astfel să se ocupe de Tewborough, domnișoara Trant consideră marele angajament al anului, ocazia cea mai grozavă pentru ei, așa că era necesar ca ea și cu domnul Oakroyd să călătorească duminică, — așa cum aveau obiceiul — cu mașina, ca luni să se poată apuca imediat de lucru. Și refuzară și compătimirea înduioșată a celorlalți legată de faptul că aveau să piardă „Spectacolul comandat" — căci ei aveau în schimb să se bucure de plăcerea de a fi primii care văd orașul Tewborough și Teatrul său Regal.

La început avură multe greutăţi pînă să găsească cine să-i conducă şi cum să ajungă la Conacul Custon unde nu puteau merge decît cu trenul. Proprietarii de garaje din Middleford, în modul cel mai ciudat cu putinţă, nu prea vroiau să-şi trimeată vehiculele de mare capacitate spre satul îndepărtat al doamnei Hodney. În cele din urmă, găsiră totuşi un om. Se numea Dickenson ; avea un autobuz, zicea el, cu douăsprezece locuri, dar în care mai luase şi cîte optsprezece oameni uneori ; şi avea să-i ducă pînă la Conac şi înapoi în schimbul sumei de două lire. Le zise că pentru mai puţini bani nici nu vrea să se urnească ; şi într-adevăr, constatară că nu-l pot face să se urnească. Şi totuşi, fură cu toţii foarte uşuraţi cînd auziră de domnul Dickenson şi de autobuzul lui.

Întîlnirea era acasă la Jimmy şi pe la şase şi jumătate — ora stabilită — se aflau toţi opt acolo în toalete de seară şi ducîndu-şi instrumentele, mapele cu note şi un sortiment uluitor de pelerine, pardesie, şaluri şi fulare. Cu toţii erau foarte bine dispuşi. Oricum, mai era o ieşire din banalitatea cotidiană, o aventură. Domnul Morton Mitcham, părînd un uriaş mai mult decît impresionant, aşa cum era înveşmîntat, în „Regele de argint“ şi cu un fular lung verde, zise din nou că e ca în vremurile bune, iar doamna Joe — luptîndu-se cu cele două haine de lînă, o imitaţie de şal spaniol şi o pelerină de operă foarte uzată, fu şi de data asta de acord cu el. Acum nu le mai trebuia altceva decît domnul Dickenson şi autobuzul lui. Peste vreo cinci minute sosiră şi aceste două elemente, aducînd cu ele un tînăr cu faţa turtită — Arthur — care-şi sufla mereu în pumni şi nu părea să aibă cerul gurii.

— Aţi cam întîrziat, zise Jimmy fără răutate.

— Cică am întîrziat ! strigă crunt domnul Dickenson. De unde, c-am ajuns mult mai devreme decît credeam c-o s-ajung. Şi ce de complicaţii şi necazuri am avut cu el, nu-i aşa, Arthur ?

— Iii, ooo, aaa, răspunse Arthur şi-apoi îşi suflă în pumni. După ce repetă acest gest reluă : Iii, ooo, ooo, iii, aaa.

— Asta aşa e, zise domnul Dickenson. Şi acum că tot trebuie să pornim, hai să pornim. Deşi, eu unul, mai degrabă m-aş duce acasă şi aş renunţa, zău aşa.

— Ei, şofer, ce fel de seară o să fie ? întrebă graţios doamna Joe, în cel mai autentic stil al ei, în calitate de Ducesă de Dorking.

— O să fie o seară friguroasă şi infectă, duducă, zise domnul Dickenson. Hai Arthur, gîdil-o niţel, şi ia urcaţi-vă cu toţi şi să pornim o dată.

— Ce colţuroşi sînt oamenii ăştia din nord — o auziră murmurînd pe doamna Joe. Colţuroşi, poate, dar de nădejde, ca nişte stejari.

— M-aş fi bucurat dacă autobuzul lui nu era chiar aşa colţuros, zise Susie uitîndu-se înăuntru.

Fără doar şi poate că nu era un vehicul luxos. În primul rînd se vedea bine că e tare vechi şi cînd porni motorul să se mişte începură să se mişte şi toate celelalte lucruri, tresărind şi hîrîind în armonie cu el. Scaunele erau foarte înguste şi tari şi n-aveau nici măcar o caroserie închisă ca lumea, ci doar un fel de prelată pusă drept acoperiş. Şi cu toate că se prea poate să fi transportat vreodată şi douăsprezece persoane, realitatea este că, de îndată ce se

urcară ei opt, cu instrumentele, notele şi îmbrăcămintea — nu mai rămase nici un centimetru disponibil. Odată porniţi la drum, zgîlţîiala deveni tare neplăcută, dar nimeni nu se plînse. Făcea parte din aventura acestui spectacol comandat.

— Asta pentru mine — clănţăni doamna Joe prin întuneric — reprezintă Aventura Romantică şi o mare schimbare. O călătorie spre locuri îndepărtate, spectacolul într-o ambianţă diferită, pe fondul unuia dintre vechile noastre conace maiestuoase, în faţa unui public capabil să ne aprecieze — şi apoi un ospăţ agreabil.

— În privinţa asta am oarecari îndoieli, zise Elsie. Eu una sînt de părere că cinăm de îndată ce ajungem acolo. Credeam că aşa s-a şi aranjat, şi de la douăsprezece şi jumătate n-am mai pus nimic în gură decît o ceaşcă de ceai şi o prăjiturică, aşa că acum sînt moartă de foame.

— Ei, rezolvaţi asta între voi, zise Jimmy Nunn. Sper că nu te aştepţi să mă intereseze şi pe mine problema. Un strop de băutură, o bucată de pîine prăjită şi poate chiar şi o firimitură de pui — pieptul — asta e prea deajuns pentru mine. Sper c-o să aibă pui.

— Cu siguranţă, răsună vocea gravă şi profundă a domnului Morton Mitcham. Întotdeauna te tratează bine la asemenea ocazii — asta v-o spun din experienţă, doamnelor şi domnilor. Lucrurile cele mai bune ! Dacă avem noroc ne dă şi şampanie, deşi, fiind femeie, s-ar putea să fie cam neglijentă în privinţa băuturilor. Merita să vedeţi unele din ospeţele date de guvernatorii de colonii de pe vremuri — Sir Elkin Pondberry şi încă vreo doi dintre ei — ce mese ne dădeau, după spectacolele comandate. Somptuoase,

e singurul cuvînt potrivit pentru asemenea mese — somptuoase !

— Eu unul aş vota pentru împărţirea dineului în două, zise Joe parcă ar fi vrut să se scuze. O mică gustare înainte de a începe spectacolul şi o cină ca lumea cînd terminăm. Mai prindem şi noi puţină inimă înainte de ridicarea cortinei.

— Sigur, ca să ne distrugem complet registrul de sus, zise cu răceală nevastă-sa. Ştiu eu ce se întîmplă cu tine. Ai să-ţi umpli stomacul şi pe urmă ai să te propteşti în faţa doamnei Hodney, încercînd să cînţi, cu registrul superior făcut franjuri.

— Da' nu pot cînta cu stomacul gol, se rugă el, şi ştii bine că chiar tu mi-ai zis la ora ceaiului : „Nu-ţi strica pofta de masă pentru diseară". Aşa că eu aşa zic : o bucăţică de ceva înainte şi pe urmă să ştim că ne aşteaptă după terminare o gustare mai substanţială.

— Dacă doamna Hodney — care în mod evident este o *lady* rafinată, deşi poate un pic cam excentrică — te-ar auzi în clipa asta, ar întreba cum te cheamă ca să-ţi şteargă numele de pe program, strigă doamna Joe. Şi eu una nici n-aş ţine-o de rău, Joe. I-aş spune pe dată — indiferent dacă eşti sau nu eşti soţul meu şi dacă eşti sau nu eşti un bariton la fel de bun ca alţii din trupele de revistă — eu aşa i-aş zice : Aşa-i trebuie şi să-i fie de învăţătură.

Menţionarea cuvîntului program îi stîrni pe toţi să se amestece în discuţie. Se întrebau dacă au ales cu adevărat numerele cele mai bune. Oare doamnei Hodney o să-i

placă cutare sau cutare ? Tot mai vorbeau despre program cînd autobuzul se opri brusc. Întrucît dinăuntru era imposibil să vezi ceva, Inigo scoase capul printr-o gaură din prelată, în partea din spate.

— Am sosit acolo ? strigă cineva la el.

— Nu părem să fi sosit nicăieri, replică el şi dîndu-se jos se trezi într-o beznă rece străbătută de burniţă.

— Mai avem vreo doişpe kilometri, zise domnul Dickenson care acum cerceta motorul. Ia mai dă-i la manivelă, Arthur. Vezi că acuş începe să toarne cu găleata. Ajunge, Arthur, las-o-n pace.

— Iiii, ooo, ooo, aaa, ooo, iii, zise Arthur pe un ton de înmormîntare.

— Mde, o să trebuiască să scot haramul ăla dă delcou afară, asta este, zise domnul Dickenson care nu părea să fie deloc în toane bune. Am avut eu impresia că se afuriseşte căţeaua încă de pe drum. Hei, ţine asta. Eh, mă rog, o să încercăm încă o dată. Ia mai dă-i la manivelă, flăcăule. Motorul începu să bufnească şi să scuipe cu zgomot. Ajunge ! Vezi că peste cinci minute o să înceapă să dea în clocot şi de-aici pînă la Custon e unul din cele mai proaste drumuri pe care le-ai văzut vreodată. Dacă n-am avut glagore în cap şi m-am apucat să pornesc în călătoria asta sifilitică !

— Nu-i nimic, băieţi, zise Jimmy care coborîse şi el după Inigo. O să ajungem curînd şi atunci puteţi să băgaţi pe sub nas nişte friptură şi bere şi o să vă instalaţi comod lîngă un foc jucăuş.

— Iii, ooo, aaa, ooo, zise Arthur şi-şi suflă cu disperare în pumni.

— Eu cred că expediţia asta ar fi fost mai veselă fără Arthur, zise Inigo urcîndu-se la loc împreună cu Jimmy. Băiatul ăsta are ceva care mă deprimă — şi glasul îi sună de parcă ar fi replica corbului din poezia lui Poe.

Autobuzul mergea foarte încet acum, dar huruia şi zornăia mai rău ca oricînd. Se părea că drumurile sînt înguste şi cu serpentine abrupte şi era limpede că domnul Dickenson nu se simţea deloc la largul lui. Burniţa se prefăcea treptat dar sigur într-o ploaie torenţială şi curînd nici pasagerilor nu le mai venea uşor să se simtă la largul lor. Nu numai că îi zgîlţîia şi-i sălta foarte neplăcut, dar mai începură să simtă şi cîteva picături, ba chiar şi cîte un şuvoi de ploaie. Devenise mai mult decît evident că prelata ce servea drept capotă era departe de a fi impermeabilă. Se înfăşurară mai bine cu fularele şi şalurile, se ţinură cu îndîrjire de spetezele scaunelor sau de orice alt lucru de care se puteau ţine şi-şi dădură unul altuia asigurări că n-o să mai treacă mult pînă ajung. Dar nici unul dintre ei n-a cunoscut o distanţă de opt mile care să li se pară mai lungă.

În cele din urmă, însă, se opriră şi Inigo — scoţînd iarăşi capul afară — raportă că au sosit la o poartă imensă ce dă spre o alee.

— Aici sîntem, strigă domnul Dickenson. Ăsta e Conacul Custon. S-o bag înăuntru dacă pot intra pe poartă ?

— O, da ! strigară ei fericiţi în cor.

Ar fi fost bine să-i ducă pînă la uşă dacă putea. Deja îşi imaginau intrarea triumfală, uşa mare din faţă a conacului deschisă de perete, luminile strălucind înăuntru, şi agitaţia şi emoţia mulţimii de servitori şi săteni. În timp

ce mergeau pe aleea arcuită și toată lumea începea să-și strîngă instrumentele, și notele, și hainele, stabiliră pe dată că trebuie să mănînce și să bea ceva înainte de începerea spectacolului, căci se făcuse opt — adică o jumătate de oră mai tîrziu decît momentul cînd erau așteptați (în cel mai rău caz) și recunoscură cu toții că le e foame — adică numai cu excepția lui Jimmy Nunn care zicea că moare de sete. Coborîră — sau mai bine zis se prăbușiră din autobuz — înghețați, simțind tare umezeala și cu dureri în oase de pe urma zgîlțiielilor și hopurilor. Parcă aveau un gol în stomac, dar erau încă bine dispuși, încîntați că se află acolo și gata să-i înfățișeze bătrînei doamne Hodney spectacolul vieții ei. Dîndu-se jos, fură întîmpinați de o rafală de ploaie rece dinspre bărăganele mocirloase, dar asta nu mai conta din moment ce se aflau chiar la intrarea conacului.

Numai că această intrare era închisă și nu se vedea nici o lumină în camerele de jos și numai o licărire slabă la vreo două ferestre — probabil, dormitorul. Clădirea părea doar un morman negru și neospitalier.

— Parcă ziceați că vă așteaptă, zise domnul Dickenson scoțînd un mic hohot foarte dezagreabil.

— Păi așa și e, zise cam stînjenit Jimmy în timp ce trăgea cordonul soneriei.

— Partea asta a conacului — comentă plină de speranță doamna Joe — nu e prea mult folosită, fără doar și poate. Iar toată lumea trebuie să fie ocupată cu diverse pregătiri în partea din spate. Adăpostiți-vă sub streașina asta, dragele mele, pînă cînd se deschide ușa.

Jimmy trase într-una de cordon și într-un tîrziu apăru un licăr de lumină și la parter. Ușa se deschise de un deget, apoi de două, apoi de trei.

— Ce doriți ? întrebă un glas.

— Haideți odată, deschideți, vă rog ! strigă Jimmy pierzîndu-și răbdarea. Sîntem trupa de revistă „Prieteni de nădejde", care am venit să dăm spectacolul.

Între timp ușa era larg deschisă, dar numai pentru ca un servitor bătrîn și obosit să-i privească uimit :

— Ce ziceați că doriți ?

Jimmy explică din nou.

— Păi ați greșit adresa, le zise bătrînul.

— Nu se poate, strigă domnul Dickenson. Știu eu bine că ăsta e conacul doamnei Hodney.

— Firește că este, replică servitorul.

Dar cînd Jimmy dădu explicații mai amănunțite, bătrînul continuă să se uite la el cu aceeași uimire în priviri.

— Mde, nu prea are rost să veniți aici astă-seară, și nici în vreo altă seară, după cîte îmi dau eu seama. Doamna Hodney e cam bolnavă, chiar rău aș zice. Joi a lovit-o damblaua și nu și-a mai venit în fire. E și doctorul aici și a trimis după o soră. Așa stau lucrurile.

— Păi atunci să... începu Jimmy și i se tăie respirația.

— Stați numa' nițel, zise bătrînelul.

Lăsă ușa să se închidă de la sine și apoi îi auziră pașii îndepărtîndu-se.

Apoi, ridicîndu-se deasupra tuturor zgomotelor se auzi glasul lui Arthur vestitor de rău :

— Iii, aaa, ooo, ooooo, eeee, iiii, aaa, ooooo, ooo, iii, eee, ooo !

— Pe legea mea, Arthur, strigă domnul Dickenson cu amărăciune, ai perfectă dreptate !

— Dacă mai scoate Arthur un sunet — zise Susie într-o șoaptă gravă și încordată — încep să țip și nu mă mai opresc. Nu-l mai pot suporta.

Între timp, ușa se deschise larg și se treziră scăldați în conul de lumină al unei lanterne puternice.

— Nu înțeleg deloc ce se întîmplă — răsună un glas foarte iritat din spatele lanternei — și nici nu vreau să înțeleg. N-am timp de pierdut. Doamna Hodney se simte rău, chiar foarte, foarte rău. Mă-ndoiesc că-și va mai reveni, dar noi facem tot ce putem. Acum vă rog să aveți amabilitatea să vă îndepărtați, făcînd cît mai puțin zgomot cu putință. Noapte bună la toată lumea.

Lanterna dispăru ; ușa se închise repede dar fără zgomot, după care fu încuiată și zăvorîtă.

— Noapte bună *ție*, strigă încetișor Jimmy. Cu dragoste și la mulți ani. Ei, fetițe și băieți, strecurați-vă ușurel că spectacolul s-a dus naibii.

— Dumnezeule !

Exclamația aparținea lui Elsie dar de data asta izbutise să vorbească în numele tuturor.

— Adică vrei să spui că... începu domnul Dickenson, dar Jimmy i-o reteză :

— Adică vreau să spun că ne întoarcem la Middleford cît de iute putem și cu cît izbutim să pornim mai repede autobuzul ăla cu-atît mai bine.

— Friptură și bere ! strigă domnul Dickenson atingînd un adevărat apogeu al ironiei sălbatice. Să ne instalăm comod lîngă un foc jucăuș ! Doamne ! Sînteți niște fraieri cu toții și m-ați făcut și pe mine să mă iau după voi.

— Iii, oooo, ooo, ooo, îîî, ooo ! zise indignat Arthur.

Această ultimă replică îl scoase din sărite tocmai pe domnul Jerningham :

— Ah, taci dracului din gură ! țipă el.

— Ho-ho ! Da' de ce să tacă Arthur ? întrebă domnul Dickenson pe un ton mai mult decît amenințător. Iaca-na, pentru două cotonoage împleticite...

— Șofer, te rog frumos pornește-ți mașina, zise cu o uluitoare demnitate un obiect disperat și șiroind de ploaie. Și te rog frumos nu mai vorbi astfel de cotonoage cînd sînt doamne de față.

Și după ce rosti aceste reproșuri usturătoare, doamna Joe se urcă în autobuz, își scoase pelerina de operă, udă leoarcă, strănută de două ori și apoi izbucni în plîns.

— Doamne, auzi vorbă ! rînji batjocoritor domnul Dickenson. Pfui !

Apoi se trezi bătut pe umăr și pe urmă luat deoparte.

— Ei, acuma mă vezi, nu-i așa, zise Joe, vorbind foarte dulce. Sînt un tip liniștit de felul meu. Dar îmi pare tare rău de bătrînica aia din casă. Și sînt foarte dezamăgit pentru că nu se ține spectacolul. De asemenea, sînt mort de foame și ud leoarcă. Și doamna care ți-a vorbit adineauri e nevastă-mea. Dacă mai aud un cuvînt, doar un cuvințel, de la dumneata, voi avea marea plăcere de a-mi ușura greutatea ce mă apasă pe suflet zdrobindu-ți capul ăla sec cu un pumn. (Și în timp ce vorbea, Joe se apropia tot mai mult, o siluetă impresionantă chiar și prin întuneric.) Atîta doar, o vorbă să mai zici, adăugă el aproape categoric.

— Ei, Arthur, pregătește-te s-o iei la manivelă, zise domnul Dickenson cu disperare și-și căută locul din față.

Drumul de întoarcere fu îngrozitor. Păru că durează ceasuri întregi. Autobuzul trebui să se oprească de trei ori — de două ori pentru că avea ceva la motor și o dată pentru că domnul Dickenson a rătăcit drumul. Pe de altă parte, ploaia nu încetă nici o clipă și prelata ce-i acoperea servea mai mult de distribuitor al șiroaielor. Nici în cursul primului drum nu părea să fie nici un centimetru pătrat de loc liber, dar de data asta parcă toți se încurcau între ei și toți erau uzi, înfrigurați și înfometați, așa că se răsteau unul la altul iar altul — fiind și el ud înfrigurat și înfometat — se răstea și el la celălalt, în aceleași condiții. Domnul Morton Mitcham, încercînd o reminiscență a unei întîmplări similare, fu imediat repezit cu replica : „Parcă pe cine interesează poveștile astea ?"

Iar cînd domnul Jerningham se plînse că e ud pînă-n măduva oaselor, fu informat că lui nu poate să-i strice o picătură de apă. Elsie anunță că de data asta chiar că a terminat cu prăpădenia asta de teatru împuțit. Doamna Joe sublinie — printre suspine — că ea întotdeauna fusese gata să primească și lucrurile rele pe lîngă cele bune, dar întrucît pe baza acestui angajament suplimentar comandase un costum nou pentru micuțul George, și cu ghete asortate, acum se afla la Capătul Puterilor. Susie îi spuse lui Inigo ce deprimată e, gîndindu-se la doamna Hodney — bătrînica aceea ciudată care se dovedise atît de vioaie deunăzi și acum poate era pe moarte în căsoaia aia sumbră și însingurată ; dar cînd el, ca un gest de consolare, îi cuprinse

mîna într-a lui, ea îl respinse, spunînd că parcă ar fi un țipar, atît de rece și umedă era, și-i ceru să nu se prostească. Jimmy Nunn gemea din cînd în cînd, dar în tot cursul călătoriei nu rosti decît trei cuvinte :

— „Prieteni de nădejde !" strigă el, cu un chicot înspăimîntător, după care nimeni nu mai scoase o vorbă pînă la sfîrșit.

Cînd în cele din urmă ajunseră la Middleford, orașul tocmai se culca. Cîntăriră în disperare, cu sufletul la gură, șansele pe care le mai aveau de a găsi ceva de mîncare și de băut, și o baie fierbinte, duminică seara, la o oră atît de tîrzie, duminică seara. Parcă și auzeau deja tonurile scandalizate ale proprietăreselor pregătite de culcare. Scuturați de fiori, cu hainele lor cele mai bune murate din cap pînă-n picioare, se tîrîră afară din autobuz și li se păru ultima picătură ce face să se reverse paharul cînd Jimmy anunță cu glas plîngăreț c-o să trebuiască să strîngă cîte cinci șilingi de la fiecare ca să plătească autobuzul. Dar în timp ce ei se scotoceau prin buzunare, Inigo care dispăruse o clipă, se întoarse și zise calm :

— E-n regulă, l-am plătit eu. Lasă că ne socotim altădată. Hai să plecăm de-aici.

Trupa care se întruni a doua zi dimineață ca să prindă trenul de unsprezece spre Tewborough arăta mizerabil. Se uitau lung unul la altul, cercetîndu-și fețele palide și nasurile roșii ; își ascultau unul altuia strănuturile și smiorcăielile ; vorbeau pe un ton sumbru despre aspirină și chinină ; căscau, tremurau și gemeau. Doamna Joe și cu Elsie răciseră la cap ; Susie zicea că parcă ar avea febră ; lui Jerry Jerningham îi curgeau ochii ; Inigo era cam ră-

gușit ; Joe se mișca cu gesturi înțepenite și vorbea de reumatism ; Morton Mitcham și Jimmy, care amîndoi aveau o înfățișare destul de ciudată întotdeauna, formau acum un spectacol cu adevărat trist, căci din Mitcham nu mai rămăsese decît o ruină galbenă nefiresc de lungă, iar Jimmy cu o înfățișare de-a dreptul bolnăvicioasă, aducea cu un cap de balaur instalat la gura unui burlan. Așa a fost bafta lor — își ziceau unul altuia — ca să se agite atît de mult tocmai cînd îi aștepta orașul Tewborough și Teatrul său Regal. Recunoscură, însă, că o sală plină și entuziastă în seara premierei ar putea să le dea curajul necesar ca să-și vină în fire.

— Molnavă cum sîbt — zise doamna Joe între un strănut și o smiorcăială — nu prea not să răsppubd pumnicului cînd mă cheabă la rabpă. Așa e firea mea. Tewborough era un abgajabent mun și cînd colo a tremuit să-l stricăm.

Era singurul subiect care putea să-i mai stîrnească din apatia cu care priveau în gol și dîrdîiau.

Se făcuse ora ceaiului pînă cînd sosiră acolo și era prea întuneric ca să vadă cît de cît orașul în timp ce trenul se tîrîia, strecurîndu-se în el. Domnișoara Trant și cu domnul Oakroyd se aflau pe peron. Inigo se năpusti pur și simplu la domnul Oakroyd.

— Trebuie să ne salvezi viața. Am avut o seară înfiorătoare.

Și, în cîteva vorbe le descrise marele fiasco.

— Ați avut noroc că n-ați fost și voi, absolut, ascultați-mă pe mine, încheie el. Și-acum spuneți-ne ce e cu Tewborough ? Ce progrese ați făcut ? Cum arată ?

Domnul Oakroyd îl trase la o parte :

— Păi, după cum știi, nu sînt decît de-o zi în orașul ăsta — zise el prudent. Dar de un oraș trebe să vorbești ezact așa cum îl găsești.

— Ei, zise Inigo, pierzîndu-și răbdarea. Și cum l-ai găsit ?

— Ascultă-mă, zise domnul Oakroyd aplecîndu-se înainte și ducîndu-și mîna pîlnie la gură. E pur și simplu îngrozitor.

După ce-și pronunță verdictul, îl privi solemn pe Inigo, clătină din cap și apoi porni încetișor să se ocupe de bagaje, cu aerul unui om în stare să continuie a-și face datoria indiferent cît ar fi costat.

II

Orașe cu catedrală, tîrguri, porturi uitate pe lîngă malul mării, stațiuni balneare de mult demodate, toate acestea pot să decadă frumos și adeseori farmecul lor sporește pe măsură ce viața se scurge din ele. Orașele industriale, ca și mașinile cu aburi abia dacă mai sînt de tolerat în cazul în care se mai află în stare de funcționare și mai pufăie încă. Orașul Tewborough era ca o mașină cu aburi cu cazanul spart zăcînd părăsită pe marginea drumului ; era o mașină de fabricat bani care aproape încetase să mai funcționeze căci doar ici-colo se mai învîrtea firav și nesigur cîte o roată sau un scripete mai scotea un geamăt ori două ; era o fabrică ce nu mai putea arăta acum nimic altceva decît ferestre sparte și gunoaie și registre mucegăite și vreun îngrijitor care mormăia aiurea ; nu era

altceva decît o veche casetă cu bani conţinînd doar praf şi pînze de păianjen şi vreo doi-trei gologani uitaţi. La Tewborough negoţul dispăruse aproape cu desăvîrşire şi era de-a dreptul evident că nu se va reîntoarce niciodată, că va prefera întotdeauna alte locuri mai plăcute. Era un oraş în care veniturile scădeau, datoriile erau de mult, îngrozitor de demult neplătite, un oraş al negustorilor mărunţi care trăiau trăgînd unul de creditul celuilalt, un oraş de lucrători care repede se prefăceau în simpli oameni în aşteptare, ocupaţia lor principală fiind să se învîrtă pe lîngă uşile clădirilor cunoscute — cu o fină ironie — sub numele de Biroul de Plasare. Tewborough fusese întotdeauna unul din cele mai urîte oraşe din comitatul Midland şi acum era de departe cel mai deprimat şi mai deprimant. Bogăţia lui încetase de mult să se mai acumuleze dar oamenii lui continuau să decadă. Zilele cînd cărbunele şi perdelele de dantelă şi pionezele de la Tewborough erau cerute cu insistenţă pretutindeni, cînd mulţi localnici cărora le plăcea să bea ceaiul cu halba, mai puteau „cumpăra" pe Lordul Locotenent al ţinutului şi despre care se ştia că a strîns mîna însuşi premierului Gladstone — zilele acestea se duseseră de mult şi nu mai lăsaseră în urma lor altceva decît vreo cîteva edificii publice într-un stil gotic de prost gust, două statui cu favoriţi şi bronzul înnegrit, cîteva mormane de zgură, fabrici şi linii de garaj desafectate, un canal plin de putreziciune, o mare zonă de locuinţe insalubre, o cantitate generoasă de murdărie, rahitism, picioare curbate şi dinţi stricaţi — şi Teatrul Regal.

Cînd domnul Oakroyd pronunţă acest verdict asupra oraşului nu trecuse nici măcar o zi întreagă de la venirea

lui şi a domnişoarei Trant aici, dar viziunile lor trandafirii se ofiliseră şi dispăruseră de mult. Era imposibil să-ţi placă oraşul, deşi amîndoi se străduiseră din răsputeri şi poate că izbutiseră oarecum să-şi mai ascundă unul de celălalt antipatia pe care le-o stîrnise. Domnişoara Trant îşi spuse în sinea ei că nu-şi imaginase niciodată că vreun oraş ar putea să fie atît de hidos şi de deprimant : ar fi vrut să fugă chiar în clipa aceea şi să nu se mai gîndească vreodată măcar la el. Şezînd în cafeneaua sordidă a hotelului şi avînd dinainte o farfurie de seu de oaie pe cale de a se slei, simţise că-i dau lacrimile şi ar fi putut să plîngă în orice clipă. Ştia deja că Tewborough nu poate fi amuzat de spectacolul lor sau de orice alt spectacol. Cînd omul de la hotel auzise că a închiriat Teatrul Regal, se holbase la ea şi apoi scosese un rîs scurt şi deconcertant.

— Vă uitaţi la el, da ? zisese el. Păi da, şi eu cred că încercarea moarte n-are. Nu sînteţi prima şi aş putea zice chiar că n-o să fiţi nici ultima. Mi s-a părut mie că bătrînul Droke e foarte încîntat de sine ultima dată cînd l-am văzut. L-aţi cunoscut ? E un boşorog caraghios, dacă vreţi, ciudat cum sînt mulţi pe aici — poate chiar mai trăsnit ca toţi. Mde, mde, mde !

Şi domnişoarei Trant nu-i plăcu deloc felul acesta de a vorbi al lui.

Luni făcu dis-de-dimineaţă cunoştinţă cu domnul Droke şi cu toate că nu petrecu mult timp în tovărăşia lui, îi dispăru orice îndoială că domnul Droke ar fi mai puţin trăsnit decît un nebun adevărat. Era un bătrînel tare puţintel la trup cu un cap imens şi nişte picioruşe micuţe de tot, aşa că avea înfăţişarea unui om murdar

și sordid. Glasul lui senil șuiera printre mustățile cafenii încărunțite și prin barba de aceeași culoare avînd un fel îngrozitor de a se apropia tare de tine și de a-și puncta afirmațiile ce țîșneau din el cu mișcări viguroase ale coatelor.

— E un teatru bun, zicea el. Nu găsiți unul mai bun de jur împrejur, oriunde v-ați duce. (Și ridica din cot). După cîte aud au fost cîțiva actori celebri pe aici, așa mi-a zis lumea. Eu unul nu știu pentru că atunci nu eram aici, zău că nu eram (Iar ridica din cot). Pe atunci aveam o prăvălie la Liverpool. Am vîndut-o și m-am întors aici. Acuma am o prăvălie aici. (Altă mișcare din cot. Domnișoara Trant retrăgîndu-se și domnul Droke urmărind-o îndeaproape se pregătea să dea iarăși din cot). Era a lui frate-meu, teatrul ăsta, și el mi l-a lăsat mie. Eu nu prea îmi bat capul cu el că sînt prea ocupat și nici nu-mi plac teatrele. Tot timpul îmi cerea să fac cutare și să repar cutare pentru el dar nu puteam să fiu deranjat pentru asta, înțelegeți, întrucît aveam prăvălia pe cap și negoțul merge așa prost cum știți. Dar n-are nici un cusur, nici un cusur (Mișcare din cot). E încă un teatru bun. Astea sînt capricii, atîta tot. N-are cusur. Dumneavoastră n-aveți capricii ? (Alte mișcări din cot). Ei, bine, atunci o să vi se potrivească ca o mănușe. Și vi-l dau foarte ieftin, foarte ieftin. Prea mulți oameni cu trăsnăi în ultima vreme, nu-i așa ? Nici nu știi ce-or fi vrînd.

Domnișoara Trant nu era nici ea sigură că știe ce vrea, dar de îndată ce văzu clădirea pe dinafară își dădu într-o clipă seama că fără doar și poate nu-și dorește Teatrul Regal din Tewborough. I se strînse inima. Era prost plasat,

căci se afla pe o stradă laterală întunecoasă ; iar înfățișarea lui era încă și mai rea. Îi lipseau ochiuri de geam, lemnăria era nevopsită și putrezea, peste tot era murdărie și gunoi. Singurele lucruri care erau strălucitoare și noi erau propriile lor afișe și acelea aveau o înfățișare patetică — atît de tinere și de optimiste, atît de deplasate în contextul respectiv. Interiorul era încă și mai rău decît exteriorul. Era mai mic decît majoritatea teatrelor demodate, dar era clădit pe baza planului obișnuit — cu staluri, fotolii, balcon întîi și o galerie separată. Locurile de la galerie erau niște bănci înguste de lemn, iar cele din stal erau tot niște bănci însă cu spetează și atît parterul cît și galeria miroseau înfiorător de rău. Stalurile și balconul întîi aveau obișnuitele scaune de pluș, dar erau toate vechi și uzate și pătate. La un moment dat probabil că localul va fi avut destulă poleială arătoasă, dar acum praful și murdăria se așezaseră într-un strat atît de gros pe poleială încît nu mai răspundea cîtuși de puțin luminilor, reflectîndu-le. Pe tavan și pe avanscenă erau niște podoabe — însă crăpate — și amorași scorojiți care se jupuiau. Puținele covoare rămase pe coridoare erau uzate pînă la urzeală. Pereții soioși erau căptușiți cu afișe vechi de piese cu titluri ca : *Ești zidar ? ; Fata de la localul Kay ;* Compania de Operă a Amatorilor din ținut interpretînd *Dorothy ; Chipul din fereastră ;* apoi Doctorul Faustein în spectacolul său Marele divertisment oriental Mesmeric de ghicire a gîndurilor și misticism ; și ici-colo fotografii îngălbenite de actori eroici în toge sau peruci de epocă, bătrîni cu favoriți interpretînd personaje greoaie ca niște Pantalone și dive cu zîmbete false din ultimul deceniu al secolului tre-

cut, toate atrăgîndu-i privirea, în timp ce trecea domnişoara Trant şi şoptindu-i : „Sîntem moarte şi îngropate". Se uită printr-o uşă de sticlă murdară pe care rămăseseră doar literele „*B f e*", şi văzu o tejghea şi cîteva sticle pline de un strat gros de praf.

— E închis acum, zise domnul Finnegan. Mi s-a retras brevetul de vînzarea băuturilor. Foarte prost pentru conducere, foarte prost !

Acest domn Finnegan pe mîinile căruia fusese încredinţată de domnul Droke, era denumit director, dar în mod evident era un *fac-totum* al locului, plătit însă cu un salariu de mizerie. Era bătrîn, prost îmbrăcat şi cu multă blîndeţe muiat în alcool şi reprezenta o figură atît de jalnică încît în oricare alt moment domnişoarei Trant i-ar fi fost milă de el ; dar acum în timp ce îşi tîrşia paşii împreună cu ea de-a lungul acestor coridoare împuţite, nu-l putea privi decît cu dezgust. Cînd se întoarseră în sala de spectacol, amplasarea ei părea mai neplăcută şi mai apăsătoare ca oricînd : parcă ai fi intrat într-un sertar plin de vechituri fără noimă, care nu mai fuseseră răscolite de douăzeci de ani. Pe domnişoara Trant o cuprinseră fiorii.

— Vai, dar e îngrozitor ! strigă ea. Totul e atît de murdar şi de deprimant !

— Mde, mormăi domnul Finnegan, eu nu zic că nu i-ar strica puţină curăţenie, dar... să vă ţie Dumnezeu sănătoasă — pentru unii e ceva princiar. Nu cunoşteaţi localul, nu-i aşa ? Aşa mi s-a părut şi mie, se vede de la o poştă. Da, sînt de acord că ar mai trebui făcută niţică ordine, dar în momentul de faţă nu prea merită osteneala. Şi teatrele

sînt toate la fel cînd intri ziua şi sînt goale, toate sînt la fel : te cam scot din fire dacă nu eşti deprins cu ele. Dar am văzut eu sala asta plină pînă la refuz — toată lumea aici — şi primarul, şi breslele, toată lumea ! Cînd Wilson Barrett a avut aici premiera cu *Semnul crucii* s-a încasat peste o sută de lire, băgaţi bine de seamă, peste o sută de lire s-a încasat luni seara şi asta era pe vremea cînd lira era *liră*, cînd puteai cumpăra ceva cu ea. Acuma bineînţeles că nu se mai poate întîmpla una ca asta. Nu mai e bani în oraş, aia e ! Şi dădu din cap cu tristeţe.

Cortina, pe vremuri stacojie dar acum decolorată, începuse să se scuture şi ea. Scoase un scîrţîit, apoi într-un tîrziu se desfăcu şi se ridică. Două siluete de bărbaţi cu surtucele lăsate deoparte se urcară pe scenă şi domnişoara Trant, apropiindu-se, descoperi că unul dintre ei e domnul Oakroyd. Trăgîndu-se mai aproape îl văzu tare întristat şi plin de dezgust.

— O, domnişoară Trant, strigă el, aici în fund e o murdărie cumplită. Asemenea gunoi n-aţi mai văzut niciodată. O să avem niţică bătaie de cap ca să punem astea la punct, o să vedeţi dumneavoastră. Veniţi numai o clipă să aruncaţi o ochire.

Domnişoara Trant se duse pînă acolo, se uită la scenă, iscodi vreo două dintre cabine, trimise după domnul Finnegan (care nu putu fi găsit), îi telefonă domnului Droke (acesta nu răspunse) şi plecă în căutarea a două femei de serviciu care să-l ajute pe domnul Oakroyd şi colegul său fără surtuc care avea o privire sticloasă şi gura mereu deschisă.

— Nu e în toate minţile, Charley ăsta, şopti domnul Oakroyd. Că aşa îl cheamă, Charley. E niţel cam matofit dar o să trebuiască să facă faţă. Dacă ar fi întreg la minte n-ar lucra aicea. Dacă ăsta e te-atru, atunci zău dacă nu-mi plac mai mult pavilioanele de circ şi sălile de cură de la băi. Ăsta e doar un sac cu petice. O să-mi întreacă toate aşteptările, domnişoară Trant, dacă facem mare brînză aici. Oraşul îl priveşte mai degrabă cu milă şi cu jale.

— Da, asta e drept, răspunse apăsat domnişoara Trant. Nici eu n-am văzut ceva mai jalnic.

— Parcă eu am văzut ? zise domnul Oakroyd. Nu sîntem aici de mai mult de două-trei ceasuri, aş putea zice, şi ar putea el să cîştige dacă l-am cunoaşte mai bine, dar deocamdată mare prăpădit mai e.

După cum ştim, domnul Oakroyd nu era un om pretenţios. La urma urmei nici un om nu poate locui la Bruddersford mai bine de patruzeci de ani şi să rămînă să-şi păstreze o atitudine foarte critică ; Bruddersfordianul nu este niciodată una din acele fiinţe sensibile care rămîn pe de-a-ntregul la mila împrejurimilor. Dar Tewborough îl depăşise deja chiar şi pe domnul Oakroyd, dacă nu-l copleşise chiar. Înainte de a se întîlni cu ceilalţi în gară, se întoarse la locuinţa lui, în felul acesta cunoscînd mai îndeaproape oraşul şi fiind din ce în ce mai dezgustat de el. Comentariile sale lapidare adresate lui Inigo rezumau părerea lui despre întreaga situaţie, despre teatru, despre oraş, despre locuinţă, despre toate. După ce făcu acest comentariu se îndepărtă — oarecum, pentru că trebuia să se ocupe de bagaje, dar şi pentru că avea un foarte exact simţ dramatic. După vreo cîteva minute reveni lîngă Inigo.

— Trebuie să stăm în aceeaşi cameră, anunţă el.

— Vai de mine, cum se poate ? întrebă Inigo. Da' ce, hotelurile sînt pline ?

— Nu, nu e nimeni în oraş, dar nu vor să închirieze camere. Am avut o bătaie de cap cumplită ca să găsim locuinţe şi toată lumea trebuie să stea cîte doi în camere. Aşa se întîmplă întotdeauna. Cu cît cîştigă oamenii mai puţini gologani, cu atît mai puţin doresc să cîştige. Dacă te duci într-un loc unde sînt foarte înghesuiţi întotdeauna, oamenii se înghesuie şi mai tare ca să-ţi facă loc şi ţie. Dar dacă vii într-un loc ca ăsta unde tot oraşul şomează şi toată lumea se ofileşte şi moare de foame, să vezi că nu-i poţi face să dea o cameră sau două şi nici să-ţi vîndă o bucăţică de mîncare sau o farfurie de supă sau mai ştiu eu ce. Oamenii o duc atît de prost, încît nu vor să mai fie necăjiţi de nimeni.

— Meştere Oakroyd, oricît de puţin aş dori să-ţi întrerup acest profund şuvoi filozofic — zise Inigo — trebuie, totuşi, să-ţi pun o întrebare. Cum e locuinţa ?

— Păi, o s-o vezi şi singur peste o clipă, răspunse domnul Oakroyd. Loc ar fi destul de mult, asta nu pot să zic. Aveam un dormitor mare, un pat mare dublu şi încă un pătuţ dintr-ăla mic de campanie. E pe strada Biling la numărul nouă şi asta vine destul de aproape de te-atru. Dar, pe legea mea ! — Nu ştiu dacă nu mă simt eu destul de bine sau ce s-o fi întîmplînd — dar e ceva în locul ăsta care parcă îmi frînge inima. Trag nădejde că nu te superi dacă stai cu mine, băiete, adăugă el oarecum sfios.

— Nu, fireşte că nu, zise Inigo care, într-adevăr, n-avea nimic împotrivă.

— Pentru că, știi, mie o să-mi cam placă să-mi țină cineva de urît în locul ăla, încheie el.

Într-adevăr, strada Biling avea ceva tare trist. Era îngustă, întunecoasă și avea o cotă disproporționat de mare de femei suferinde care nu-și găseau odihna și de copii cu fețe cenușii și ochii roșii. Avea vreo două sau trei antrepozite cu ferestrele sparte ; un zarzavagiu care nu părea să vîndă nimic altceva decît cartofi și banane învelite în hîrtie ; o prăvălioară unde se vindea pește prăjit și cartofi prăjiți, și te înneca mirosul de seu ; o băcănie mică de tot care, după cît se părea, se specializase în plumb și sardele ; o mică agenție de știri și pariuri, plină de anunțuri despre telegrame speciale și ponturi pentru curse de cai ; o întreprindere de pompe funebre cu o mostră de inscripție de alamă și o jerbă aproape cu totul înnegrită expuse în vitrină ; și prăvălia de plante medicinale împodobită cu o placardă mare care spunea „Supraveghiați-vă stomacul", o serie de pachete verzi misterioase și un desen intens colorat care se referea într-un fel sau altul la bolile de piele ; o prăvălie cu lucruri de ocazie plin de mese de bambus, fiare de călcat și suluri de mușama ; și două din cele mai sordide și mai înfiorătoare circiumioare de care își amintea vreodată să fi văzut domnul Oakroyd, măcar că era om cu experință. Chiar în spatele străzii era o clădire cu un turn fantastic ; o adunătură sinistră de țevi, scărițe, rezervoare și aceasta — după cît se părea — era o fabrică de acid sulfuric. Nimeni nu părea să știe dacă mai face sau nu acid, dar țevile și cuvele zăceau nefolosite, spre deosebire de mirosul care acum cobora în stradă în năprasnice rafale ce te secau la inimă.

La numărul nouă se afla cea mai mare casă de pe stradă, și totodată cea cu înfățișarea cea mai sumbră. Nu ți-o puteai închipui decît în cadrul unei serii perpetue de nopți întunecoase de noiembrie. Abia îi trecuse Inigo pragul că-i și mulțumi lui Dumnezeu că nu e singur acolo. Nici nu e de mirare că domnul Oakroyd vorbise despre „cineva care să-i țină de urît". Dormitorul era destul de mare pentru două persoane și părea relativ curat, dar avea în el ceva ciudat de rece și deprimant.

Inigo adulmecă :

— Ce-o mai fi și mirosul ăsta ciudat ? L-am mai întîlnit și altădată. A, stai puțin că-mi aduc aminte : e ca și mirosul revistelor vechi. Cînd eram copil dădeam sfoară în țară, pînă cînd găseam exemplare din *English Illustrated* de prin debara și tocmai ăsta era mirosul lor. Ciudat, foarte ciudat. Se uită de jur împrejur.

— Nu e prea vesel, nu-i așa ? Parcă ar fi un mort alături.

— Păi, chiar este, răspunse cu destulă severitate domnul Oakroyd.

— Cum ? strigă Inigo tresărind.

— Păi, e ca și cum ar fi, reluă domnul Oakroyd. E acolo mama bătrînă a proprietăresei. Are mai bine de optzeci de ani și e țintuită la pat. Ai s-o auzi cum tușește. Atîta trag nădejde să nu moară pînă la sfîrșitul săptămînii. Aicea toți suferă de cîte ceva. Parcă ar fi o infermerie. Doamna Mord — asta-i proprietăreasa — chiar adineaori ai văzut-o — nu e nici ea cine știe ce voinică...

— Mi s-a părut cam vînătă la faţă, asta fără doar şi poate, zise Inigo pe un ton sumbru. Dar nu cred că mai vreau să mai aud şi altceva.

— Ba poţi să auzi acuma că tot m-am pornit. Bărbatu-său n-are de lucru de multă vreme — a fost conţopist pe la unul din antrepozitele alea — şi, zău dacă ştiu ce-o fi avînd, dar în viaţa mea n-am văzut un cetăţean să fie mai umflat la faţă şi stacojiu ca un rac fiert şi umflat cu ţeava şi îi trebuie măcar cinci minute ca să facă cît de cîte ceva pentru el iar de vorbit aproape dacă poate vorbi. Arată rău de tot. O să-l vezi îndată.

— N-o să-l văd.

— Şi nu trebuie să-l superi... aşa zice proprietăreasa ...zice că nu trebuie să-l supere nimenii...

— Eu nu vreau să-l supăr cu nimic. Nici nu vreau să dau ochii cu el. Îmi pare rău pentru el, mi-e chiar foarte milă de el — după cum vorbeai aş înţelege că seamănă cu o ciupercă mai mult decît cu un om... Hm, dar asta ce mai e ?

— Asta e bătrîna care tuşeşte.

Inigo răsuflă din greu şi se uită dus pe gînduri la lucrurile pe care le scotea din valiză.

— Da, da, sînt o adunătură cam ciudată ăştia după aici, continuă domnul Oakroyd. E şi un fel de tinerică. Nu m-am putut zgîi eu prea mult la ea şi doamna Mord nu suflă o vorbă despre ea şi eu habar n-am cine e.

— Pentru numele lui Cristos, strigă Inigo, să nu-mi spui că şi aia are ceva ! Că altfel să ştii că mă dai gata, absolut.

— Mă rog, tot ce ştiu e că nu prea pare să facă nimic şi parcă ar fi ceva ciudat cu ea. Cînd ieşi şi cobori scările sau cînd mergi pe coridor îi vezi deodată chipul iscodind de pe undeva şi apoi scoate un fel de rîset iar peste o clipă o vezi fugind şi îndepărtîndu-se de parcă ar urmări-o cineva. Am văzut-o de vreo trei ori pînă acum şi oarecum m-am mai obişnuit...

Inigo se oprise din desfăcutul valizei. Acum şedea jos şi se uita fix la tovarăşul lui.

— Aşadar, s-ar părea că e ţicnită de-a binelea, zise el cu disperare.

— Da, da, mă tem că-i lipseşte o doagă. Dar s-ar părea că aşa le este ăstora de pe aicea. E un cetăţean acolo la te-atru de-i zice Charley, şi nici ăla nu e cu mintea întreagă. Dar nu face nici un rău nimănui, ştii ? Numai că pentru el doi şi cu doi nu fac patru.

Inigo se ridică în picioare cu un gest hotărît.

— Plec, anunţă el.

— Nu, băiete, stai pînă la capăt, stai pîn' la capăt ! Mai bine ca asta nu găsim. Şi încă şi aicea abia m-au primit pentru că am zis că sîntem doi.

— Dar trebuie să fie un hotel. Mă duc la un hotel. Poţi să vii şi dumneata cu mine.

— Nu, nu, eu nu merg la hotel. Am închiriat camera asta şi aici rămîn. S-au dat peste cap oamenii ăştia ca să aranjeze să ne primească. Altfel, era o nenorocire. Ţine-ţi firea şi rămîi, dacă tot ai venit.

— Bine, bine, îi replică cu tonul lui sumbru Inigo. Am să-mi petrec cea mai mare parte a timpului la teatru.

Asta-i singurul lucru care se poate face. Nici nu mă mir c-ai zis că e îngrozitor. Adjectivul era perfect justificat, absolut.

— Ei, eu nu vorbeam de casa asta, zise domnul Oakroyd.

Inigo se uită la el îngrozit.

— Dar atunci despre ce vorbeai ?

— Păi, despre starea lucrurilor în general. Orașul în primul rînd și pe urmă și te-atrul.

— Teatrul ? glasul lui Inigo se înălță atît de mult încît ajunse un țipăt strident. Să nu-mi spui cumva că nici ăla nu e în regulă !

Dar domnul Oakroyd insistă să-i spună ce e în neregulă cu teatrul ; pînă cînd termină, băuseră deja ceaiul și mîncaseră aproape tot.

— Tewborough ăsta e pe jumătate mort, încheie el, și în privința asta pot să te liniștești că așa e. Aici nu facem nici o brînză.

— Ei, uite, ba facem ceva : ne îmbolnăvim, gemu Inigo. Păi, ți-am spus eu despre asta aseară, nu ți-am spus ? Și astăzi toată lumea e pe jumătate moartă. Tot timpul am zis noi că o săptămînă bună aici o să ne facă să ne venim în fire. Tewborough sau moartea, asta a fost deviza noastră, absolut. Dumnezeu cu mila !

Și domnul Oakroyd recunoscu — scoțîndu-și pipa și pachetul de tutun marinăresc — că, într-adevăr, după cum păreau lucrurile, se băgaseră într-un mare bucluc.

III

— Vorbea de îngheț ! strigă doamna Joe imediat după spectacolul de luni seara.

— Păi, puteți să patinați săptămîni de-a rîndu-l, zise Susie pe un ton melancolic. Și jur că am treizeci și nouă de grade.

— Păi, mă tem că și arăți de parcă ai avea febră, draga mea, îi spuse doamna Joe, după care continuă cu multă înflăcărare : A fost ceva public astă seară ? A fost măcar *cineva* în sală ? Mi s-a părut că la un moment dat am auzit un sunet de undeva, dar nu știu dacă nu cumva m-am înșelat ! Oare orașul știe că sîntem aici ? întrebă ea înnebunită.

— Știe, dar nu-i pasă, spuse Susie.

— Eu i-am zis aseară lui Joe : „Bagă de seamă ce-ți spun, Joe, o să fie o săptămînă proastă. O simt în oase", i-am zis. Mîine am să stau mai toată ziua în pat — și ce pat, draga mea ! — sînt sigură că e un pat dintr-ăla cu cocoașă la mijloc, ca o cămilă. Și camera n-are nici un fel de aspect și nici o atmosferă de intimitate. Nu e prea curată și pereții sînt acoperiți peste tot cu fotografii ale lui Temiricine. Însă am să petrec mai toată ziua de mîine în ea, îngrijindu-mă, și o să cobor iar mîine seară pînă aici, dar dacă nu mă fac bine, în ziua următoare *nu* voi fi aici. Am să-mi iau concediu medical. Ultimul lucru care se poate spune despre mine este că-mi voi dezamăgi publicul, dar ceea ce trebuie să mă întreb acum, draga mea, este următorul lucru : Oare am vreun public la Tewborough ?... Și... merită ?

Doamna Joe dădu drumul la aceste întrebări cu un aer triumfător.

— Nu, nu merită, spuse Elsie supărată și aș da nu știu ce să văd că taci din gură. Ce rost mai are să vorbești ?

— Jimmy arăta rău de tot astă seară, după părerea mea, zise gînditoare Susie.

— Mă tem că toți arătam foarte prost, pufni Elsie. Cel puțin despre mine sînt sigură că mă simt îngrozitor și asta nu e o pasiune de-a mea, așa cum e pentru Jimmy. Trebuie să iau aspirină astă seară. Haide, haide, Susie, că tare mai ești înceată. Hai să ieșim din chestia asta pe care o numesc ei teatru. Teatrul Regal — Dumnezeule ! Teatrul Gunoi, dacă vreți să știți părerea mea. Ah, haaideți odată !

Marți seară publicul a fost alcătuit din exact cincizeci și trei de persoane. Era îngrozitor cînd tăceau, dar era încă și mai rău cînd aplaudau căci atunci aveai impresia că auzi spațiile goale bătîndu-și joc de aplauzele acelea firave. Și nici nu au aplaudat cine știe ce des. Din spectacolul acela „Prieteni de nădejde" pierise tot entuziasmul. Se tîrau de-a lungul reprezentației și singurul moment în care mai dădeau vreun semn de vioiciune era cînd iritarea lor crescîndă punea stăpînire pe ei. Elsie se plînse amarnic de Jerry Jerningham ; Susie îl acuză pe față pe Inigo că îi distruge acompaniamentul ; și pînă și jovialul Joe începu să bodogănească. Mai mulți dintre ei declarau că ar fi timpul ca domnul Oakroyd să-și învețe odată meseria și omulețul acela indignat le spuse pe dată să-și vadă ei de treaba lor care era, după cum afirmă el, „cam slabă și firavă". Jimmy Nunn era ciudat de apatic și neatent ; era curios și întristător să-l vezi atît de tăcut, de galben și de tremurător. Domnișoara Trant, care se simțea tare jenată din pricina aventurii ei dezastruoase și avea aerul că vrea mereu să-și ceară scuze — cu toate că ea și nu ceilalți aveau să sufere cel mai mult de pe urma pierderii sigure înregistrate săptămîna aceea — încercă să mai atenueze aceste divergențe și relații încordate și să înveselească pe toată lumea ; dar din păcate și ei îi pierise de tot entuziasmul și nu mai avea inima s-o facă. Orașul acela înfiorător și teatrul mizerabil, ca niște resturi plutind în voia valurilor, o deprimau neîncetat, căci dacă pleca din oraș întîlnea teatrul, dacă pleca din teatru dădea piept cu orașul.

Ziua de miercuri aduse o negură, nu una din ororile acelea galbene care te înnăbușă la Londra, dar, totuși, o pîclă bună și groasă ca o pătură care se instală asupra orașului dis-de-dimineață și nu se mai clinti toată ziua. „Prieteni de nădejde" stăteau potoliți prin odăile lor, încercînd să profite la maximum de focurile firave aprinse prin cămine și de fotoliile sau canapelele de pînză, citind ziare care păreau să descrie o altă planetă, la lumina verzuie a becurilor de gaz aerian, uzate și ele, moțăind și dîrdîind, din cînd în cînd ridicîndu-se pentru a iscodi, prin ferestrele șiroind de ploaie, neantul cenușiu și cîlțos de afară. Dintre ei toți, poate că Inigo era cel mai vesel și mai optimist, pur și simplu pentru că autorul năzuinței din el făcea acum față onorabil împrejurărilor. Acest autor, care în aceste zile lucra mai pe apucate ca oricînd, nu terminase încă *Ultimul rucsac*, întrucît îl lăsase deoparte sub pretextul că vremea friguroasă aducea o atmosferă nefavorabilă, și totuși, acum își făcu din nou apariția.

— Eu așa zic : Lasă tichia de clovn și deschide călimara, îi spuse Inigo domnului Oakroyd, cînd se aflau în odaia lor comună de ședere. Tocmai mă apucasem să scriu un cîntec, dar acuma numai la cîntece nu mi-e gîndul. Dispoziția, dispoziția — meștere Oakroyd — e pornită rău contra clovneriilor de orice fel. Eram destinat să fiu om de litere și nu saltimbanc. Și astăzi încep un eseu — cît se poate de amar — pe care o să-l intitulez *Pămîntul plăcut al Angliei*. O să se ocupe de orașul Tewborough și încă de vreo cîteva localități similare și o să fie plin de o ironie diabolică, amarnică, absolut. Asta o să-mi mai ușureze mie inima și o să-i pună la punct pe vreo cîțiva din ei.

— Asta-i foarte bine, zise domnul Oakroyd, pufăind tihnit din pipă și zîmbindu-i radios peste cămin însoțitorului său. Dacă n-o poți face cu Tewborough n-o s-o mai faci cu nimic. Dar cine-s ăia pe care ziceai că o să-i iei la refec ?

— Păi, ăă... ăștia, ăă... oamenii răspunzători de o asemenea stare de lucruri, răspunse Inigo vag dar sever.

— Habar n-am avut cine sînt, mărturisi domnul Oakroyd, dar alții oameni știu întotdeauna. Întotdeauna sînt ori capitaliștii, ori muncitorii, ori Parlamentul sau moșierii, patronii, ori bolșevicii. Eu nu înțeleg nimic din toate astea, n-aș ști a cui e vina, dar pe de altă parte, eu nici nu sînt chiar așa isteț. Pentru mine toate sînt o încurcătură cumplită. Însă cred că dumneata o să fii în stare să scoți ceva din toate astea. Și fiindcă tot te-ai apucat, mai strecoară acolo și vreo două răutăți despre Droke ăla, patronul teatrului. Asta ne-a pus în cofă pe toți. Eu zic că e un bătrîn scîrbos și zgîrcit care ar trebui să umble

cu o tărăboanță dintr-aia de cărat cîrpe și oase. Dar, dă-i drumul înainte, băiete. Scrie așa cum îți vine în minte.

Inigo dădu grav din cap, aprinse pipa și apoi fără șovăială și cu trăsături armonioase de condei scrise în capul primei pagini : *Pămîntul plăcut al Angliei de I. Jollifant.* Dar nu se opri acolo. Începu chiar eseul propriu-zis „E ora unsprezece" scrise el. După ce se uită vreo două minute la aceste cuvinte le șterse și le înlocui cu următoarele: „Tocmai m-am uitat pe fereastra unde umezeala a strîns nestemate". Nu-i prea plăcu ce scrisese, așa că rupse foaia și începu una nouă la care se încruntă aproape zece minute. Apoi, scrise : „Azi dimineață afară, prada multor ani zornăitori..." ; șterse cuvîntul „zornăitori" ; șterse tot ; se strîmbă în vreo șase feluri, apoi desenă șase chipuri și cu un aer foarte distrat le împodobi cu mustăți răsucite ; oftă, își umplu iarăși pipa și-o aprinse și se lăsă pe speteaza scaunului.

De afară din hol se auziră niște pași foarte înceți și tîrșiți. Domnul Oakroyd își ridică ochii de pe ziar.

— Trebuie să fie domnul Mord, anunță el, și vine încoace dacă altceva n-o putea face.

Domnul Oakroyd spuse acestea cu o oarecare încîntare de parcă s-ar fi bucurat să poată aduce vești proaste.

Inigo gemu. L-am auzit pe domnul Oakroyd descriindu-l pe soțul proprietăresei lor și de atunci încoace Inigo deja s-a întîlnit cu bolnavul acela vînăt și umflat.

— Îmi pare rău pentru el, îmi sîngerează inima, absolut, mormăi repede Inigo, dar nu-l pot suporta în camera mea. Parcă aș urmări un film înfiorător cu încetinitorul. Mai am timp să fug ?

Nu avu timp să fugă. Se auzi o bătaie vagă în uşă. Uşa se deschide încet, chiar foarte încet, cîte un centimetru înnebunitor, şi-apoi încă unul şi, în cele din urmă, lăsă să pătrundă pe ciudatul domn Mord care părea mai vînăt şi mai umflat ca oricînd. Rămase chiar în prag cel puţin un minut, iar apoi revenindu-şi în parte după drum, scoase la iveală, cu toată grija unui om care rosteşte ceva pentru prima dată într-o limbă străină, următoarea salutare : „Bună ziua doni-lor". Apoi le făcu semn din cap foarte încet. Zîmbi, iar zîmbetul lui era atît de degajat şi de leneş încît cu siguranţă că a existat timp suficient pentru a remarca apariţia şi dispariţia fiecărui creţ al feţei lui întunecate şi umflate. Apoi făcu un pas înainte, încă un pas înainte şi încă unul. Văzu un scaun, păru că-l examinează cu multă atenţie iar, într-un tîrziu, se hotărî să se deplaseze către el.

— Am să iau... loc... dacă... nu... vă... deranjează... ...; do-ni-lor, zise el.

Cînd reuşi să rostească această frază se creie impresia că a fost o realizare ieşită din comun. Pe urmă, se lăsă încetişor pe scaun, îşi aşeză cu grijă cîte o mînă puhavă pe fiecare genunchi, îşi întoarse încetişor, foarte încetişor capul pentru a-l privi mai întîi pe unul, iar apoi pe celălalt şi sfîrşi printr-o nouă încercare de a vorbi :

— Mi... se pare...o dimineaţă... ceţoasă, sună verdictul lui. Aici... se întîmpla... să fie.., multă ceaţă... ...pe vremuri.

— Da, desigur ! Al dracului de multă ceaţă ! Împuţită treabă ceaţa ! Nu mi-a plăcut niciodată.

Inigo se trezi că lasă să-i ţîşnească aceste mici exprimări cretine cu o viteză care, de data aceasta, părea de-a dreptul incredibilă.

— Şi acum, domnule Mord, rebuie să mă scuzaţi. Sînt groaznic de ocupat. Trebuie să fug.

Şi, într-adevăr, fugi, cel puţin pînă cînd se află afară din odaie, după care se opri şi se întrebă unde să se ducă şi ce să facă. Într-adevăr, era înfiorător de frig şi de trist şi va trebui să stea acolo cu paltonul pe el ; probabil că o s-o mai şi audă pe bătrînă tuşind în dormitorul de alături. Dacă se învîrtea prin casă s-ar fi putut să se întîlnească în orice clipă cu acea femeie misterioasă şi înspăimîntătoare care iscodea de după colţuri, scotea ţipete de bufniţă şi apoi se zburătăcea ca o găină speriată. Pe de altă parte, nu putea nici în ruptul capului să stea în odaia de zi şi să privească îngrozitorul spectacol dat la încetinitor de domnul Mord. Se duse aşadar la uşa din faţă şi se uită afară. Era o vreme rece care-ţi sugera prezenţa stafiilor. Se strecură sus în dormitorul lui, se cuibări cît mai la căldurică, aşezîndu-se pe pat şi învelindu-se cu paltonul şi citi un exemplar vechi şi pătat rău din cartea *Tom Bourke al nostru.*

În seara aceea, atmosfera era tot atît de rece şi plină de stafii şi la teatru. Cîntară şi dansară şi-şi înălţară glasurile ca nişte personaje dintr-un vis chinuitor. Nimeni nu era complet doborît deocamdată, dar nici nu s-ar fi putut zice că cineva e cît de cît mai bine. Erau şi mai multe mormăieli de nemulţumire şi proteste şi se părea că foarte curînd se vor stîrni adevărate gîlcevi între diferiţii membri ai trupei care se ciondăneau şi mîrîiau unul la altul.

Joi, ceața se prefăcu într-o ploaie neagră. Era ziua în care la Tewborough majoritatea magazinelor se închideau, și la fel și în zonele înconjurătoare, așa că erau oarecare speranțe să aibă un public mai numeros și mai agreabil. Domnul Oakroyd care fusese pe la teatru o jumătate de oră, se întoarse în mijlocul după amiezii să fumeze o pipă împreună cu Inigo la gura căminului și spuse că au fost cîteva încercări izolate de cumpărare de bilete.

— Ăștia de pe la magazinele de aici par să aibă mai mulți gologani de cheltuit decît alți oameni, așa că astă seară s-ar putea să avem și noi oareșcare public, comentă el. Dar dacă nu merge rău un lucru, cu siguranță, că o să meargă altul.

— Ce vrei să spui cu asta, înțeleptul meu bruddersfordian ? întrebă cu multă lenevie Inigo.

— E necazuri cu trupa, răspunse foarte prompt domnul Oakroyd. Fără doar și poate c-o să fie zarvă mare și o să se spargă curînd gașca, ascultă-mă pe mine. Toți sînt porniți. Și unii dintre ei o să mă audă pînă și pe *mine* spunîndu-le cîte o vorbă după merit, pînă n-o să treacă multă vreme, dacă lucrurile merg tot așa. Și mai e și bătrînul Jimmy p-acolo, care parcă abia se mai ține pe picioare și m-aș mira să nu cadă. Și mai e și altceva. Cînd mă duceam în-tr-acolo l-am văzut pe Mortom Mitcham ăla ieșind dintr-o cîrciumă și îți dădeai seama de la o poștă că a băut cam multe păhărele. Ei, bine, tocma' înainte de a pleca eu de la te-atru veni el cu cetățeanul ăla Finnegan — amîndoi cu ochii cam roșii și cam ieșiți din cap — și aveau cu ei o sticlă de whisky și încă plină. O să se apuce amîndoi de

ea, parcă văd. Astă seară să ai grijă să nu-l scapi din ochi pe Mitcham. Dacă pînă seara nu se afumă de tot, flăcăule, să mă scuipi între ochi.

Inigo nu putea să nu-l scape din ochi pe domnul Mitcham înainte de începerea reprezentației, întrucît domnul Mitcham nu putea fi văzut nicăieri. Cînd se ridică în sfîrșit cortina, tot nu venise. În seara aceea erau mai mulți oameni în teatru decît fuseseră în toate cele trei seri anterioare puse la un loc ; sala era cam pe jumătate plină și mulți oameni veniseră din orășelele și satele învecinate și parcă se simțea o oarecare înviorare în aer ; rezultatul a fost că înșiși artiștii se simțeau mult mai bine dispuși. Singura excepție o constituia Jimmy Nunn care era mai apatic și mai firav ca întotdeauna. La capătul celui de al treilea număr — un cîntec al lui Joe și, în timp ce auditoriul mai aplauda încă, își făcu intrarea și domnul Mitcham. Machiajul lui era abia schițat și s-ar fi părut că privirea lui e sticloasă. Se ținea destul de bine și totuși izbuti să răstoarne un scaun înainte de a se putea așeza. Timp de vreo zece minute încheiate, în cursul cărora nu era nevoie de ajutorul lui, șezu, un trup imens dar cocîrjat uitîndu-se fix la banjoul lui. La sfîrșitul acestui interval, cînd Jimmy Nunn tocmai se pregătea să anunțe numărul următor, domnul Mitcham se ridică deodată în capul oaselor și începu să cînte. Jimmy care habar n-avea ce s-a întîmplat, îl privi fix dar n-avea ce să-i facă. Așadar, domnul Mitcham continuă să cînte cu o intensitate și viteză maximă și toți ceilalți n-avură încotro și trebuiră să lase impresia că așa e programul. Zece minute, un sfert de

ceas, douăzeci de minute trecură şi domnul Mitcham încă mai scotea notele acelea fonfăite, pînă cînd în cele din urmă publicul, pe jumătate plin de admiraţie şi pe jumătate plin de plictiseală, izbucni în aplauze. Atunci, hohoti, înaintă clătinîndu-se de tot pînă în avanscenă, făcu o plecăciune şi deodată izbucni :

— Doam-ne-lor şi dom-ni-lor !... Un lucru — doar atît ... un lucru... am vrut să spun, atîta tot şi lada-n pod. Iar apoi, trăgînd mult aer în piept tună : De patru ori am făcut înconjuru' lumii ! Şi iarăşi se înclină.

Publicul dădu drumul la noi aplauze, pe cînd ceilalţi artişti, îngheţînd de groază încercară să adopte o înfăţişare nepăsătoare, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic neobişnuit.

Cu un zîmbet imbecil, domnul Mitcham ridică acum o mînă tremurătoare şi zise :

— Spectacolu' continuă... Cu permisiunea 'mneavoastră... băiatu' prezintă nişte scamatorii. Vrea vreo damă... sau un domn... orişicare doamnă sau orişicare domn... vericare-vericine (făcu o pauză de o clipă) să tragă o carte ?

Şi întinse spre public banjo-ul.

Inigo, prinzînd din zbor o privire chinuită la culme pe care o îndreptase spre el Jimmy, începu imediat să cînte cît de tare putea şi Joe izbuti să-l împingă pe domnul Mitcham afară de pe scenă, în aşa fel, încît incidentul să aibă aerul că a fost un gag foarte bine şi îndelung repetat. Deodată, ajuns în culise, Joe avu grijă ca domnul Mitcham să nu mai producă noi tulburări, împingîndu-l în ciuda protestelor sale pînă în cabină, pe cînd ceilalţi continuară reprezentaţia.

Domnişoara Trant mărturisea întotdeauna că pe ea o sperie oamenii beţi, dar, în seara aceea, nu lăsă cît de puţin să se vadă această inferioritate a ei. Era atît de furioasă, încît insistă să-i vorbească domnului Mitcham, de îndată ce va putea. Chiar şi atunci cînd el se ridică sau, mai degrabă, se scutură pentru a se pune pe picioare şi rămase copleşind-o cu silueta lui, şi cînd iarăşi scoase la iveală acel imens zîmbet idiot, ea constată că nu e deloc speriată, ci dimpotrivă că nu vrea decît să-l scuture pe acest mare bătrîn copil tîmpit şi dezgustător, făcîndu-l să devină înţelept şi decent şi să aibă o comportare ca lumea.

— Don'şoară Trantă, spuse el pe un ton bonom. O sală splendidă astă seară şi i-am stîrnit de-ţi era mai mare dragu', nu-i aşa ?

— Te rog să te duci imediat acasă, domnule Mitcham, strigă ea. Ar trebui să-ţi fie ruşine.

El se intimidă şi cîteva clipe o privi în tăcere holbînd asupra ei nişte ochi plini de reproş.

— Don'şoară Trant, aştea nu sînt cuvinte prietenoase. Şi clătină cu un aer tragic din cap. N-nu. Cine i-a ştîrnit p-ăia din şală, nu io ? De patru ori am făcut înconjuru' lumii — de patru ori, bagă de seamă... *Patru* — şi încă îi mai pot ştîrni orişidecîte ori oi-vrea — că doar sînt Morton Mitcham.

Domnişoara Trant îi întoarse spatele dezgustată şi îl imploră din ochi pe Joe care nu revenise încă pe scenă.

— Haide, haide, bătrîne, îi spuse Joe. Stîrneşte-te tu de plecare.

Domnul Mitcham păru să considere aceste cuvinte drept o replică genială deşi puţin cam aspră.

— Isteț, foarte isteț, zise el clătinînd din cap, dar nu sînt vorbe prietenoase. Dar dacă nu mai aveți nevoie de mine atunci eu am să... plec.

Și deodată plecă, clătinîndu-se dintr-o parte într-alta. Joe îl luă în primire și avu grijă de el spunîndu-i domnișoarei Trant că se va întoarce la teatru înainte de începutul părții a doua a spectacolului. O clipă domnișoara Trant simți și ea un imbold de a pleca pentru a întoarce spatele teatrului acestuia nenorocit și pentru a se răcori puțin în camera ei de la hotel. Se hotărî să-l scoată pe domnul Mitcham din trupă cît mai curînd posibil. Era încă furioasă. Ca să se poarte în felul ăsta, tocmai atunci cînd lucrurile îi mergeau ei atît de prost, era pur și simplu un act de lipsă de credință și loialitate, și gîndul acesta o înfurie iar apoi o întristă.

Dar acesta nu era lucrul cel mai grav pe care avea să-l ofere seara respectivă, căci în mijlocul părții a doua a spectacolului, Jimmy Nunn se prăbuși deodată. Cîntase una din cele două melodii ale lui — sau, cel puțin, se luptase oarecum ca să o parcurgă — mulțumise prima dată pentru aplauze și se retrăsese în culise ca să-și schimbe puțin ținuta ; Inigo tocmai cînta măsurile introductive de la cel de-al doilea cîntec, cînd Jimmy în loc să se schimbe rămase cu ochii în gol, scoase un ușor geamăt ciudat și ar fi căzut cît era de lung, dacă domnul Oakroyd, aflat pe acolo, nu l-ar fi prins la timp. Sub machiajul său comic (de factor poștal) chipul lui era palid ca moartea ; buzele îi erau vinete ; și mîinile și picioarele îi fuseseră cuprinse de convulsii îngrozitoare. Domnul Oakroyd știa că bietul

Jimmy poartă întotdeauna la el o sticluță de coniac, pe o descoperiră în cabină. Domnișoara Trant, tremurînd, izbuti să-i toarne un pic de coniac printre buzele învinețite, în timp ce domnul Oakroyd îi susținea capul și umerii. Se produse o oarecare tulburare pe scenă, dar Inigo cînta tot timpul același acompaniament prost, stupid „Ta-ta-ta-rata, ta-ra-ta-ta" pentru cel de-al doilea cîntec care, după cum se părea, n-avea să mai fie cîntat niciodată. Publicul începuse să se agite și să dea semne de neliniște ; în fundul sălii cîțiva spectatori începură să tropăie.

Jimmy se mișcă puțin ; îi reveniră puțin culorile în obraji ; și deschise ochii. Izbuti să mai soarbă o picătură de coniac.

— Trebuie să aducem doctorul, zise domnișoara Trant.

Jimmy clătină din cap.

— Nu. Nici un doctor, mormăi el. Îmi revin într-o clipă. Continuați spectacolul.

Și acum, spre surprinderea generală, cine a luat conducerea situației ? Tocmai domnul Jerry Jerningham, la care nu s-ar fi așteptat nimeni. Se repezi în culise, schimbă cîteva cuvinte cu domnișoara Trant, iar apoi palid dar destul de calm se întoarse pe scenă, îl opri pe Inigo și spuse :

— Doamnelor și domnilor, trebuie să vă anunț cu regret că domnul Jimmy Nunnn nu va... ăă... putea să continue rolul său din... ăă... program.... datorită unei... ăă... indispoziții survenită brusc. (Apoi făcu o pauză de o clipă și undeva în sală se auziră zgomote. S-ar fi zis că cineva încearcă să iasă în grabă). Numărul următor... ăă... va fi o baladă cîntată de domnișoara Stella Cavendish.

La care publicul aplaudă (așa cum face întotdeauna) ; doamna Joe se îndreaptă spre pian, cu un aer extrem de demn dar atît de agitată, încît scăpă pe jos o parte din notele pe care le ținea în mînă. Domnul Jerningham, acest rafinat spirit întreprinzător, le așeză cu o înfățișare gravă ; spectacolul continuă.

Îl duseră pe Jimmy în cabina lui. El tot mai mormăia că nu vrea nici un doctor, cînd se auziră glasuri afară pe coridor.

— De domnișoară, nu prea știu — îl auzi domnișoara Trant spunînd pe domnul Oakroyd. În momentul următor, o femeie între două vîrste, subțirică de statură și îmbrăcată în negru, intră cu pași severi în cabină și fără să bage în seamă pe Joe și pe domnișoara Trant, se apleca asupra lui Jimmy care se holba la ea cu gura căscată.

— Ce mai faci, Jimmy ? întrebă ea cercetîndu-l îndeaproape.

Revenindu-și acum din primul șoc de surprindere, el arboră fantoma unui zîmbet.

— Așa-și-așa, Kay. Dar tu... ce cauți aici ?

— Arăți tare rău, Jimmy. Mi s-a părut mie și mai înainte. Nu mai merge, Jimmy. Ești bolnav. Nu ești bun să mai stai aici, cu vopselele alea prostești pe obraz. Ai nevoie să te îngrijească cineva.

Domnișoara Trant, care la început fusese prea uimită ca să scoată vreun cuvînt, iar apoi nu știuse ce să spună, acum făcu o ușoară mișcare.

— Cu siguranță că vă întrebați ce caut aici, spuse femeia hotărîtă, privind-o cu ochi neprietenoși pe domnișoara Trant. Ei, bine, sînt doamna Nunn. Și de îndată ce

au anunțat că nu se simte bine, am venit să-l văd. Și e mare noroc că s-a întîmplat să fiu aici. Eu am venit în orașul ăsta, pentru că doi din trupa voastră, pe care i-am întîlnit duminica trecută în gara Hicklefield, mi-au spus că veniți aici. Jimmy, tu m-ai văzut în ziua aceea pe fereastră, adăugă ea cu asprime.

— Da, zise Jimmy și lăsă baltă povestea.

— Da, da, firește, înțeleg, zise în pripă domnișoara Trant. Se simțea tare încurcată. Noi am încercat să-l convingem pe domnul Nunn să consulte un doctor. Știu că nu s-a simțit bine toată săptămîna.

— Nici n-are cum să se simtă bine, zise disprețuitoare doamna Nunn. N-are nimic ca lumea de mîncare, hainele ude, locuința murdară, știu toate astea ! Și acum ar trebui să fie în pat. Teatrul Regal din Tewborough ! Ei bine, acum o să audă ce am eu de spus. A mai auzit-o și altă dată, dar de data asta poate c-o să mă creadă.

Aceste cuvinte nu lăsau nici o alternativă domnișoarei Trant, silind-o să plece și să lase singură această pereche legată printr-o unire ciudată. Joe se și furișase afară, așa că acum domnișoara Trant îi urmă exemplul. Peste vreun sfert de oră, în culise, se trezi din nou față în față cu doamna Nunn. Era absolut limpede că acea femeie hotărîtă stabilise ce trebuie făcut. Însăși înfățișarea ei îi amintea domnișoarei Trant de un arc de oțel răsucit.

— Jimmy Nunn vine cu mine, anunță ea imediat. Stă prost cu sănătatea și am să-l îngrijesc. Trebuie să vă descurcați cum puteți fără el...

— Bine, dar firește că n-am să-i cer să joace atîta vreme cît e așa de bolnav, protestă domnișoara Trant.

Femeia aceea ieșită din comun părea să-și închipuie că sînt gata să-l tîrască pe bietul Jimmy pe scenă, dacă e necesar.

— Dar unde... scuzați-mă, vă r-rog, dar nu înțeleg prea bine... unde merge ?

— Cu mine, replică prompt și ferm doamna Nunn. Locuiesc la vreo douăzeci de kilometri de aici, la jumătatea drumului spre Hicklefield. Am o prăvălie. Tocmai de aceea am venit astăzi, pentru că joia după amiază e închisă. Jimmy Nunn și-a urmat drumul, eu mi l-am urmat pe-al meu, dar sîntem soț și soție, asta e o realitate pe care n-o poate schimba nimeni și n-am de gînd să stau deoparte cu brațele încrucișate fără să iau nici o măsură, cînd el e într-o asemenea stare. I-am spus eu de mult unde o să ajungă înainte de a-și încheia cariera, dar n-a vrut să mă asculte. Acum începe și el să învețe. (Avu aerul că e gata să se îndepărteze, dar mai adăugă o remarcă de parcă ar fi fost un *post-scriptum).* Trupa dumneavoastră n-are destulă viață ; nici pe jumătate ; vreți să-l mențineți ca să aveți mai mult succes, domnișoară.

Cu aceasta plecă de pe scenă cu același aer marțial.

Domnișoara Trant, rămînînd cu gura căscată, se uită lung în urma ei și se întrebă ce-ar trebui să facă. În cele din urmă, rămase unde era, timp de încă vreo zece minute, iar apoi se îndreptă din nou spre cabina lui Jimmy. Cu siguranță că Jimmy dorea să-i vorbească înainte de a pleca. La urma urmei avea și ea dreptul să știe ce-o să i se întîmple. Dar cabina era goală. Era de necrezut ca ei să fi plecat așa, fără un cuvînt, dar asta era realitatea ; era de negăsit. Uluitoarea nevastă a lui Jimmy îl făcuse să dispară, de parcă ar fi fost o vrăjitoare. „Într-o clipă am să și ajung să cred că e vrăjitoare" își spuse ea cu multă tristețe, în timp ce parcurgea din nou coridorul acela sărăcăcios și rău mirositor. O durea capul cumplit și era gata să izbucnească în lacrimi dintr-o clipă într-alta. Vai, ce oraș nenorocit, blestemat, mai era și Tewborough ăsta ! Rămase acolo ca să vadă sfîrșitul reprezentanției, care se prefăcuse într-o biată schiță jenantă a spectacolului lor obișnuit și pentru a le spune celorlalți ce s-a întîmplat. Fiind prea obosită și prea descurajată ca să participe la presupunerile și speculațiile lor nesăbuite, se tîrî pînă la hotelul ei, rămase trează ascultînd ploaia neagră ce mai cădea încă asupra orășelului Tewborough și se simți însingurată într-o lume urîtă și de neînțeles.

A doua zi de dimineață, în timp ce mîzgălea în grabă niște scrisori în preajma foculețului din salonașul pentru micul dejun, se anunță un musafir. Era domnul Morton Mitcham. Părea bătrîn și plin de fiere ; mai deșirat ca oricînd dar și mai ruinat ; și părea să intre scîrțîind în încăpere, ca un hîrîit deloc melodios de oase ce se ciocnesc. Păși înainte cu o mînă ținîndu-și strîns tristul său sombrero și cu cealaltă pipăindu-și nervos și intimidat nasturii imenși de la palton ; Craiul de Argint. Își aminti de acest nume al paltonului său — uitase complet de el și îi reveni fără voie — apoi își spuse în sinea ei că îi este absolut cu neputință să-l trimeată la plimbare. În orice caz, în absența lui Jimmy nici n-ar fi fost un lucru prea înțelept, chibzui ea.

— Domnişoară Trant, începu domnul Mitcham pe un ton foarte solemn, cu accentul său aspru, grav şi tărăgănat, am venit aici să-mi prezint scuzele pe care le mai pot prezenta... pentru seara trecută. Înţeleg că era cît pe-aci să compromit total spectacolul — şi încă şi într-un moment foarte greu pentru el — şi, de asemenea, sînt convins că v-am ofensat personal.

Ochii lui o priveau fără expresie pe deasupra obrajilor săi supţi şi gălbejiţi.

— Îmi pare rău, îmi pare realmente rău. Fac apel la îndurarea dumneavoastră, vă rog să mă credeţi.

— Bine, nu-i nimic, domnule Mitcham, se grăbi ea să-i spună. Sînt convinsă că nu se va mai întîmpla şi altădată...

— *Nu* se va mai întîmpla altădată.

— Bine, atunci totul e în regulă. (Şi se simţi ca o învăţătoare a acestei fiinţe uriaşe, ceea ce era de-a dreptul absurd.) Nu mai discutăm despre asta.

— Domnişoară Trant, e un act de mare mărinimie din partea dumneavoastră. Este... este minunat.

Şi apoi, în mod de-a dreptul surprinzător, se opri şi coborî sprîncenele masive şi o privi cu un aer aproape dezaprobator.

— Dar nu se poate, continuă el pe un ton de reproş întristat. *Trebuie* să se spună ceva în privinţa asta. Ar trebui să-mi fie ruşine şi chiar îmi *este* ; dar mă îndoiesc dacă îmi este ruşine într-o măsură eficientă. Spuneţi-mi acum şi aici, domnişoară Trant, cît de dezamăgită şi cît de dezgustată sînteţi. Pentru mine, Morton Mitcham, cel mai vechi şi mai călit dintre membrii ansamblului, omul care ar fi trebuit să vă facă să rezistaţi pînă la capăt, singurul soldat al acestei trupe pe care ar trebui să puteţi să vă bizuiţi — şi să se poarte în halul ăsta ! Ah ! Îmi face şi greaţă cînd mă gîndesc. Şi pe deasupra mai e şi Jimmy bolnav ! Spectacolul nostru întîmpină mari dificultăţi ! Şi ce fac eu ? Spuneţi, domnişoară Trant, spuneţi. Întrebaţi-mă dacă mi-ar plăcea ca dumneavoastră să le spuneţi oamenilor că Morton Mitcham v-a dezamăgit. Ar fi imposibil să spuneţi prea mult sau să vă exprimaţi în cuvinte prea tari — continuă el de parcă ea ar fi spus cu adevărat aceste lucruri. O merit, merit fiecare cuvînt de reproş.

Domnişoara Trant nu putu să nu zîmbească.

— Dacă insişti, fireşte, voi spune că mi se pare că te-ai purtat foarte urît — sau, în orice caz, foarte stupid şi că am fost efectiv tare supărată în privinţa dumitale aseară. De fapt, mă şi hotărîsem...

El o opri cu un gest.

— Vă rog să mă iertaţi că vă întrerup, zise el cu seriozitate, dar vreau să vă spun un singur lucru. Nu s-ar fi putut întîmpla decît aici în locul ăsta. Tewborough, domnişoară Trant, a fost pentru mine, ăsta, cum îi zice... Waterloo. Da, asta m-a înfrînt. Nu ştiu dacă încep să îmbătrînesc prea tare ca să mai pot participa la turnee sau ce se întîmplă... dar aici, la Tewborough, săptămîna asta simt că am ajuns la treapta cea mai de jos pe care pot coborî.

— Şi eu, zise domnişoara Trant nu fără amărăciune.

— Sînt un vechi călător, un fel de vagabond, dacă vreţi — continuă el cu un oarecare entuziasm îndoliat —

dar sînt şi artist. Temperamentul e prezent tot timpul. Un leu care abia aşteaptă să se năpustească. Trebuie să am şi eu *ceva*... un pic de aventură, un pic de distracţie, o mînă întinsă din public, un spectacol care merge bine, orice e bun, nu cer mare lucru. Dar la Tewborough — în ceea ce mă priveşte — n-a fost *nimic*. Localitatea, oamenii, odăile, teatrul, spectacolul îngheţat seară de seară — credeţi-mă, domnişoară Trant, sînt un vechi soldat al trupei, am făcut de patru ori înconjurul lumii, dar am şi eu nişte nervi, totuşi, şi toate acestea m-au călcat pur şi simplu pe nervi. Vă spun aceste lucruri cu toată sinceritatea — trebuia pur şi simplu să luminez şi eu locul într-un fel sau altul şi eu am exagerat cu luminatul. Iată cum stau lucrurile.

— Înţeleg, îl asigură ea. Şi chiar îl înţelegea. Aproape că găsea resurse suficiente în inima ei pentru a-i invidia beţia. Totul a fost o greşeală, ştiu — zise ea obosită — şi cred că toţi trecem printr-un moment foarte prost şi suferim de nervi. Nu mai e chiar acelaşi ansamblu care a fost. Dar acum trebuie să mă agit să-l scot din impas, cu atît mai mult cu cît bietul Jimmy a fost smuls de aici şi răpit, aş putea să spun, şi dus departe — nici nu ştiu unde — de soţia lui. Acum sîntem într-o încurcătură cumplită.

— Domnişoară Trant, spuse el mai impresionant ca oricînd, aveţi aici un bărbat care o să vă scoată la liman, orice s-ar întîmpla. Orice aţi face, dacă alcătuiţi un program nou, orice, vă puteţi bizui pe Morton Mitcham. Pot să acopăr jumătate din reprezentaţie dacă vreţi ; nu va fi pentru prima oară cînd o fac. Spuneţi doar un cuvinţel, oricare ar fi, şi aici sînt.

— Mulţumesc, strigă ea amuzată încă, dar, pe de altă parte, şi destul de mişcată.

— *Eu* vă mulţumesc. După aceea, adăugă cu gravitate : Aş dori să ne strîngem mîinile pentru acest eveniment, domnişoară Trant, dacă nu vă supăraţi foarte tare.

Aşadar, bătură palma iar domnul Mitham redeveni într-o clipă un personaj vesel, optimist şi încărcat de amintiri, insistă să vorbească despre diferitele localităţi pe care le vizitase ce semănau şi ele un pic cu Tewborough, deşi era greu pentru oricine în afară de domnul Mitcham să găsească vreo asemănare între ele. Apoi plecă, după ce mai întîi o asigură încă o dată că avea în el, Morton Mitcham, pe omul care o s-o scoată la liman, pe omul gata — în caz de nevoie — să susţină singur tot spectacolul.

Şi, chiar în seara aceea, fu într-adevăr silit să-şi ţină parţial promisiunea, întrucît se întîmplă un lucru îngrozitor. Jimmy lipsea ; dar, de fapt, la asta se şi aşteptaseră. Însă lipsea şi Jerry Jerningham. La început îşi închipuiră că pur şi simplu a întîrziat, şi după ce îl aşteptară cîteva minute porniră spectacolul fără el, o trupă tragic decimată care juca în faţa unui public tragic decimat. La teatru, nu se primise nici un mesaj din partea lui şi, în cele din urmă, domnişoara Trant îl trimise pe domnul Oakroyd pînă la locuinţa lui să vadă ce s-a întîmplat. Între timp ceilalţi se ţineau tare, cît de tare puteau. Lipsa şi a lui Jimmy şi a lui Jerningham provoca un gol îngrozitor în program. În schimb, Susie şi cu domnul Mitcham izbutiră să le ţină locul şi să mai furnizeze o oarecare destindere comică, dînd drumul cu disperare la gag după gag. Cînd

se întoarse domnul Oakroyd avu de relatat o poveste care nu făcu decît să sporească misterul.

— Femeia de la casa lui habar n-are unde este, zise domnul Oakroyd. Nu i-a zis nimic. Dar azi dimineață, zice ea, a venit o mașină și el a plecat cu ea. Nu și-a luat nici piculeț de bagaje — asta a băgat ea bine de seamă și pot s-o și cred, fiindcă o să ceară să fie plătită înainte de a-l lăsa să ia vreun lucru de acolo — și el nici n-a spus unde pleacă și, cum vedeți, și cum văd nu i-a spus nimic altceva. Însă eu nu m-aș mira să-și fi luat tălpășița și fără bagaje, încheie el, întorcîndu-le spatele fără o vorbă.

— Nu știu ce-o mai fi însemnînd și asta, zise domnișoara Trant destul de supărată, așa că n-aș putea să zic dacă oi fi sau nu de acord cu dumneata.

Domnul Oakroyd îi aruncă repede o privire ciudată. Vorbele ei nu erau deloc caracteristice pentru ea.

— Vreau să spun, zise el scurt, că a plecat chiar și fără bagaje. Mai limpede decît așa n-o pot zice.

Și trebuie să mărturisim că între timp toți erau cu nervii cam zdruncinați.

Domnișoara Trant se îndepărtă fără o vorbă. Nu conta unde a plecat Jerningham, rămînea doar faptul că nu era unde ar fi trebuit să fie, că i-a dezamăgit și i-a părăsit la ananghie. Era jignită, supărată. La pauză, constată că Elsie și cu Susie nici nu-și mai vorbesc între ele și că doamna Joe avea de făcut o plîngere despre conduita domnului Morton Mitcham, care părea să-și închipuie — după cum observă doamna Joe — că programul îi aparține doar

lui. Domnișoara Trant refuză să dea ascultare vreunuia din ei.

— Nu fiți copilăroși, îi repezi ea, spre uimirea lor, și le întoarse spatele. Avusese de îndurat mult mai mult decît putea îndura, își zise în sinea ei ; toată săptămîna fusese un fiasco sinistru, bani aruncați ; Jimmy bolnav și lipsă ; Jerningham lipsă ; restul se îmbătau sau se ciondăneau, fără să facă nici cea mai mică încercare de a o ajuta s-o scoată la capăt ; nici un fel de credință sau fidelitate, nici un fel de camaraderie ; toată treaba ruinată pur și simplu. Simțea că s-a săturat pînă în gît de toată povestea asta. Iat-o aici, sechestrată în localitatea asta înfiorătoare, tîrîndu-se pe străzi întunecoase și petrecîndu-și timpul, fie într-un hotel murdar, fie într-un teatru dărăpănat și murdar, și această mizerie o costa pe zi mai mult decît cea mai scumpă vacanță pe care și-ar fi putut-o imagina. Nu mai putea să mai piardă vremea pe-acolo și să urmărească spectacolul în timp ce se tîrîia către sfîrșit ; vroia să se culce, să citească ceva vesel, detașat și aventuros, să uite de Tewborough și oribilul său teatru Regal, precum și de „Prietenii de nădejde" — pînă și numele acesta o făcea să tresară de durere ; dar mai întîi trebuia să se facă ceva.

Tocmai de aceea, la sfîrșitul reprezentației, domnul Oakroyd le spuse tuturor :

— Domnișoara Trant a plecat acasă, dar sînteți rugați să citiți avizierul de lîngă ușă.

Pe avizier era o foaie de hîrtie care-i chema pe toți, în numele E. Trant, să participe la o întrunire pe scenă a doua zi, sîmbătă, la amiază : *urgent.*

IV

Sîmbăta la prînz erau cu toţii acolo, inclusiv domnul Oakroyd a cărui pipă era şi acum în colţul gurii, dar rece şi goală, iar şepcuţa lui era împinsă pe ceafă pînă la limita extremă — două fapte care dovedeau mai presus de orice îndoială că e tare neliniştit. Cu toţii erau neliniştiţi şi aveau un aer spăsit ; cînd vorbeau, glasurile erau mai potolite decît de obicei. Era o dimineaţă rece şi cenuşie ca gresia. La cîteva secunde o dată, unul din ei fie tuşea, fie căsca şi cu toţii aveau o înfăţişare obosită. Inigo, uitîndu-se din cînd în cînd la Susie, se întreba dacă şi ea e bolnavă, căci îşi pierduse orice strălucire ; era palidă, avea ochii încercănaţi şi ploapele toropite de parcă ar fi fost grele ca plumbul. Nu se mai auzise nimic nici de Jimmy, nici de Jerry Jerningham şi cu toţii aveau aerul că sînt supravieţuitorii unui naufragiu.

— Cred că veţi fi cu toţii de acord — începu domnişoara Trant, cu o revenire ciudată la aurora ei de altădată, pe jumătate speriată, pe jumătate detaşată, ca şi la vorbirea ei sacadată de demult — cred că veţi cădea de acord că trebuie să hotărîm ce-i de făcut. În primul rînd, pentru astă-seară. Oare mai merită să dăm un spectacol ?

— Nu, nu merită, zise Elsie. Aseară a fost de spaimă. Cred că astă-seară o să ne bată cu pătlăgele.

— Absurd ! Această exclamaţie fu rostită de domnul Morton Mitcham, care se înălţă cît era de lung şi o ameninţă pe Elsie. De ce să nu dăm un spectacol ? Sîntem şase cu toţii, nu-i aşa ? Eu zic că asta ar însemna să aruncăm pe fereastră bani buni, dacă nu dăm un spectacol. Păi, unii

dintre noi — unul singur dintre noi — e suficient de bun pentru cît merită Tewborough, ca să nu mai vorbim de toţi şase. Am cunoscut şi momente cînd un întreg spectacol de dramă şi de revistă la un loc se făcea cu mai puţin de şase artişti. Eu personal — permiteţi-mi să vă spun...

— Da, da, ştiu ! interveni nepoliticoasă Elsie. Acolo, departe la Tombuctu, demult, în '83 ai făcut minuni. Ştim cu toţii poveştile astea.

— Nu ştiţi nimic, zise domnul Mitcham cu mult dispreţ. N-aţi avut niciodată şansa de a învăţa, n-aţi umblat pe nicăieri. Nimic n-aţi văzut la viaţa voastră. Ignoranţă, asta e defectul dumitale, duduie. Ignoranţa crasă.

— Hai, mai du-te şi te... explodă Elsie.

— Nu-nu, nu vorbi aşa, draga mea, strigă repede doamna Joe. Te rog frumos să nu uităm cine sîntem. Avem şi noi Necazurile şi Nenorocirile noastre, ştii prea bine — sau dacă n-oi fi ştiind-o eu apoi cine ar putea să ştie ? Maică Precistă ! ...Dar să nu ne coborîm pînă acolo încît să ne insultăm şi să ajungem... la... la Babilonie şi Nepoliteţi.

Şi doamna Joe rămase pe scaun foarte ţeapănă, cu o înfăţişare cît se poate de demnă, preţ de vreo două secunde, dar apoi, din nefericire, se văzu silită să strănute.

— Mă rog, eu una zic : Astă-seară s-o lăsăm baltă, zise ţîfnoasă Elsie.

— Şi eu zic că e o porcărie cumplită din partea ta — se înflăcără Susie — să te gîndeşti măcar la aşa ceva. Iată aici pe domnişoara Trant care, săptămîna asta a cheltuit o groază de bani şi tu nici nu vrei măcar să-i oferi

şansa de a recupera o parte din ei. La urma urmei, e sîmbătă şi cu siguranţă că astă-seară va fi ceva public. Ce rost are să dăm cu piciorul gologanilor, după cum zice domnul Mitcham. Chiar şi acum putem să le dăm un spectacol de o mie de ori mai bun decît sînt în stare ei să aprecieze — dacă nu m-oi fi înşelînd în privinţa oraşului ăstuia.

— Dar stai o clipă, Susie — zise Joe în stilul lui tărăgănat dar cinstit. Domnişoara Trant ne întreabă dacă merită, aşa că nu văd c-ai putea s-o ţii pe bună dreptate de rău pe Elsie dacă a spus că nu merită. Mie mi se pare că domnişoara Trant însăşi ar urma să decidă. Sînt sigur că vom face cu toţii orice ne stă în putinţă, dar dacă ea socoate că în felul ăsta o să ne căpătăm un prost renume — ceea ce s-ar putea să se întîmple — atunci preferă să renunţe.

— Dumneata ce părere ei ? întrebă domnişoara Trant întorcîndu-se spre Inigo de care se simţea mai apropiată — în dispoziţia ei de acum — decît de oricare dintre ceilalţi căci, ca şi ea, era şi el un nou venit în lumea asta.

Inigo dădu din umeri.

— Mie mi-e indiferent. Dacă ar fi vorba de a părăsi oraşul ăsta cimitir, aş zice, hai să plecăm în clipa asta, căci eu sînt convins că pur şi simplu locul ăsta ne-a dus de rîpă, absolut. Dar dacă tot trebuie să mai zăbovim pe-aici, atunci nu văd de ce n-am da şi spectacol astă-seară. E un exerciţiu pentru noi ; s-ar putea să mai lumineze oarecum seara cuiva aici ; şi cu toate că aş putea face prinsoare că toţi banii pe care-i cîştigăm astă-seară n-o să se ridice la cine ştie ce sumă, oricum asta o să vă ajute, domnişoară

Trant, să mai scădeţi puţin din pagubă. Pe de altă parte, dacă spuneţi „hai să ne facem bagajele şi să plecăm mai departe în oraşul următor, dincolo de coline şi la capătul zării“, sînt omul dumneavoastră, absolut.

Se auzi un murmur de încuviinţare, şi domnişoara Trant sări deodată în picioare, făcu vreo cîţiva paşi şi apoi se propti înaintea lor.

— Dar acum voi ajunge şi la lucrul următor, strigă ea. Mai mergem în alte oraşe ? Mai merită să mergem, asta mă întreb eu ?

Se opri, şi urmă un cor de exclamaţii, în mijlocul căruia răzbătu glasul doamnei Joe care repeta pe diverse tonuri tragice :

— Ştiam eu, ştiam eu !

— Vă rog să nu mă înţelegeţi greşit, continuă domnişoara Trant. Nu mă gîndesc la bani, deşi am pierdut o mulţime, după cum vă daţi seama cu siguranţă, mai ales săptămîna asta. Şi nu trebuie să vă închipuiţi nici măcar o clipă că sînt bogată, pentru că nu aşa stau lucrurile. Numai datorită faptului că am primit pe neaşteptate nişte bani am izbutit să fac toate aceste lucruri. Dar nu-i numai asta, deşi fireşte că e mai mult decît neplăcut să pierzi într-una bani. E altceva...

Şovăia.

— Aş putea să spun şi eu ceva, domnişoară Trant ? zise Elsie cam posomorîtă. Dacă săptămîna asta v-a dat peste cap, sper că n-aţi uitat că dumneavoastră ne-aţi adus aici. Că a fost ideea dumneavoastră să luăm teatrul ăsta împuţit şi prăpădit.

— Ei nu că ești *culmea* — strigă Susie, părînd că de data asta îi închide gura de-a pururi. Nu vrei să taci ?

— De ce aș face-o ? întrebă Elsie.

— Hîrrr !

Exasperare, indignare, dezgust și Dumnezeu mai știe ce alte lucruri se amestecară în acest zgomot feroce pe care-l făcea Susie. Dar acum se întoarse către domnișoara Trant.

— Nu cumva aveți, totuși, de gînd să-i dați cu piciorul, domnișoară Trant ? Știu că deocamdată ne-a mers foarte prost, dar, de fapt, nici nu ne-am bucurat de o șansă adevărată.

— Nici măcar cît o javră de cîine, zise Joe posac.

— Îmi dau seama de asta la fel de bine ca și dumneavoastră, le spuse domnișoara Trant. Nu e vorba cîtuși de puțin de asta. E... e... ceea ce s-a întîmplat săptămîna asta — de aceea, am senzația că m-am săturat pînă-n gît. Ah, știu că localitatea asta a fost înfiorătoare și că eu v-am adus aici. Nu trebuia nici în ruptul capului să închiriez teatrul ăsta îngrozitor, abominabil... știu asta... Am făcut o greșeală și acum o plătesc scump. Dar ați fi putut oricum să mă sprijiniți...

— Să vă sprijinim, domnișoară Trant ! strigă doamna Joe înălțînd mîinile spre cer și aruncîndu-și privirile de jur împrejur cu un aer de profundă disperare. Dar niciodată n-a existat vreun conducător al trupei mele care să fi fost sprijinit așa cum v-am susținut noi săptămîna asta. Chiar și dacă ar fi fost vorba de teatrul Drury Lane n-aș fi putut face mai mult, și n-aș fi făcut mai mult. Seară de seară am venit aici ridicîndu-mă de pe un Pat de Boală. „Nu — îi ziceam lui Joe cînd mă implora să rămîn în casă

să mă îngrijesc, Datoria mea e acolo. Dacă ar fi fost vorba de altcineva decît de domnișoara Trant n-aș face-o" — i-am zis. N-am zis exact așa, Joe ?

— Ba da, zise Joe privind țintă la nimic.

— N-am nici cea mai mică îndoială, doamnă Brundit că ați făcut tot ce-ați putut, continuă domnișoara Trant puțin cam obosită. Dar nu pot scăpa de senzația că săptămîna asta echipa în întregime m-a dezamăgit și m-a părăsit. Asta a fost inițiativa mea aventuroasă, cu totul ieșită din comun — și trebuie să recunosc că s-a dovedit un lucru cît se poate de prostesc — și dumneavoastră ați fi trebuit să mă susțineți. În loc de asta, echipa s-a destrămat ca...

— Nu puteți să ne țineți de rău, pentru că Jimmy a avut o criză de inimă sau ce o fi fost, întrerupse Elsie. Cît despre unii oameni...

Făcu o pauză și se uită semnificativ către domnul Mitcham care, în ceea ce-l privea, încerca fără deplin succes să pretindă că ea nici nu există.

— Da, da, ăsta a fost ghinionul nostru, strigă domnișoara Trant enervată. Cu asta nu ne putem lupta, dar cu altele, da... Certîndu-vă, nepăsîndu-vă de spectacol, neîncercînd să scoateți maximum din el, lăsîndu-ne pe ceilalți la ananghie — ah, cu siguranță că înțelegeți ce vreau să spun ! Dacă nu, n-are importanță ; nu încerc decît să explic ce-am gîndit eu. Sentimentul meu este că toată treaba s-a dus de rîpă.

— Niciodată, niciodată cît oi trăi, n-am să i-o iert lui Jerry Jerningham că ne-a părăsit așa cum a făcut-o, exclamă Susie.

— Fricos ca un iepure, zise domnul Mitcham și încă în așa fel încît să sugereze că el o știa de la început și era oarecum surprins că n-au observat-o și ceilalți.

— Presupun că a *plecat*, zise cu multă îndoială Susie.

— Da, probabil că a plecat, replică domnișoara Trant cu un glas în care se simțea disprețul său total. Și-a lăsat lucrurile aici, dar probabil că prefera să plece și fără ele decît să stea aici. L-ai căutat din nou azi-dimineață, nu-i așa ? întrebă ea pe domnul Oakroyd care tocmai își sugea pipa goală în fundul sălii, cu o mutră de înmormîntare.

— Da, m-am dus și i-am lăsat bilețelu' cum că ținem un fel de adunare aici, în cazul cînd s-o-ntoarce. Proprietăreasa zice că n-a aflat nimic și îmi închipui după felul cum arăta și după mutra pe care o avea ; tocmai făcuse inventarul ghetelor, cămășilor și gulerelor lui ca să vadă ce preț ar putea scoate pe ele în caz că nu mai primea nici o veste de la el.

— Eu cred că nu-l mai vedem niciodată pe băiatul ăla strălucitor, zise Elsie. A tot avut multe de zis în privința lui Mildenhall cînd ăla a plecat și ne-a lăsat în bătaia vîntului, dar nu e nici el mai breaz, ceea ce am să i-o și spun cu gura mea dacă mai dau vreodată ochii cu el.

— Ei, va-să-zică asta-i situația, le spuse domnișoara Trant. Singura încercare grea prin care am trecut — și... uitați-vă ce s-a întîmplat. Mă puteți scoate pe mine vinovată dacă eu am impresia că nu putem continua. N-a fost ușor pentru mine să fac ceea ce am făcut — adică nu mă refer la bani ci pur și simplu la faptul că habar nu aveam despre scenă și despre spectacole și nu înțelegeam felul acesta de viață : a trebuit să fac o săritură în apă de un

tip foarte ciudat. Și ceea ce m-a atras — cred eu — mai mult decît orice la început, a fost faptul că erați cu toții atît de leali, veseli și prietenoși chiar și în condițiile cele mai îngrozitoare. Și acum... ăă... mă tem că nu mai văd chiar așa lucrurile.

După ce glasul ei se destrămă treptat, pieri în tăcere, nimeni nu vorbi, nimeni nu se mișcă o vreme, care păru extrem de îndelungată. Era atîta liniște încît auziră, venind din lumea pierdută în acest loc ciudat învelit cu un giulgiu, sunetul sirenelor fabricilor din oraș. Susie se ridică în picioare :

— Bănuiesc că nu vă pot ține de rău, domnișoară Trant — spuse ea pe un ton inexpresiv. Dar... ah, scuzați. Mie, știți cît de rău îmi pare.

Acum în glasul ei se amestecau lacrimile, ea se răsuci și se duse pînă la marginea sălii, acolo unde se afla domnul Oakroyd.

— Ei, haide, haide, fetișcano — îi zise el — ia-o domol, copăcel-copăcel.

Apoi își frecă foarte tare bărbia încercînd să-și împingă șapca încă și mai departe și, în cele din urmă, o dădu cu totul jos din cap, o ridică și și-o puse iarăși în creștet, apoi făcu un pas înainte și vorbi ca un adevărat bărbat :

— No, apoi — începu el — nu prea cred eu că vreunu' din 'mneavoastră avea s-audă ce am eu de spus, dar cum taman acuma nu pare să zică nimeni nimica, s-ar putea întîmpla să trageți și 'mneavoastră cu urechea o minută. Și eu atîta zic : Nu vă dați bătuți. Nu vă lăsați înfrîntă, domnișoară Trant, mai încercați o dată. Acuma nici că ar trebui să vă băgați în cap că vă spun asta fin'că n-aș vrea

să-mi pierd slujbulița — nu vreau s-o pierd, asta vi-o spun de la obraz, mai ales acuma că am învățat și eu toate chițibușurile — da' nu-i vorba de asta. Numa' atîta că nu pot să sufăr să mă gîndesc că un lucru se duce de rîpă și se risipește înainte măcar să fi început. Să nu se spună nicicodată că Tewborough ăsta ne-a făcut să ne piară tot coraju'. Ducă-se dracului Tewborough, eu așa zic. Putem noi să-i arătăm de ce sîntem în stare.

— Așa-așa, îi zici tare bine, meștere Oakroyd, strigă Inigo cu entuziasm. În privința asta sînt întru totul de acord cu dumneata, absolut.

— Nu e vorba decît de dat un colț, zise domnul Oakroyd cu seriozitate adresîndu-i-se domnișoarei Trant. Așa e în toate la fel. Țineți-vă tari, dați colțul și o să ajungeți. Dacă o lăsați baltă și rămîn toate încurcate, mai bine poate că nici nu începea de fel. N-aveți decît să mai mergeți o țîră și nu puteți să știți, s-ar putea să se întîmple în două săptămîni sau peste patru săptămîni și să vă treziți că erați numa' gologani și că nici n-aveți unde să-i mai puneți. Păi ce — strigă el cu repros în glas — ori sîntem trupă ambulantă, ori la loc comanda, nu ? În viață așa sînt, valuri-valuri, cînd în sus, cînd în jos. De data asta sînt în jos. Ei, și ? Ne punem iarăși pe picioare, dacă o da Dumnezeu și — ascultați-mă bine — dacă nu ne ridicăm iarăși tocmai acolo sus în vîrf cît ai zice pește, apăi să fiu al naibii dacă nu-mi mănînc șapca.

Și domnul Oakroyd, furat de propria sa elocință, își smulse șapca din capa, o întinse, și-o trînti din nou pe cap și se îndepărtă.

— Scumpule ! strigă Susie cu ochii în lacrimi tocmai cînd trecea prin dreptul ei.

El îi răspunse făcîndu-i cu ochiul, dar nu era o clipire din ochi glumeață și nerușinată, ci una stînjenită, aproape ca o bîlbîială, care anunța că-și dă perfect de bine seama că s-a făcut de rîs. La Bruddersford i-ar fi trebuit unui om ani de zile ca să capete faima proastă a unei asemenea izbucniri a emoțiilor.

Abia avură ceilalți timp să zică ceva, că glasul domnului Oakroyd se auzi din nou — de data asta ridicat ca pentru o discuție — și venind din acea parte a teatrului în care se retrăsese. Toată lumea își ridică ochii și așteptă cu încordare. Urma să se întîmple ceva — cel puțin așa spuneau atitudinile lor — și cu toții se bucurau de asta.

O femeie masivă scînteietoare și zornăitoare intră maiestuos în centrul grupului de pe scenă și se uită năucă în jurul ei.

— *Lady* Partlit ! strigară împreună Susie și cu Inigo, reamintindu-și pe dată cunoștința făcută la hotelul de lîngă Hicklefield.

— Da, da. Ce mai faceți ? Bineînțeles ! bolborosi *lady* Partlit, încercînd să vadă deodată pe toată lumea așa încît părea să se învîrte ca un titirez. Iertați-mă că am venit astfel, probabil vă deranjez. Dar așa mi-au spus... aici. *El* e aici ? Ah, unde e ?

Și dădu din mînuțele grăsulii.

Domnișoara Trant se uita uimită.

— Nu înțeleg, începu ea pe un ton nedumerit. Cine... ce... este... ?

Susie se repezi înainte.

— E vorba — gîfîi ea — de Jerry Jerningham ?

Lady Partilit se arătă imediat atît de tulburată, de nerăbdătoare și de încurcată încît arăta exact ca un papagal agitat.

— Da, bineînțeles, de domnul Jerningham. Totul a fost numai și *numai* o greșeală, vă asigur, și bineînțeles că îi pot explica totul cînd îl voi vedea. Sînteți siguri, sînteți cu adevărat siguri că nu e aici ? Pentru că — trase ea cu disperare concluzia — a plecat.

O asigurară că domnul Jerningham nu e acolo și i-ar fi pus tot felul de întrebări — căci toți mureau pur și simplu de curiozitate — dar ea nu le lăsa timpul s-o facă.

— Sînteți domnișoara Trant, nu-i așa ? continuă ea repezindu-se în partea cealaltă a scenei ca să înceapă să se agite în fața acestei femei uluite. Firește, este o mare tulburare pentru dumneavoastră și e foarte drăguț din partea dumneavoastră că nu v-ați supărat că am venit astfel.

Apoi se repezi iarăși la Susie, pe care s-ar părea că o considera drept singurul membru al trupei ce putea să manifeste înțelegere pentru ea.

— O neînțelegere totală de la început și pînă la sfîrșit, vă asigur, domnișoară Bean, domnișoară Dean, și totul, de fapt, pornise de la intențiile cele mai prietenești. Dar a plecat pur și simplu, a plecat fără o vorbă, și eram convinsă că o să-l găsesc aici. Și bineînțeles că socotiți cu toții că e atît de ciudat din partea mea să vin și să mă port în felul ăsta, să vă mai și deranjez nepoftită, dar trebuia să vin dacă exista măcar cea mai *mică* șansă de a-i explica

lui lucrurile, înțelegeți, nu ? Și firește că e mai rău ca oricînd dacă nimeni de aici nu știe nimic despre el.

— Lipsește de două zile, zise Susie.

— Da, asta știu. *Asta* o pot explica, începu *lady* Partlit cînd un sunet o făcu să-și întoarcă privirile într-acolo și scoase un mic ițpăt. Iată-te ! strigă ea prierzîndu-și respirația.

Și, într-adevăr, domnul Jerningham era acolo, cu o înfățișare care se deosebea radical de aerul lui obișnuit. Sări în sus și se împurpură la față cînd dădu cu ochii de *lady* Partlit, care acum se repezi să traverseze scena pentru a-i ieși în întîmpinare.

— Pleacă ! țipă el, dîndu-se înapoi cîțiva pași.

— Bine, dar *totul* a fost o greșeală...

— Nu am poofta să aud absolut nimic în această privință, țipă el. Apoi din ce în ce mai furios adăugă : individul acela mi-a luat pantaloonii. Mi i-a luat în mod absolut intenționat. Tu i-ai spus s-o facă.

— Doar ca să-i perie, se miorlăi *lady* Partlit.

— Nu, n-a fost cîtuși de puțin în scoopul de a-i peria, strigă domnul Jerningham amenințînd-o cu degetul. I-a luat complet. Apoi a rîs de mine. Uitați-vă, uitați-vă cu ce am fost foorțat să mă îmbrac !

Și toată lumea se uită deodată și descoperi cu bucurie că domnul Jerningham purta o pereche de pantaloni kaki foarte murdari, de un gen care ar fi putut eventual să fie folosiți de un ajutor de grădinar atunci cînd se pregătește pentru o dimineață de muncă grea. Cînd domnul Jerningham văzu toți ochii întorși către pantalonii lui îngrozitori, se supără și mai tare pe biata *lady* Partlit și-i spuse

să plece imediat de acolo, și adăugă că nu mai vrea s-o mai vadă în viața lui. Nenorocită și bolborosind încă ceva, ea fu condusă afară de Susie care o însoți pînă la intrarea actorilor.

— Foarte drăguț, din partea dumitale, draga mea, sînt convinsă de asta, zise *lady* Partlit frîntă și înlăcrimată. Am fost tare întristată din pricina asta și am să te rog frumos să nu vorbești prea mult despre ceea ce s-a întîmplat. Sper că așa ai să faci, nu ? Am un vechi prieten care locuiește pe aici, la mai puțin de treizeci de kilometri și am venit anume ca să văd... ca să vă văd pe toți. Asta s-a întîmplat joi și apoi i-am trimis un bilet — chiar așa o scrisorică amicală — domnului Jerningham și am trimis automobilul după el, ca să-l aducă. M-am gîndit — e atît de inteligent, nu-i așa ? — și m-am gîndit că l-aș putea ajuta, deși nu i-am spus acest lucru, draga mea, nu i-am spus cum aș putea eventual să... înțelegi... să-l ajut în cariera lui, pentru că m-am gîndit... mă rog, ar trebui, mai întîi, să ne împrietenim, fiindcă pe un *prieten* poți să-l ajuți, nu-i așa ? Și pe urmă, bineînțeles, n-aveam de unde să știu că prietenul meu o să fie chemat departe în felul ăsta și nici prin cap nu mi-a trecut vreo clipă măcar că o să fie vreo dificultate cu automobilul vineri după amiază și te asigur, draga mea, că totul a fost o greșeală și o neînțelegere în privința... a pantalonilor. Dar e așa *înverșunat* din pricina lor, nu-i așa ? Sînt sigură că n-o să mi-o ierte niciodată, dar poate că nu peste multă vreme, măcar că poate... ăă... o să-i spui ceva, dacă nu te superi. Dar, firește, nu *vorbi* despre toată povestea asta, te rog frumos ! Știu că mă pot bizui pe dumneata să n-o faci. Și dacă

există vreun lucru, orice lucru — pe care-l pot face pentru dumneata, oricînd, draga mea,... și dumneata ești tare inteligentă, nu-i așa ? Și a fost atît de drăguț din partea mea... vreau să spun din partea dumitale... adică a fost așa de drăguț să te revăd, nu-i așa ? Dar, vai eu... ah, aici... da, firește. Draga mea, draga mea, trebuie să mă opresc o clipă înainte de a pleca... A fost o tulburare așa de cumplită să dau buzna în felul ăsta, și-apoi — și totul a fost o asemenea greșeală... nu-i așa ? La revedere.

Susie rămase privind o clipă în urma ei, răsuflă din rărunchi, apoi reveni pe scenă, fredonînd o melodioară care părea s-o amuze. Domnul Jerningham tot își mai cerea scuze și protesta în fața unei domnișoare Trant de-a dreptul uluită, dar el nu părea să dea vreun semn că ar fi cît de cît doritor să satisfacă măcar în parte curiozitatea cuiva. Susie îl trase de-o parte de îndată ce izbuti s-o facă.

— Știi cine era asta ? întrebă ea, nu fără o mică doză de maliție.

— Drăguța mea Susie, protestă el, nu mai vorbi despre femeia aceea oooribilă. E o vaampă graasă între două vîrste, asta e.

— Dar știi că se numește *lady* Partlit și că e foarte bogată, nu-i așa ? reluă Susie.

— Realitatea adevărată este că știu — răspunse el semeț — și nici nu-mi paasă !

— Dar ceea ce nu știi, scumpul meu Jerry — continuă ea pe un ton blînd — este că are practic controlul asupra a două teatre din West End-ul londonez, care prezintă în special comedii muzicale și spectacole de revistă.

— Dum-ne-zeule ! păli domnul Jerningham privind-o cu groază. Şi cînd te gîndeşti... ! (Aceste gînduri se dovediră prea puternice pentru el, dar în timp ce privea în gol dădu întîmplător cu ochii de pantalonii pe care-i purta.) Puţin îmi paasă, zise el cu încăpăţînare, nu trebuia să-i spună omului aceluia să-mi ia pantalonii.

Totuşi rămase gînditor o vreme şi trecură multe săptămîni înainte de a-şi pierde cu totul un oarecare aer meditativ şi sumbru.

— Bineînţeles, ăsta e un lucru *destul* de important, tocmai spunea domnişoara Trant, cînd se întoarseră către ea.

Îi lăsă pe ceilalţi să trăncănească o vreme, pînă cînd îşi reconsideră poziţia. Încă nu înţelegea exact ce i s-a întîmplat lui Jerningham, dar era limpede că nu în mod intenţionat absentase. El insistase cu vehemenţă că nu e vina lui dacă a lipsit de la spectacolul de aseară, şi se arătă sincer indignat de sugestia că îi lăsase baltă.

— Ei, apăi asta-i bună, strigă triumfător glasul domnului Oakroyd. Ce-o mai fi şi asta ?

Era cineva cu el.

— Ei, dragii mei !

— Jimmy ! strigă Susie repezindu-se la el.

În clipa următoare erau cu toţii în jurul lui, scuturîndu-i mîna atît de tare încît s-ar fi putut să i-o şi rupă din umăr.

— La Mirley... pe acolo am fost... există un doctor care e o minune, un miracol, o minune, îi anunţă cu solemnitate Jimmy. (Încă şi acum mai era palid şi firav, dar se vedea bine că s-a mai înzdrăvenit.) E doar cam tînăr, puţin cam

şaşiu şi cu dinţii ieşiţi în afară... dar, daţi-mi voie, să vă spun că e în stare să scoale şi morţii din mormînt, individul ăsta. M-am dus să-l consult şi a tot vorbit şi m-a ciocănit, şi iar m-a ciocănit, şi iar a vorbit pînă cînd m-am plictisit de tot. „Bine, bine, doctore — îi zic — nu mă băgaţi în seamă. Daţi-mi şase luni şi pregătiţi-vă să semnaţi pe formular în locul pregătit pentru acest scop". Jimmy rîse. „Prostii — zice el — pot să fac din dumneata un alt om. Cînd ai fost ultima dată la doctor ?" Aşa că i-am spus tot. Acum patru ani. „Aşa mă gîndeam şi eu", zice el. „Şi de atunci încoace ce-ai mai făcut ?" Aşa că i-am spus. Am încercat cutare şi cutare. „Îmi închipuiam eu", zice el din nou. „Acuma ascultaţi-mă". Şi îmi dă să iau nişte doctorii şi îmi spune cum să mă îngrijesc. Apoi a venit rîndul meu, între timp nevasta nu mai era în cameră. „Trebuie oare să mă opresc aici şi să nu mai fac nici un fel de treabă ?" l-am întrebat. „Pentru că dacă e aşa, o să mor oricum. Dacă-mi spuneţi răspicat — îi zic — să mă întorc pe scenă, unde mi-e locul, o să desăvîrşiţi tratamentul. Şi nu-mi spuneţi numai mie — îi zic — ci spuneţi-i şi soţiei mele." Aşa că mi-a spus că să revin la el şi atunci o să-mi dea de veste. L-am pus în temă, aşa cum trebuie. Ştia el ce se întîmplă pe lumea asta. „N-o să-i facă deloc rău să reia lucrul", zice el azi dimineaţă. „S-ar putea chiar să-i facă bine". Şi astfel opoziţia dă înapoi cu totul ! Se prăbuşeşte. Aşadar, iată-mă aici, domnişoară Trant, şi dragii mei, şi atîta vreme cît iau o doză înaintea fiecărei mese şi una după, sînt bine mersi şi gata să sparg nuca-n dinţi.

— Chiar adineauri vorbeam, Jimmy, zise Joe, dacă am putea să dăm cît de cît spectacol astă-seară.

— Să dăm spectacol astă-seară ! ? strigă Jimmy. Cred şi eu că putem să dăm spectacol astă-seară, chiar dacă ar fi să-l ţin singur în spinare. Astă-seară o sută douăzeci şi cinci de membri ai Societăţii Cooperative din Mirley şi din ţinut — împiedicaţi, din pri-ci-na unor îm-pre-ju-rări, ne-pre-vă-zu-te, să-şi ţină partida de whist şi serata dansantă din fiecare lună — vin la Tewborough şi de ce anume ? Ca să vadă „Prietenii de nădejde" la Teatrul Regal, unde vor ocupa balconul întîi în cadrul unei convenţii speciale la care i-a obligat domnul Nunn. Acuma haideţi să ne apucăm de treabă şi să vedem dacă nu putem cumva umple sala.

— Lăsaţi neîngrădite bucuria şi — cum dracu' se cheamă ailaltă — urlă Inigo făcînd cîţiva paşi uşori de step. Acum ce mai ziceţi, domnişoară Trant ? întrebă el coborînd glasul. Oare „Prietenii de nădejde" merg mai departe ?

— Merg, replică ea, zîmbind şi roşind puţin.

— Lasă că-i învăţăm noi minte, zise domnul Oakroyd, transpirînd de entuziasm. Oho, şi încă cum o să-i învăţăm ! Tewborough n-o să ne înfrîngă pe noi. Tewborough e o nimica toată. Azi dimineaţă a primit un pumn în ochi, după cum i se şi cuvine.

În seara aceea, au jucat foarte bine, iar balconul întîi, înţesat de membri ai Societăţii Cooperative din Mirley şi din ţinut, nu a întîrziat să le aprecieze eforturile. (Pînă şi casierul-trezorier, diacon la capela baptistă, care avea aprehensiuni în privinţa oricărei forme de distracţie ce îndrăznea să meargă mai departe decît o cantată, fu auzit rîzînd în repetate rînduri.)

— Eu nu zic că a fost o grozăvie — remarcă Susie la sfîrşitul spectacolului — dar jur în orice caz că Tewborough n-a mai fost atît de aproape de o grozăvie de cînd a venit prima dată aici Compania Ambulantă Numărul Doi cu spectacolul *Divorţ imperial* în anul Cutare. Şi parcă ne-am mai adunat, nu-i aşa, copii ?

Copiii recunoscură că se mai adunaseră şi revenîră la diferitele lor locuinţe, care erau fie atît de triste fie atît de sinistre, încît deja li se găsise un loc în arhive cu replica: „Draga mea, ai jucat vreodată într-o gaură numită Tewborough ?" Erau cu toţii foarte mulţumiţi, fericiţi să ştie că trupa şi-a revenit pe picioare şi că mîine o să caute străzi noi şi locuinţe noi. Aşa se încheie săptămîna neagră.

Capitolul al VII-lea

FURAT ÎN ÎNTREGIME DIN CUTIA POȘTALĂ

I

De la domnișoara Elsie Longstaff către domnișoara Effie Longstaff.

Prin bunăvoința
la Doamna Bottomlay,
Strada Jagger 23, Luddenstall,
Comitatul Yorkshire,
19 decembrie

Dragă Effie,

Am primit lucrurile, totul e în regulă și, firește că ar fi trebuit să-ți scriu mai devreme, dar am jucat vreo Trei Premiere și știi și tu ce înseamnă asta, nu-i așa, cu împachetatul și etcetera, etcetera. Acum sîntem aici pentru ceea ce s-ar putea numi o serie de spectacole !... Pînă la Anul Nou, la un fel de sală de concert combinată cu cinema, nu chiar destul de mare, dar în orice caz confortabilă și curată, cu o scenă bună, cu lumini și tot ce trebuie — o adevărată minunăție în comparație cu sala unde am jucat în ultima vreme, ascultă-mă pe mine ! Avem

și locuințe bune, și, în sfîrșit, sînt și eu independentă. Slavă Domnului, mi se acrise cumplit s-o tot am pe Susie Dean în preajma mea, băgîndu-și nasul tot timpul în toate celea, nu că n-am mai fi noi prietene, fiindcă sîntem, dar știi și tu cum stau lucrurile, draga mea ! S-ar părea că spectacolul merge bine aici, în scumpul nostru de comitat Yorkshire. Eu așa zic, că dacă izbutești să ajungi pînă aici, de fiecare dată ăștia te scot din încurcătură. Aseară am fost bisată și aș fi putut să dau și un al doilea bis, dar, firește, mi s-a spus că programul nu prevede așa ceva. În ultimele zile, dacă vrei să știi părerea mea, a fost prea mult în program pentru domnișoara Susie Dean și pentru domnul J. Jerningham, plus că pianistul le mai și scrie cîntece și așa mai departe ! Se numește Inigo Jollifant și zice că e chiar numele lui, nu e inventat !... Și e un băiat tare drăguț, dar felul cum o soarbe din ochi pe Susie și felul în care ea se joacă cu el ca pisica cu șoarecele ți-ar face pur și simplu greață dacă nu te-ar face să rîzi. Joc de copilași, zic eu, dar la urma urmei cam asta și sînt ei !

Ei, bine, s-ar părea că anul ăsta o să avem un Crăciun frumos. Să joci în ajunul Crăciunului și apoi să mai ai un spectacol și de ziua a doua. Poți și tu să scapi de acolo și să vii încoace ? — Adică bănuiesc că n-o să poți — și mă întreb dacă nu cumva aș putea izbuti să vin acolo în ziua de Crăciun, întrucît nu e prea departe. Mai joci la Teatrul George sau ai trecut la Vick, așa cum cred că s-ar putea să se întîmple, și vine și Charley, și Jimmy, și individul ăla ochelaristul ăla înalt și toată gașca, dacă așa e atunci transmite-le sărutări din partea mea și spune-le să rămînă băieți cuminți pînă cînd mă întorc ! M-am dus di-

mineața la Leeds ca să mă mai învîrt prin magazine — era cît p-aci să cumpăr o haină nouă dintr-o prăvălioară din strada Briggate, care tocmai desfăcea niște solduri, una cu niște revere largi în față și cu niște pense drepte în spate și cu guler, și cu manșete cu volănașe de blană foarte frumoasă, aproape ca alea veritabile, și nu costa decît patru lire, nouăsprezece șilingi și șase penny, *fiind redus de la șapte lire și jumătate, dar n-am putut-o lua, măcar că dacă o mai port multă vreme p-aia neagră a mea, o să ajungă lumea să mă bată cu pietre pe stradă. Ei, bine, m-am urcat în tren ca să mă întorc după amiaza, și închipuie-ți tu cine s-a urcat în același vagon cu mine, trebuia să-l și vezi cum a sărit pe scară din mers. Băiatul ăla pe care l-am întîlnit la Scarborough acum doi ani cînd mai jucam încă în trupa „Clopoțeii", dacă-ți aduci aminte ! Era ăla mai înalt cu mustața subțire și blondă care s-a prefăcut că e beat în seara aia, duminică la Coroana, și el mi-a spus că o să vină la Luddenstall, ori de cîte ori vreau, și mi-a dat adresa de la birou și numărul de telefon așa că n-o să fiu chiar singură-singurică. M-a rugat să-ți transmit complimente și a trebuit să-ți spun că prietenul lui s-a căsătorit între timp. Îmi pare rău pentru nevasta lui, ce părere ai, draga mea ?*

Încerc să-ți fac rost de niște batiste, o să ți le trimit eu mîine sau poimîine. Dacă nu mi-ai luat încă nimic pentru mine, mai bine ia-mi o pereche de ciorapi de mătase de nuanță puțin mai închisă decît de obicei că cred că mi-ar veni bine cu roșu dacă se nimerește. Transmite-i sărutări lui Neneartur și spune-i că-i fac rost din nou de o pipă și anunță-mă cît de curînd dacă poți veni dar

dacă e posibil, să n-o mai aduci pe Ethel Golliver de data asta că știi ce s-a întîmplat ultima dată cînd a venit și ea ! Îmi place să mă distrez nițel, draga mea, dar Ethel m-ar face să părăsesc de tot spectacolul ăsta și ar face să fiu izgonită și din oraș ! E adevărat că trăiește cu... știi, individul căruia îi ziceam noi Percy Trandafiriul ?. nici nu m-ar mira, de fapt ! Mult noroc, Effie scumpo, și cele mai bune urări de Crăciun !

Elsie.

II

De la doamna Joe Brundit, către sora sa doamna Sorly din Denmarkfield.

La doamna, Andrews,
Strada Clough, nr. 5,
Luddenstall, Yorkshire
21 decembrie.

Scumpa mea Clara,

Te vei bucura să afli că norocul ne-a venit de data asta — ne aflăm aici pe toată vacanța și odăile în care stăm sînt foarte drăguțe și proprietăreasa e foarte amabilă — așa că n-o să fie nici o *dificultate cu venirea lui George — ce zici ce minune ? Dacă Jimmy l-ar putea urca în tren la gara King's Cross sau ar pune pe cineva să-l ducă la gară ; (bineînțeles, cineva pe care să te poți* bizui) *atunci, fie Jimmy, fie oricine o fi să caute un vagon de Leeds în care e o persoană drăguță care vine la Leeds — și să-i roage dacă nu se supără să aibă grije de George pe drum —*

în special să nu-l lase *să iasă singur pe coridor sau să se joace cu fereastra. Poate că dacă ai putea să-ţi sacrifici tu puţin timp, draga mea, ar fi cel mai bine — şi orice persoană drăguţă ar fi încîntată de societatea unui băieţel atît de isteţ precum e George. Nu eşti de acord ? Bineînţeles că unde sîntem noi e mai departe decît Leeds, dar, pe de altă parte, noi am putea să-l aşteptăm acolo la tren şi asta ar însemna că nu mai trebuie să schimbe, şi Joe a descoperit* exact *trenul care ne trebuie, şi anume cel care pleacă la opt patruzeci şi cinci dimineaţa de la Gara King's Cross, te rog să nu uiţi* — opt patruzeci şi cinci dimineaţa — *şi ar fi data de poimîine, adică 23 decembrie. Ai putea să ne trimiţi o telegramă prin care să ne spui că a plecat cu bine. Iată şi mandatul pentru biletul de tren — bineînţeles jumătate de tarif. Şi ştiu că o să ai tu grijă să aibă la el tot ceea ce trebuie şi să fie bine înfofolit pentru călătorie, căci aici fireşte e* mult mai frig *decît la voi — şi să aibă un corn sau două şi poate chiar şi o bucăţică de ciocolată şi nişte reviste dintr-acelea cu desene pentru copii, la care să se mai uite. Îţi poţi închipui, draga mea, ce fericire este să ai o persoană ca tine, în care să se poate încrede o Mamă !*

Aşadar, o să fie măcar de data asta un Crăciun ca lumea pentru noi şi sînt sigură că nici n-aş putea să spun care dintre noi doi e mai emoţionat — Joe sau eu — căci am tot cumpărat jucării şi lucruri pentru a-i pune în ciorap lui George — nu că ar mai crede el în Moş Crăciun — bineînţeles, asta o ştiu eu prea bine, dar cu siguranţă că o să-i facă plăcere să-şi atîrne ciorapul în pom — şi noi am făcut aranjamente pentru un adevărat ospăţ de

Crăciun — şi domnişoara Trant i-a făcut rost lui George de o invitaţie la o mare Petrecere de Copii care urmează să se dea în oraş în după amiaza celei de-a doua zile de Crăciun. Acuma că banii vin din nou cu regularitate, nemailipsind cîte o săptămînă pe ici şi-o săptămînă pe colo, deşi avem de plătit camerele şi mesele pe toată perioada, este cu totul altceva, îţi redă Încrederea *— aşa că... să bat în lemn... lucrurile par să fie mult mai bune decît au fost şi cînd îl vom avea şi pe copilaşul nostru scump cu noi şi vom petrece, în general, un Crăciun fericit, am să mă simt alt om ! Dacă vrei să mă crezi — acum o lună eram în Abisul Disperării — de fapt, cu toţii eram în el, chiar şi Joe care o fi avînd el defectele lui, dar în orice caz mai niciodată nu încetează să spere şi să adopte o Opinie Optimistă, după cum ştii — şi apoi deodată norocul s-a întors cu 180 grade. Spectacolul merge straşnic — facem săli pline seară de seară şi nici nu ţi-ai putea dori un public mai bun, care pe deasupra se mai şi pricepe foarte bine la muzică Bună şi are mult Gust. Mi s-a cerut să execut două numere de program la un Concert Sacru aici, pentru secta Wesleyană sau Parohială, nu mai ştiu exact care — şi lui Joe i s-a oferit cincisprezece şilingi... pentru două numere în orice duminică seara la Clubul Muncitoresc de aici, soţul doamnei Andrews fiind şi el membru şi, cu toate că e un om cam prea practic, e totuşi un gentleman în adîncul inimii lui. Aşadar, trebuie să mulţumim cerului pentru* absolut totul *aşa cum au ieşit lucrurile pînă la urmă.*

Mi se pare că acelaşi lucru se întîmplă cu toată lumea de aici — cu toate că numai Dumnezeu ştie că nu poate

să dureze. Jimmy Nunn, comediantul nostru, zice că e mai bine decît a fost el în ultimii doi ani și chiar și arată astfel și pianistul nostru se ține foarte bine și este așa cum am spus-o încă de la început, un tînăr foarte drăguț — mai drăguț nici nu se putea — și domnișoara Trant este o adevărată lady *cu noi toți, face pentru noi tot ce poate — și nu numai că toată lumea e foarte prietenoasă, că toți sînt foarte prietenoși unul cu altul, și știi ce rar se întîmplă o chestie ca asta, dar, de fapt, este cu adevărat prietenos și drăguț — așa că aproape că am putea să fim o Familie Fericită. Sînt sigură că n-am vrut niciodată ca George să știe ceva despre Scenă sau să mă vadă lucrînd și ți-am spus de atîtea ori lucrul ăsta... sau nu ți-am spus ?... Dar sînt sigură că dacă a existat vreodată un Moment sau un Loc unde toate ar fi bune pentru el, apoi acesta este !*

Poșeta alăturată îți este oferită cu toată dragostea, Clara, și cu recunoștința legată de ceea ce ai făcut tu pentru George... și cele mai bune urări de sărbători fericite, deși parcă te mint dacă mă gîndesc că ți-l răpesc pe George tocmai cu această ocazie festivă, dar îți poți închipui ce înseamnă asta pentru o Mamă ! De îndată ce am văzut chestia aia în magazin i-am spus lui Joe că asta o să fie tocmai bună pentru Clara, cred că o să-i placă grozav. Și el mi-a zis nu, n-o să-i placă și cine ți-a băgat așa ceva în cap ? Și ne-am certat o bucată bună de timp în privința asta pînă cînd am constatat că el se uita la altceva și credea că eu arăt la un traforaj — ce să faci, parcă nu

știi cum sînt bărbații ! Îți trimit cele mai bune urări, din toată inima, pentru tine și pentru Jim și zice că dacă poți să-i bagi în cap lui George ideea că vrea un tren mecanic care merge ca ceasornicul și o stație de triaj etc. — cu atît mai bine.

Surioara ta iubitoare,
Mag.

III

De la Jimmy Nunn către doamna Nunn

La doamna Shaw,
Strada Clough nr. 17.
Luddenstall, Yorkshire
23 decembrie

Dragă Carrie,

Îți scriu doar cîteva rînduri ca să te anunț unde sînt și să-ți spun că mă simt mai bine decît m-am simțit în ultimul an sau doi și-ți urez tot ce se poate ura în această perioadă a anului. Și-ți mai spun, din inimă, să știi — Crăciun fericit și Anul Nou cu bine, așa că doresc să nu te mai smiorcăi în privința asta. Putem fi și noi prieteni în felul nostru chiar dacă nu ne mai putem relua viața împreună. Îți păstrez cele mai frumoase gînduri, Carrie, zău, crede-mă, și aș dori ca și tu să te gîndești tot așa la mine. Știu bine că tu nu vrei să cutreieri țara împreună cu mine și nici nu mai vrei să mai ai de a face în vreun fel cu scena și tu știi foarte bine că eu nu pot să-mi petrec

tot restul vieţii şezînd acolo în fundul prăvăliei ăleia a tale făcînd din cînd în cînd cîte un pachet. Dacă sîntem amîndoi fericiţi în felul nostru nu prea văd de ce ne-am plînge. Dacă ar fi trăit Alice, lucrurile ar fi putut să fie altfel. Nu băga în seamă ce zic oamenii — spune-le să-şi vadă de treaba lor. Sau spune-le că doctorul mi-a recomandat să fiu mereu în mişcare.

Mă bucur să pot să-ţi spun că ai greşit în privinţa Spectacolului ăstuia al nostru. Văzîndu-l în seara aceea la Tewborough cînd toată lumea şi totul o luase razna, ţi-ai făcut o idee greşită în privinţa lui, te rog să mă crezi. Acuma s-a pornit bine, s-a pus pe picioare şi aici lumea se omoară pur şi simplu după el, şi foarte curînd o să scoatem bani mulţi din el, mai mulţi decît ne puteam închipui. Şi ce spui tu despre şefa noastră, domnişoara Trant, şi aia e greşit. E un om minunat. Şi ia închipuie-ţi tu pe cine l-am întîlnit deunăzi la Leeds — pe bătrînul Tuppy Tanner — mîine o să aibă spectacolul inaugural acolo în rolul baronului Leţcaie. E neschimbat — doar atîta că e mai gras ca oricînd — şi tocmai îmi spunea că fiica lui, Mona, are anul ăsta rol de protagonistă la Birmingham — asta te cam pune pe gînduri, nu-i aşa ? Vai ce repede zboară timpul ! Parcă n-a trecut decît un an sau doi de cînd am jucat cu toţii împreună în stagiunea aceea la Douglas — ţii minte ? cînd Tuppy a căzut în mare şi tu i-ai îngrijit fetiţa pînă i-a trecut pojarul sau nu ştiu ce altă boală a avut — şi acuma gîndeşte-te că a ajuns să cîştige o leafă săptămînală bunicică la Birmingham şi s-a şi logodit, după cît îmi zice Tuppy. Nu

atuncea s-a întîmplat cu bietul Jack Dean că se tot îmbăta şi avea tot felul de încurcături cu italianca aia micuţă de la Sala Palace şi noi tot trebuia să-l ţinem ascuns ? Micuţa Susie, care e cu noi, mă întreabă mereu de el şi pe cuvîntul meu că i-aş fi putut spune eu niscaiva poveşti dacă vroiam — ca să-i fac părul de pe cap să i se încreţească tot, măcar că şi ea e cam dată peste cap din dragoste — dar, bineînţeles, că o las şi eu mai moale. Bănuiesc că nu vrei să ştii de ea pentru că niciodată nu ţi-a fost simpatic bietul Jack şi nici el nu te-a îndrăgit prea mult, dar Susie face progrese rapide şi prima dată cînd se va nimeri să-i vadă numărul vreun grangure care ştie să recunoască un mare talent — atunci s-a zis cu trupele ambulante pentru micuţa Susie. Şi eu n-am să încerc s-o opresc — să-i acord o şansă, zic eu. Eu unul n-aş şti ce să fac cu o şansă — chiar dacă mi s-ar oferi acuma una grozavă — că am început să îmbătrînesc şi să mă lenevesc — şi vechile lucruri obişnuite mă mulţumesc pe deplin. Dacă ai dorit vreodată să-mi vezi numele scris cu litere de neon mari de-o şchioapă n-ar fi trebuit să mă reţii atunci cînd a venit bătrînul Wurlstein la Glasgow, cu contractul în buzunar. Tu n-ai vrut să riscăm, însă eu vroiam — numai că acuma degeaba, mortul de la groapă nu se mai întoarce — iată-mă aici şi tu eşti acolo în prăvălia ta şi amîndoi o ducem foarte bine.

Ce zici ce scrisoare mai e şi asta ! După asta data viitoare am să-mi scriu Povestea Vieţii Mele. *Şi acuma, Carrie, să uităm de orice neînţelegere dintre noi, ce zici ?*

Şi Anul Nou cu bine. Dacă-l vezi pe doctorul ăla tînăr spune-i că încă mai iau doctoria lui şi că e un tip grozav.

Al tău,

Jimmy.

IV

De la Jerry Jerningham către Lady Partlit

La Doamna Long,
Calea Bury nr. 6
Luddenstall, Yorkshire
24 decembrie.

Dragă Lady Partlit,

Mulţumesc din suflet pentru tabacherea care a sosit ieri la Teatrul Ionic. De unde ai ştiut că jucăm aici — ai văzut cumva în Revista Teatrelor ? A fost destul de riscant să trimiţi o tabacheră atît de frumoasă ca asta. Da, am fost foarte surprins s-o primesc şi să mai aud veşti de la dumneata după ceea ce s-a întîmplat între noi la Tewborough în săptămîna aceea, dar trebuie să-ţi spun că de la o vreme mă tot bate gîndul că m-am cam pripit şi că, de fapt şi la urma urmei, nu era vina dumitale, aşa că acuma am să-ţi spun că regret — şi nu pur şi simplu pentru că mi-ai trimis un cadou atît de admirabil şi ai spus în scrisoarea dumitale lucruri atît de frumoase despre munca mea. De asemenea, regret că pleci din Anglia pe o lună sau două pentru că aş fi vrut să te revăd la Spectacol acum că merge mai bine şi am mai multe şanse să mă desfăşor, întrucît am patru numere noi — trei dintre ele cîntece scrise de pianistul nostru, care trebuie să-ţi mărturisesc că e foarte isteţ şi iscusit şi băiat de viitor în lumea cîntecului, cu condiţia să-şi ia şi el munca în serios ca mine. Trebuie să-ţi spun că Spectacolul merge acuma mai bine decît am crezut eu vreodată că o să meargă — deşi după cum ştii are cel puţin patru momîi în el şi ai dreptate cînd zici că-mi irosesc talentul în trupele astea ambulante, deşi nu mă pot plînge de felul în care merge aici partea mea din spectacol — am două-trei bisuri în fiecare seară şi lumea îmi cere chiar şi mai multe. Dar ai ghicit bine cînd ai spus că asta nu mă mulţumeşte şi tot timpul muncesc pe rupte ca să învăţ nişte paşi noi şi aşa mai departe, aşa că atunci cînd s-o ivi o şansă şi pentru mine oamenii care mi-o vor acorda n-o să aibă ce să regrete.

Nu, nu-mi petrec timpul plimbîndu-mă cu diverse fetişcane drăguţe din Yorkshire, aşa cum sugerezi dumneata — deşi dacă aş vrea s-o fac nu mă îndoiesc că aş putea foarte bine s-o fac — dar chiar dacă ar fi ele de o mie de ori mai drăguţe decît sînt nu le-aş lăsa să-mi absoarbă timpul tocmai acum. Şi dacă am fost nepoliticos, te rog din suflet să mă ierţi şi-ţi mulţumesc încă o dată pentru cadoul acela frumos. Tocmai mi-am făcut o fotografie nouă şi m-am gîndit că ţi-ar face plăcere să primeşti un exemplar cu dedicaţie.

Al dumitale devotat,

Jerry Jerningham.

P. S. Dacă-mi scrii la adresa permanentă — strada Fiscal nr. 175, Birmingham, o pot primi oricînd scrisoarea fiindcă mi-o trimite oriunde mă aflu.

V

Domnul Morton Mitcham către Domnul Gus Jeffson, Clubul Excentric

Teatrul Ionic,
Luddenstall, Yorkshire
26 decembrie.

Stimate domn,

În legătură cu articolul dumneavoastră, Turneu prin Orientul Îndepărtat *din numărul de săptămîna trecută al revistei Scena unde spuneți că trupa dumneavoastră a fost prima care a jucat la Penang, trebuie să vă anunț că eu am fost acolo cu Compania Prințul din Pimlico, cu cel puțin trei ani mai înainte, venind acolo de la Singapore. Dacă vreți, adresați-vă cărții domnului J. G. Thomson,* Treizeci de ani în Malaezia, *pentru o prezentare a spectacolului și o fotografie a trupei, inclusă în volum. Și să știți că și acum mă țin încă tare — în momentul de față joc aici la Teatrul Ionic, am avut o stagiune de iarnă foarte izbutită cu un enorm succes împreună cu bine cunoscuta companie „Prieteni de nădejde" (E. Trant & J. Nunn). Vă rog să-mi iertați îndrăzneala de a vă corecta și să acceptați cele mai bune urări din partea unui alt vechi profesionist care și-a adus și el contribuția la Turneele din Orientul Îndepărtat — ce vremuri extraordinare au fost alea !*

Vă rog să mă considerați al dumneavoastră devotat,

Morton Mitcham.

VI

De la Susie Dean către Domnișoara Kitty Mackay, „Fata multimilionară", teatrul Empire, Cardiff

La Doamna Wright,
Strada Jagger nr. 11
Luddenstall, Yorkshire
27 decembrie.

Kitty iubito,

Scrisoarea ta a sosit abia azi dimineață — după ce a rătăcit peste tot — dar văd că te afli la Cardiff așa că scrisoarea aceasta o vei primi imediat. A fost tare dulce din partea ta să ai asemenea gînduri pentru mine — n-am să te uit niciodată, scumpo ! — și acum trei luni m-aș fi grăbit să accept cît ai bate din palme, de fapt, m-aș fi grăbit să accept aproape orice — ca să nu mai vorbesc de Africa de Sud ! Întotdeauna am fost moartă *după călătorii — să merg* oriunde *— să mă îmbrac în alb și să port căști coloniale și orice — și într-o bună zi chiar așa am să și fac — cu o trăsură particulară sau orice mi-o fi scris în stele. Dar acum mă văd pur și simplu silită să refuz — nu mă întreba foarte în amănunt care sînt motivele, scumpo, dar știi ce înseamnă sentimentele care te leagă de ceva ! Nu e vorba de bani — sînt convinsă că oferta tipului tău n-are* nici un cusur, *te asigur, și știu că e un adevărat noroc pentru mine să primesc o asemenea ofertă — și aici nu cîștigăm decît cinci lire pe săptămînă, măcar că e adevărată minune să le primești cu regularitate, te rog să mă crezi, ca ceasul — ceea ce, bineînțeles, este foarte important. Dar pur și simplu trebuie să continui în momentul de față cu acest spectacol. „Prieteni de nădejde" — a*

fost reînviat din ruinele prăpăditului ăluia de „Pufi-pufi" al lui Mildenhall — femeia asta e un adevărat înger și se ține foarte dreaptă, știi, și se îmbracă sport și a ieșit direct din Vechiul Conac dintr-o mică localitate Widdleton-on-the-Wortleberry — da, da, o treabă serioasă — ăsta-i adevărul, a picat așa din senin într-un automobil — a roșit puțin și a făcut o mutră foarte curajoasă — a plătit totul și ne-a pus din nou pe picioare și asta așa de una singură, și din capul ei, fără să aibă habar de toată povestea ! Ar merita s-o vezi — ți-ai da seama de la început că e chestia cea mai trăsnită și mai drăguță care s-a întîmplat vreodată — cum a făcut ca toată treaba asta. Și săptămîni întregi a pierdut la bani cu grămada — și o dată n-a murmurat ceva — și acum începe să-și recapete încetul cu încetul banii — așa că înainte să poată să și cîștige ceva eu nu mă clintesc măcar din acest spectacol — nici dacă mi-ar oferi teatrul Daly — deși trebuie să-ți mărturisesc că deocamdată n-am primit vreun semn că ar vrea să-mi ofere cineva așa ceva.

No, ți s-o întîmplat vreodată să gioci la Luddenstall, fetișcano ? E doar un orășel din Yorkshire — și, ca de obicei, arată ca un fel de uzină de gaz răspîndită peste tot locul, dar atîta trebuie să-ți spun totuși în apărarea lui că oamenii de aici recunosc un spectacol bun de la o poștă, seară de seară jucăm cu sălile pline, adevărat tu, și fetița primește aplauze seară de seară — zău, dacă n-ar merita să-i auzi cum bat din palme. Și ne invită pe la petreceri — am fost chiar Regina Balului la o serată de aici, și a doua zi de Crăciun am împărțit premiile și am primit o cutie de bomboane mare cît o valiză — ei, ei, fetișcano, ia mai taci mătăluță ! Dar, zău așa, pe cinstitelea, în ceea ce privește orășelul Lunddenstall și întreg ținutul, i-am făcut pur și simplu praf pe toți ăia din teatrele de revistă. Și am impresia că norocul continuă — și că mai curînd sau mai tîrziu Ceva trebuie să se întîmple. Așa că, după cum vezi, în momentul de față, nu poate fi vorba de Africa de Sud.

Soții Brundit sînt încă cu noi și mă bucur foarte tare de asta deși nu sînt ei chiar cei de la Teatrul Covent Garden, nu-i așa ? — dar oricum sînt drăguți. Și Jimmy bătrînelul de treabă e încă aici — ba chiar o duce nițel mai bine — și cu toate că-i cunosc toate bancurile pe dinafară — cam la fel de bine cît și le știe și el — pare să fie unul din cei mai buni comedianți fără pretenții din tot domeniul ăsta al spectacolelor distractive — și chiar mai bun decît mulți dintr-ăia care sînt scriși cu litere de neon cît parul. E aici și Jerry Jerningham — și se ține tare, trebuie să recunosc, și chiar ca coleg e mult mai bun decît a fost vreodată — și fetele de pe aici se țin scai de el cu limba scoasă de-un cot ca niște cățel, ca întotdeauna de altfel — dar dincolo de slujbă e la fel ca întotdeauna — 1 costum de gentleman, 1 doză de briantină, 5 țigări, 1 opinie bună despre sine, 3 behăieli — și-apoi nimic, — ăsta este micul nostru prieten Jerry. Și, pe urmă, mai e și noul nostru pianist, care își zice Inigo Jollifant — de fapt, e amator, a fost profesor de școală, a învățat la Cambridge și poartă pantaloni de flanelă necălcați și aceeași cravată oribilă zi de zi și zice mereu „dați-mi pipa" și chestii dintr-astea, vrea să scrie cărți și se ține al dracului de Semeț și Snob intelectual dacă nu uită s-o facă — dar, de

fapt, are sufletul curat și este cu adevărat *foarte, foarte dibaci și-mi scrie cele mai minunate cîntece, la kilometri distanță de tot ceea ce vine în ultima vreme din cartierul teatrelor londoneze. Într-o seară cineva de pe acolo sau din alt cartier al teatrelor mari o să mă audă cîntînd și, atunci, draga mea, te asigur că băiatul a dat lovitura — absolut, după cum zice el într-una. De fapt, e tare, tare drăguț și ne distrăm grozav împreună — nu, scumpo,* nu *sînt, asta ți-o spun precis, — sîntem doar buni prieteni, atîta tot, cel puțin, în ceea ce mă privește pe mine. Văd că tu nu spui nici o vorbă despre Eric — dar sper că toate sînt în regulă.*

Dacă ar fi fost vorba de Canada în loc de Africa de Sud, e un omuleț pe aicea care pur și simplu ar dori să vină cu tine. E recuziterul și mașinistul nostru — un omuleț din Yorkshire — de fapt, nu e chiar așa de mic, dar ți se pare că e mic, fiindcă e așa de drăguț, o bomboană — și el a picat așa din senin și acuma face parte din familia noastră — ar fi meritat să-l fi văzut și să-l fi auzit acum de Crăciun aici, spunîndu-le tuturor ăstora de prin Yorkshire pe unde a fost, ce-a văzut — phii, e trăsnet, fetișcano, pe cuvîntul meu! Vrea să meargă în Canada fiindcă are o fiică acolo — Lilișoara noastră, îi zice el — și, pentru că cică aș semăna leit cu ea (îndură-te, Doamne!) mă adoră pur și simplu. A, am uitat că mai e și un băiat bătrîn, Morton Mitcham, banjoist și scamator, pe care l-am cules de pe drum — foarte ciudat, flăcăule, foarte ciudat — nu e rău deloc, dar cu siguranță că este campionul mincinoșilor din branșa noastră! Nu încape îndoială că la vremea lui a făcut multe în viață, dar dacă

ar fi avut o sută cincizeci de ani și n-ar fi încetat nici o clipă turneele, tot ar mai fi mințit încă, atîtea baliverne spune!

Da, știu că toate astea sună foarte ciudat — și pariez că sîntem de departe cei mai ciudați membri ai breslei în turnee — dar pe bune că sîntem și cei mai drăguți și nu doresc altceva decît să fi fost și tu mai aproape să fi putut să vii să ne vezi. Ei, bine, draga mea, asta este totul — dar nu uita că, zău, îți sînt extrem de recunoscătoare și din inimă pentru oferta ta și cred că tu înțelegi, nu-i așa, de ce nu o pot accepta. Dar pe de altă parte, să nu-ți închipui cumva că sînt legată într-un fel sau altul pe vecie de prăpăditul ăsta de teatru de revistă! Cîtuși de puțin. Foarte curînd, după cum ai să vezi, voi înflori și eu și atunci aștept să primesc o telegramă din Africa de Sud, căci se va duce și acolo vestea. Kitty, draga mea, vă urez noroc tuturor.

A ta pe vecie,
Susie.

VII

De la Inigo Jollifant către Robert Fauntley, școala Conacului Washbury

La Doamna Jugg
Strada Clough nr. 3,
Luddenstall, Yorkshire
29 decembrie

Dragă Fauntley,

Îți mulțumesc din suflet pentru că mi-ai trimis atît de prompt diversele lucrușoare și flecuștețe. Știu bine că ar

fi trebuit să-ți scriu mai înainte. Acum mă văd silit să trimit această scrisoare la școală și risc să-ți fie expediată mai departe ție. Dacă plicul arată nițel cam prost pe dos, vei înțelege că mămica Tarvin l-a deschis la aburi — folosind în acest scop o prună fierbinte ; iar dacă nu primești deloc scrisoarea, ai să înțelegi că ți-a distrus-o — ha-ha ! Știrile tale de la Washbury au fost foarte bine venite, dar erau toate deosebit de ciudate — ca un mesaj din Marte. Mă bucur că frumoasa Daisy a plecat și-i urez să se mărite cu flăcăul din avantposturile Imperiului din Sudan și să dea Dumnezeu ca el să fie bronzat și deșirat și să-i ducă fotografia cu el într-o ramă de argint în Africa cea mai sălbatică. Individul cel nou — vice Jollifant — pare, fără doar și poate, să fie un fel de crevetă — un Felton și mai neînsemnat — cine s-ar fi gîndit că e cu putință un asemenea lucru ? I-am trimis mămicăi Tarvin o felicitare de Crăciun ! ! *Era cea mai dulce pe care am putut-o găsi, cu niște păsărele prin zăpadă și suna astfel :*

Frumoase urări pe vreme bună ori întunecată
Gîndind la zile dragi de altădată,

sau ceva în genul ăsta. (Cînd te întorci întreab-o de felicitările de Crăciun). Apoi, trecînd pe lîngă o prăvălioară murdară de pe aici, acum cîteva zile, mi-a atras privirile o carte poștală viu colorată și foarte vulgară — cu inscripția „La Blackpool poți vedea o mulțime de lucruri" și-ți închipui imaginea de deasupra — și pe aceasta am expediat-o, așa nudă și supărătoare, prietenului Felton în frumosul său cămin rafinat de la Clifton. Felton este singurul om care mai colecționează ilustrate — firește, genul Muzeul Britanic și cartierul South Kensington — dar am

impresia că a mea nu a fost adăugată la colecție. Vai de mine și de mine !

Îți poți închipui ce înseamnă să fii arlechin la Luddenstall în Yorkshire ? Dar îți poți închipui cum arată Luddenstall ? E un orășel cam micuț, negru ca pălăria ta de zile mari și este legat de alte orașe mai mari dar la fel de negre prin linii de tramvaie. N-am văzut în viața mea atîtea tramvaie. Aici le transformă într-un fel de căi ferate de munte ; le vezi mergînd pur și simplu vertical. Toate străzile de aici au un unghi de cel puțin patruzeci și cinci de grade, totul este clădit din piatră, și tramvaiele coboară pe un deal pustiu care, de fapt, este capătul unui imens platou mlăștinos, întunecat. Duminica trecută am mers kilometri întregi pe această landă — are pereți negri de stîncă asemănători unor șerpi care se răsucesc prin ea — pînă cînd, în cele din urmă, a început să mă sperie. E ridicol să spun că această localitate se află în Anglia — de fapt, este cu totul altă țară. Atît domnișoara Trant (ea conduce trupa noastră — Dumnezeu știe de ce ! — și se trage din ținutul Cotswolds) cît și eu am ajuns la un acord în această privință — după discuții îndelungate. Oamenii de aici lucrează — femeile nu încetează niciodată să muncească — și se duc la meciuri de fotbal, beau bere veche (foarte bună), ascultă oratoriul Messia *de Haendel cum de vreo două ori pe săptămînă și se îndoapă cu brînză și prăjituri.*

După cum vezi mă aflu chez *Jugg. E un nume extraordinar de potrivit pentru domnul Jugg, pentru că mai de cîte ori îl văd are o cană în mînă, numărîndu-se și el printre cei mai devotați susținători ai berii vechi susmen-*

ţionate, care trebuie „să fie adusă în cană". El ar fi în stare să-i dea zece înainte însuşi bătrînului Omar[1] în neîncrederea cu care priveşte toate lucrurile, întrucît a renunţat la cartea de versuri, la cea mai mare parte a pîinii şi chiar şi la odalisce şi se ţine numai şi numai de cană, cu toate că a adăugat o pipă de lut şi în privinţa asta sigur că-l întrece pe Omar. E groaznic de sec şi de cinic. Doamna Jugg îmi aminteşte vag de Henric al VIII-lea (trebuie să aibă aproximativ aceeaşi formă, după părerea mea); munceşte mai mult decît oricare altă persoană de care am auzit vreodată şi întotdeauna are un aer atît de îngrozitor de exasperat, încît te face să crezi că găteşte înfiorător, deoarece tot ce face e trîntit în cratiţă în ultima clipă, dar pînă la urmă toate se dovedesc foarte bune — e ca un fel de scamatorie. Singura distracţie pe care o are e să se ducă „la Casa de Rugăciuni în seara de duminică", dar după nenumărate discuţii contradictorii am izbutit s-o conving să accepte un bilet la spectacolul nostru seara trecută. Care a fost rezultatul? „Eh!" a zis ea. Dar ea lungeşte foarte mult acest sunet, cam ca o oaie. „Eh! a zis ea, ar fi fost el bunişor, nu-i vorbă, dar l-am pierdut mai tot fiindcă am adormit. Era un scaun straşnic de bun şi eu eram moartă de oboseală" — ceea ce mi s-a părut un lucru destul de patetic. Mă aflu aici de două săptămîni, aşa că m-am împrietenit la toartă cu amîndoi soţii Jugg. Sînt cele mai bune gazde la care am locuit vreodată şi acesta e oraşul celor mai mari succese ale noastre, în pofida faptului că e atît de ciudat! Am avut cîteva lucruri

[1] Omar Khayyam.

de groază, te asigur. Nu poţi să ştii exact ce este Vesela Anglie pînă cînd n-o cutreieri cu o trupă de arlechini.

Ţi-aduci aminte cum mi-ai zis că ar trebui să fac ceva în privinţa melodioarelor pe care le improvizam pe vremuri? Ei, bine, acuma le transform în cîntece — care par să fie pe placul tuturor — şi colegii mei din ansamblu, în special protagonista feminină (o cheamă Susie Dean şi în afară de faptul că e o fată cum nu se poate mai încîntătoare, este realmente un geniu — aşteaptă tu numai un pic!) par să creadă că ar trebui să scot ceva bani de pe urma lor. Cred că voi încerca foarte curînd. Am scris două eseuri — şi încă foarte bune — şi le-am trimis la mai multe ziare, dar s-au întors de fiecare dată cu menţiunea „Redacţia regretă" etc. Sînt de-a dreptul uluit cînd mă gîndesc la prostiile pe care le tipăresc ăştia, dar presupun că este greu pentru un om din afară — şi încă şi arlechin pe deasupra! să pătrundă în cetate; şi parcă-mi vine să încerc să scot cît mai mulţi bani cu putinţă din trucul ăsta prostesc cu scrierea cîntecelor, după care să pot să mă dedic în linişte literaturii. Între timp, seară de seară, bocănesc în claviatură iar în cursul zilei nu fac eforturi prea mari. Sîntem o ceată foarte distractivă — am avut un Crăciun cu adevărat fericit, cel mai bun pe care l-am sărbătorit vreodată, după cîte cred — şi cu toate că nu mă prea văd ţinînd-o tot aşa la infinit, deocamdată e mult mai plăcut şi mai amuzant decît să vîri cu de-a sila franceza şi istoria pe gîtul odraslelor făuritorilor Imperiului nostru şi apoi să începi să mănînci chiftelele şi prunele fierte ale Tarvinilor. Luddenstall este urît ca o maşină dintr-alea de reparat şoselele, dar are un avantaj faţă de Conacul

Washbury, dragul meu Fauntley — e Viu ! Şi la fel sînt şi eu — niciodată n-am fost mai viu ca acuma. Şi sper că şi tu eşti la fel şi că o să ai un An Nou bun.

Al tău prieten,

Inigo Jollifant.

VIII

De la domnişoara Trant către soţia domnului Gerald Atkinson (născută Dorothy Chillingford), colonia Kenya.

Luddenstall, Yorkshire
31 decembrie.

Scumpa mea Dorothy,

Ultima ta scrisoare mi-a parvenit aici abia acum două zile. Sînt grozav de bucuroasă că lucrurile s-au îmbunătăţit atît de mult, după părerea ta, şi că Gerald a obţinut acel teren suplimentar pe care-l dorea. Pari foarte fericită. Nu e oare fantastic : tu să fii tocmai acolo la capătul pămîntului iar eu aici ? Nu, nici nu m-am mai întors deloc la Hitherton. Dacă ne-am fi aflat acum de sărbători pe undeva mai pe aproape m-aş fi dus, măcar aşa ca să-i văd pe scumpii tăi părinţi, pe soţii Purton şi pe toată lumea, dar nu s-a putut, aşa că în loc de vizită le-am trimis scrisori şi mici cadouri. A fost cel mai *absurd Crăciun pe care l-am avut vreodată — aici în acest mic şi întunecat şi sumbru orăşel industrial din Yorkshire, unde toată lumea vorbeşte ca deliciosul nostru recuziter Oakroyd, tot din Yorkshire de origine, pe care ţi l-am mai descris şi cu altă ocazie. Bineînţeles că la început toată lumea pare să fie îngrozitor de nepoliticoasă. Intru într-un magazin şi mă întreabă : „Ei, ce mai doreşti şi dumneata, tinerico ?“ — deşi „tinerico“ e, într-adevăr, o consolare. Dar acum m-am deprins, şi, de fapt, nimeni nu ar fi putut să fie mai bun şi mai drăguţ şi mai amabil decît aceşti oameni şi am avut cu toţii noroc (măcar o dată) să venim aici în cursul sărbătorilor, pentru că sînt nişte oameni care ţin grozav la sărbătorirea Crăciunului. Întrucît susţii că am ceea ce se numeşte „inteligenţă teatrală“ pot să spun că, în sfîrşit, obţin realmente nişte Profituri ! adică în fiecare săptămînă, deşi fireşte nu mi-am acoperit încă paguba suferită anterior. Dar este deosebit de palpitant şi fascinant să ai seară de seară săli pline pînă la refuz cu un public entuziast, care savurează totul — şi să ştii că asta a făcut o impresie minunată asupra membrilor ansamblului nostru, care în momentul de faţă lucrează splendid.*

E ridicol, fireşte, dar sînt pe cale de a deveni un desăvîrşit director de teatru. Deunăzi chiar mi s-a întîmplat să primesc o ofertă pentru întreaga trupă — şi s-o refuz ! Într-o seară de săptămîna trecută, după spectacol, mi s-a înmînat o carte de vizită cu rugăminte de a acorda o întrevedere cuiva şi s-a înfăţişat un bărbat matur şi gras, cam ponosit la înfăţişare, cam plin de bere şi de coşuri, dar foarte amabil (chiar de o amabilitate supărătoare aş putea spune !). S-a dovedit a fi domnul Ernie Codd, din Leeds. A ţinut morţiş să-mi strîngă mîna şi să-mi sufle în obraz cam vreo cinci minute şi cu o voce foarte voalată tot îmi spunea mereu „Drăguţ spectacol ! Atrăgător spectacol ! Felicitări pentru spectacol, domnişoară Bant ! Sînt Ernie

Codd! Toată lumea îl cunoaşte pe Ernie. Acuma, ia ascultaţi-mă niţel, ascultaţi doar un pic!“ Cînd, în cele din urmă, am izbutit să-mi retrag mîna şi să-l asigur că chiar îl ascult, *mi-a spus ceva cum că ar avea decorurile şi recuzita şi libretul pentru o revistă (cred că se chema Şi te simţi alt om!) — ştiu în orice caz că spunea că e „un mare Succes şi un Triumf sigur!“ şi una din cele mai curăţele trupe de balerine pe care le-am văzut vreodată în afara razei cartierului teatrelor din Londra şi că ar fi dispus să-mi preia „Prietenii mei de nădejde“ cu căţel şi cu purcel, cu o cotă de cincizeci la sută, sau să-i angajeze separat împreună cu mine, domnişoara Bant, ca director adjunct pe bază de participare la beneficii. Încerc, draga mea, să-ţi transmit măcar o impresie a felului în care a dat drumul ca un şuvoi la toată povestea asta, cu cantităţi impresionante de gesturi şi de răsuflări greoaie. Mi-au trebuit cam vreo douăzeci de minute — şi încă şi atunci a trebuit să recurg la concursul domnului Nunn — ca să-l pot convinge că n-am nici cea mai mică intenţie de a-i accepta oferta. În viaţa mea n-am văzut un om mai surprins — sau, cel puţin, care să pară mai surprins — decît a fost el cînd, în cele din urmă, a înţeles că nu vrem să fim preluaţi de domnul Codd şi de prietenii lui. Am fost foarte amuzată (şi aş fi fost încă şi mai amuzată dacă domnul Codd ar fi fost un tip mai curat şi nu chiar atît de înclinat să strîngă mîinile oamenilor) dar, pe de altă parte, am simţit şi un puternic fior de emoţie. Domnul Nunn, care se pricepe grozav la toate lucrurile de genul ăsta şi care este principalul meu consilier, a fost încîntat şi mi-a spus că deşi n-ar prea avea încredere în Ernie*

Codd, aşa la prima vedere, oferta era un adevărat punct de glorie pentru noi. Probabil că totul ţi se pare teribil de absurd ţie, care te afli la o distanţă uriaşă, dar trebuie să-mi acorzi şi mie bucuria unor mici triumfuri. Lucrurile au început să se îndrepte.

Nu ştiu ce Asociaţie locală a comis-voiajorilor a dat o petrecere pentru copii într-o după-amiază acum vreo cîteva zile şi nu ştiu cum s-a făcut, dar secretarul a dat de numele meu şi a insistat ca Susie (fata aia încîntătoare şi isteaţă despre care ţi-am mai vorbit) şi cu mine să împărţim premiile. Ne-a făcut o plăcere deosebită. Şi apropo de copii, trebuie să-ţi vorbesc de domnul şi doamna Joe Brundit, baritonul şi soprana din trupa mea. Sper că-ţi aminteşti cum i-am descris, pentru că toată povestea îşi are hazul tocmai în asta. Dar, după cum ţi-am spus şi altădată, au un băieţel George, pe care amîndoi îl adoră, pur şi simplu. Stă la o mătuşe pe Denmark Hill, dar au izbutit ca anul ăsta să-l aducă de Crăciun aici la ei. Zile întregi nu s-au gîndit la altceva şi nici n-au mai vorbit despre altceva. Fiecare bănuţ pe care-l aveau îl dădeau pe jucării pe care să i le pună în ghete şi pe plăcerile şi distracţiile pe care să i le ofere. Cînd a sosit momentul aşteptat, erau emoţionaţi la culme, aproape în delir. Mi-aduc aminte că pe atunci speram să fie un băieţel drăguţ care să aprecieze ce fac ei pentru el. Fireşte, — asta sigur sună cam pesimist, dar ştii ce îngrozitor se întorc uneori lucrurile — nu era deloc un băieţel drăguţ, ci un mic monstru infect, imbecil şi morocănos. Nu i-a plăcut nici una din jucăriile pe care i le-au oferit, lucru

pe care nu s-a dat înapoi să li-l spună foarte limpede. Nu i-a plăcut orașul Luddenstall și tot zicea mereu că vrea să se întoarcă în Denmark Hill. A spart vreo cîteva lucruri din locuința ocupată de ei și a fost foarte obraznic cu proprietăreasa care l-a pocnit foarte prompt (lucru pe care mă simțeam ispitită să-l fac și eu), rezultatul fiind că doamna Joe s-a certat imediat cu ea și, în cele din urmă, a trebuit să găsească altă locuință pentru toți. L-au adus la teatru și a fost de o asemenea obrăznicie încît toată lumea a spus că nu trebuie să-i mai dea voie să vină. S-a dus la petrecerea de copii, a intrat imediat în tot felul de buclucuri, după aceea a fost posac și țifnos și a sfîrșit prin a se îmbolnăvi. Niciodată nu cred să se fi mai produs o vizită atît de dezastruoasă ! Și bieții de ei susțin mereu că n-au fost dezamăgiți sau mai știu eu ce, încît pînă la urmă nici noi nu mai știam dacă să rîdem sau să plîngem. În general, eu mă simțeam mai degrabă înclinată spre plîns. Bietul Joe, prostuțul ! Și biata doamnă Joe, prostuța de ea ! E înspăimîntător de demnă și de superioară, după cum ți-am spus, dar, de fapt, dacă stăm și ne gîndim bine, ea e mai proastă decît el. Acum au stabilit că George e cam firav și au atribuit totul unei sănătăți șubrede — deși micul monstru e, de fapt, voinic cît un cal și n-are nevoie de altceva decît de o bătaie bună din cînd în cînd, ca să-l mai țină la respect.

Draga mea, dacă ai de gînd să fii atît de absurdă, am să încep să regret că ți-am mai povestit episodul ăsta — căci atîta tot s-a întîmplat. Bineînțeles, că „nu l-am văzut pe doctorul Hugh McFarlane în călătoriile mele“. De ce

l-aș fi întîlnit ? Nici măcar nu știu dacă stă în țară, deși trebuie să mărturisesc că sînt convinsă că undeva stă, și că încă mai există. Nu prea cred că acum m-ar mai recunoaște măcar. Da, știu, „există ceea ce se numește Registrul Medicilor“, după cum te exprimi tu, dar sînt convinsă că ai început în ultima vreme să ai o mentalitate foarte colonială și o atitudine cam repezită — dar nu mi-am aruncat măcar ochii în acest registru, nu, nu, nici măcar o privire. Dacă m-ai putea vedea zilele astea, ai înțelege de ce nu mă mai preocup de vreun episod din istoria antică. Peste mai puțin de o săptămînă plecăm în altă parte. Ți-am spus oare că am determinat-o pe Hilda să colaboreze cu mine ? Ea m-a ajutat la niște rochii pentru un fel de spectacol victorian cu cîntece pe care îl dăm acum — și care după toate mai este și conceput de mine !

De vreo cîteva zile vîrfurile dealurilor dinspre apus sînt albe și într-o dimineață cu puțin timp în urmă am văzut și eu landele de pe aici, mute și aproape complet acoperite de zăpadă (tare sînt singuratice și înspăimîntătoare !) iar acum începe să ningă cu adevărat pe aici și toate acoperișurile negre și contururile aspre dispar, așa că pînă și Luddenstall arată aproape ca un loc din basme de demult ! Și foarte curînd clopotele vor anunța sosirea Anului Nou. Sper că va fi un an fericit pentru tine, draga mea. Ba chiar aș putea spune că sînt sigură. Și nu știu cum, dar parcă îmi și place cum sună aceste vorbe. Vă sărut pe amîndoi.

A ta,
Elizabeth.

IX

Şi în timp ce zăpada se învîrteja şi se aşeza în straturi groase pe landele de sus şi se repezea viscolită în valea de jos, pînă cînd în cele din urmă, fiecare acoperiş din Ludenstall era îngropat de zăpadă şi albit şi toate străzile erau atinse de magia nordică ; cînd oamenii ridicară paharele, îşi dădură mîna, cîntară în cor şi clopotele care păreau să fie la fel de bătrîne şi misterioase ca şi însăşi noaptea pufoasă şi înaripată anunţară plecarea anului vechi şi sosirea anului nou — ultima scrisoare din această cutie poştală fu purtată pe o linie ferată neagră şi udă ce străbătea dealurile, ca să fie aruncată împreună cu o mie de alte scrisori pe bordul unui transatlantic ce avea să pornească prin beznă în sunet de sirenă către Canada :

Scumpa mea fiică,

Îţi scriu aceste rînduri ca să-ţi spun că trăiesc nişte zori trandafirii ceea ce nădăjduiesc că faci şi tu. Sîntem acum în bunul şi bătrînul comitat Yorkshire, aşa că am avut un Crăciun bun şi fericit. Ospăţul de Crăciun l-am luat cu Proprietăreasa şi Familia ei şi am mîncat gîscă şi budincă şi etc. Ce n-aş fi dat să fii aici şi tu Lily, ca să-i ţii de urît bătrînului tău Tată. M-am dus cu tramvaiul la Bruddersford şi am făcut o vizită la numărul cincizeci şi unu. A ta Maică arăta foarte rău, dar cînd am întrebat-o mi-a zis că n-are nici pe dracu' şi întrucît mi-a vorbit cam repezit n-am putut smulge nimic de la ea. Albert e încă acolo dar nu l-am văzut ceea ce m-a bucurat, dar l-am văzut pe Leonard al nostru şi că lui îi merge foarte bine. Maică-ta mi-a zis că nu i-ai scris, că mi-ai scris numai mie, aşa că cred Lily că ai face mai bine să-i scrii şi ei cîndva, căci e Maică-ta la urma urmei şi după cum îţi zic arată cam rău. „Prietenii de nădejde“ merg bine aici şi o să mai meargă, în alte locuri de pe drumul nostru dacă m-oi fi pricepînd şi eu la ceva. Îţi urez ţie şi lui Jack un An Nou fericit şi toate cele bune. Poţi să-mi scrii în continuare la numărul 51 şi ei o să-mi trimită mai departe scrisoarea. Şi nu te da bătută Lily, o să mai avem noi doi prilejul să rîdem împreună pe săturate. Cu dragoste şi sărutări,

de la Taică-tu,

J. Oakroyd.

CARTEA A TREIA

Capitolul I

VÎNTUL ÎN TRIUNGHI

I

Vîntul de martie urla şi ţipa străbătînd cîmpia ţinutului Midland. Sub un cer la fel de iute, de colţuros şi tumultuos ca o revoluţie, toată apa stătătoare, cea adunată din topirea zăpezilor şi din ploile lunii februarie, umplînd şanţurile şi răspîndindu-se pe cîmpiile nenumărate, era agitată şi înălbită, încît ziua scînteia rece ca gheaţa. Gheaţă era şi în vîntul ăsta, dar mai erau în el şi alte lucruri, petece zdrenţuite de soare, rafale neaşteptate şi avîntate, sunete îndepărtate de trîmbiţe ale unor armate verzi pornite în marş. Dacă nu erai unul dintre răbdătorii truditori ai ogoarelor, urmărind coapsele mari şi strălucitoare ale cailor tăi de-a curmezişul celor zece pogoane şi dacă nu auzeai deja mişcarea sevei, n-ai fi ştiut ce să faci în faţa unui asemenea vînt. Era în stare să-ţi facă tot felul de pozne. „Uuu! Bagă-te în casă şi rămîi acolo! striga el în timp ce alerga. Aţîţă focul! Fff-fff!“ Şi mai era în stare să te şi gonească, să te mîne din urmă cu biciul grindinei. Dar apoi, poate chiar după mai puţin de un

sfert de oră, era în stare să strige iar : „Ieșiți ! Veniți afară ! A început anul“. Și-ți făgăduia primule și scălda drumul într-un pic de lumină palidă. Însă chiar în clipa în care ieșeai, odată se răsucea pe călcîie, întuneca iar cerul și hăulind prelung „Uuu-fff !“ îți înțepa obrajii și-ți aducea lacrimile în ochi. Al dracului obraznic neastîmpărat și vîntul ăsta !

Și așa plecă, peste cîmpia centrală a Angliei, pînă cînd, în cele din urmă, se năpusti asupra celor trei orășele industriale Gatford, Mundley și Stort cărora li se spune Triunghiul și — mai de curînd, de cînd orașele astea s-au apucat serios de producția în serie a automobilelor ieftine — li se spune Triunghiul de Tinichea. Sînt foarte puține orașe de pe insula noastră atît de tare strînse laolaltă ca Gatford, Mundley și Stort, și cine e străin de partea locului ar putea ușor să-și închipuie că formează un singur oraș. Pe de altă parte, nu prea mai sînt alte orașe care să pară atît de îndepărtate de vreo altă așezare : Gatford se înghesuie în Mundley și Stort, iar Mundley și Stort se apropie, tîrîndu-se, unul de altul. Dar toate trei laolaltă par să fie aproape la fel de îndepărtate ca o constelație, de oricare altă localitate importantă. Aceste scurte drumuri fără oprire pe calea ferată de la Gatford la Manchester sau la Birmingham par întotdeauna miraculoase ; și cînd acea procesiune zilnică de automobile nou-nouțe — limuzine strălucitoare ori taxiuri cu șoferii cocoțați pe niște cabine suspendate — alunecă pe șoseaua spre Londra, vizitatorului i se pare o întreprindere cît se poate de riscantă, o aventură. Pînă și Triunghiularii înșiși socotesc această

plecare zilnică a roiurilor de noi mașini *Imperial Six* și *Lumbden* și *Baby Sceptre* drept o părticică a unei mari aventuri. Astăzi automobilele pleacă într-un șuvoi din Triunghi și, tot ca un șuvoi, vin banii în Triunghi. Se spune că J.J. Lumbden, fiul bătrînului Lumbden care ținea magazinul de biciclete de pe strada Cobden din Gatford, reprezintă o avere de aproape jumătate de milion de lire și refuză cu încăpățînare cele mai colosale oferte primite din America. Fabricanții Sceptrului clădesc o nouă uzină între Mundley și Stort. Și nimeni n-ar putea spune că e ceva de tinichea în *Imperial Six*, mîndria cartierului de nord al Gatfordului, și a orașului Stort, în care un bărbat din doi e mecanic. Nu mai e nici un elev din Triunghi, nici măcar în suburbia de sud a Gatfordului — unde sînt vilișoare, cluburi de tenis, bulevarde — care să nu geamă de nerăbdare și nervozitate, socotind că-și irosește timpul învățînd tot felul de prostii despre Magna Charta Libertatum și despre Fluviile din America de Sud și despre Adverbe, cînd, în realitate, ar putea să muncească în una din fabricile de automobile, ieșind cu pas trufaș la cinci jumătate după amiaza, negru ca dracul dar plin de cunoștințe. Inutil să vorbești Triunghiului despre depresiunea economică și despre ceea ce s-ar putea face cu șomerii ; el n-a mai cunoscut asemenea vremuri ; Gatfordul aproape că s-a dublat ca mărime față de acum douăzeci de ani, iar Mundley și Stort, invadate de mecanici din toate părțile regiunii Midland, cresc vizibil, în ritm de atîtea căsuțe noi de cărămidă roșie pe zi frumoasă de lucru. Sînt vremuri aventuroase pentru cele trei orașe. Vîntul de martie, și el eminamente aventuros se năpusti asupra lor cu multă

bucurie. „Aici — părea el să strige — ai lucruri mai plăcute cu care să te joci decît cîmpiile goale, ramurile și pînzele subțiri și tremurătoare de apă".

Se repezi în jos și atacă roiul neîntrerupt de automobile, tramvaiele care se deplasează de la Gatford la Mundley, de la Stort la Mundley, de la Gatford la Stort, autobuzele care se strecoară printre aceste tramvaie, le claxonează și le depășesc. Smulse în grabă o țiglă cam slab prinsă pe un acoperiș și ici-colo mai dărîmă chiar și cîte un horn. După ce izbuti să găsească niște afișe zdrențuite de pe panouri, prefăcîndu-le în piei de tobă, adună laolaltă toate bucățelele de hîrtie împrăștiate pe străzi și le sili să înfiripe o horă a vrăjitoarelor ca într-o noapte de Sabath. Acest vînt zburdalnic și nebunatic la culme găsi apoi o fereastră deschisă la etajul al doilea al unei clădiri din Gatford, pe strada Victoria, aruncă pe jos cîteva hîrtii aflate pe masă și sili pe un anumit domn — care era cufundat de multă vreme în niște cifre și acum se trezi că dîrdîie — să ridice ochii și să-i vorbească aspru salariatei sale aflată în aceeași cameră. E domnul Ridvers, dar cînd se află în acest birouaș își zice Compania Cinematografică Era Nouă din Triunghi, și de aici controlează el destinele cinematografelor Palatul Tivoli din Gatford, Sala Coloseum din Mundley și cinema Regal din Stort — singurele săli bune din tot ținutul.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Ethel, zise el, închide dracului fereastra aia ! Ia uită-te la scrisorile alea — s-au împrăștiat toate pe jos. Și pe urmă e și frig.

Dindărătul mașinii de scris, Ethel îi aruncă o privire ciudată, cu coada ochiului. Era o fată de vreo douăzeci și

ceva de ani, cu o față mongolă destul de turtită, cu ochii holbați și gura rujată violent.

— Dar dumneavoastră mi-ați spus s-o deschid, observă ea. Eu v-am zis că e frig.

— Mă rog, acum vreau s-o închizi ! mormăi el fără să mai ridice ochii de pe hîrtiile pe care le ținea în mînă.

— Bine, bine, cum doriți, zise ea și închise fereastra.

Tonul ei nu era deloc respectuos, iar felul în care se mișca era total lipsit de respect. Mișcarea exagerată a umerilor lăsa impresia că trupul ei face observații de-a dreptul impertinente în privința patronului ei. Ele sugerau chiar că are dreptul să facă asemenea remarci și că patronul știe foarte bine acest lucru.

Domnul Ridvers mai cercetă vreo cîteva minute cifrele din fața lui, apoi se ridică și trînti hîrtiile pe masă. Găsi în scrumieră un trabuc pe jumătate fumat, îl reaprinse și trase furios cîteva fumuri, încruntîndu-se tot timpul. Ethel îl supraveghe amuzată cu coada ochiului. Toată dimineața fusese prost dispus, iar acum era evident supărat. De fapt, era un bărbat între două vîrste care mînca prea mult, bea mult prea mult whisky, făcea mult prea puțină mișcare, era tare chinuit de un ficat scos din fire. Avea și el micile lui plîngeri, dar de fapt, acest șfichi brusc de vînt rece îi ascuțise nervozitatea.

— Ei ?

Și întrebarea lui Ethel avea o oarecare doză de malițiozitate.

— Nici un ei ! explodă el. Conturile astea de încasări sînt mai proaste decît credeam eu. Săptămîna trecută a fost Stort. Bănuiesc că săptămîna asta o să fie Mundley.

Nici prin cap nu mi-ar fi trecut una ca asta. Arlechinaşii ăştia, arză-i-ar focul, îmi dau peste cap toate încasările.

— V-am spus eu ce-o să se întîmple.

— Ah, nu începe iarăşi, pentru numele lui Dumnezeu ! Încă n-am cunoscut vreo femeie care să nu creadă că mi-a spus totul. Oamenii de aicea trebuie să se fi scrîntit cu toţii. Arlechini ! Auzi vorbă !

— Fac săli pline, seară de seară, zise Ethel.

— Da, ştiu eu asta, că doar nu-s tîmpit. Dar chiar şi aşa, nu era normal să ne dea o asemenea lovitură. Naiba să-i ia, dar în oraşele astea trei ar trebui să fie destui bani ca să ne menţină la ritmul normal al încasărilor, chiar dacă e aglomeraţie la spectacolele ăstora. Doar am programat filme bune.

— Asta n-aş prea şti să spun, răspunse cu răceală Ethel. Ştiţi foarte bine că aţi redus niţel locaţia filmelor.

— Şi ce-i cu asta ? De fapt, a trebuit s-o reduc pentru ca să smulg totuşi un oarecare profit de la Farrow şi de la Trustul lui. Şi ce importanţă are asta — cît am plătit chirie? Doar n-au mai văzut împuţitele alea de filme pînă acum, nu ? Ei, şi atunci ? Nu, totul e din pricina spectacolului ăstuia de arlechini. Cine naiba era să se gîndească la una ca asta ! Şi mai vorbim de noroc !

— Şi am auzit că mai ridică şi preţurile, zise Ethel care părea să savureze orice prilej de a-i zgîndări o rană.

— Ei, asta-i încă una ! strigă cu amărăciune domnul Ridvers. Asta înseamnă încă şi mai puţini bani pentru noi. Mie mi se pare că dacă oamenii ăştia cheltuiesc doi şilingi şi patru *penny* au epuizat fondurile pe o săptămînă. Cică asta-i noroc ! Nici nu mă lasă măcar să-i simt mirosul !

Şi domnul Ridvers scoase o serie de sunete destinate să-i exprime dezgustul, şi apoi îşi zdrobi cu sălbăticie trabucul în scrumieră.

— Nu prea înţeleg de ce v-aţi stîrnit în halul ăsta, zise Ethel, care probabil ştia, de fapt, prea bine. Cîteva săptămîni mai slabe n-o să vă distrugă.

Domnul Ridvers făcu un gest larg de disperare.

— Ah, Ethel, ai şi tu măcar un dram de înţelepciune, ce naiba ! Cică n-o să mă distrugă ! Nici nu ştiu ce mai cauţi pe scaunul ăla, zău dacă ştiu.

— A, da, nu ştiţi ? strigă Ethel privindu-l lung şi cu asprime. Ei, bine, doar nu stau întotdeauna aici, nu-i aşa, *domnule* Ridvers ? Încercaţi să mă prefaceţi într-un manechin sau ce naiba ?

— Bine, bine, Ethel, ia-o-ncet, ia-o-ncet, îi răspunse el mîngîind-o de formă pe umăr, ceea ce o făcu să se scuture. Dar ţi-am mai spus şi altădată. Farrow şi cu Trustul lui P.P.H. — continuă el cu o hotărîre feroce — mi-au făcut o ofertă pentru cele trei săli ale mele. Ştii asta ? Bine, atunci află că : Această-ofertă-porneşte-de-la-încasările-pe-două-luni-ale-acestor-trei-săli. Preţul e stabilit în conformitate cu ele. Or, dacă nu le place cum arată aceste încasări, n-o să facă tîrgul. O să cumpere altceva. Sau — ceea ce e de şapte ori mai rău — o să vină aici şi-o să-şi construiască propriile lor cinematografe. Şi tu ştii la fel de bine ca şi mine ce s-a întîmplat cu încasările noastre. Şi eu te întreb, cine ar fi crezut că un prăpădit de spectacol de arlechini, bălţat, mascat şi făcut din firimiturile primite ca pomană, care să mai umple puţin timpul oamenilor

pînă cînd or putea ieşi iar pe terenurile de sport sau la plajă, — ar putea să-i prostească pe oameni în halul ăsta ?

— Aseară am fost eu la Mundley ca să-i văd, zise Ethel. M-a luat un prieten. Plin ochi. Spectacol dibaci — cam lent pe alocuri, mai ales femeile, dar isteţ foc. Şi au acolo un băiat care dansează — îi zice Jerningham — ăla mi-a luat piuitul. Ce dans, Doamne ! Şi ce bine era el ! Îi are în buzunar pe artiştii de cinema, băiatul ăsta. Şi cîntă de mama focului.

— Eşti mai proastă decît te credeam, mîrîi domnul Ridvers. Cu dansatorii tăi cu tot ! Mai joacă încă o săptămînă la Ringul Mundley, nu-i aşa ? Şi apoi revin aici la Gatford. Văd că au umplut deja Hipodromul cu afişe. Şi m-am dus la Billy Roberts şi i-am spus că, dacă e posibil, tare aş vrea să nu se mai întoarcă şi aici, şi el îmi e dator, că i-am făcut vreo două servicii mari, aşa că a zis că o să înăsprească condiţiile — ştii, încă nu reînnoiseră contractul pentru sală — şi că o s-o determine pe femeia care conduce trupa să închirieze sala şi o să-i pună în spinare tot felul de răspunderi. Dar s-ar părea că asta n-a speriat-o de fel.

— Nu văd de ce ar face-o ! zise Ethel. Pe mine una. ştii bine că nu m-ar speria. Acuma e în deplină siguranţă aici — nu poate să piardă.

Domnul Ridvers cugetă cîteva clipe.

— Ia ascultă — strigă el, în cele din urmă, — unde e femeia asta ori cine mă-sa conduce Prietenii ăştia de Nădejde sau cum naiba îşi mai zic ? La Mundley bănuiesc ?

— Nu, nu e acolo. Sînt cu toţii aici la Gatford, stau aicea de la început şi fac naveta seara la Stort şi Mundley

pentru spectacol. Se numeşte Trant şi e instalată la Hotelul Coroana.

— Da, al dracului de multe lucruri mai ştii despre ei ! zise domnul Ridvers înfruntînd-o peste masă. S-ar zice că faci parte dintre microbiştii pasionaţi de Arlechini ! Probabil că totul e din pricina dansatorului ăluia. Ei, bine, te avertizez să nu începi iar cu tot felul de prostii.

— Eu nu încep cu nici un fel de prostii ! răspunse ea pe un ton strident. Şi dacă aş face-o, nu ţi-aş cere voie, domnule Charley Ridvers. Cred că-ţi scoţi toţi banii pe care-i cheltuieşti cu mine, cu vîrf şi îndesat, nu ? Cică încep cu prostiile ! Chiar că ai şi haz să vorbeşti aşa.

— Ah, termină o dată ! zise domnul Ridvers. Nu vezi că am destulă bătaie de cap şi fără să mă mai necăjeşti tu ? Sînt îngrijorat, asta este, şi nu-mi e jenă s-o recunosc. Îşi luă pălăria şi paltonul din cuier şi apoi zise : Mă duc peste drum la Hotel Coroana să stau niţel de vorbă cu Arlechina asta — cum îi zice ?... Trant. Asta o să fac.

— Şi mare scofală o să faci ! strigă Ethel. Ce poţi să-i spui ? Mi se pare o prostie.

— N-are importanţă ce ţi se pare ţie. Şi nu-i treaba ta ce-i pot spune şi ce nu-i pot spune ! răspunse el cu aerul unui om care a izbutit să dea o ripostă zdrobitoare. Nici el n-avea habar ce ar putea spune acestei domnişoare Trant care să fie cît de cît de folos. Dar avea un aer deopotrivă atotştiutor şi agresiv cînd întrebă : „Cît e ceasul ? Două şi jumătate ? Revin imediat după ora trei, probabil". Cu mîna pe clanţă se opri, se întoarse şi-i aruncă priviri întunecate lui Ethel : „O să audă ea cîte ceva de la mine, bun sau rău, dar o să audă".

— Bine, atunci du-te și ia-ți o piatră de pe inimă, îi replică ea. Poate o să te simți mai bine p-ormă.

Și zicînd acestea, împinse carul de la mașina de scris așa de tare, încît acesta țîșni într-o parte și sună clopoțelul — un clopoțel care te concedia cu un sunet disprețuitor.

Cît coborî scările, domnul Ridvers se gîndi că Ethel își cam ia prea tare nasul la purtare și nu mai e de cine știe ce folos la birou și nici în altă parte, așa cum se poartă de cîteva zile, și că așa se întîmplă totdeauna dacă-ți îngădui să te distrezi nițel cu ele, deoarece cățelele dracului profită într-o clipă, și era timpul să înceteze cu aceste mici jocuri. Vîntul era foarte vioi în timp ce urca Victoria Street și domnul Ridvers îl blestemă din tot sufletul. Îi șuiera pe lîngă picioare, încercă să-i smulgă pălăria, îi lipi de obraz niște hîrtii murdare și-i stîrni iarăși ficatul. La Hotel Coroana constată că trebuie să se oprească la bar și să mai adauge două whisky-uri — așa la botul calului — celor pe care le absorbise în timpul prînzului luat devreme ; dar astea nu părură nici să-i micșoreze necazurile, nici să-i readucă ceva din calmul pierdut.

II

Coroana este cel mai vechi și mai confortabil hotel din tot Triunghiul. Domnișoara Trant rămăsese acolo fiindcă-i plăcea și fiindcă izbutise să obțină folosirea în scopuri personale a micii camere de zi de la etaj. Acolo se afla și acum, și stătea de vorbă cu Inigo Jollifant care tocmai luase dejunul cu ea. Se împrieteniseră foarte mult în ultima vreme, iar Inigo îi adusese toate veștile posibile despre trupă, căci

ea tocmai se întorsese dintr-o vizită la Hitherton — prima din toamnă încoace. Pe măsuță erau o serie de hîrtii, niște conturi și scrisori, pe care le cercetase în cursul dimineții.

— Nu știu ce să fac — spunea ea ridicînd glasul cînd vîntul zguduia cercevelele vechi ale ferestrelor. Ca să-ți spun drept, n-am izbutit să mai gîndesc așa cum trebuie de cînd m-am întors. Mă simt... știi ?... Neliniștită.

— Și eu la fel, absolut, zise Inigo. Eu cred că e din pricina vîntului — „Vîntul de pe bărăgan, frate". Primăvara trebuie să fie pe drum, cu siguranță.

— Pe drum ! strigă ea. Dar e aici.

— Aici nu, o corectă el cu gravitate. Nu la Gatford. Se prea poate să fie vreo picătură din ea pe undeva pe la marginea orașului Mundley sau Stort. Dar să nu spui așa ceva la Gatford.

— Mă rog, se prea poate să nu fie aici, dar în rest e pretutindeni. Ar trebui să vezi florile de la Hitherton — încă de pe acum.

Inigo o privi curios :

— Să-ți spun ce cred ? Cred că te-ai plictisit... Nu de noi...

— Cu siguranță că nu de voi, îl întrerupse ea. De nici unul din voi.

— Nu, nu de noi, ca oameni, ci de treaba în sine. Bănuiesc că între timp te-ai săturat.

Domnișoara Trant rîse, iute, nervos.

— Și eu mă gîndeam exact la același lucru în privința ta în cursul mesei — exact asta — că te-ai săturat, dar nu vrei s-o recunoști.

— Cei doi amatori, ce zici ? Săturat ! se gîndi o clipă, apoi reluă : Nu, n-aş putea zice că am simţit chiar asta, cel puţin nu cu precizie.

Apoi şovăi.

— Dar ce s-ar întîmpla dacă (şi îl ţintui cu o privire fixă), dacă ne-ar părăsi Susie ?

Aerul de groază care se răspîndi într-o clipă pe faţa lui expresivă, îi aduse şi ei un zîmbet pe faţă.

— Ei, vezi, asta e ! strigă ea pe un ton triumfător, dar nu lipsit de prietenie.

— De fapt, — remarcă el, foarte serios acum — chiar şi Susie e destul de agitată. Şi nu pare să fie deosebit de încîntată de această ofertă de la Bournemouth. De fapt, să ştii că nici unul dintre cei mai tineri nu e prea încîntat. Jerningham pare cam neliniştit şi temător, iar Elsie — despre care ai fi putut crede că o să se repeadă s-o primească — nu pare prea interesată. După cum ţi-am mai zis, numai vechea gardă — Jimmy, soţii Brundit şi Mitcham — sînt cu toţii pentru ea şi foarte îngrijoraţi pentru că tu nu vrei să te hotărăşti imediat. Lor li se pare o propunere minunată, absolut. Şi chiar aşa şi e, din punctul lor de vedere — un angajament stabil garantat pe un sezon întreg şi cu toate celelalte. Toate visurile lor s-au împlinit.

— Ştiu, săracii de ei. Tocmai asta voiau. N-avem nici un motiv să n-o acceptăm. La urma urmei, nu e nevoie să fiu şi eu acolo — sau, cel puţin, nu tot timpul, nu-i aşa ?

— Cîtuşi de puţin. Poţi să-ţi iei liber toată vara, dacă vrei.

— Dar de fapt nu-mi place. Tocmai asta e buba. Te rog să nu le spui lucrul ăsta celorlalţi, dacă nu te superi. Dar nu ştiu cum, ideea de a mă duce acolo, de a mă instala pentru aproape şase luni la Bournemouth, parcă nu mă atrage, iar pe de altă parte, n-aş vrea pur şi simplu să dau bir cu fugiţii, deşi, fireşte că dacă ei ar socoti că acum s-ar putea descurca şi fără mine, aş putea părăsi cu totul trupa.

— Vai, te rog nu fă una ca asta ! strigă alarmat Inigo. Şi pe urmă, deşi acum probabil cîştigăm ceva bani — chiar mulţi îmi închipui — cu siguranţă că încă nu ţi-ai recuperat tot ce-ai cheltuit.

— Nu, încă nu, recunoscu ea, aruncînd fără voie o privire la hîrtiile de pe masă. Ne merge atît de minunat de bine aici, încît există, într-adevăr, beneficii foarte frumoase, aşa de frumoase că mă simt ca un profitor şi capitalist îmbuibat, dar, de fapt, mai am încă o pagubă de vreo două sute de lire de acoperit. Şi oamenii care au închiriat casa mea de la Hitherton zic acum că trebuie să-i facem tot felul de îmbunătăţiri — ştii, e foarte veche, a fost cam neglijată, s-ar părea că eu trebuie să fac reparaţiile şi mă îngrozesc cînd mă gîndesc cît o să mă coste.

— Ei, vezi ? Asta e. Trebuie să mergi înainte, să te ţii tare şi să strîngi biştarii, parnusa şi ciubucul. Nu-ţi putem îngădui să te retragi din trupă atîta vreme cît eşti în pierdere.

— Dar nu vreau să mă retrag, îi spuse ea pe un ton foarte apăsat. Nici n-aş putea suferi să fac una ca asta. Atîta doar că — mă rog, ca şi tine — mă simt agitată şi nu ştiu ce să fac.

— Eu cam așa cred că Jimmy și cu Mitcham și poate chiar și Joe — flăcăii nerăbdători — or fi jos la bar, sperînd să afle ultimul buletin informativ sau *ultimatum*. Eu cam așa cred, încheie pe un ton ușurel Inigo.

— Vai de mine ! domnișoara Trant se holbă la el, știam eu că sînt îngrozitor de îngrijorați în privința afacerii Bournemouth. Inigo, vrei să fii drăguț să cobori o clipă să le spui să mai aștepte puțin pentru că s-ar putea să-i chem la mine ? Nu pot să le vorbesc chiar în momentul ăsta, însă, pentru că mai întîi trebuie să mă hotărăsc eu. Sper că dacă așteaptă acolo jos asta nu înseamnă că beau prea multe păhărele.

— Ba da, răspunse Inigo cu gravitate. Întotdeauna. Și în special într-un moment de criză, cînd paharele îți pică sub mînă în mod aproape mecanic. Dar în orice caz am să cobor și am să le spun.

Ieși, dar aproape imediat după aceea băgă capul înapoi pe ușă.

— Te caută un domn, anunță el. Se numește Ridvers și miroase a whisky. Vrei să te uiți o clipă la el ?

Luată prin surprindere, domnișoara Trant zise că vrea și în clipa următoare Inigo dispăruse și în ușă se ivi un bărbat greoi, cu o față cam umflată și vineție. Purta pălărie melon dată mult pe ceafă și în gură avea un trabuc. Intră fără să-și scoată nici pălăria, nici țigara.

— Eu sînt domnișoara Trant, zise ea ridicîndu-se și privindu-l fără prea multă amabilitate. Pe mine mă căutați ?

— Chiar așa. Mă numesc Ridvers și n-am nimic împotrivă să-ți spun că sînt Compania cinematografică Era Nouă

din Triunghi, societate cu răspundere *ne*-limitată. Sînt bine cunoscut p-aici, chiar *foarte* bine cunoscut, și *nu* străin de ținut.

Făcu o pauză, se uită la ea, apoi își scoase trabucul, se uită la el, împroșcîndu-și gazda cu un mic nor de fum.

— Tare mă tem că nu prea înțeleg, zise domnișoara Trant, făcînd un pas înapoi ca să se ferească de fum.

— Dumneata ești domnișoara Trant care conduci chestia asta cum îi zice, spectacolul de revistă, nu-i așa ? zise greoi domnul Ridvers.

— Da. Ce doriți ?

Și se uită țintă mai întîi la pălăria lui, la trabuc, apoi la întreaga lui făptură.

Dar domnul Ridvers nu era omul care să poată fi grăbit de cineva. Maniera lui spunea foarte limpede că are el propriile lui metode de a aborda un subiect. Își strînse buzele groase, își înfipse iar trabucul între ele, închise ochii pe jumătate și clătină șmecherește din cap, apoi mîrîi prin țigară :

— Îți merge al dracului de bine aici, nu ?

— Poftim ? !

Și domnișoara Trant îl privi cu uimire.

— A, nu face nimic, nu face nimic.

Se rezemă de speteaza unui jilț înalt, își scoase trabucul din gură, se uită la ea și zise din nou :

— Îți merge al dracului de bine aicea, nu ?

Domnișoara Trant continuă să-l privească lung.

— Și știi dumneata (și aici domnul Ridvers își folosi trabucul așa cum folosesc conferențiarii bagheta și izbuti să scuture puțin scrum pe scaun) pe socoteala cui îți merge

dumitale așa de bine ? Pe socoteala mea. Și tocmai de aceea mă aflu aici, ca să discutăm nițeluș despre asta.

— Numai că eu nu vreau să discutăm despre asta, strigă ea.

— Se prea poate. Dar vreau eu.

Și făcu niște mișcări care sugerau că se pregătește să se așeze.

Asta depășea răbdarea domnișoarei Trant.

— Vreți să fiți atît de bun încît să plecați imediat ? îi strigă ea deodată, spre marea lui surprindere. Cum îndrăzniți să veniți aici și să vă purtați în halul ăsta ! Nu vreau să vorbesc cu dumneavoastră despre nimic.

Îi întoarse spatele și deschise fereastra, lăsînd să dea năvală înăuntru vechea noastră cunoștință — rece și tulburătoare — vîntul de martie, care se hotărî pe dată să încerce să-l înece pe domnul Ridvers cu fumul propriei lui țigări.

Tuși, se înecă și înjură. Dar, de fapt, era cu adevărat șocat, căci avea și el codul lui de maniere și acum le văzuse călcate în picioare.

— Sper că nu te socotești o *lady*, exclamă el cu sinceră indignare. Care-i bancul ? Tot așa o ții ?

Domnișoara Trant făcu o mișcare hotărîtă, trecu pe lîngă el, se apropie de ușă și o deschise brusc.

— Vreți să fiți amabil să plecați ? zise ea, albă de mînie. Dacă nu plecați, plec eu și voi chema proprietarul să vă dea afară din camera mea.

Domnul Ridvers înaintă și o privi îndeaproape o clipă. Apoi, se pocni peste pălărie ca s-o împingă mai pe frunte,

plescăi din colțul gurii, exclamă : „Phii, să fiu al naibii !" și porni pe coridor, plescăind întruna. Cînd ajunse înapoi la bar, era cît se poate de prost dispus. Însuși Tom Ellis, patronul, se afla acolo și vorbea cu doi necunoscuți — un lungan deșirat cam bătrîior, cu un palton ridicol pe el, și unul scund, cu o față de maimuță și ochi iscoditori.

— Hai să mai bem un rînd, Tom, zise pe un ton aspru domnul Ridvers. Am nevoie de un păhărel.

După ce dădu pe gît jumătate din whisky, izbucni :

— Afurisită cățea mai ții și tu acolo sus, Tom.

— Despre cine vorbești, Charley ?

— Nu știu cum o cheamă, Trant sau așa ceva, zise cu năduf domnul Ridvers. Cică conduce pe-aicea o trupă de revistă, pînă cînd o merge iarăși lumea la ștrand, bănuiesc. Hei, dar ce te-a apucat ?

Tom tocmai îi făcea semne din cap și din ochi.

— Acești doi gentlemeni, zise Tom care avea misiunea de a nu strica relațiile cu nimeni, fac parte din această trupă. După cît am auzit e un spectacol foarte bun.

— Și dați-mi voie să vă spun, domnule — zise necunoscutul cel înalt, care nouă nu ne e deloc necunoscut, întrucît nu era altul decît domnul Morton Mitcham — că asta nu e o manieră de a vorbi în public despre o doamnă.

Și sprîncenele lui completară admonestarea.

— Asta așa e, zise însoțitorul lui, domnul Jimmy Nunn cu severitate, închizînd dintr-un ochi în timp ce se uita la domnul Ridvers. Păstrează-ți cățelele pentru dumneata.

Domnul Ridvers scoase un scurt hohot de rîs și îmbrățișă perechea nepotrivită într-o privire disprețuitoare.

— Va să zică pentru asta plătesc oamenii bani, Tom ? Ca să-i vadă p-ăștia ? Tț-tț-tț ! Niște profesioniști bătrîni și dărîmați. Saltimbanci ambulanți ! Ce n-aș fi dat să știu și eu cum arată ăștia cînd m-am dus sus la femeia aia. Cred că nu e în toate mințile, Tom. (Și-și bătu cu degetul în frunte.) Trebuie s-o supraveghezi îndeaproape, Tom. Saltimbanci ! Tț-tț-tț !

— Cine este acest... ăăă... gentleman ?

Și ironia domnului Mitcham care-și ridică sprîncenele pînă la o înălțime amețitoare, în rostirea acestui ultim cuvînt, te năucea pur și simplu.

— Ei, lăsați, domnilor, zise Tom. Hai să nu ne stricăm prietenia. Ăsta e domnul Ridvers, patronul cinematografelor de pe-aici.

— Aha ! zise semnificativ domnul Mitcham, uitîndu-se la domnul Nunn.

— Aaa ! răspunse domnul Nunn.

— Ce tot aveți de faceți „aaa“ ? întrebă agresiv domnul Ridvers.

— Ascultă, Nunn, îți amintești de ăia nouă *penny* pe care i-am aruncat pe gîrlă alaltăieri după-amiază ca să mergem la împuțiciunea aia prăpădită ? întrebă domnul Mitcham.

— Aaa, atunci cînd ne-am mirat cum pot fi oamenii așa de proști să mai dea bani ca să intre ? replică Jimmy. De sala aia vorbești ? Și parcă ție ți se părea că plouă în toate filmele alea, așa de vechi și uzate erau, nu ?

— Și cînd m-ai întrebat tu cum de are patronul neobrăzarea să păstreze pianul ăla hodorogit și să pună să cînte la el o fată care nici n-a luat măcar lecții de muzică.

Ăla trebuie să fie localul, nu-i așa, Nunn ? Da, da, așa mi s-a părut și mie.

Și încheie cu un oftat disperat.

— Știți că aveți haz ? zise domnul Ridvers, mutîndu-și privirile feroce de la unul la celălalt. Dar să nu vă închipuiți că am să accept vorbele voastre cu brațele încrucișate, fiindcă nu asta o să se întîmple.

Nu zise ale cui vorbe le-ar accepta, însă oricum se subînțelegea că le acceptase de la cineva foarte de curînd.

— Doi saltimbanci ambulanți ! Umblați cu pantahuza! Saltimbanci împuțiți ! Atîta vă spun, la amîndoi, și puteți să aflați că...

— Fii calm, Charley, fii calm ! zise patronul care numai calm nu părea să fie.

— Tu ai nevoie de ceva cu care să-ți clătești bine gura, îi zise furios Jimmy domnului Ridvers. Gura aia a ta mare cît o șură cere pur și simplu să fie ștearsă.

— Am fost eu prin locuri unde ai fi primit un glonte în trup — uite-așa, huit ! Să lase soarele să-ți treacă prin tine, chiar și dacă ai fi vorbit mai puțin urît despre o doamnă.

Și domnul Mitcham, înfășurîndu-se în Craiul de Argint cu un gest nobil de dispreț, încercă să-l veștejească pe furiosul proprietar de cinematografe cu o singură privire maiestuoasă.

— Duceți-vă și vă uitați în oglindă, urlă domnul Ridvers, încercînd totodată să se uite și el mai îndeaproape la ei, o mișcare ce-i făcu să se dea puțin înapoi, căci domnul Ridvers, cu umerii săi solizi și cu falca masivă și pornită mult înainte, era în momentul acela o figură înspăimîn-

tătoare. Am să zic ce vreau, şi n-o să mă opriţi voi, şi ştiţi bine că nu sînteţi în stare. Vedeţi ? Am să zic ce vreau.

— Chiar aşa, domnule, zise un glas vesel din spatele lor. Aşa trebuie vorbit. Lasă omul să spună ce vrea, asta-i deviza mea — atîta vreme cît nu supără pe nimeni. 'Neaţa, băieţi. Ceva veşti ? Hei, dar ce se petrece aici ?

— Am să-ţi spun eu, Joe, ce se petrece p-aici, zise Jimmy pe un ton care nici nu încerca măcar să-i ascundă uşurarea ce-o simţea.

Şi-l trase pe Joe de cot şi în două propoziţii rostite în şoaptă îl puse la curent cu toată povestea.

Masivul Joe păşi atunci înainte şi-l cercetă cu multă curiozitate pe domnul Ridvers de parcă ar fi avut dinaintea ochilor cine ştie ce specie necunoscută şi ciudată de vietate.

— Ei — zise domnul Ridvers ţinîndu-se tare pe poziţie, dar fără să lase impresia că e foarte sigur de ea — dumneata ce-ai mai păţit ?

— Am să-ţi spun eu ce-am păţit, zise cu glas blînd Joe. Sînt saltimbanc, ca şi ăştia doi colegi ai mei. Un saltimbanc împuţit. Un profesionist dărîmat. Exact la fel. Domnişoara Trant, cucoana de sus, îmi plăteşte salariul. La fel ca şi lor. Acuma am să-ţi spun ce-ai păţit dumneata. Ai căpătat două nume. Unul e Glod şi celălalt e Drumeţul. (Şi făcu un gest impresionant către uşă.) Cară-te ! Afară ! Ai exact atîta timp cît să ieşi. Aah ! (Şi aci Joe îşi clătină capul cu un gest melancolic iar în glasul lui se strecură o undă de încîntare.) Ce cafteală ţi-aş putea trage ! Eşti exact de mărimea şi forma potrivită pentru o bumbăceală de prima calitate.

Însă domnul Ridvers tocmai ajunsese la această concluzie chiar înainte ca Joe s-o anunţe cu glas tare. Plecă. Ar fi trebuit să se oprească în uşă, să se întoarcă, să se uite urît la ei toţi şi să dea drumul la rîsul lui sinistru, acel vechi şi sec „Ha ! Ha ! Ha-ha-ha-ha-*ha* !" ; şi într-adevăr e pur şi simplu păcat că nu poate fi readus la o pagină-două o dată, să ne mai avertizeze cu cîte un „Ha-ha !" Dar rămîne adevărul că a plecat fără să se mai uite înapoi şi într-o tăcere desăvîrşită. Şi totuşi, era foarte aproape de momentul cînd oala clocoteşte şi dă în foc, aşa că o încruntare dramatică, o ameninţare uşoară cu pumnul şi o veselie sinistră de jumătate de minut, i-ar fi făcut grozav de bine. În strada Victoria, vîntul îl întîmpină cu veselie zgomotoasă ca pe un vechi tovarăş de joacă, dar singurul său răspuns la acest salut fu îndemnul ca mai întîi să se ducă dracului şi pe urmă să se ducă pe pustii. Şi cînd Ethel îl întrebă dacă a ieşit ceva bun din mica lui conversaţie, răspunsul lui fu de aşa natură încît în ziua aceea maşina ei de scris nu se mai auzi răsunînd în biroul Companiei cinematografice Era Nouă din Triunghi.

III

Doamna Joe lăsă jos ceaşca, apoi îşi aşeză din nou capul în poziţia potrivită, după cum se părea, pentru a-şi putea închina întreaga atenţie vîntului.

— Ascultă-l doar puţin, draga mea, remarcă ea cu multă îngăduinţă şi încîntare, de parcă ar fi fost acţionară a cine ştie cărei societăţi ce fabrica vîntul de martie. Sălba-

tic, după părerea mea. Marte a intrat ca un leu și pare să se comporte în continuare ca un leu. Dar parcă tocmai de aceea e și mai drăguț să te afli aici, nu-i așa ?

Susie, așezată într-un fotoliu imens, special introdus în camera aceea pentru folosul lui Joe, își încîrligă picioarele sub ea și se ghemui cît mai comod.

— Mai drăguț nici nu s-ar putea, zise ea pe un ton leneș. Îmi place la nebunie cînd e vreme mizerabilă afară și eu nu sînt acolo și nici nu trebuie încă să ies vreun ceas sau două. Pînă și vagoanele de tren sînt mai plăcute atunci.

Și-și frecă obrazul de marginea fotoliului.

— Cînd a plecat Joe să vadă dacă sînt ceva vești — continuă doamna Joe — tocmai îmi spuneam în sinea mea că mi-ar plăcea să stau nițel la taifas. Trebuie să-mi iau și eu lucrul de mînă.

După ce descoperi o împletitură foarte complicată și nu prea îngrijit făcută, o nuanță de roz strălucitor, își îndreptă privirile radioase pe deasupra căminului către musafira ei, apoi se instală în fotoliu, cu un aer comod și confidențial, și totuși maiestuos, ca al unei regine care tocmai are un moment de răgaz.

— Hei, asta e foarte drăguț ! exclamă ea. Știi, numai de ar fi George aici, și nițel mai sănătos decît era de Crăciun — ți-aduci aminte că atunci nu era deloc bine, deși Clara zice că acum i-a trecut — știi ce aș zice că sînt ?

Susie răspunse din adîncurile fotoliului ei că nu știe.

— Oprește ! strigă doamna Joe pe un ton deopotrivă înspăimîntător și dramatic, ținîndu-se cît mai dreaptă cu putință. Oprește ! N-am nici un drept să cer Totul. Eu nu zic — și *n-am să zic* — dacă ar fi George aici. Atîta am să zic : Știi cum îmi spun eu *acum* ? De data asta, îmi zic : O femeie fericită.

Se întoarse triumfătoare către Susie și apoi se întoarse severă către lucrul ei de mînă și-l scutură nițel, de parcă acesta chiar s-ar fi pregătit s-o întrerupă cu cine știe ce remarcă impertinentă.

— Îți place aici, nu-i așa ? întrebă Susie.

— Ca să fiu foarte sinceră cu tine, draga mea, îmi place. Mi se potrivește de minune, răspunse cu multă hotărîre doamna Joe. Cred că-mi pot aduce și eu cota de mormăieli nemulțumite. Dacă lucrurile nu merg foarte bine, privesc realitatea drept în față și le cer și celorlalți să facă la fel. Dacă însă lucrurile merg bine, o spun pe șleau. În momentul de față ar fi o adevărată crimă să fim nemulțumiți, zău așa.

— Dar eu nu sînt nemulțumită, protestă Susie.

— Chiar așa. Iată-ne aici, stînd așa agreabil și comod împreună, făcînd mica noastră conversație în fața focului, și e un foc foarte bun, eu l-aș denumi chiar un foc generos...

— Gazdele astea de pe-aici fac focuri foarte bune, nu-i așa ?

— Aș putea zice același lucru despre a mea, doamna Pennyfeather, strigă doamna Joe cu entuziasm autoritar. Nu s-ar coborî niciodată pînă acolo încît să trimită patru bucăți de lemne și o lopată de praf de cărbune și să ceară un șiling pentru asta. E foarte mărinimoasă în materie de cărbuni. Ei, bine, sîntem aici, ascultăm cum suflă vîntul afară și puțin ne pasă, și știm că diseară o să avem un pu-

blic bun, un public care știe să aprecieze și ne apreciază, acolo la Stundley sau Gort, sau unde Dumnezeu om fi jucînd săptămîna asta. A, da, la Mundley, firește. Asta e orașul, nu ? Cel unde merg tramvaiele de jur împrejurul statuii ăleia caraghioase și murdare din mijloc — Mundley ? Eu le încurc rău de tot orașele astea trei, pe tine nu te zăpăcesc ? Deși, firește, ca Angajamente mai bune nici nu cred că găseam. Și pe urmă și camerele astea mobilate sînt extraordinar de bune, nu-i așa ? Uită-te la asta, de exemplu, ai observat tablourile în ulei ?

Întrucît mai fiecare bucățică de perete era acoperită cu pînze maronii, încadrate generos în rame aurite, dar fiind destul de misterioase și ciudat de cîlțoase ca subiecte, Susie putu răspunde fără să mintă că a băgat de seamă tablourile.

— De o vreme mă tot întrebam ce reprezintă — zise ea, scoțînd puțin capul din fotoliu ca să se mai uite o dată la ele. Nu prea par să *reprezinte* mare lucru, nu ?

— Sînt opera unchiului doamnei Pennyfeather, după cîte înțeleg, zise doamna Joe, al cărei ton căpătă acum o oarecare nouă demnitate, potrivită pentru o persoană care ocupă o asemenea cameră și galerie de artă deopotrivă. Un amator — era negustor de semințe sau de fierărie, nu mai țin minte exact ce — dar extraordinar de talentat și de nivel absolut profesional. Ba chiar, după părerea mea, în multe privințe superior etaloanelor profesiei.

— Trebuie să mărturisesc, doamnă Joe, că mie mi se par toate la fel, zise Susie. Și totuși nu par să aibă nici un fel de subiect — decît dacă o fi interiorul unei saltele — știi, una dintr-alea de lînă maro — dacă asta o fi vrut el să picteze.

— După cîte știu, subiectele lui preferate, erau Landele și Vîlcelele, zise doamna Joe. Pare să fi fost de-a dreptul îndrăgostit de peisajele din Scoția muntoasă, deși doamna Pennyfeather îmi spune că nici n-a călcat vreodată pe-acolo. Odată am jucat și noi la Aberdeen și Inverness, și am văzut exact genul ăsta de peisaj pe fereastra vagonului, din tren, știi, poate nu chiar așa de castaniu la culoare, și nici cu atîția cerbi și căprioare de jur împrejur, dar altfel exact la fel. Trebuie să recunoști, draga mea, că aceste tablouri dau camerei o oarecare ținută. Pentru mine e o adevărată ușurare după atîtea calendare și fotografii cu Temiricine și lucruri de genul ăsta. Foarte rar se întîmplă ca o femeie care a cheltuit și s-a ostenit atîta pentru Căminul ei, să închirieze camere. Acuma spune-mi și mie unde ai putea găsi o cameră de ședere mai plăcută decît asta. (Și aici își coborî glasul.) Știu că încă și acum mai plătesc ei ratele la fotoliul pe care șezi tu și la masa de stejar de acolo și la biblioteca din spatele tău — chiar așa mi-a zis, mai deunăzi. Și știi că Joe ține morțiș ca noi să avem Căminul Nostru — ei bine, instalează-l în fotoliul ăla, dă-i voie să privească în jurul lui prin odaie, iar pe urmă nu-l mai poți abate de la subiectul ăsta. ‚Ah, ce n-aș da să avem și noi Căminul Nostru !“ Ar merita măcar să-l auzi cum vorbește despre asta. Deși trebuie să-ți spun că așa cum stau lucrurile, și noi avînd meseria pe care o avem, *zău* dacă știu cum am putea să avem Căminul Nostru și ce-am putea să facem cu el după ce l-om avea — și dacă el o fi știind, atunci precis că mie nu-mi spune. Bărbații niciodată nu gîndesc *cu adevărat*, așa cum ai să descoperi și tu singură într-o bună zi, draga mea.

— Am făcut eu toate descoperirile care-mi trebuie în privința lor, anunță prompt Susie.

— Asta nu prea pot s-o cred, replică doamna Joe, pentru că altfel ar trebui să-mi fie milă de tine. Dar cu siguranță vei fi de acord cu mine că dacă ai noroc cu camerele mobilate, singurul lucru aproape la fel de bun ca și un Cămin în care să locuiești, este să joci o stagiune întreagă în același oraș. Ei, bine, noi am avut noroc cu camerele astea de aici, și stagiunea este aproape permanentă, nu-i așa ?

— Permanentă, dar facem naveta cu tramvaiul, răspunse Susie. Deși eu una mă duc de obicei cu autobuzul la Mundley.

— Da, Naveta cu Tramvaiul sau Autobuzul, firește, zise doamna Joe pe un ton absolut solemn. Dar eu cred că faptul că stăm în aceleași camere, draga mea, asta face stagiunea să fie permanentă. Deși, firește, în comparație cu o stagiune de-o vară întreagă la Bournemouth, asta nu înseamnă mai nimic. Cînd am auzit de oferta aceea (continuă ea cu din ce în ce mai multă însuflețire), în clipa în care am auzit de ea, Susie, i-am și zis lui Joe : „Băiete, s-a întors complet Norocul. Sîntem Făcuți" și el a fost de acord măcar că zice că Bournemouthul nu e chiar genul lui. Ceea ce firește e ridicol, dar știi și tu prea bine cum se preface Joe a fi mitocănos. „Oraș mare, i-am zis eu. Un oraș de Gust și Ținută — și bineînțeles și cu Bani. Cel puțin cinci luni garantate. E un Miracol." Dacă umblai de jur împrejurul litoralului și-mi spuneai că încerci să găsești o localitate potrivită pentru o stagiune permanentă, ți-aș fi zis fără cea mai mică ezitare : „Bournemouth, negreșit". Așa aș fi zis din capul locului. Și iacă-tă că acuma

chiar s-a stabilit Bournemouth. Dar se pare că deocamdată nu s-a făcut nimic în legătură cu asta, nimic. Sper că n-o să fie o tocmeală prea grea în privința condițiilor. Acum că ne merge bine, nu trebuie să ne arătăm prea lacomi. Cu siguranță că indivizii de la Bournemouth n-au să se tocmească, nu ?

— Condițiile sînt destul de bune, zise Susie cu indiferență.

— Atunci ar trebui să le telegrafiem — imediat.

— Da, așa cred și eu, continuă Susie, uitîndu-se drept în foc. Bănuiesc că ar trebui să ne considerăm norocoși.

— Neîndoios. Nu uita de Rawsley, unde ne-a găsit domnișoara Trant, zise cu seriozitate doamna Joe. Ține mine locul ăla îngrozitor, draga mea.

— Da, știu. Și n-au trecut decît șase luni de atunci. O, m-am gîndit eu la toate astea. (Susie se scutură ridicîndu-se din fotoliu, își sprijini coatele pe polița căminului și începu să bată ritmul în galeria din fața lui.) Da, e o ofertă minunată — o adevărată pleașcă — genul de care-ți spun întotdeauna oamenii din branșa noastră că au primit-o și că din cine știe ce motiv n-au putut s-o accepte — mincinoșii ! Dar... mă simt oarecum o scroafă în privința asta... însă... (se răsuci repede pe călcîie și își înfruntă gazda), ah, doamnă Joe, eu nu... adică, cum să-ți spun, cinstit, zău dacă... aș vrea să-mi petrec toată vara muncind pe scenă la Bournemouth...

— Exact ce i-am zis eu lui Joe despre tine, strigă cealaltă, cu sumbru triumf. „Susie nu vrea", i-am zis eu. Mi-am dat eu seama din capul locului. El nu și-a dat, firește, dar

pe de altă parte, el nu bagă de seamă niciodată nimic. Dar de ce nu vrei ? Spune-mi.

Susie dădu nervoasă din umeri și făcînd bot, se uită urît la foc.

— Toată lumea a început să-mi spună că sînt neliniștită și că n-am astîmpăr, și e adevărat, așa este. Bănuiesc că e din cauza vremii — sau nervii ceva — sau poate mi-am luat-o în cap, dacă vrei. Am avut de prea multe ori un public bun anul ăsta — așa dintr-o dată — nu prea e bine pentru fetița tatii. Acum ea nici nu-și mai dă seama cînd o duce bine.

Și rîse cu oarecare amărăciune.

Doamna Joe o tratǎ cu o atitudine maternă.

— Ei, haida-de, Susie, ai și tu puțină minte. Nimeni nu zice nimic în privința ta.

— Nici nu mi-ar păsa dacă ar zice, strigă Susie cu abandon în glas. Nu e vorba de asta. Bănuiesc că întotdeauna sper că trebuie să se ivească de undeva ceva de-a dreptul minunat, și pe urmă cînd veniți deodată cu toții și ziceți : „Ura ! Șase luni la Bournemouth ! Susie va continua să cînte numărul douăzeci și șapte din program ! De două ori pe zi ! În aer liber după-amiaza, dar dacă e vreme umedă la adăpost ! Aduceți-vă și copiii !". Și pe urmă văd că aceeași poveste veche și demodată merge înainte la nesfîrșit, mă gîndesc... Ah, ducă-se naibii ?

— Nu se poate să se ducă naibii ! strigă doamna Joe pe ton de reproș.

— Ba da, la *naiba !* repetă Susie, aflată acum pe punctul fie de a rîde, fie de a plînge. Mă văd pur și simplu înțepenită acolo. Cu alea trei cîntece ale lui Inigo, aș putea

merge oriunde, oriunde. Sînt prea bune pentru publicul de varieteu.

— Ba nu sînt prea bune, zise doamna Joe, dar poate că au un stil diferit.

— Scuză-mă. De fapt, n-am vrut să zic prea bune, dar altfel decît vor ei. În orice caz... (se opri brusc). Ah, sînt o proastă. Uitasem de ce venisem la tine. Voiam să-ți spun ceva. Despre Coral Crawford. Ei, bine, asta mă scoate din sărite, și nici nu poți măcar să mă ții de rău. Am adus ziarul și l-am lăsat pe-aici pe undeva. A, uite-l. Ei — continuă ea cu severitate — o mai ții minte pe Coral Crawford ? Era cu tine în spectacolul „Ciocîrliile și Bufnițele", și a plecat imediat după ce am venit eu în trupă, nu ?

— Da, da, parcă-mi amintesc de ea. Coral Crawford. Una din cele mai groaznice persoane cu care am împărțit vreodată cabina, fiindcă mereu împrumuta ceva de la mine — așa-i stătea în obicei.

— Ei, bine — strigă Susie — ce părere aveai de ea, așa sincer ?

Doamna Joe îi răspunse de parcă i-ar fi dat o referință :

— Ca actriță — lipsită de orice perspectivă. Ca parteneră de spectacol și colegă, o *lady*, dar nimic mai mult, întrucît era ipocrită, mincinoasă și nu era deloc o persoană de încredere, ca să nu mai vorbesc de faptul că împrumuta de la tine tot ce se putea împrumuta, și chiar și unele lucruri pe care unei fete cu demnitate nici prin cap nu i-ar trece să le ia de la altcineva, și niciodată nu dădea nimic înapoi decît dacă-i cereai de nenumărate ori.

Apoi, doamna Joe se lăsă pe spate și adăugă :

— Ei, dar ce-i cu ea ?

— Ți-aduci aminte că spunea că s-a săturat pînă-n gît de spectacolele de revistă și ne-a părăsit încercînd să se facă balerină ? zise Susie într-o suflare. A izbutit. N-am mai auzit de ea de atunci încoace — pînă azi-dimineață. Ei, acum citește asta (și îi vîrî sub nas ziarul împăturit). Vedeta — *vedeta,* bagă bine de seamă — unui spectacol nou la Teatrul Pall Mall ! Ei, nu-ți vine să urli ? Coral Crawford ! Citește. Joacă cu Tommy Mawson, și Leslie Wate și Virginia Washington ! Mare succes ! Serie neîntreruptă ! Uite ce spun ăștia despre spectacol ! Coral Crawford ! Cap de coloană ! Nu sînt geloasă — zău că nu sînt — e drăguț să vezi că oameni pe care-i cunoști ajung cap de afiș — dar fata aia — deja vedetă la Pall Mall ! Ajutor ! Cînd am citit chestia asta azi-dimineață în pat parcă am simțit că fierb toată și mă răcesc și mă îngălbenesc și mă roșesc — toate deodată. Îmi venea să mușc cearșaful și păturile, zău așa.

— Ei, lasă, lasă ! zise doamna Joe cu ochii încă pe ziar. Firește că fata o fi făcut progrese mari de cînd o cunoșteam noi. Am văzut eu întîmplîndu-se lucruri dintr-astea în modul cel mai surprinzător, zise ea cu multă îndoială în glas.

— Pfui — vax ! Imposibil. Progrese ! N-avea de unde să progreseze. N-avea nimic. Și totuși uite aici — Coral Crawford — Tîrîtoarea cum îi ziceam noi — la Teatrul Pall Mall, și eu aici, iar tramvaiul seară de seară pînă la Mundley ca să cînt numărul treizeci și trei din program ! Păi, să nu-ți vină greață ? Și pe urmă îmi vorbești mie de șase luni la Bournemouth ca să tîrîm așa șontîc-șontîc același și același spectacol răsuflat. Știu, știu — n-ar trebui să mă

plîng — și nici nu mă plîng. Domnișoara Trant e un înger — cu toții sînteți îngeri și bănuiesc că ar trebui să tac dracului din gură. Dar uite ce se întîmplă. *Acuma* înțelegi ?

— Ție ți se pare că te irosești aici ? întrebă cu glas blînd doamna Joe, cu ochii la foc.

— Nu chiar asta am vrut să spun (Susie se căia), zău că nu.

— Ba da, asta e, răspunse cealaltă cu multă blîndețe.

Între timp, mîinile i se opriseră, odihnindu-se din împletit, împletitul acela care ar fi putut să continue la nesfîrșit, de la un oraș la altul, să fie purtat prin cabinele teatrelor, prin vagoanele trenurilor și prin tot felul de locuințe necunoscute, devenind tot mai complicat, mai uniform și mai inutil pînă cînd, în cele din urmă, avea să dispară și să nu se mai audă de el.

— Și ai dreptate, adăugă ea pe alt ton. Ești prea bună pentru asta, Susie. Pe vremuri și eu gîndeam la fel despre mine.

Și aceste vorbe se strecurară printre celelalte, cu melancolie.

— Păi, așa și e, zise ferm Susie. De departe.

— Chiar așa crezi ? strigă doamna Joe, luminîndu-se deodată. Bineînțeles, cînd sînt în voce, nu încape îndoială că asta e realitatea. Tocmai delicatețea glasului meu m-a ținut departe de munca grea. Și la urma urmei, o pregătire bună de specialitate și o experiență îndelungată, Rafinamentul și Interpretarea — astea trebuie să conteze și ele la ceva, nu ?

— Sigur că da, ce te prostești așa !

— Ceea ce-ţi lipseşte ţie, Susie, lucrul după care tînjeşti, este Şansa cea Mare. De aceea eşti agitată. Ştiu eu, draga mea. Ei, bine, ţine-o liniştită tot aşa, fă tot ce poţi, şi o să se ivească, asta zic eu. Eu nu zic *cum* sau *de unde* o să vină, fiindcă nu ştiu, dar de venit e sigur c-o să vină. O simt în aer. Şi pe urmă tu eşti încă foarte tînără, nu ?

— Da, bănuiesc, zise cu întristare Susie, deşi uneori mă simt de o mie de ani, ascultă-mă pe mine. Şi să ştii că dacă nu eşti mulţumit, degeaba îţi tot spui mereu că eşti tînără. De fiecare dată cînd aud de cineva din breasla noastră că deodată dă lovitura, aşa cum a dat-o Coral Crawford, întotdeauna mă străduiesc să aflu ce vîrstă are, şi nu mă las pînă nu descopăr. Am constatat deunăzi că la fel face şi Jerry. E plin de venin, bineînţeles, dar înţelege şi el lucrurile astea. Jerry o să ajungă curînd cap de afiş, chiar de-o fi să se omoare pentru asta.

— S-ar putea ca şansa ta să se ivească la Bournemouth, zise doamna Joe. *Pe mine* nu m-ar surprinde deloc.

— Ba pe mine m-ar surprinde. În afară de cazul cînd te referi la şase spectacole de seară la Palatul Cinematografic din localitate. Bournemouth ! Pfui !

— Şi, pe de altă parte, s-ar putea să se ivească chiar şi aici — continuă doamna Joe pe un ton impresionant — la Gatford, sau chiar la Gort — adică vreau să spun Stort, sau la Mundley. Da, da, oi fi rîzînd tu, draga mea, dar eu zic că s-ar putea. Am văzut eu că s-au mai întîmplat lucruri dintr-astea chiar şi în oraşe mai prăpădite, mult, mult mai prăpădite — nişte găuri ca vai de lume.

— Bine, bine, se prea poate, zise Susie pe un ton care sugera maximum de neîncredere posibilă. Hai să vorbim

despre ceva puţin mai vesel, că altfel m-apucă plînsul. Vrei să afli ultimele noutăţi despre Elsie şi Oul ei Trandafiriu ?

— Ce e ăla ? tresări doamna Joe.

— Păi, arată exact cum ţi-am spus. L-ai văzut, nu-i aşa ? Marele gentleman protector. Acum ea nu se mai gîndeşte la nimic altceva. Se întîlneşte cu el în fiecare zi sau aproape. Ştii ce s-a apucat să facă ? Şi-a cumpărat un palton nou — *acuma !* Cînd a apărut el prima dată cu maşinuţa lui, ea s-a repezit şi şi-a cumpărat un costum de jersé. L-ai văzut ? Ei, bine, a încercat să iasă cu domnul, îmbrăcată astfel, şi bineînţeles că a îngheţat bocnă de fiecare dată, pentru că şi-a lăsat paltonul vechi acasă. Aşa că deunăzi a umblat prin magazine şi şi-a cumpărat un palton nou. Şi acuma e tinichea, n-are nici o leţcaie, şi nici n-o să-şi poată cumpăra ceva pentru vară. N-o să aibă ce purta. Şi toate astea pentru domnul Herbert — *alias* Bert — Dulver, *alias* Oul Trandafiriu.

— A, da, da, da, asta nu înţelegeam eu, zise meditativ doamna Joe. Tocmai mă întrebam de ce n-o mai preocupă angajamentele viitoare.

— Nu e în stare să se mai gîndească la nimic altceva decît la Ou şi la Trandafiriu.

— Mie mi se pare că asta e o chestie de Noroc. Ea n-a prea pus niciodată suflet în Profesia noastră. Crezi că de data asta o să dea lovitura ?

— N-a prea zis ea mare lucru — răspunse Susie — dar mie mi se pare că speră să-l aducă pînă acolo încît să dea în clocot.

— Draga mea, dacă nu izbuteşte s-o facă, înseamnă că el nu e Ou, zise doamna Joe maiestuoasă în sfiiciunea ei.

— Dar ce viață o să aibă dacă izbutește ! strigă Susie. Te întreb și eu : Să fii doamna Ou Trandafiriu ! Închipuie-ți numai — să-ți agăți toate speranțele de asta ! Oroare ! Cred că aș prefera să o țin tot așa, să mai fac turnee prin cincizeci de localități ca Rawsley, sau să am stagiune permanentă la Tewborough...

Doamna Joe se cutremură.

— Ah, te rog, draga mea, nu-mi mai pomeni de gaura aia prăpădită. Nici măcar să nu glumești în privința ei.

— Da, mai degrabă, la Tewborough, cu o răceală și un guturai care nu încetează niciodată, decît să fiu ca biata Elsie. Cînd mă gîndesc la ea alături de Oul Trandafiriu de dimineață pînă seara, jur că nici n-am să mă mai plîng vreodată de ceva sau să fiu iarăși agitată.

— Foarte drăguț din partea ta — zise doamna Joe — dar nu cred că ai să te ții de cuvînt.

Și firește că asta se și întîmplă.

IV

Nimeni nu știa mai bine decît însăși domnișoara Elsie Longstaff că exact atunci era momentul decisiv cu gentlemanul care ne-a fost prezentat în mod oarecum nedrept ca Oul Trandafiriu. Domnul Herbert Dulver era gentlemanul cu vreo doi ani vechime ca amic, deși în cea mai mare parte a acestui timp nu ocupase decît un loc umil în ierarhia amicilor lui Elsie. Într-adevăr, fuseseră perioade întregi în care dispăruse din mintea ei pentru că dispăruse și din ochii ei. Dar, curînd după ce „Prietenii de nădejde" sosiseră în Triunghi, domnul Dulver reapăruse, întrucît

administra un hotel proprietatea tatălui său, o clădire destul de bună și veche, și un local cu tradiție, aflat cam la douăzeci de kilometri de Gatford, pe șoseaua principală către Londra. Toți Dulverii — persoane masive, trandafirii și cu o veselie zgomotoasă de nezdruncinat — erau proprietari de case ori terenuri sau agenți de pariuri la curse sau băieți de viață sau mari sportsmeni. Herbert administra un hotel pe litoral cînd îl cunoscuse, mai întîi, Elsie, iar acum după ce într-un mod misterios specific familiei Dulver acumulase o sumă considerabilă, își propunea nu numai să administreze ci să și cumpere un alt hotel pe litoral.

Era un burlac de vreo patruzeci de ani căruia îi plăcea să-și îmbrace formele pline și trandafirii în costume sport de *tweed* ; purta o mustață blondă tăiată foarte scurt și privea lumea cu niște ochi proeminenți albaștri-deschis care aveau în ei un soi de amabilitate rece. Maniera lui și felul de a vorbi sugerau un aer confidențial, dar glasul lui era răsunător, cu bătaie lungă, și el îl folosea din plin, așa că întotdeauna îți făcea impresia ciudată că strigă cît îl țin bojocii, tainele adîncurilor inimii lui. De fapt însă, nu-i era deloc greu să țină pentru sine ceea ce știa cel mai bine doar el, și, în realitate, era un om de afaceri mult mai șmecher decît părea să fie, ca și toți ceilalți Dulveri, care de mai multe generații tot dădeau de băut la toți cei de față și băteau pe umeri pe toată lumea și vorbeau cu un glas care făcea să se cutremure ferestrele, în timp ce de fapt, în mare taină, izbuteau să-și umple chimirul cît mai bine.

Și acest domn Dulver avea atitudinea tradițională față de femei. În afara domeniului afacerilor, în care cerea —

și avea grijă să primească — contravaloarea activității lui, era foarte cavaler și galant cu „Doamnele“ și deopotrivă autoritar și impertinent cu „Fetele“. Elsie, căreia îi plăcea să fie și una dintre Doamne și una dintre Fete, înțelegea și aprecia amîndouă aceste atitudini, dar asta n-o împiedică să-și spună din capul locului că domnul Dulver o să trebuiască ținut din scurt. Nu că asta i-ar fi stat lui cît de cît în cale căci, în adîncul inimii ei, Elsie admira bărbații care aveau nevoie să fie ținuți din scurt.

Domnul Dulver o adusese cu mașinuța lui să ia masa la hotel, și acum, la înapoiere, se opriseră la marginea drumului, într-un loc unde un mic crîng și o movilă de deal îi adăpostea de vîntul aspru. Acolo își aprinseră țigările, și Elsie așteptă palpitînd. Știa prea bine că domnul Dulver are vești pentru ea și că după-amiaza respectivă se poate dovedi decisivă. Kilometri întregi de peisaj blînd caracteristic regiunii Midland, lanuri maronii, licărul apei, rotocoalele de fum, zarea cenușie — toate acestea se întindeau dinaintea lor, dar ea n-avea ochi pentru nimic, căci lumea adevărată se îngustase pînă într-atît încît se rezuma la această palmă de figură mai trandafirie ca oricînd — care reprezenta harta exterioară a minții domnului Dulver și unde s-ar fi putut să deslușească foarte curînd semnele victoriei sau ale înfrîngerii.

— Ei, strigă ea întorcîndu-se spre el și, făcînd botișor, privindu-l drept în față — nu-mi spui ? M-am tot gîndit cum o mai duci acolo în acest sfîrșit de săptămînă. Bineînțeles, dacă nu vrei să-mi spui, n-are importanță. Mă întrebam doar, atîta tot.

Elsie curăța terenul pentru acțiune. Acum fiecare propoziție avea să fie o lovitură bine țintită, trasă din altă turelă.

— Așteptam, răspunse domnul Dulver. Nu voiam să zic nimic acolo. Între noi fie vorba, mă gîndeam să-l iau.

— Serios ? ! exclamă ea cu surprindere și bucurie, arătîndu-se cît putea de mult drept femeia radioasă, prietenoasă, plină de interes și participare. Mă bucur, Bert ; zău așa.

Oare îi străluceau ochii, sau se holbau pur și simplu, privind lung și prostește ?

Bert avea un aer încîntat și important :

— E o căsuță destul de bună — are vreo douăzeci de dormitoare și s-ar mai putea adăuga ușor încă vreo cîteva — nu e greu de făcut o anexă. Are un fumoar bun și ceva dever la bar, deși mai trebuie nițel transformată. Vara banii curg gîrlă, bineînțeles, dar mai sînt mulți care rămîn și peste iarnă, în special ăia care vin în *week-end*. Joacă golf, știi, pescuiesc. E și exact în fața digului...

— În fața digului ! strigă Elsie cu reproș în glas. Parcă eu nu știu ? N-am jucat eu la Eastbeach acu' doi ani și chiar pe digul acela ? Ce rost mai are să-ți spună ție cineva ceva ? Tu nu asculți niciodată.

Și îl bătu ușurel cu palma, frățește.

— Asta-i drept, zise el cerîndu-și iertare. Mi-e capul atît de plin de treaba asta, încît aproape am și uitat că ai fost și tu pe acolo, Elsie. Ei, bine, ei vor patru mii de lire pentru toată daravela, în afară de obișnuitele drepturi de transfer. După cum ziceam, are nevoie de oarecare punere la punct, nu uita.

— Păi, asta o poți face foarte ușor, îi răspunse ea.

— Aș putea s-o înghit și pe asta, proclamă el. Eu asta îți zic, că-mi place cum arată, și-mi place și orașul. Nici nu e prea departe de Londra. Șoseaua e bună. Mă mai pot repezi din cînd în cînd să văd cum merg treburile.

Plescăi admirativ și căpătă un aer de supunere.

— Ei, asta-i bună ! strigă Elsie care-și cunoștea bine intrările și replicile. Lasă Londra în pace ! Era cazul să mai înveți să te porți, dacă vrei să știi părerea mea.

— E și asta ceva — recunoscu el — deși cu toții trebuie să ne distrăm un pic, nu-i așa ?

— Asta le zic și eu oamenilor. Cînd mori, nu mai ai nici un fel de distracție, asta zic.

O privi admirativ și brațul rezemat pe spătarul scaunului din spatele ei se apropie un pic.

— Tu știi cum stau lucrurile și ai fost la Eastbeach, zise el. Ei, acuma, spune-mi sincer, ce părere ai, Elsie ?

— Parcă ție mult îți pasă de părerea mea !

— Nu-mi pasă ? Păi atunci de ce te-aș mai întreba ? Te-am adus aici ca să aud ce crezi tu în privința asta. Haide, Elsie, spune-mi-o de la obraz.

— Vorbește mai frumos !

— Ai dreptate.

Acum brațul se odihnea pe umerii fetei. Mustăcioara se apropie. Domnul Dulver avea un aer vag încețoșat, în timp ce se uita la această culoare de roade coapte, care corespundea întru totul gusturilor lui în materie de farmec feminin.

Elsie evită sărutul despre care știa bine că avea să se abată în mod inevitabil asupra ei o clipă mai tîrziu, dar o

făcu în mod degajat și fără ostentație, trăgîndu-se foarte puțin la o parte și adoptînd deodată o înfățișare serioasă, de om de afaceri.

— Ei, bine, Bert, am să-ți spun eu ce părere am, dacă ai putea să fii cuminte și înțelept măcar un minut, începu ea.

După care îi spuse de ce aprobă ea planul cu Eastbeach și cu hotelul de acolo, arătîndu-i foarte limpede, dacă măcar ar fi avut înțelepciunea suficientă pentru a înțelege lucrurile, că ea e o fată cu capul între umeri care cunoaște domeniul acesta hotelier, chiar dacă întîmplător e de profesie actriță. Și tot timpul imaginația ei — chiar așa zăpăcită cum era — explora în continuare posibilitățile. Parcă se și vedea în hotelul acela, în calitate de doamnă Dulver, spunîndu-le servitoarelor ce să facă; domnind ca o regină cîte o jumătate de oră prin barul de zi, întotdeauna bine coafată și bine îmbrăcată : făcînd tîrguieli în stil mare (Sărut-mîinile, doamnă !) : fiind recunoscută de toți gentlemenii din oraș (Omagiile mele, doamnă Dulver !) care-și scot pălăria în fața ei ; discutînd cu fetele care vin la pavilionul de pe faleză — nu foarte înțepată sau făcînd pe morala — dar oricum, compătimindu-le ; repezindu-se din cînd în cînd cu Bert pînă la Londra, în automobil — schimbat între timp cu unul mai mare : colindînd magazinele și mergînd pe la spectacole („Știi dragă, pe vremuri eram și eu artistă") ; întregul viitor de lux. Și un cuvînt sau două ar fi fost suficiente ca să-l facă să fie al ei.

— Bineînțeles că tu te pricepi mai bine decît mine, Bert — fetele nu prea știu să judece asemenea lucruri,

deşi eu am mult mai multe idei decît majoritatea lor — dar oricum asta e părerea mea sinceră. Du-te şi cumpără hotelul.

— Chiar asta şi aveam de gînd, zise cu multă îngăduință domnul Dulver. De fapt, m-am hotărît încă de azi-dimineaţă, dar voiam să ştiu şi ce părere ai tu în privinţa asta. Şi am să-ţi spun eu despre ce e vorba, băieţică...

— Băieţică ! Mă întreb cum o să-mi spui mai tîrziu !

— Are o poziţie minunată, continuă el.

— Ai ce-ţi trebuie, la locul lui, continuă el bătîndu-şi cu degetul în frunte. Pe vremuri mi se părea că n-ai decît frumuseţea şi eleganţa şi nimic altceva...

— „Vă mulţumesc din suflet, *mylord*", strigă Elsie. Trebuie să recunosc, *domnule* Dulver, că e foarte mărinimos din parta dumneavoastră că-mi recunoaşteţi măcar frumuseţea.

Dar, de fapt, spunîndu-i aceste vorbe îi zîmbi foarte dulce.

Braţul se strînse în jurul ei şi Bert, care între timp căpătase înclinaţii amoroase, încercă s-o sărute. Spre marea lui surprindere însă — întrucît o mai sărutase şi altădată — ea îl respinse, uşurel dar ferm.

— Ei ! Ei, ei !

Se retrase şi se uită lung la ea.

— Ei, dar astăzi parcă nu sîntem cine ştie ce sociabili, nu ? Ce-am mai greşit ?

Ştiind foarte bine că cea mai mică răceală ar strica totul, iar pe de altă parte, dîndu-şi seama că acum ori niciodată era momentul să-i arate că nu-şi poate impune prea uşor voinţa, Elsie avu senzaţia că dansează pe o

sîrmă. Îi zîmbi iar ; de data asta era un surîs vag şi puţin misterios.

— Tu nu greşeşti niciodată, nu ? întrebă ea uşurel. Dar nici nu e vorba de vreo greşeală. Serios că nu e. Mă distrez foarte bine. Tu nu ?

Şi îl privi cu cochetărie maliţioasă.

— În privinţa asta, nu sînt prea convins, mormăi domnul Dulver, fără să mai fie la fel de sigur pe el însuşi şi pe toate celelalte lucruri, cum fusese cu numai cîteva minute înainte. Hei, dar ascultă (şi braţul se strînse din nou) ce-ar fi să...

— Să mergem acasă ? interveni ea repede.

Era un risc îngrozitor. Dacă el spunea — şi într-o clipă îi străfulgeră prin minte că-l şi aude spunînd „Mă rog, atunci să ne întoarcem acasă" — atunci totul era sfîrşit. Groaznic !

— Am să-ţi spun eu ceva, zise Bert pe un ton sever şi plin de importanţă.

Ţine-l, Doamne ! Acum nu mai conta cît de sever şi de important voia el să-i sune vorbele.

— Te-ai gîndit vreodată — continuă el cu multă hotărîre în glas — să-ţi abandonezi cariera din teatru ? Stai o clipă. Vreau să spun, măritîndu-te.

— O, am fost cerută în căsătorie de multe ori, asta nu mă jenez să ţi-o spun, strigă Elsie care nu se jenă să i-o spună.

— Fireşte. Dar dacă te-ar cere cineva acuma ?

— Depinde cine mă cere.

— De pildă, eu.

— Pune-mă la încercare.

— Păi, hai să începem. Ce părere ai ? Vii la Eastbeach în calitate de doamna Dulver de la Hotelul „Black Horse“ ?

— Vai, Bert... ! Ești sigur... ?

— Păi dacă nu eram nu te întrebam.

Apoi, domnul Dulver se trezi sărutat. Acest sărut îngloba o întreagă viziune extatică a viitorului și un strălucitor adio adresat camerelor mobilate ieftine, meselor proaste, hainelor vechi, cabinelor de teatre de mîna a șaptea, spectatorilor plictisiți și duminicilor lungi petrecute în tren ; totodată, acest sărut îi tăie răsuflarea, ba aproape că-l și sperie. Dar nu pentru multă vreme. Bert fu încîntat. Se prea poate să fi fost un Dulver (cu ceva aspru și metalic îndărătul acelor obraji trandafirii și bucălați și al ochilor albaștri spălăciți și bulbucați), dar oricum făcea parte din sexul sentimental, și acum gemea în strînsoarea ei ca orice flăcăiandru însetat de dragoste. El trebuie să se ducă la Hotelul de la Eastbeach, înainte de începutul sezonului și trebuie să se căsătorească, înainte de a se duce la Eastbeach, chiar dacă ar fi s-o facă în grabă. La toate acestea, Elsie își dădu consimțămîntul imediat și exaltat.

Apoi gîndurile ei se năpustiră către toate posibilitățile și complicațiile pe care le cuprindea această situație.

— Dar uite ce e, Bert — zise ea cu un aer foarte solemn, dacă e vorba să ne căsătorim chiar așa curînd, o să cadă cam prost.

— Aș, de unde, răspunse el pe ton de bărbat și stăpîn, ținînd-o strîns în brațe. Lasă lucrurile pe seama mea. Le aranjez eu pe toate. În industria hotelieră sîntem deprinși cu treburi dintr-astea.

— Bine, bine, asta e în regulă dar (acum era sincer tulburată), știi, n-am nimic pregătit și... ah, ai fi putut să știi și tu în fond — n-am nici o lețcaie — și nici n-o să am vreo cîteva săptămîni de-aci înainte.

— Asta nu contează. Știam eu că nu poți să ai mare lucru, din ce am înțeles de la tine. Aranjez eu și asta — plătesc toate cheltuielile. Spune-mi de cît ai nevoie. Dacă tot ne-am apucat de-o treabă, mai bine s-o facem ca lumea, ce părere ai ?

Ce părere putea ea să aibă — ce contau niște simple cuvinte — cînd îl vedea strălucind acolo ca un zeu ? Dar cînd automobilul se îndreptă din nou spre Gatford, ea vorbi fără încetare, iar el ascultă cu un aer mîndru de proprietar.

La Mohen, marele magazin de bijuterii din Victoria Street, el parcă mașina spunînd :

— Uite de aici îți alegi inelul. Trebuie să ai un inel.

Dat fiind că aveau să se căsătorească aproape imediat, alți bărbați ar fi socotit poate că nu e nevoie de un inel de logodnă, dar Dulverii nu puteau proceda așa ; tot ce se cuvenea să facă trebuia făcut — și încă în stil mare. Era imposibil să vezi vreodată o doamnă Dulver fără setul corespunzător de inele. Iar Elsie, care fără doar și poate era o doamnă Dulver înnăscută, îl admiră cu atît mai mult pe Bert al ei pentru această hotărîre grandioasă.

— O să trebuiască să vii și tu înăuntru, îi zise el, ca să vezi care-ți place și să-l încerci.

— Intră întîi tu, Bert, replică ea. Să ne uităm întîi ce au.

Habar n-avea „pînă la cît voia el să se ridice" în materie de inele.

Bert dispăru în magazin, iar ea rămase o clipă în automobil, apoi se dădu jos, uitîndu-se la trecători cu privirea sigură a unei logodnice.

— Hei, te-am căutat, zise un glas familiar.

— Domnul Oakroyd !

Fata îi zîmbi. Ba chiar îl cuprinse în zîmbet și pe însoțitorul domnului Oakroyd, un bondoc crăcănat cu o șapcă verde cît toate zilele.

— Da, zise domnul Oakroyd. Domnișoara Trant vrea să-ți aduci astă-seară la te-atru rochia aia roșcovană cu drăciile alea pe ea — știi de care zic.

— Bine, bine, răspunse indiferentă Elsie.

Aproape că uitase de existența domnișoarei Trant, a rochiei și a teatrului.

— Domnule Oakroyd, n-o să mă mai vezi multă vreme cu rochia aia. Astă-seară îi dau preaviz domnișoarei Trant. Mă căsătoresc — și încă foarte curînd.

— Ei, nu mă-nnebuni ! strigă domnul Oakroyd. Măi să fie ! Drăcie cu pălărie ! Am auzit eu că aveai ceva pețitori p-aici prin zonă. Eu nu l-am cunoscut încă, nu ? O fi insul ăla care tot vine să te ia de la te-atru, ăla cu haine deschise la culoare, de ține o cîrciumă pe undeva, nu ?

Tocmai în clipa aceea își făcu apariția chiar insul cu pricina.

— Bert, strigă Elsie, ți-l prezint pe domnul Oakroyd, recuziterul nostru. Tocmai i-am anunțat vestea.

— Sper să te văd la nuntă, domnule Oakroyd, să bei în sănătatea noastră, strigă afabil domnul Dulver.

— E-n regulă ! Sînt Protos ! replică domnul Oakroyd. Și ăsta e un prieten de-al meu — adăugă el cu oarecare mîndrie, arătînd persoana cu trupul îndesat, picioarele curbate și șapca verde. Domnul Jock Campbell.

— Hei ! Numele mi-e cunoscut ! Te-am mai văzut ! zise domnul Dulver, care se simțea foarte la largul lui în situații de genul ăsta. Te-am văzut sîmbăta trecută.

— Așa e, răspunse domnul Oakroyd, care părea să socoată de datoria lui să răspundă în numele prietenului, un om cam taciturn, după cît se părea. A jucat aici împotriva echipei din Lincoln.

— A jucat grozav. Dacă înaintarea ar fi fost la fel de bună cum ați fost voi fundașii — comentă domnul Dulver — Triunghiul ar fi înregistrat o victorie. Dar, după părerea *mea*, linia voastră de atacanți e cam slabă.

Domnul Campbell, după ce se mută stînjenit de pe un picior pe altul, își drese glasul, pregătindu-se să izbucnească :

— Ooh ! mormăi el, au caș la gură.

— Vrea să zică că sînt niște flăcăiandri cam ageamii, explică interpretul lui. Nu asta ai vrut să spui, Jock ?

— Asta cam așa e, zise cu mult entuziasm domnul Dulver. Ei, mi-a făcut mare plăcere să vă cunosc. Haide, Elsie. Fac prinsoare că habar n-aveți ce facem. Alegem inelul.

Și izbucni într-un hohot zgomotos, la care răspunseră niște rînjete sociabile dar ușor sardonice ale domnilor Oakroyd și Campbell, care amîndoi făcură un gest oarecum vag cu șepcile și apoi se îndepărtară.

După ce domnul Oakroyd descoperise că locuiește chiar pe acea stradă, ba mai bine zis, chiar alături de celebrul

Jock Campbell, actualmente fundaş stînga şi căpitan al recent înfiinţatei echipe Triangle United A.F.C., anterior membru al formaţiilor Glasgow Celtic, Sheffield Wednesday — şi Bruddersford United — fu extrem de emoţionat. Oare nu petrecuse el multe şi iar multe după-amieze fericite de sîmbătă pe terenul din Bruddersford ovaţionînd degajările lungi şi miraculoase ale lui Jock ? Dar cînd mai descoperise şi faptul că acest om mare este nu numai vecin dar şi dispus să lege prietenie cu un vechi admirator, să fumeze o pipă împreună cu el şi să plătească ţapii cu schimbul, emoţia şi satisfacţia domnului Oakroyd nu mai cunoscură margini. Jock avea acum patruzeci de ani, aşa că era veteran, un căpitan de vîrstă în mijlocul fotbaliştilor profesionişti ; pe teren părea bătrîn, fie doar şi pentru faptul că întîlnise cu capul atîtea mingi încît acum chelise aproape de tot în creştet ; era greoi şi era încet ; dar era un om de o putere neobişnuită, şi îndelungata lui experienţă, viclenia lui îl făceau să mai poată juca încă şi acum foarte bine, aşa că deşi zilele lui de glorie (cînd cincizeci de mii de spectatori îşi manifestau tunător aprobarea faţă de el) trecuseră de mult, el constituia încă o achiziţie pentru un club atît de tînăr ca cel din Triunghi. Nu se afla de multă vreme la Gatford şi nu era un om care să se împrietenească uşor, aşa că nu trebuie deloc să ne surprindă că-i făcea plăcere tovărăşia domnului Oakroyd. Aveau un subiect comun de discuţie : oraşul Bruddersford, unde Jock trăise mai mulţi ani ; amîndoi erau despărţiţi de soţiile lor ; şi amîndoi savurau fără doar şi poate, fotbalul, tutunul, berea şi profundul interes filozofic pentru norocul schimbător şi ciudăţeniile vieţii de pe pămînt — cu

toate că cel mai vîrstnic dintre ei, domnul Oakroyd, era mult mai avîntat şi mai romantic.

Tot idealismul pe care îl va fi avut domnul Campbell, şi-l concentra asupra cîrciumilor : în momentul de faţă singura lui ambiţie era să facă la fel ca mulţi dintre colegii lui de breaslă încă de pe vremea gladiatorilor — şi anume, să găsească vreo cîrciumioară drăguţă, situată în preajma vreunui teren de fotbal, şi să devină proprietarul ei. Asta s-ar fi putut realiza, eventual, cu un meci bun de la care să-i revină lui încasările — ca la un spectacol în beneficiul unui actor bătrîn. În rest, el era omul unor tăceri ample dar confortabile. Domnul Oakroyd — după cum ştim — nu prea putea fi socotit locvace, dar în comparaţie cu noul său prieten vorbea ca o moară stricată.

— Ăla e al dracului de încîntat de el — strigă domnul Oakroyd cînd îşi continuară plimbarea pe Victoria Street. Trebuia să strige, pentru că vîntul făcea un zgomot înspăimîntător. Fata se omoară pur şi simplu de multă vreme ca să se aranjeze — şi acuma s-ar zice că l-a prins în plasă pe ăsta. Şi o să-i vină de minune la socoteală să cînte acolo de doi gologani în bar cu hainele cele mai bune pe ea şi cu părul frizat frumos.

— Da, zise domnul Campbell.

— Şi nici n-a pus mîna pe un băiat chiar aşa de rău, continuă domnul Oakroyd. Ai observat ce stil de mare proprietar are ?

— Da, zise domnul Campbell.

Iar apoi, după două minute, mormăi nişte vorbe pe care domnul Oakroyd (ajungînd acum să se pricepă foarte bine la asemenea lucruri) le interpretă în sensul că — după

părerea domnului Campbell — domnul Dulver se ocupă cu siguranţă de nişte afaceri în stil mare şi nu e omul care să-ţi ofere chiar el halbe.

Din strada principală intrară pe o arteră mult mai liniştită. Aici domnul Oakroyd rîse încetişor şi satisfăcut.

— Oul Trandafiriu. Aşa îi zice Susie — fetişcana din trupă — explică el, şi numai cît te uiţi niţel la el şi chiar că seamănă cu un ou, mai ales dacă-şi scoate şi pălăriuţa. Oul Trandafiriu ! Ei, dar ştiu că e nostimă.

Aceste vorbe îl zguduiră atît de mult pe domnul Campbell, încît îl siliră să-şi dea drumul la glas.

— Păi, bine, omule, dar ăsta nu-i un nume ca să-l dai unui proprietar din lumea afacerilor, zise el pe un ton solemn.

Domnul Oakroyd, fiind perfect la curent cu dorinţa cea mai fierbinte a tovarăşului său şi avînd respect pentru asemenea ambiţie — demnă de eroi — nu răspunse nimic, iar apoi străbătură următoarele două sute de metri în tăcere.

— Cum mai merge fătuţa aia de a plecat ? întrebă deodată domnul Campbell, care auzise mereu de Lily din Canada.

— Păi n-am mai avut veşti de la o vreme, sau cel puţin de cînd ţi-am vorbit ultima dată, răspunse domnul Oakroyd. După cît se pare, o duce straşnic. Sau, cel puţin, aşa zice ea mereu. Dar tare aş vrea să văd şi eu cu ochii mei, adăugă el uşor melancolic.

— Da, zise domnul Campbell. Iar apoi, devenind un interlocutor de-a dreptul nesăbuit, întrebă : Da' nevasta ? Cum îi merge ?

— N-am cum să aflu. Nici ea, nici băiatu' nu zic nimic. Mai deunăzi le-am scris iar şi i-am întrebat de la obraz dacă e bolnavă şi dacă nu pot face nimic pentru ea. Eh, a dracului prostie s-o ţii tot aşa ! Dar aşa e nevastă-mea.

— Fiecare merge pe drumu' lui, zise domnul Campbell, extrăgînd aceste vorbe din străfundurile propriei lui experienţe.

Nu se mai rostiră alte cuvinte pînă ajunseră pe strada Crimeei, unde locuiau amîndoi, iar atunci domnul Oakroyd, care avea un aer vag tulburat, reluă subiectul Elsie şi căsătoria ei.

— Aia pleacă din vechea trupă — zise el de parcă „Prietenii de nădejde“ ar fi lucrat împreună şase ani şi nu şase luni. Acuma s-au pornit, ţine minte ce spun eu. Elsie e doar prima. O să mai urmeze şi alţii, să-mi zici mie Cuţu dacă n-o fi aşa ! Poate ai băgat şi tu de seamă, Jock ? O vreme nu se întîmplă nici un fel de schimbare, şi p-ormă, deodată, înainte de a-ţi da seama unde te afli te trezeşti că se schimbă ceva în stînga şi p-ormă în dreapta şi se duce totul de rîpă.

— Poate, îndrăzni să spună domnul Campbell.

— În privinţa asta n-am nici cea mai mică îndoială, zău aşa, continuă domnul Oakroyd. Trebuie să ascult şi eu ce zic ăilalţi. În astea două-trei săptămîni parcă a tot plutit ceva în aer.

— Da, da, a bătut vîntul cam tare ! răspunse grav domnul Campbell.

Şi o să-i permitem lui să aibă ultimul cuvînt — măcar o dată în viaţă.

Capitolul al II-lea

UN CAPITOL AL ÎNTÎLNIRILOR

I

Elsie termină cu spectacolul în ultima săptămînă petrecută la Mundley, după ce i se oferise o foarte izbutită reprezentaţie de adio în beneficiul ei, încheiată cu lacrimi veritabile şi cu buchete de flori. Jimmy se şi repezise pînă la Birmingham ca să stea de vorbă cu succesoarea ei, domnişoara Mamie Potter, şi s-o angajeze. Această primă săptămînă a revenirii lor, în localul Hipodromul din Gatford, urma să fie palpitantă. Noua subretă trebuia să sosească luni dimineaţa, să repete după-amiaza şi să intre în spectacol seara. Apoi miercuri era cununia lui Elsie, ce trebuia să se celebreze la Hotelul Dulverilor de pe London Road. Mergeau cu toţii acolo şi comandaseră deja autobuzul. Apoi sîmbătă urmau să dea un alt Mare Spectacol de Beneficiu — se şi vedeau afişele lipite în tot oraşul — de data asta pentru domnişoara Susie Dean, foarte populara noastră actriţă de revistă. Sîmbăta următoare era ziua ei — împlinea douăzeci şi unu de ani. Dădea mai întîi un ceai, iar apoi urma un fel de chef — deocamdată prea vag

definit — după spectacol. Mai mult decît atît, sala Hipodrom avea să fie plină pînă la refuz seară de seară, de gatfordieni entuziaşti, după cum ştiau cu toţii. Iată, aşadar, atîtea emoţii pentru profesioniştii harnici. Vai ce săptămînă !

Şi totuşi, ceva nu era în regulă cu ei. Membrii mai vîrstnici ai trupei, Jimmy şi Mitcham şi soţii Brundit, mai sufereau încă de o tainică disperare în privinţa ofertei de la Bournemouth care nu fusese încă acceptată. Domnişoara Trant părea atît de visătoare şi detaşată în zilele acestea, încît deocamdată era socotită inabordabilă. Foarte ciudat, dar aşa stăteau lucrurile. Afacerile nu merseseră niciodată mai bine, şi, pe de altă parte, de ani de zile în domeniul teatrului de revistă nu mai încercase nimeni un lucru mai îndrăzneţ decît actuala întreprindere aventuroasă a domnişoarei Trant, închirierea sălii Hipodrom, în condiţii destul de pretenţioase, şi cu cîteva clauze de chiţibuşărie cam afurisită strecurate în contract ; şi totuşi — lucru fantastic pentru sexul slab, după cum îşi atrăseseră reciproc atenţia Jimmy şi domnul Mitcham în conversaţia lor — nu părea să-şi bată deloc capul cu toată povestea asta. Dar pe de altă parte, şi toţi tinerii aveau o comportare cam ciudată. Jerry Jerningham era mai distant, cu nasul pe sus, şi mai misterios ca de obicei, şi lumea socotea că cloceşte el ceva — deşi nimeni nu ştia ce anume. În ciuda aniversării ei şi a spectacolului dat în beneficiul ei (sau poate tocmai din pricina acestor evenimente) Susie era încă agitată, ba chiar cam repezită uneori, şi înclinată să-şi răsucească umeraşii rotunjori în faţa unor oameni care îi puneau cele mai simple şi mai

prietenoase întrebări. În ultima vreme îl repezise de atîtea ori pe bietul Inigo, încît acum se ferea din calea ei, se învîrtea cu pași grandioși și cu un nou aer foarte preocupat și hotărît, și lumea presupunea că muncește din greu revizuind cele opt melodii pe care le scrisese pentru ei și pe care le intitula *Tripe à la mode de jazz* [1] — spre completa nedumerire a prietenului său domnul Oakroyd. Succesul bătuse, în sfîrșit, la ușa lor, dar toți acești tineri păreau că-l tratează adoptînd atitudinea cea mai greșită cu putință, ceea ce domnului Mitcham îi dovedi în mod concludent că tinerii nu mai sînt cum erau cînd fusese el tînăr.

Domnul Oakroyd era nedumerit de o mulțime de lucruri, de la o vreme încoace. Evenimentele din viitorul apropiat îl interesau la fel de mult ca și pe ceilalți. În felul lui, participa la orice lucru palpitant care se petrecea. Și totuși, constata mereu că meditează cam posac în privința Canadei, a casei din strada Ogden 51 și asupra destinului „Prietenilor de nădejde". Niciodată nu ținuse prea mult la Elsie, dar oricum, era și ea „din vechea trupă", și faptul că acum ea pleca și altă actriță îi lua locul, îl tulbura mai mult decît pe oricare dintre ceilalți. Poate că numai el, din adîncurile filozofiei sale a Schimbării Neașteptate, simțea că această săptămînă ce va urma o să-i ducă pe toți mult mai departe decît își închipuiseră ei vreodată, că planurile palpitante ce le alcătuiseră pentru ea nu erau nimic în comparație cu alte planuri deja în curs de a fi elaborate pentru ei de către puterile superioare, conspirația vîntului și a stelelor. Firul pe care l-am

[1] Bagatele în stil jazz (engl.).

văzut atîrnînd dinaintea lui — cu atît de multă vreme în urmă, s-ar zice ! — în timp ce se plimba pe Manchester Road din Bruddersford, după meci, firul acela, în culori schimbătoare și din ce în ce mai intense, aleargă acum tot mai repede ; și poate că a auzit — într-un vis, datorită vreunei reverii adusă de tutunul marinăresc — zgomotul făcut de vîrtelniță.

Primul lucru care s-a întîmplat a fost, firește, domnișoara Mamie Potter. Jimmy spusese că deși e tînără, are multă experiență, că nu prea are voce, dar dansează foarte bine, și că o să meargă. Cînd îl strîngeai nițel cu ușa, întotdeauna sublinia că oamenii care se grăbesc nu pot cerne și alege lucrurile o vreme atît de îndelungată cît doreau ei, și că în ceea ce-l privește, el nu susține că ar fi în stare să facă minuni. Toate acestea li se părură a fi un pic ciudate și suspecte. Sosirea, repetiția și apariția pe scenă a domnișoarei Potter dezlegară curînd enigma. Jimmy nu avea nici un motiv foarte serios pentru a nu o angaja, așa că o angajase, dar cine știe ce instinct trebuie să-l fi avertizat că nu e totul perfect. Pe scenă domnișoara corespundea ; de fapt, era mai bine decît fusese vreodată Elsie. Dar o dată coborîtă de pe scenă, domnișoara Potter era nesuferită. În mai puțin de douăsprezece ore de la sosirea ei la gara Gatford, izbutise să-i întoarcă pe toți pe dos ; și era limpede că într-adevăr era o înnăscută întorcătoare pe dos a oamenilor.

Domnișoara Potter avea părul blond și lins, de parc-ar fi fost galvanizat ; n-avea sprîncene ; avea ochii albaștri foarte rotunzi ; nasul cît un nasture, de fapt atît de mărunțel și intens pudrat încît semăna cu vîrful uns cu cretă

al unui tac de biliard ; şi o gură care părea în permanenţă un cerc stacojiu de uimire uşoară. Jumătatea de sus a ei — gîtul şi umerii şi braţele subţiri care se terminau în mod atît de ciudat cu nişte mînuţe grăsulii — era cam necăjită ; dar picioarele erau, într-adevăr, frumoase. Ai fi zis că e purtată prin lume de două sonete desăvîrşite. Aceste două pulpe ale ei, fine, strălucitoare şi mătăsoase, păreau să facă neîncetat comentarii spirituale şi neruşinate asupra lumii. Dacă n-ar fi făcut nimic altceva decît să umble puţin prin faţa masculilor deprimaţi, şi încă ar fi ajuns o vestită binefăcătoare a obştii, împărţind în dreapta şi în stînga bucuria vieţii. Din nefericire însă, mai şi vorbea ; şi vorbea cu un glas tărăgănat şi moleşit, rezultatul fiind un dezastru. Veşnicul ei început al oricărei fraze „Ascultă“ deveni foarte curînd un adevărat semnal de furtună.

— Ascultă — îi zise domnului Oakroyd cam la vreun sfert de oră după ce făcuse cunoştinţă cu el — am impresia că îţi cam faci de cap pe aici ! La urma urmei, nu eşti decît recuziter, nu ?

Domnul Oakroyd o privi cu uimire şi-şi frecă tare bărbia :

— Da, asta-i tot, răspunse el într-un tîrziu. Un fel de căţel şi atîta tot. Anunţă-mă şi pe mine dacă m-auzi că vorbesc cînd nu trebuie. Treptat-treptat tre' să ne pui pă toţi la punct. Noi habar n-avem de nimic.

Această replică ar fi putut să-i nedumerească şi eventual să-i şi reducă la tăcere pe unii oameni, dar domnişoara Potter o primi doar cu o mică încuviinţare condescendentă şi apoi se îndepărtă.

— Ascultă — îi zise ea lui Morton Mitcham care o privi îngrozit — unele dintre şmecheriile alea ale dumitale cu cărţi de joc sînt cam răsuflate, nu ?

După părerea ei, la fel de răsuflate erau şi poantele lui Jimmy şi baladele doamnei Joe.

— Ascultă — îi zise ea lui Susie — aicea parcă mergi destul de bine, dar te cam lasă să faci o gaură îngrozitoare în program, nu ?

Asta era după spectacolul de luni seara. Fusese o reprezentaţie cam ciudată. Sala era arhiplină şi cuprinsă de acelaşi entuziasm general, ca de obicei, dar de undeva din ultimele rînduri ale parterului (cu locurile cele mai ieftine, întrucît Hipodromul nu avea galerie), răsunaseră din cînd în cînd diverse strigăte puternice de batjocură şi fluierături şi huiduieli, spre neplăcerea evidentă a majorităţii spectatorilor, deşi uneori izbutiseră să stîrnească rîsul. Asta nu se mai întîmplase pînă atunci, şi cu toţii vorbeau despre ele după spectacol. Furioasă, Susie îi spuse doamnei Joe că trebuie să fie din pricina lui Mamie Potter, dar asta n-o convinse şi n-o satisfăcu nici pe doamna Joe, nici pe altcineva, şi nici măcar pe Susie.

Marţi dimineaţă, vîntul puternic mai scăzuse în intensitate, reducîndu-se la o briză blîndă şi comitatul Midland văzu, în sfîrşit, o mică rază de soare cam firavă. Domnişoara Trant, încă tulburată de vizita la Hitherton şi obsedată de narcisele şi de brînduşile îmbobocite din grădina Vilei, se hotărî să se aerisească şi să se mai soarească puţin, aşa că porni cu automobilul, luînd cu ea pe Susie şi nişte sandvişuri.

— Vai, e de-a dreptul divin, să mai revăd peisajul de la țară, strigă domnișoara Trant după ce lăsară în urmă fabricile de automobile și tramvaiele Triunghiului. Știi, Susie, tare mi-ar plăcea să vii cîndva să stai puțin la mine la Hitherton. Crezi că o să-ți placă viața la țară ?

— Vai, mă înnebunesc după așa ceva ! strigă la rîndul ei Susie.

În repetate rînduri se văzuse spunînd asemenea lucruri în *interview*-uri. Nici nu dorise ceva mai bun — spunea ea întotdeauna ziaristului imaginar, un tînăr foarte drăguț, foarte respectuos — decît să se retragă în căsuța ei de la țară — un *cottage* unde ar putea face totul singură *(Vezi fotografia)*. Dar ceea ce nu știa în dimineața aceea, era că foarte curînd, mai curînd chiar decît se aștepta, avea, într-adevăr, să dea *interview*-urile acelea.

— N-am cunoscut îndeajuns viața rurală — continuă ea — pentru că mi-am petrecut mai tot timpul la oraș — de obicei în niște tîrgușoare prăpădite. Dacă la țară ar fi teatre și magazine și lume bună, ar fi splendid, nu-i așa ?

Domnișoara Trant rîse, apoi trase automobilul la o parte de pe șosea și opri.

— Ce zici, ne-am putea mînca aici sandvișurile ?

Susie inspiră aerul, părînd să-l aprecieze pozitiv.

— E destul de tare, nu ? Aerul, vreau să zic. E așa de ciudat că nu-l capeți de la mîna a doua, puțin uzat. Așa am fost crescută, în aer dintr-ăla care pare deja folosit, și genul ăsta parcă mă îmbată. Zău că da. Îmi vine să chicotesc.

Invoaltă, sări jos din automobil și făcu vreo cîteva piruete pe iarba strălucitoare. Apoi lăsă ochii în jos cu regret.

— Dar e cam umed, totuși. Asta e necazul cu viața la țară, nu ? Totul e plin de umezeală și noroi. Și cînd se usucă, imediat se stîrnește praf și dacă faci o plimbare te înăbuși pur și simplu și ești prea însetată ca să mai poți vorbi și deodată parcă ți-au rămas mici pantofii.

Mîncară sandvișuri.

— Mă întreb ce-o fi gîndind despre noi azi-dimineață persoana asta atît de superioară care se numește domnișoara Potter, remarcă domnișoara Trant. Nu-ți e prea simpatică, nu-i așa ?

— Simpatică ! strigă Susie. Aseară îmi venea s-o omor. De fapt, pe toți i-a transformat în niște ucigași, scoțîndu-i din sărite. Cit despre gîndire în dimineața asta, cred că încă nu s-a apucat. Știu și eu ? Probabil că acuma abia se scoală și-și dă jos de pe față crema de noapte. Zău așa, parcă-i otrăvitoare ! În mai puțin de o săptămînă o să stîrnească gîlcevi cumplite între noi. Așa sînt toate persoanele în genul ei. Stai numai să vezi. Jimmy nu trebuia să se pripească, era nevoie să-și dea seama, măcar că era zorit și ea părea să fie ceea ce ne trebuie. O femeie ar fi înțeles într-o clipă cu cine are de-a face.

— Poate că o să se mai schimbe într-o zi-două, zise domnișoara Trant cu un aer destul de indiferent. Se impune să recunosc că ieri a fost cam îngrozitoare.

— Ți-a zis și dumitale ceva ? întrebă Susie. Sînt convinsă de asta.

— Fireşte. Te asigur, Susie, că n-avea nici un motiv să mă cruţe. S-a apropiat de mine şi mi-a zis : „Ascultă, eu nu prea înţeleg de ce faci chestia asta, ştii ? Nu e specialitatea dumitale, nu ?“

— Auzi vorbă ! Dom'le, ce neobrăzare ! Să fiu a naibii dacă înţeleg cum de-a mai putut rămîne în viaţă tipa.

După ce îşi mai uşurase astfel inima, Susie căzu pe gînduri, o privi de vreo două ori cu coada ochiului pe însoţitoarea ei, apoi într-un tîrziu spuse :

— Dar, de fapt, nu e specialitatea dumitale, nu ?

— Parcă am zis eu vreodată că e ? răspunse domnişoara Trant.

— Nu, fireşte că nu, continuă Susie. Acuma te rog să nu-ţi închipui că vreau să fiu impertinentă. Sau, dacă ţi se pare, te rog opreşte-mă. Şi îţi pot promite chiar acum că n-o să suflu o vorbă în legătură cu Bournemouth, nici n-am de gînd să pomenesc măcar acest nume.

— Mulţumesc, draga mea, zise cu un aer sfios domnişoara Trant. De fapt, nici ceilalţi n-au mai pomenit în ultima vreme de acest oraş...

— Nu, au doar aerul că se gîndesc la asta, strigă Susie. I-am observat eu. Din ochii lor parcă ţîşnesc spre dumneata săgeţi pe care scrie „Bournemouth“. Aşa e, nu ? L-am observat pe Joe — săracul de el ! — cum se uita lung la dumneata ieri, aşa, ca o vacă ce tînjeşte, şi chiar mi s-a părut că i s-a întîmplat ceva, pînă cînd mi-a venit gîndul că încearcă prin aceste priviri lungi să te facă să-i spui ceva despre oferta pentru Bournemouth. Dar ce vroiam eu să te întreb era următorul lucru : Nu te-ai cam săturat de noi ?

— Doamne fereşte !

— Serios ?

— Cîtuşi de puţin. Bineînţeles, că n-o includ printre voi şi pe domnişoara Mamie Potter...

— Pfui ! M-aş fi mirat s-o faci !

— Dar în privinţa celorlalţi, trupa voastră propriu-zisă, te asigur că nu sînt deloc plictisită de voi. Şi eu sînt ca şi tine, Susie. Mă simt neliniştită şi agitată, neştiind ce vreau să fac, ştiind numai ce nu vreau să fac. Gîndul de a petrece o vară întreagă pe Coasta de sud nu mă atrage cîtuşi de puţin.

— Ştiu. Dar ce te atrage ?

— Habar n-am, replică domnişoara Trant, pe un ton cum nu se poate mai uşuratic, deşi era limpede că vorbeşte foarte serios.

— Semeni cu mine bucăţică ruptă — pînă la un punct, remarcă Susie. Numai că eu ştiu ce vreau — şi parcă am vreo şansă de realizare ? Inigo mă *inervează*. Pe dumneata nu ?

— Nu. De ce m-ar enerva ? întrebă domnişoara Trant amuzată.

— Nu rîde că e foarte serios. Păi, bine, el ar *putea* să facă ceva, dar pur şi simplu nu face. E atît de *fără vlagă* — doar un amatooor — ştii, ab-so-lut (şi aici Susie scoase o imitaţie răutăcioasă a tonului nepăsător folosit frecvent de Inigo). Cînd se ţine după fustele mele, cu o mutră de răţoi pe moarte, şi totuşi nu e în stare să *facă* nimic — şi are un aer atît de superior în privinţa vaxurilor ălora pe care le scrie pentru ziare — măcar că nici un ziar nu i le primeşte — şi nu vrea să-şi bată capul cu cîntecele lui,

cu toate că alea l-ar putea împinge foarte departe, practic oriunde — oh, îmi vine să-l omor, şi zău dacă n-aş face-o ! Şi pe urmă dacă-i zic vreo răutate, în loc să-mi plătească cu aceeaşi monedă sau să-mi scoată limba sau să-mi tragă o chelfăneală...

— Pe care sînt sigură că ai meritat-o de nenumărate ori, interveni domnişoara Trant.

— Se uită pur şi simplu la mine — aşa ca un copil orfan — şi pleacă. Pe urmă, se ţine deoparte, posac. Mă scoate din răbdări. Nu că ar conta, de fapt, fireşte că nu contează ce face, dar tocmai acuma cînd sînt pur şi simplu moartă să prind şi eu vreun prilej oarecare, îmi vine rău cînd văd pe cineva care are o şansă şi nu face nimic. Aşa că asta e. Şi acum poţi să rîzi, dacă vrei. Ce zici, mergem ?

La întoarcere se petrecu un lucru ciudat. Drumul secundar pe care se aflau intra în şoseaua principală cam la vreo 15 kilometri de Gatford, şi întîmplarea făcu să găsească, tocmai cînd trebuiau să intre în traficul de pe şoseaua principală — mai ales automobile noi pornind din Gatford — că e mult mai mare aglomeraţie decît de obicei, aşa că rămaseră vreo două minute la acostament. Domnişoara Trant se uita aşa alene la alaiul de automobile, cînd deodată privirea îi rămase fixă şi ea scoase un icnit. În clipa următoare, se ridică în picioare, încercînd să mai vadă pentru ultima dată o maşină ce trecuse pe lîngă ele, acolo pe şoseaua principală, şi mergînd în direcţia opusă oraşului Gatford. Imediat se reaşeză, dar şi acum cu ochii măriţi şi puţin cam palidă la faţă.

— Ce s-a întîmplat ? strigă Susie.

— Mi s-a părut că văd o persoană cunoscută — mai bine zis o cunoştinţă de demult, răspunse domnişoara Trant cu glasul nesigur.

Susie se uită la ea, apoi izbucni triumfătoare :

— O fi fost bărbatul de care mi-ai pomenit odată, nu ? Doctorul McIntyre, sau cum naiba îl chema ? Ala de pe vapor.

— Doctorul McFarlane. Da, mi se pare că el era. Dar a trecut foarte repede. Şi pe urmă... A, e absurd !

— De ce e absurd ? Eu nu prea înţeleg. Ce, nu s-ar fi putut să se afle aici sau în oricare altă parte a lumii ? N-ai încercat niciodată să descoperi unde se află ?

— Nu, replică domnişoara Trant, fără prea multă fermitate. De ce aş fi făcut-o ?

— De ce-ai fi făcut-o ! Susie era deopotrivă înţelegătoare şi batjocoritoare. Să fi fost eu în locul dumitale, aflam totul despre el. Cred că doctorii nu sînt deloc greu de găsit. N-ar fi minunat dacă într-o zi te-ai simţi rău şi ai chema doctorul şi ar veni tocmai *el* şi ar zice : „Cum, dumneata ?“ N-ai de unde să ştii. Se prea poate să fi fost în tot timpul ăsta la Gatford, sau Mundley sau Stort, sau mai ştiu unde prin împrejurimi. Hai să ne întoarcem imediat şi să cercetăm. Dacă nu-l cauţi dumneata, o fac eu.

Ar fi fost inutil pentru domnişoara Trant să protesteze, şi, de fapt, nici nu protestă prea tare. Odată întoarse la Gatford, Susie se şi repezi la o carte de telefon, şi era atît de emoţionată încît abia putea întoarce paginile. Susie era întotdeauna de un romantism nesăbuit cînd era vorba de interesele altora, şi tot aşa a rămas pînă în zilele noas-

tre. Dar nu putu descoperi nici un doctor Hugh McFarlane în cartea de telefon, măcar că aceasta acoperea o mare parte din ținut. Asta se dovedi o lovitură destul de serioasă pentru Susie, dar n-o făcu deloc să-și piardă curajul sau energia. Atîta o pisă pe domnișoara Trant, încît, extrem de stînjenită, aceasta se văzu silită să recunoască existența unei cărți numită *Anuarul medicilor,* unde putea fi găsit orice doctor. De asemenea, se văzu silită să recunoască faptul că nu cercetase niciodată o asemenea carte.

— Să mor eu dacă înțeleg cum ai putut să n-o faci ! strigă Susie. N-are rost să zici că nu vrei să știi, fiindcă, de fapt, vrei.

— Bine, dar e ridicolă toată povestea, protestă prietena ei. Nu l-am văzut de ani și ani de zile. Probabil că a și uitat de existența mea.

— Probabil că n-a uitat, îi zise Susie. Genul de bărbat care ar fi să-ți placă dumitale n-ar prea trebui să uite, deși trebuie să recunosc că eu una nu le acord celor mai mulți dintre bărbați o memorie cu o durată mai mare de șase luni. Sînt convinsă — adăugă ea cu îndrăzneală și viclenie — că ești speriată. Știu eu bine că acum sînt de-a dreptul impertinentă, dar asta numai și numai pentru că țin grozav de mult la dumneata. Și nu pot să sufăr gîndul că ai grijă de noi toți ziua întreagă și apoi zaci acolo singură și citești despre ăia trei mușchetari sau despre Robin Hood sau mai știu eu ce citești, la urma urmei, cînd se prea poate să existe pe undeva pe aproape, chiar la doi pași, un minunat doctor scoțian care (și aici Susie deveni intens dramatică) cînd se întoarce în căsuța lui singuratică, noaptea tîrziu, după ce execută tot soiul de operații

— și sărăcimea îi zice „Dumnezeu să te binecuvînteze dom'le doftor !" — că așa am auzit eu într-un film — se așază în fotoliu și fumează o lulea și se gîndește la dumneata — și a început deja să încărunțească pe la tîmple...

— Ah, Susie, potolește-te, te rog ! strigă domnișoara Trant, împurpurîndu-se la față, pe jumătate supărată și pe jumătate rîzînd. Dacă nu încetezi, să știi că mă necăjești.

— Bine, bine, te las în pace, zise Susie pregătindu-se să plece de la Hotelul domnișoarei Trant, unde ajunseseră între timp. Dar am să trec pe la Biblioteca Orășenească să văd dacă au cartea aia în care sînt trecuți toți doctorii. Nu mă poți împiedica s-o fac. La revedere.

Peste vreo trei sferturi de oră domnișoara Trant fu chemată la telefon. Era Susie :

— Nu îndrăznesc să vin acolo, dar n-am mai avut răbdare să aștept. M-am uitat în cartea aia. Geme de McFarlani. Se vede că în familia lor toți sînt doctori. Zău așa, trebuie să fie vreo sută. Nici nu sînt sigură dacă l-am descoperit pe ăla care trebuie.

— E născut în 1885 și a studiat la Edinburgh, zise domnișoara Trant în receptor, și apoi auzi venind spre ea un mic chicot.

— Mă rog, în orice caz nu-i aici. Zău dacă nu e păcat ! Am găsit vreo trei — și toți sînt la nu știu cîți kilometri depărtare — unul e în India și altul la Aberdeen și cred că mai era unul la Londra. L-am întrebat pe bibliotecar dacă nu cumva cartea e depășită, și s-a burzuluit — dar pe urmă, cînd s-a mai potolit, a recunoscut că se prea poate ca mulți doctori să se mai fi mutat de cînd a apărut asta. A văzut spectacolul nostru — după o vreme m-a

recunoscut și a fost foarte dulce. Așa că eu cred că probabil era el, nu crezi ?

— Nu, nu cred, zise domnișoara Trant. S-ar fi putut să fie, dar nu trebuia să-ți bați capul. E doar... un fleac.

După ce se întoarse în camera ei, își spuse ca un fel de memento mori că e doar un fleac. Dar nu e prea amuzant să te preocupe îndeaproape ceea ce e doar un fleac. Un asemenea gînd poate să-ți răpească pînă și încîntarea legitimă pe care ți-o aduce un bun roman istoric. Pînă seara, în tot cursul acelei după-amieze Ludovic al XI-lea al Franței și Ducele de Burgundia se străduiră zadarnic să mai capteze interesul domnișoarei Trant. Unul rînjea, celălalt bubuia, dar degeaba — bietele umbre !

II

A doua zi, Elsie intră în familia Dulver. Dulverii veniră din toate colțurile țării ca s-o salute. Bărbații erau toți voinici, strălucitori, trandafirii, răgușiți și de o jovialitate mitocănească, iar femeile erau toate mari, blonde, coafate și tapisate foarte complicat. E greu să-ți închipui cum vor fi fost Dulverii la un botez sau la o înmormîntare, pentru că e greu să-ți imaginezi un Dulver venind pe lumea asta sau părăsind-o ; dar nu încăpea îndoială că natura îi făcuse foarte potriviți pentru celebrarea cununiilor. Festivitățile tradiționale, mîncarea și băutura, toasturile și bătăile pe umeri sau pe spinare, complimentele făcute cu toporul și glumele deșuchiate, parcă erau toate inventate anume pentru ei.

Elsie fu inspectată de tot felul de rubedenii dulverești, care aveau aerul că ar fi în stare s-o dezbrace și s-o cîntărească și s-o ciupească prin diverse părți ca să se asigure că e marfă solidă.

După ce fu astfel inspectată, se trezi aprobată. În mod evident, opinia generală era că — dată fiind forma, culoarea și dispoziția ei — era doar chestie de timp (cu oarecare noi eforturi de coafură, tapițerie și pe linia sorbirii păhărelelor de vin de Porto) pînă cînd ajungea să fie un specimen foarte reușit al Dulverilor de sex feminin — bună să troneze ca regină în orice hotel. Iar Bert era mîndru de ea. Părinții lui Bert, doi Dulveri foarte reușiți și cu o pondere substanțială, erau mîndri de Bert. Toate rudele erau mîndre de vreun lucru sau altul — măcar de pofta lor de mîncare dacă nu de altceva :

— Sînt trecut bine de șaizeci de ani — le zicea tuturor un Dulver stacojiu de proporții gigantice — și încă mai pot mînca și bea tot ce e mai bun pe lume.

Și așa erau cu toții fericiți.

Domnul Dulver senior (și el activ încă în afaceri și actualmente gazda atîtor comeseni joviali din aceeași branșă cu el) nu avea nici o posibilitate de alegere : chiar dacă ar fi căutat o alternativă, tot n-ar fi putut-o găsi : lucrurile trebuiau făcute în stil mare. Stilul pe care-l alesese îl denumise „grandios", dar putea fi definit la fel de bine și ca cel din epoca decadenței Imperiului Roman — atît de mare era mulțimea oaspeților și atît de abundent festinul. Uriașa gustare de dimineață ce-i aștepta în sala lungă de la etajul întîi în ziua nunții, primi tribut chiar și din partea vechilor maeștri — Dulverii stacojii.

Domnul Oakroyd, care se afla acolo împreună cu ceilalţi „Prieteni de nădejde", îi spuse prietenului său, domnul Jock Campbell, că voiajorii comerciali din Bruddersford (oameni vestiţi pentru ospeţele lor copioase) nu reuşiseră niciodată să facă ceva mai grozav decît vedea el aici.

— Aia tre' să fie şampanie în butelcile alea mari, nu ? întrebă el în şoaptă.

Domnul Campbell răspunse pe un ton indiferent că aşa o fi, dar după părerea lui, şampania nu e mare brînză.

— Te-ai prins la whisky, şefule ? — adăugă el. Dacă unii dintr-ăştia trec doar pe vinaţuri şi licori dulci, înseamnă că pînă la urmă rămîne o sticlă de whisky de căciulă. Şi dacă mă pornesc şi eu — atîta măcar cît să-mi ud buzele — sîmbătă n-o să mai fiu în stare să alerg nici pînă la centrul terenului.

Domnul Campbell nu oftă, fiindcă nu era genul lui să ofteze, dar clătină din cap şi adoptă o înfăţişare melancolică — în măsura în care e posibil acest lucru pentru un fundaş de optzeci şi cinci de kilograme — în timp ce se gîndea ce-ar fi putut face cu tot whisky-ul ăla de prima calitate dacă n-ar fi trebuit să intre sîmbătă pe terenul de fotbal. Dar era fericit într-un mod grav pentru că se afla în prezenţa atîtor bogătaşi, la o petrecere în stil mare. Mulţi dintre Dulverii cu înclinaţii sportive îl salutaseră ca pe-o veche cunoştinţă.

Şi domnişoara Trant întîlni cîteva vechi cunoştinţe. La început era cam năucită în mijlocul atîtor strîngeri de mînă, bătăi pe spate, hohote zgomotoase şi înghionteli — şi după ce dădu mîna cu extatica Elsie şi cu Bert al ei,

înainte de începerea micului-dejun de nuntă, se retrase într-un colţ şi se trezi că ar fi dat nu ştiu ce numai să se termine mai repede. Dulverii erau prea masivi şi prea zgomotoşi pentru gusturile ei, cu toate că nu putea să nu se lase amuzată de dînşii, căci toţi semănau ca două picături de apă, fiind totodată un grup de oameni cu totul deosebiţi de oricare alţii pe care-i cunoscuse.

— Deci dumneata eşti domnişoara Trant, nu-i aşa ? Da-da. Chiar aşa, chiar aşa.

Aceste propoziţii fură rostite cu o voce groasă şi aspră de un bărbat corpolent între două vîrste, care acum stătea dinaintea ei, cu capul întors într-o parte.

— Şi zici că nu-ţi aduci aminte de mine, nu ? Eu unul te-am cunoscut încă din colţul ălălalt al camerei. La început nu mi-a venit în minte numele — faţa am recunoscut-o perfect, dar n-aveam numele — şi p-ormă mi-am amintit totul. Acuma stai niţel şi gîndeşte-te. Nu te grăbi. Nu-ţi aduci aminte de mine ?

Mai văzuse undeva nasul acela proeminent şi roşu, fruntea aceea transpirată şi ochii aceia mici şi amuzaţi. Dar parcă atunci nu era chiar atît de curat şi îngrijit. Sheffield. Căsuţa aceea aiurită. Era unchiul lui Elsie, trombonistul. Neneartur, îi ziceau ele. Repetă şi ea acest nume.

— Aşa este. L-ai prins, zise el strîngîndu-i mîna. Prin Elsie a noastră am aflat totul despre dumneata. Mie nu-mi scrie, ştii, dar Effie a noastră primeşte mereu cîte un plic de la ea şi mi-l dă şi mie — sau măcar cîte ceva din scrisoare. Ai fost bună cu Elsie a noastră, zău aşa, domnişoară Trant. A, ştiu ! Mde, e o fată bună, nu ? Adică vreau să spun dacă stăm strîmb şi judecăm drept e bună fată,

nu ? Şi (aici tonul lui deveni confidenţial) s-a descurcat destul de bine în ce-o priveşte. Băiatul e drăguţ, nu ?

Domnişoara Trant confirmă şi zise că amîndoi par să fie foarte fericiţi.

Neneartur se apropie şi vorbi atît de confidenţial, încît gura lui păru că se deplasează în unghi drept cu faţa şi că rămîne astfel.

— Mi-au zis azi-dimineaţă, amîndoi : „Oricînd vrei o vacanţă — măcar aşa cîteva zile lîngă sărătura mării — vino şi stai la noi la — cum îi zice — Eastbeach". Ei, bine, n-am să mă duc eu acolo, fiindcă aşa se întîmplă că întîi te poftesc şi p-ormă îşi dau seama că nu prea au chef de tine. „De ce-a mai venit şi ăsta ?" încep şi ei să întrebe. Dar mie îmi place să fiu invitat. Dumitale, nu ? Fireşte, că dacă e ceva cu totul ieşit din comun, cum e chestia asta, îmi place să mă duc. Azi-dimineaţă abia am ajuns la timp. Aseară am avut spectacol la teatru şi azi-dimineaţă a trebuit să mă scol la cinci ca să ajung aicea cît de cît. Astăseară mi-am găsit un înlocuitor — şi Domnul să-i aibe în pază, cînd s-o porni el să cînte. Scoate nişte note de parcă ar sfîşia un *linoleum*. E şi Effie a noastră aici. Ai întîlnit-o ?

Domnişoara Trant nici nu avu timp să spună că nu, pentru că Neneartur se şi repezi în mulţime şi reapăru peste vreo două minute, tîrînd-o pe Effie după el. Aceasta — arătînd ca o ediţie mai mare şi mai ordinară a lui Elsie — aproape că se năpusti peste domnişoara Trant, în mintea căreia apărură brusc cele mai ciudate reminiscenţe despre hanul din drumul de la Derby, familia Tipstead şi seara ciudată petrecută la Sheffield.

— Ei, nu că asta-i bună ! ţipă Effie care în mod evident era cum nu se poate mai bine dispusă. Închipuieţi întîmplare : să ne întîlnim tocmai aici ! Dar, de fapt, fireşte că ştiam c-o să ne-ntîlnim. Şi ce bine arătaţi ! *Cu zece ani* mai tînără, pe bune. Aproape că nu v-am recunoscut. Dar eu cum vi se pare că arăt ?

— Foarte bine, zise domnişoara Trant care tocmai ajunsese la concluzia că Effie nu seamănă cu nimic mai bine decît cu un apus de soare la tropice însoţit de zgomote de cutremur. Poate doar că ai slăbit niţel.

— Oho, şi-ncă cum ! strigă triumfătoare Effie. Am dat jos vreo şase kilograme — mai multe decît cum s-ar putea lăuda Elsie a noastră. Acuma dumneavoastră aţi mai prins niţică carne, aşa parc-aş zice, dar aveaţi şi unde să le puneţi, kilogramele astea, nu ? Văd că teatraliştii ăştia vi se potrivesc ca o mănuşe, domnişoară Trant, pe bune, mai ales aşa cum aţi progresat în iarna asta. Vă mai aduceţi aminte cînd v-am rugat să-i duceţi cîteva lucruşoare lui Elsie a noastră ? Aşa a şi început toată povestea, nu ? Dacă n-ar fi fost chestia asta la mijloc, n-aţi fi dumneavoastră aici, şi n-ar fi nici Elsie aici, şi nici eu n-aş fi aici — adică deh, de fapt, nu — dacă stai să te gîndeşti.

Şi Effie îi mai dădu drumul înainte tot pe tonul ăsta încă vreo cinci minute, după care zbură în altă parte, amestecîndu-se printre nişte Dulveri de sex masculin.

— După trăncăneala ei — remarcă sardonic Neneartur — toată lumea ar crede că e cel puţin trei mirese într-o singură fiinţă şi nu pur şi simplu sora miresei. Ştiam eu dintotdeauna că Elsie a noastră o să se mărite prima. Puteam să fac prinsoare cinci la unu. Effie a noastră prea se

dă peste cap, asta e nenorocirea ei. Trebuie să-i faci să creadă că de fapt e ideea lor, nu ? — adică vreau să spun pe curtezani. Dar Effie, de cum îi cunoaşte, se şi apucă să facă să le sune clopotul de nuntă pe la urechi — şi ăia se prind şi nu prea le place, ştii — totul trebuie să meargă treptat-treptat. Asta o să i se urce de tot la cap lui Effie, zău aşa. O să înceapă nişte adevărate tîrguieli. N-o să-şi mai găsească odihnă pînă cînd nu pune laba pe vreun sărăntoc.

— Domnişoara Trant !

Glasul suna familiar. La început nu părea să vină de nicăieri, dar după vreo două minute în cursul cărora se produse o adevărată comoţie în colţul respectiv al camerei şi nişte Dulveri mătăhăloşi păreau să fie aruncaţi în dreapta şi-n stînga de cine ştie ce forţă invizibilă — în sfîrşit, din mijlocul mulţimii apăru, zguduită, fără suflare, dar triumfătoare, micuţa domnişoară Thong.

— Vai, ce surpriză ! strigă ea, atît de emoţionată încît abia dacă izbutea să scoată vorbele din gură.

— Ia-o încetişor, o admonestă sever Neneartur.

— Cred şi eu, zise domnişoara Trant, zîmbind. Şi încă o surpriză foarte agreabilă. Mă bucur foarte tare să te văd.

— Ei, poftim ! strigă domnişoara Thong de parcă s-ar fi adresat unui auditoriu necunoscut care aştepta de mult acest moment. Da' eu i-am zis lui Elsie, într-o scrisoare, fireşte, după ce mi-a scris ea mie şi mi-a dat vestea cea grozavă şi mi-a zis „Te rog neapărat să faci tot posibilul să vii", i-am zis. „Mă rog, dac-am să pot să aranjez — şi asta e în funcţie de lucru şi de tăticu', mai ales de tăticu' — dar dacă pot — i-am zis — să nu-i spui domnişoarei Trant

şi-atunci o să fie o surpriză grozavă". Dar p-ormă mi-am zis : „A, prostuţă mică ce eşti, ea nici măcar n-o să-şi amintească de tine, cu atîta lume cîtă cunoaşte şi tot mergînd de colo pînă colo tot timpul, şi întîlnind peste tot locul feţe noi". Dar dumneavoastră m-aţi recunoscut, nu ?

— Ţi-am recunoscut glasul înainte de a te vedea chiar pe dumneata, îi zise domnişoara Trant.

— Serios ? Bravo, dar vedeţi eu v-am văzut şi v-am strigat şi p-ormă nu puteam ajunge la dumneavoastră, aşa c-a trebuit să-mi croiesc drum cu coatele.

— Te-am văzut eu că-i înghionteai în dreapta şi-n stînga, zise Neneartur cu un aer grav.

— Dumnealui şi cu Elsie... începu domnişoara Trant.

Neneartur făcu un gest cu mîna că nu e nevoie :

— Am fost deja prezentaţi unul altuia, eu şi cu domnişoara Thong, nu-i aşa ?

— Azi-dimineaţă mai devreme, strigă domnişoara Thong. Vai şi ce bucurie a fost, că mi-aţi spus totul despre teatru. A trebuit să mă-mping în ei, fiindcă toţi sînt aşa de mari, nu ? Mi s-a părut că mă pierd de tot şi că o să trebuiască p-ormă să se pună un afiş : „Pierdută — domnişoara Thong. Găsitorului recompensă." Rîse, tuşi din nou, apoi iarăşi rîse : Dar aţi mai văzut vreodată atîţia uriaşi ? Mie nu mi s-a mai întîmplat să văd.

— Asta fiindcă toţi sînt în afaceri din astea cu publicul, explică Neneartur. Se prea poate ca ei, de fapt, să nu dea prea mult pe gît — unii abia dacă se-ating de băutură, dar mirosul îi omoară. Şi-apoi unii dintre ei e agenţi de curse şi trebuie neapărat să fie graşi, că altfel nimeni nu înregistrează pariuri la nişte slăbănogi.

— N-aş fi crezut una ca asta ! strigă domnişoara Thong. Dar sînt cu toţii drăguţi. Vreo doi din ei mi-au vorbit amabil, măcar că nu ştiau nici cine, nici ce sînt, şi cînd am venit nici nu mă aşteptam măcar să mă bage cineva în seamă. „Dă-mi voie doar să văd nunta“ — i-am zis lui Elsie. Şi-acum bănuiesc că a sosit timpul să începem să mîncăm toate astea, măcar că nu prea înţeleg eu cum o să izbutească cineva — indiferent cît de voinic o fi — să consume măcar un sfert din cît e pe masă.

— Eu unul o să-mi aduc obolul, zise Neneartur cu un aer serios ce nu admitea replică. Eu unul sînt flămînd.

— Dacă izbutesc să înghit măcar o bucăţică — se înecă domnişoara Thong — înseamnă că am mare noroc, fiindcă m-am prostit toată de emoţie şi agitaţie. Mă ştiţi doar bine cum sînt, domnişoară Trant, nu ? La mine e întotdeauna la fel. O ţin tot aşa înainte, şezînd în cămăruţa mea — v-o aduceţi aminte, domnişoară Trant, nu ? — au început să construiască acolo unde ţineau găinile, măcar că n-au stricat priveliştea — şi acolo sînt şi eu, văzîndu-mi de lucru, dar nemaizărind pe nimeni altcineva decît clienţii care mă vizitează — şi pe tăticu' bineînţeles — în afară doar de cazul că e ceva special pe la capelă. Şi apoi — continuă ea după ce icni şi trase aer în piept — cînd se întîmplă totuşi ceva, sînt toată tulburată — doar emoţie şi prostie, atîta tot. „Vai, încetează o dată, prostuţă mică ce eşti !“ mi-am zis eu în sinea mea de nu ştiu cîte ori, şi uneori parcă-mi vine să mă iau şi să mă zgîlţîi, zău aşa, măcar că nu prea văd cum aş putea astfel să îmbunătăţesc lucrurile, nu ?

— Dimpotrivă, le strici, îi zise Neneartur, strici lucrurile. Ceea ce ar trebui să faci ar fi s-o iei mai uşurel. Ceea ce te supără e temperamentul — asta este. Aşa a fost şi familia noastră, afară doar de mine. Şi sînt şi tipi care cîntă prin orchestre acum — tipi pe care i-am cunoscut şi cu care am cîntat. Aş putea să vă dau şi numele lor — da' ei nu vor s-o ia uşor. Ei repetă bine — a, da, sînt foarte buni la repetiţie — şi cînd colo, cînd vine seara şi ora spectacolului, îi apucă pandaliile. Ce se întîmplă ? Să zicem de pildă că se strecoară cumva o partitură care nu trebuie, şi cu asta s-a terminat.

O privi cu severitate, de sus, pe domnişoara Thong.

— Ei, ia închipuie-ţi ! zise domnişoara Thong care în mod evident avea impresia că ceilalţi aşteaptă de la ea o confirmare sau o reacţie oarecare.

— E un lucru care se întîmplă de multe ori — zise Neneartur cu aceeaşi privire severă. Unde sînt ei ? Indivizii ăştia care nu vor s-o ia în uşor, vreau să zic. Unde sînt ei ? Sînt pierduţi, terminaţi — nu mai pot găsi foaia respectivă — nu mai pot da intrările cuvenite — şi gata, se încurcă toată partida ! Şi asta numai şi numai fiindcă nu vor s-o ia mai uşurel.

— Aşa că asta e, domnişoară Thong, îi zise domnişoara Trant zîmbindu-i.

Dar domnişoara Thong nu acceptă să fie admonestată :

— N-aveţi idee — le zise ea amîndurora — ce încîntare e pentru mine s-aud toate lucrurile astea despre teatru. Şi p-ormă să vă mai şi văd pe toţi, şi încă şi de aproape !

— Văd că lumea se aşază, zise Neneartur care se pregăti foarte prompt să se aşeze şi el.

— Trebuie să şezi lîngă mine, zise domnişoara Trant, dacă nu cumva ai aranjat să stai în altă parte.

— Ei, cum vă închipuiţi una ca asta ? Păi, ce, nu credeţi că s-ar supăra ăştia ? Nasul lung de vrăjitoare al domnişoarei Thong se înroşi de plăcere. Dacă m-aş băga între doi dintr-ăia mătăhăloşi, nu mi s-ar vedea decît creştetul capului, nu-i aşa ? Credeţi că s-ar supăra dacă ne-am aşeza aici ?

Aşa că domnişoara Trant şi cu domnişoara Thong stătură împreună. Croitoreasa trăncăni, icni, tuşi, îşi pierdu răsuflarea, mîncă, bău, şi rîse atît de mult încît era cu adevărat de mirare că nu făcu praf tot ce mai rămăsese din ea, de atîta cît se zgîlţîia.

„Prietenii de nădejde" erau răspîndiţi de jur împrejurul mesei celei lungi. Domnul Oakroyd şedea cu amicul său domnul Campbell, care acum avea un aer cum nu se poate mai prudent, de parcă s-ar fi putut ca deodată să sară din plăcinta cea mare din faţa lui vreun lucru foarte ciudat. Doamna Joe era foarte maiestuoasă şi arăta bine — flancată fiind de doi Dulveri foarte roşcovani şi foarte strălucitori. Silueta înaltă a domnului Morton Mitcham se putea observa la un capăt al mesei, printre oamenii cei mai de vază. Două tinere Dulvere — numai aur şi trandafiriu — se îngrijeau de Jerry Jerningham, al cărui accent devenise atît de fantastic în momentul de faţă, încît mulţi dintre oaspeţii mai vîrstnici trăiau cu impresia că e din altă ţară. Inigo se străduise din răsputeri să-şi găsească un loc alături de adorata lui Susie, întrucît se plic-

tisise de tot de politica sterilă de a se preface că o evită. Degeaba mai încerca. Un Dulver foarte tînăr şi chipeş o luase în antrepriză şi o proptise fără nici un loc intermediar, exact între propria sa fiinţă foarte atentă şi giganticul Dulver stacojiu.

Individul ăsta se tot învîrtea în jurul ei încă de cînd sosiseră, dar Susie nu părea deloc să regrete. Ba mai mult decît atît, părea chiar că-i place societatea lui — un individ dintr-o specie pe care Inigo o detesta dintotdeauna : Un tîmpit rozuliu şi cu dinţi mulţi, fără cap dar cu vocea bubuitoare, absolut. Era de necrezut că Susie poate fi amuzată mai mult de cinci minute de un asemenea cretin zîmbitor. Dacă nu se preface, trase el concluzia, atunci înseamnă că fata trebuie să aibă pe undeva o undă de vulgaritate. Imposibil ca un bărbat să fie cu adevărat îndrăgostit de o fată dacă se mai poate gîndi în felul acesta la nişte laturi vulgare ale personalităţii ei. Dacă ar fi putut măcar să rămînă agăţat de această vînă a vulgarităţii, atunci foarte curînd o să se simtă perfect detaşat. Între timp, o să-i arate că lui nu-i pasă dacă ea îşi petrece timpul chicotind chiar şi cu cincizeci de tineri Dulveri înfiorători.

Din cine ştie ce motiv — care ziceau doamna Joe şi cu Susie că-l cunoaşte doar providenţa — domnişoara Mamie Potter fusese şi ea invitată. Domnişoara Potter se afla acolo lîngă cotul lui Inigo şi fu mai mult decît încîntată să-i ţină tovărăşie în tot cursul ospăţului. El n-o antipatiza atît de tare ca majoritatea celorlalţi, dar n-avea o părere chiar aşa bună despre ea şi nu prea înţelegea de ce pare ca să ţină aşa de mult la tovărăşia lui. Erau destul de mulţi tineri Dulveri pe acolo, gata să se învîrtă în jurul

ei ; de ce anume îl prefera pe el — după cum se vedea bine că e cazul — asta rămînea un mister. Însă, în realitate, de vreo două zile încoace se purtase ea extrem de curtenitor cu el. Era foarte ciudat. Orişicît, asta era realitatea şi acum se străduia şi el cît putea s-o distreze şi să aibă aerul că singurul lui scop în viaţă este numai şi numai s-o amuze pe ea. Domnişoara Potter nu chiar zîmbi văzîndu-i eforturile — pentru că, de fapt, nu zîmbea mai niciodată ; trăsăturile ei erau atît de circulare, încît zîmbetul era o treabă dificilă ; dar cel puţin izbutea să-şi modifice acel aer insuportabil de vagă uimire cînd se uita înspre el. De asemenea, izbuti — în timp ce lăsa impresia că gustă cîte ceva doar aşa pentru salvarea aparenţelor, — să consume o cantitate apreciabilă de mîncare şi cîteva cupe mari de şampanie desert.

După ce terminaseră de mîncat, Dulverul gigantic şi purpuriu se ridică brusc şi înălţă paharul.

— Şi-acum, doamnelor şi domnilor, bubui el, vă propun să bem în sănătatea perechii fericite. Fie ca ei să nu regrete niciodată ziua aceasta a nunţii. Pe-a mea am cam regretat-o uneori. (Rîsete şi un strigăt „Haide-haide, Walter !" din partea unei femele cam la fel de gigantice şi aproape la fel de stacojie.) Şi tot aşa şi soţia, deşi din felul cum a strigat la mine adineauri aţi putea să credeţi că nu astfel stau lucrurile. Şi totuşi, astea au trecut întotdeauna. Ori de cîte ori s-a întîmplat, doamnelor şi dom'lor, s-o regret, întotdeauna am constatat p-ormă că în momentul ăla nu eram chiar în apele mele. (Rîsete şi aplauze.) A fost o zi fericită pentru mine şi, dacă vreţi să mă credeţi, o să fie o zi fericită şi pentru Bert. Pînă azi doamna Bert era

necunoscută pentru cei mai mulţi dintre noi, dar noi vedem după cum arată, care va zică, c-o să-l facă fericit. Şi dacă n-a pus ea mîna pe un soţ bun, atunci zău dacă ştiu unde ar putea găsi vreun soţ bun, că eu atît am avut de spus. Le urez numai bine la amîndoi !

Şi lumea bău cu mult entuziasm în sănătatea tinerilor căsătoriţi.

Cerîndu-i-se să răspundă la toast, Bert zise că n-are nimic de spus şi că dacă ar fi după sfînta dreptate, nici n-ar trebui să fie acolo. Acum era om însurat şi poate că pe măsură ce zicea mai puţine, cu atît mai bine. (Strigăte : „Ruşine" şi „Are dreptate băiatu' !") Dar ar vrea să zică măcar atîta : Nu întotdeauna a avut el noroc să nimerească cîştigătorul. (Rîsete şi interpelarea „Cum rămîne cu Sporty Boy ?" din partea elegantului tînăr Dulver care se lipise de Susie.) Dar de data asta era sigur că a nimerit o cîştigătoare. (Aplauze şi interpelarea „Atunci dă-ţi pe ea şi cămaşa, cocoşel, băiete" din partea Dulverului stacojiu, urmate de ţipete de protest şi rîsete din partea cucoanelor.) Şi, după cîte spera el, ştiau cu toţii că toţi vor fi bine veniţi să vină şi să vadă la faţa locului cum stau lucrurile, acolo la Eastbeach.

Era evident că cei de faţă simţeau că acum ar fi fost momentul ca şi cineva din tabăra miresei să ţină o cuvîntare. Întrucît Neneartur era singura rudă masculină, lumea îşi întoarse privirile către el şi după ce vreun minut sau două se prefăcu a nu fi observat atenţia generală de care e înconjurat, Neneartur fu silit să facă efortul de a se ridica în picioare şi de a le vorbi comesenilor.

— Păi de, eu nu prea știu (observă el, pipăindu-și vîrful nasului ca și cum n-ar fi fost sigur că se mai află încă acolo). E o treabă cu care nu sînt deprins și care mă depășește. Dacă aș avea bătrînul meu trombon aici aș putea să cînt ceva din el. Oricum, eu nu sînt decît unchiul miresei și a trecut cam multă vreme de cînd m-a mai băgat ea în seamă. Dar Elsie a noastră a fost întotdeauna isteață și — ceea ce se cheamă că contează mai mult — fată bună. Văd că și-a luat un bărbat bun — pe cît pot bărbații să fie de buni. Și dacă nu s-o dovedi ea nevastă bună pentru el, atunci înseamnă că nu știu ce-i trebuie lui — și că nici el nu știe. Așa că mai bine să umplem paharele la loc și eu am să zic — în sănătatea lor!

Lumea simți că această vorbire este sănătoasă și înțeleaptă, dar nu întru totul la înălțimea ocaziei respective, așa că acum domnul Morton Mitcham se ridică atît în picioare, cît și la înălțimea acestui prilej. Două treimi dintre cei de față habar n-aveau cine e, dar avea un aer atît de impozant încît imediat toți comesenii amuțiră și înghețară. Începu prin a-i anunța că se simte foarte neîncrezător (măcar că nici cel mai perspicace observator n-ar fi putut detecta nici cea mai mică urmă de neîncredere). Pe de altă parte, simțea — continuă el — că e de datoria lui, ca coleg de artă să spună două vorbe despre doamna Herbert Dulver — cunoscută de multă vreme în Profesia lor sub numele de domnișoara Elsie Longstaff. Fuseseră împreună „tot pe drum" remarcă ce aduse pe buzele domnului Oakroyd un entuziast „Adevărat", iar în ochii lui o privire luminoasă ce îmbrățișă pe toată lumea. Apoi, domnul Mitcham începu să dezvolte această temă a

tovărășiei la drum. Ca un orator înnăscut ce era, avea darul de a face totul să pară de zece ori mai grandios decît în mărime naturală și foarte curînd se părea că el și cu Elsie se aflau împreună tot pe drum și prieten la toartă de cel puțin o jumătate de secol. Parcă îi și vedeai străbătînd continentele, asurziți de aplauzele unor națiuni întregi. Și iarăși s-ar fi zis că soarta Scenei Britanice e strîns împletită cu istoria „Prietenilor de nădejde", o istorie care devenise deja o gigantică epopee. Prin această negură de cuvinte sonore se desprindeau, totuși, titanice, siluetele domnișoarei Trant și ale lui Inigo și ale celorlalți „Prieteni de nădejde". Plecarea lui Elsie din trupă fu prefăcută printr-un fel de scamatorie într-o adevărată lovitură de trăsnet trimisă de niște zei răutăcioși, așa că parcă și simțea pămîntul cutremurîndu-se sub izbitura ei.

Dar aceasta a fost o întunecare doar de o clipă, după care cerul s-a luminat din nou. S-ar părea că această căsătorie era singurul lucru care ar fi putut să-i dea domnului Mitcham posibilitatea să suporte durerea de a o pierde pe Elsie. Apoi, îți dădeai seama că era vorba de un eveniment pe care el îl aștepta cu nerăbdare de ani și ani de zile. Iar domnul Dulver era singurul bărbat de pe lume — se părea — care să merite a juca rolul principal în acest moment. Avea cea mai înaltă opinie posibilă despre domnul Dulver, pe care-l cunoștea îndeaproape — sau, cel puțin, asta e impresia pe care izbuti s-o lase — de mai bine de zece ani. Iar acum nu numai din partea lui, nu numai din partea camarazilor lui din trupă, nu numai din partea tuturor membrilor Profesiei lor, ci și din partea tuturor celor de față și a publicului de ici, de colo și de

pretutindeni, care o îndrăgise grozav pe domnişoara Elsie Longstaff, le ură tinerilor căsătoriţi numai fericire şi spuse că bea în sănătatea lor.

Ceea ce şi făcu, în mijlocul aplauzelor şi al paharelor ciocnite, fiind vorba, după cît se părea, de aproape un ţap de whisky fără gheaţă sau sifon, care coborî în pîntecele lui pentru a se înfrăţi cu o cantitate de cel puţin trei ori mai mare din aceeaşi băutură aflată mai dinainte acolo. Tocmai această nobilă licoare îl inspiră şi-i dădu aripi să se ridice din nou în picioare şi să sublinieze că acestea sînt gîndurile şi sentimentele unui om care a înconjurat de patru ori globul pămîntesc.

Elsie, îmbujorată de mîndrie, de fericire şi de şampania dulce, şi arătînd din ce în ce mai mult ca o membră a familiei Dulver, fu silită să răspundă. Le spuse că pe Scenă a avut parte de perioade bune şi de perioade proaste, dar, în ultima vreme, mai mult de cele bune. În momentul acesta, sora ei, Effie, izbucni brusc şi foarte dramatic în hohote de plîns. După ce Effie se mai potoli niţel, Elsie spuse că nu se aşteaptă să aibă numai perioade bune acum că s-a măritat, dar că e sigură că ea şi cu Bert o să fie o pereche fericită şi că ea în orice caz o să se străduiască cît o să poată. Şi cu toţii au fost foarte buni şi drăguţi, le mulţumeşte la toţi şi speră să-i revadă cît de curînd. Adăugă că toate cadourile sînt frumoase. („Şi chiar sînt !" întări domnişoara Thong.) Iar acum ea şi cu Bert o să trebuiască să plece, pentru că trebuie să prindă trenul de după-amiază spre Eastbeach.

Apoi, urmă o cantitate amplă de strîngeri de mînă, bătăi pe umăr şi pe spate şi sărutări. Toată lumea se apropie,

ca o companie în marş, ca să ureze toate cele bune tinerilor căsătoriţi, iar scena finală din faţa hotelului, cînd cei doi porniră cu maşina şi întreaga adunare strigă de trei ori ura sub bagheta comună a Dulverului gigantic şi purpuriu şi a domnului Morton Mitcham — fu atît de uluitoare, încît doamna Joe, cu ochii în lacrimi, dar în extaz, zise că aşa ceva n-a mai văzut niciodată de la finalul actului al doilea al *Trandafirului din Belgravia* în care ea şi cu Joe cîntaseră pentru prima dată alături — jucînd roluri de cameristă şi respectiv grăjdar. Între timp, micuţa domnişoară Thong avusese parte de o doză atît de mare de emoţie şi agitaţie, încît se învineţise la faţă şi-i clănţăneau dinţii, aşa că domnişoara Trant o urcă în automobilul ei şi o duse înapoi la Gatford, ca să se odihnească şi să bea în linişte o ceaşcă de ceai. Plecară şi cîţiva alţi musafiri. Restul se duseră sus, unii ca să stea de vorbă, să fumeze şi să termine sticla, iar alţii ca să danseze.

— Schimbări, doamnelor şi domnilor, urlă domnul Mitcham ajungînd din nou pe palier. E normal să se întîmple aşa, n-ai încotro. Eu unul ştiu că am văzut... hă-hă ! — mii de lucruri dintr-astea. E foarte trist, dar n-ai ce-i face : E i-ne-vi-ta-bil.

— Le-ai zis-o, strigă Jimmy.

— Mulţumesc, răspunse domnul Mitcham, simplu dar cu multă demnitate, după care aprinse un trabuc imens ce i-l oferise un Dulver, cuprins de admiraţie pentru el. El cu Jimmy şi cu încă vreo doi oameni cu multă experienţă, formau un cerc, pe cînd alt cerc era format din mai mulţi Dulveri microbişti şi de Joe, domnul Oakroyd şi domnul Jock Campbell, care dădură şi un spectacol, demonstrînd

(cu ajutorul unei sticle, a două pahare și a unei scrumiere) exact ce s-a întîmplat cînd Everton a marcat golul acela ciudat miercuri în meciul cu Sheffield, cîștigînd astfel cupa. Și prin diferite colțuri, cucoanele — printre care doamna Joe ocupa un loc de frunte — discutau despre nunțile pe la care asistaseră și despre perechile căsătorite ce le cunoscuseră și făceau schimb de reminiscențe în care erau la mare preț amănunte obstetrice, accidentele, operațiile, diverse tulburări interne și morțile de tot felul.

În salonul alăturat se dansa. Asta n-ar merita nici măcar o mențiune, în treacăt, dacă n-ar fi fost vorba de faptul că Susie și cu elegantul tînăr Dulver dansară tot timpul împreună. Inigo se văzu rămas cu domnișoara Mamie Potter, ale cărei picioare frumoase și extraordinar de inteligente îi dădură posibilitatea să se descurce destul de bine într-un domeniu care nu se număra cîtuși de puțin printre specialitățile lui. Tînărul și elegantul Dulver nu prea putea fi descris drept un bun dansator — se scălîmbăia cam mult și cu prea multe eforturi ca să merite un asemenea titlu — dar, cel puțin, era energic și cu experiență, deci mult mai bun decît Inigo. A fost și un moment îngrozitor cînd lui Inigo i s-a părut că surprinde un zîmbet batjocoritor pe fața lui Susie și a nesuferitului ei partener. Se rînjeau la el ! După aceea a strîns-o pe domnișoara Potter atît de tare și a început să danseze atît de vehement, încît ea abia dacă a mai avut destulă suflare ca să-și rostească exclamația ei obișnuită „Vai de mine !".

Cînd, în cele din urmă, sosi autobuzul lor și era momentul să plece, Susie dispăruse și dispăruse și cavalerul ei și umblă vorba că el a dus-o înapoi la Gatford.

— Vai de mine, zise domnișoara Potter, nu găsesc că are gusturi prea alese. Mie tipul mi s-a părut îngrozitor, ție nu ?

Așa că stătură împreună în fundul autobuzului, strînși unul în altul, iar Inigo (în capul căruia se învîrtejeau imagini multicolore, băuturi, dansuri, tristețe și veselie) stabili că, de fapt, îi place Mamie și că la sfîrșitul călătoriei lor o s-o sărute. Dar pînă cînd ajunseră la Gatford, aburul sumbru se răspîndea și îl durea puțin capul, iar viața părea destul de posomorîtă și absurdă, așa că, în loc s-o sărute pe domnișoara Potter, se grăbi să se ducă în camera lui ca să se odihnească un ceas sau două înainte de începutul spectacolului. La sfîrșitul acestei perioade de odihnă ajunsese la concluzia că trebuie să aibă o discuție lămuritoare cu Susie.

„Așa nu mai merge," își zise în sinea lui, dar, de fapt, îi zise și ei, sever, în timp ce se pieptăna și încerca să-și prefacă reflecția lui din oglindă într-o imagine a unei Susie înspăimîntate. „Dacă-ți închipui că sînt un bărbat cu care poți să te joci cum vrei, ești greșită, absolut." Nu, asta suna cam ridicol. Ar fi fost mai bun ceva calm și batjocoritor. „Nu pot să nu te felicit pentru prietenii pe care-i ai. Încep să mă întreb dacă onoarea de a mă număra printre aceștia nu o să mă apese prea tare pentru slabele mele puteri..." Aș, nici asta nu mergea. „Uite ce e, Susie, m-am săturat pînă-n gît de toate chestiile astea" — spus așa calm, dar pe un ton bărbătesc și hotărît. În orice caz era clar că trebuia să aibă cu ea o discuție lămuritoare.

CUPRINS

CARTEA A DOUA
(continuare)

Capitolul al IV-lea *Scurta stagiune a domnului Oakroyd în rolul „Hăituitul"* 5
Capitolul al V-lea *Inigo sare dintr-un tren și se trezește îndrăgostit* 63
Capitolul al VI-lea *Săptămîna neagră* 109
Capitolul al VII-lea *Furat în întregime din cutia poștală* . 180

CARTEA A TREIA

Capitolul I. *Vîntul în triunghi* 213
Capitolul al II-lea *Un capitol al întîlnirilor* 262

Lector : CARMEN DUMITRESCU
Tehnoredactor : AURELIA ANTON

Bun de tipar 31.X.1978. Tiraj 50 120 ex. broșate.
Coli ed. 12,11. Coli tipar 9,25.

Comanda nr. 80 344
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
Piața Scînteii nr. 1, București,
Republica Socialistă România

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

AVENTURA

SCORPIONUL

EDITURA "ION CREANGĂ"

COLECȚIA SFINX

COLECȚIA SFINX

fondată în 1895 bpt serie nouă